

PROGRAMMABEGROTING 2024

Veenendaal maakt
plaats voor jou

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	3
INLEIDING	5
FINANCIEEL KADER	12
PROGRAMMA 1 – FYSIEKE LEEFOMGEVING	22
Thema I – Ruimtelijke ontwikkeling.....	25
Thema II – Openbare Ruimte	27
Thema III – Wijkgericht werken.....	31
PROGRAMMA 2 – ECONOMIE, WERK EN ONTWIKKELING	32
Thema I – Economische ontwikkeling en werkgelegenheid	35
Thema II – Recreatie en toerisme.....	37
PROGRAMMA 3 – SOCIALE LEEFOMGEVING	39
Thema I – Inkomen	50
Thema II – Sociaal domein – Participatie en re-integratie	52
Thema III – Sociaal domein – Wmo.....	54
Thema IV – Sociaal domein – Jeugd	56
Thema V – Onderwijs en ontwikkeling.....	58
Thema VI – Sport.....	60
Thema VII – Cultuur	61
Thema VIII – Welzijn.....	62
PROGRAMMA 4 – BURGER EN BESTUUR	64
Thema I – Dienstverlening (extern).....	66
Thema II – Burger en samenwerking.....	67
Thema III – Veiligheid samenleving	68
PROGRAMMA 5 – ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN	71
Thema I – Treasury.....	71
Thema II- OZB en belastingen overige	72
Thema III - Uitkeringen en gemeentefonds en algemeen.....	72
PROGRAMMA 6 – BEDRIJFSVOERING	73
Thema I – Dienstverlening (intern).....	75
Thema II – Security & informatiebeveiliging.....	75
Thema III – Middelen	75
Thema IV - Advisering en detachering.....	75
Thema V - Bedrijfsvoering algemeen.....	76
PARAGRAFEN	77
A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	77
B. Onderhoud Kapitaalgoederen	81
C. Financiering.....	88

D. Bedrijfsvoering.....	92
E. Verbonden partijen	98
F. Grondbeleid	115
G. Lokale heffingen.....	118
H. Openbaarheid van bestuur.....	128
BIJLAGEN	130
1. MIP	130
2. Geraamde baten en lasten	137
3. Geprognoseerde balans.....	143
4. Staat van incidentele baten en lasten 2024-2027.....	147
5. Staat van reserves en voorzieningen	152

Inleiding

Inleiding

Veenendaal kent een grote diversiteit aan ambities voor de stad. Vanuit een uitdagend meerjarenperspectief werken we aan de ambities van het raadsakkoord. De afgelopen periode heeft duidelijk gemaakt dat veranderingen snel gaan en dat we niet op alles kunnen anticiperen. We hebben te maken met een zeer krappe arbeidsmarkt, hoge inflatie, schaarste aan grondstoffen, de nog niet opgeloste stikstofcrisis, nog steeds stagnerende woningbouw en een onzeker financieel perspectief. Tegelijkertijd zien we dat de coronaregelingen bijgedragen hebben aan een aanzienlijk sterker herstel in vergelijking met menig ander land. Dit biedt ruimte voor innovatieve oplossingen daar waar nieuwe wegen noodzakelijk zijn om het hoofd te kunnen bieden aan de grote maatschappelijke uitdagingen. In dit samenspel van zorgen en uitdagingen blijven we continu kritisch op onze voorgenomen ambities en doelstellingen.

Het meerjarenperspectief is uitdagend met een structureel tekort van enkele miljoenen. Het voorsnog uitblijven van een akkoord tussen Rijk en gemeenten maakt dat we in deze onzekerheid onze keuzes maken. Het is aan het nieuwe kabinet om besluiten te nemen over onder meer middelen jeugdzorg, afschaffen opschalingskorting, nieuwe financieringssystematiek et cetera. Besluiten die voor onze gemeente over vele miljoenen gaan.

Het perspectief is ook uitdagend omdat we op verschillende beleidsterreinen investeringsbeslissingen willen nemen en er sprake is van een sterke kostenontwikkeling. Redenen om voor het opstellen van de Programmabegroting 2024-2027 als primaire opgave te kiezen voor het sluitend maken van de jaarschijf 2024, waarbij gezien het huidige perspectief de jaarschijf 2025 ook sluitend is. Met deze keuze realiseren we datgene wat nu noodzakelijk is, waarbij de integrale afweging (9e uitgangspunt financieel beleid) voor de overige onderwerpen plaatsvindt bij de vaststelling van de Kadernota 2025 - 2028.

Dit neemt niet weg dat wij als gemeente op vele andere terreinen nog stevige ambities hebben en hier volop aan werken. Maar gezien het meerjarenperspectief zullen we ons de komende jaren in de eerste plaats focussen op de onderwerpen die voor de stad op de langere termijn essentieel zijn:

- *Het bouwen aan een gezonde, duurzame en veilige stad*; om de allure, voorzieningen en ontwikkelkracht van een stad en de vriendelijkheid van een dorp te behouden.
- *Het duurzaam denken en handelen*; de ambitie in 2050 een duurzame stad te zijn vereist een serieuze inzet op transitie naar het duurzaam denken en handelen en geven van het goede voorbeeld.
- *Een sociale basis voor Veenendaal*; de visie op het sociaal domein als stabiele factor centraal in de samenleving. Samen met Model Veenendaal het fundament onder het (geactualiseerde) Integraal Beleidskader Sociaal Domein.

Raadsakkoord en begroting

In het raadsakkoord worden de belangrijkste thema's en ambities voor Veenendaal verwoord: waaraan willen we als gemeenteraad en college werken? In deze paragraaf beschrijven we kort op welk wijze deze thema's in de begroting 2024 zijn verwerkt.

De thema's Wonen en Mobiliteit

Veenendaal kiest voor versterking van de woonfunctie en richt de blik naar de regio ('Excellente woonstad in een complementaire regio', Strategische Visie Veenendaal 2040). Veenendaal heeft de allure, voorzieningen en ontwikkelkracht van een stad en de vriendelijkheid van een dorp. Om dit te blijven staat Veenendaal voor een aantal grote

opgaven die allemaal ruimte vragen, maar de ruimte binnen onze gemeentegrens is beperkt.

Om de balans in de leefomgeving goed te houden is het van belang ook ruimte te reserveren voor werkgelegenheid, natuur, water, groen, voorzieningen, bewegen, ontmoeten en bereikbaarheid. Hiervoor is een 'slimme' omgang met de beschikbare mogelijkheden binnen en buiten de gemeentegrenzen nodig. Dit door de groei eerst op te vangen door te kiezen voor inbreiding en daarna voor uitbreiding. En daarbij waar mogelijk optimaal gebruik te maken van innovatie, kennis en creativiteit. Uitgangspunt voor de ontwikkeling is een goede balans tussen wonen en werken waarbij de kwaliteit van de leefomgeving behouden blijft. Eén van de onderwerpen die grote uitdagingen met zich meebrengt, is het bereikbaar houden van Veenendaal. Hoe wij ons mobiliteitssysteem organiseren heeft grote invloed op de inrichting van de openbare ruimte, en daarmee de leefomgeving van de inwoners van Veenendaal. Met het omgevingsprogramma integrale mobiliteit geven we richting aan hoe het mobiliteitssysteem er in Veenendaal op termijn uit zou moeten zien.

De Groei & Bloei van Veenendaal is niet alleen een ruimtelijk vraagstuk maar ook een financieel en maatschappelijk vraagstuk. Ruimtelijke keuzes die de komende tijd gemaakt worden hebben effect op de grondexploitaties. Via de rijksoverheid komen grote investeringsfondsen beschikbaar die alleen in combinatie met gemeentelijke cofinanciering kunnen worden ingezet. Dat vraagt, om slimmer te investeren in de hoofdambities van de stad, en de gemeentebegroting niet te veel te belasten.

De 'regiodeal' Foodvalley is landelijk gezien een belangrijke regioideal als het gaat om duurzame landbouw, gezonde voeding en mogelijke oplossingen voor het stikstofvraagstuk. De landbouwtransitie heeft daarmee een prominente rol in de ruimtelijke afspraken tussen gemeenten, provincies en het Rijk.

Thema Energie en Duurzaamheid

Veenendaal wil een duurzame stad zijn zodat ook de volgende generaties gezond, duurzaam en veilig kunnen wonen, werken en leven. Het betekent dat we ons ook in Veenendaal inzetten om onze wereld leefbaar te houden door duurzaam te wonen, CO₂-neutraal te zijn, op een verantwoorde manier omgaan met grondstoffen, materialen en energie en klimaatadaptatie te omarmen. Met Duurzaam Veenendaal willen we deze grote transitie naar een duurzame stad verder op gang helpen en brengen. Enerzijds door de oorzaken van de problemen weg te nemen met inzet van de thema's Circulair Veenendaal en Energieneutraal Veenendaal en aan de andere kant de gevolgen te bestrijden via het thema Klimaatbestendig Veenendaal.

We zoeken samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen naar wat mogelijk is om de transitie naar een duurzaam Veenendaal te volbrengen. Als gemeente willen we een voorbeeld zijn; wij doen wat we ook van anderen verwachten. Bij onze partners willen we draagvlak voor de veranderingen vergroten en hen stimuleren om innovatief te zijn. Voor deze facilitering van duurzaamheidsambities is tot 2026 geld van de gemeente beschikbaar gesteld, voor de jaren daarna is dat nog niet het geval.

Circulair Veenendaal

Circulariteit is op een verantwoorde wijze ontwikkelen, gebruiken en hergebruiken van producten, gebouwen, gebieden en infrastructuur, zonder natuurlijke hulpbronnen onnodig uit te putten, de leefomgeving te vervuilen en ecosystemen aan te tasten. Handelen op een wijze die (economisch) verantwoord is en met het oog op de toekomst. We zijn goed op weg, maar circulariteit vraagt in 2024 en volgende jaren wel een stevige inzet om de doelstelling voor 2030 en 2050 te kunnen halen. We kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de transitie naar een circulaire samenleving door het geven van de goede voorbeelden. Bijvoorbeeld: circulair inkopen en in het beheer grondstoffen en producten te hergebruiken.

Energieneutraal Veenendaal

Onze ambitie is dat we uiteindelijk net zo veel duurzame energie opwekken als we

verbruiken. Om dit te bereiken is in 2022 het Programmaplan Energieneutraal Veenendaal 2022-2025 vastgesteld. Dit plan vormt voor inwoners en ondernemers de uitwerking van de energie-ambities, zoals opgenomen in de Regionale Energiestrategie (RES), de Transitievisie Warmte en laadvisie. De aanpak verschuift steeds meer richting de uitvoering waarvoor de nodige menskracht, expertises, maar ook de betrokkenheid van externe partijen nodig is.

Klimaatbestendig Veenendaal

De impact van klimaatverandering is ook in Veenendaal duidelijk merkbaar. De gevolgen zijn meer overlast en schade, verschillen lokaal en zijn afhankelijk van de inrichting van de gebouwde omgeving en het natuurlijk systeem. In de in 2023 afgeronde klimaatstresstest zijn de kritische locaties in Veenendaal in beeld gebracht. In 2024 brengen we, in dialoog met bewoners en bedrijven, de locatie specifieke maatregelen in beeld en prioriteren deze op basis van duurzaamheid, effect en kosten.

Thema Openbare ruimte en groen

De kwaliteit van de openbare ruimte en het groen is belangrijk voor het welbevinden van onze inwoners en op de aantrekkelijkheid van onze gemeente voor nieuwe inwoners, bezoekers en bedrijven. Naast een schone en veilige ruimte willen we dat de openbare ruimte ook uitnodigt tot gebruik en ontmoeten. In 2024 en volgende jaren willen we samen met de bewoners realiseren met inzet van de BOSS-aanpak (Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen).

Groen en het vergroten van het areaal en de biodiversiteit zijn onlosmakelijk verbonden aan het realiseren van een klimaatbestendige leefomgeving. Het klimaatbestendig handelen is ook in 2024 en volgende jaren een absolute voorwaarde in het beheren en ontwikkelen van Veenendaal en zorgt voor een gezonde en veilige leefomgeving die voorbereid is op de verschillende extreme klimaatcondities. Het zoeken naar de balans tussen de 'groene' leefruimte en de eveneens noodzakelijk 'grijze' infrastructuur is met de beperkt beschikbare ruimte geen eenvoudige opgave.

Naast aandacht voor het onderhoud en het gebruik van de openbare ruimte en het groen, heeft dit thema dus belangrijke raakvlakken met de thema's 'Wonen' en 'Energie en Duurzaamheid'. Het is daarom van belang om deze integraliteit in de concrete plannen voldoende aandacht te geven.

Thema Digitalisering

In de bedrijfsvoering en de dienstverlening speelt informatie een steeds grotere rol. Hierbij gaat het om de 'juistheid' van de informatie (robuuste data, data-gedreven beleid), de beveiliging van informatie (privacy, tegengaan van fraude en misbruik, en van inbraak), de archivering van informatie (wat moet waar en hoe lang worden bewaard), en om de toegankelijkheid van informatie (actief publiceren, zoals de Wet Open Overheid (WOO)). Door nieuwe (wettelijke) vereisten en door toenemende dreiging van misbruik en inbraak is de benodigde capaciteit voor de uitvoering van informatiebeleid het afgelopen decennium sterk toegenomen. Ook in de komende jaren neemt de benodigde capaciteit nog toe. Om alle veranderingen in de omgang met informatie in goede banen te leiden, is het programma "I-grip" ontwikkeld. Aan de hand van een concreet plan van aanpak wordt in de komende jaren verder gewerkt aan de uitvoering van het informatiebeleid. Met het programma "I-grip" is duidelijke geworden dat deze uitvoering meerdere jaren beslag zal leggen op de beperkte capaciteit in de organisatie.

Het thema Veiligheid

Voortbordurend op en passend bij de voornemens van de gemeenteraad en het college uit het raadsakkoord over veiligheid geeft het in 2023 vastgestelde integraal veiligheidsplan richting aan de inspanningen komend jaar (2024) en verder. De focus ligt op (het tegengaan

van) ondermijning, digitale veiligheid en (het voorkomen van) maatschappelijke onrust. We werken met zowel partners binnen het veiligheidsdomein als met een afvaardiging van aanpalende beleidsterreinen integraal samen aan zowel preventie als repressie met als doel: inwoners en ondernemers kunnen veilig wonen, werken en leven in de stad en weten hoe ze weerbaar zijn tegen verschillende soorten criminaliteit.

Thema Zorg en Welzijn

Voor de gemeente Veenendaal staat de visie op het sociaal domein als stabiele factor centraal binnen het thema Zorg en Welzijn. Samen met Model Veenendaal vormt de visie op het sociaal domein het fundament onder het concept Integraal Beleidskader Sociaal Domein (IBK SD), dat vanaf 2024 van kracht is.

Integraal Beleidskader Sociaal Domein

In het concept Integraal Beleidskader Sociaal Domein (2024-2027) leggen we de nadruk op drie maatschappelijke doelen: bestaanszekerheid, bevorderen van zelfredzaamheid en kwalitatief goede ondersteuning voor inwoners die het nodig hebben. Binnen deze maatschappelijke doelen zijn de resultaten benoemd die we de komende jaren willen halen. Het integrale beleidskader raakt de vier belangrijkste wetten voor het sociaal domein: de participatiewet, de Wmo, de jeugdwet en de wet gemeentelijke schulddienstverlening. Nieuw in het Integraal Beleidskader Sociaal Domein (IBK SD) is dat ook doelen zijn opgenomen die betrekking hebben op gezondheid en welzijn. We benadrukken hiermee het belang van de samenhang met deze aandachtsgebieden.

Ambities vanuit plaatselijke samenwerking

In de ambitie voor de komende jaren wordt verdere samenwerking met maatschappelijke partners verbreed. We behouden vanzelfsprekend de samenwerking met Veens Welzijn, het Centrum voor Jeugd en Gezin, Stichting Sportservice Veenendaal (SSV) en IW4 en werken aan verbeteringen waar mogelijk.

Ambities vanuit regionale en landelijke akkoorden

Het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) wijst ons de weg naar meer samenwerking met GGD, zorgverzekeraars en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Deze akkoorden zijn gebaseerd op de verdere bouw aan een lokale en regionale aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en een sociale basis. Daarbij staat preventie voorop. Iets verder vooruitkijkend noemen we als stip op de horizon een gezonde generatie in 2040, met betaalbare zorg voor mensen die dat nodig hebben.

Ambities vanuit financieel perspectief

Binnen de context van het thema Samenleving is sprake van sterk oplopende uitgaven. We zien dat de vraag naar middelen de beschikbaarheid van diezelfde middelen steeds vaker overstijgt. Bekendste voorbeelden: voortdurend stijgende vraag naar jeugdhulp, sterke toename van het gebruik van minimaregelingen.

De trend van voortdurend stijgende uitgaven is te beïnvloeden, ook binnen de context van zogenaamde openeinderegelingen. Sommige keuzes kunnen we lokaal maken (minimaregelingen), maar veelal gaat het om regionale dan wel landelijke keuzes (contracten jeugdhulpaanbieders). Het is de ambitie om deze trend van stijgende uitgaven te doorbreken. Daarnaast blijven we kritisch op wat nodig is met als uitgangspunt geldt: hulp bieden aan mensen die het écht nodig hebben.

Thema Economie, Ondernemen en Bedrijfsleven

Veenendaal willen we aantrekkelijk houden als vestigingsplaats voor ondernemers, zowel voor de bedrijventerreinen als voor de winkelcentra. Daarom blijven we investeren in het vestigingsbeleid, ondernemersklimaat en werkgeversdienstverlening.

Uitgangspunt hierbij is de verbinding tussen het stimuleren van de lokale economie en het behouden en vergroten van kwalitatieve en kwantitatieve werkgelegenheid op verschillende niveaus. De versterking van de woonfunctie en daarmee de voorzieningen zoals omschreven

onder het thema Wonen vraagt ook om economische ontwikkelingen in Veenendaal. Anders gezegd: een deel van de economische groei en groei van de werkgelegenheid zal op bestaande bedrijventerreinen plaats moeten vinden.

Het is van groot belang om de herinrichting en verdichting van (een van) de bestaande bedrijventerreinen planmatig aan te pakken en hiervoor in 2024 een eerste aanzet te geven. Dit vanwege de woonambities, maar ook de transitie naar een circulaire economie. Voor de financiering wordt gedacht aan een grondexploitatie met een gemeentelijk startkapitaal (incidentele middelen) waarmee weer andere financieringsbronnen kunnen worden gezocht en aangesloten.

Thema Cultuur en evenementen

Het theater is een culturele basisvoorziening in Veenendaal. Voor de komende drie jaar wordt een noodzakelijke investering gedaan om theatervoorstellingen in het huidige gebouw op een veilig manier door te kunnen laten gaan. Het is noodzakelijk om uiterlijk bij de kadernota 2025-2028 een definitieve keuze te maken omdat langere instandhouding van de huidige voorziening zeer kostbaar is en op termijn nog meer (instandhoudings)onderhoud gaat vragen.

Er is een Cultuurvisie ter ondersteuning van de besluitvorming en het opstellen van een masterplan voor het theater. Hierbij blijft inzichtelijk wat de kosten per hoofdambities zijn en wordt aangevuld met een nauwkeurigere investeringsopzet.

Het thema Onderwijs

Wij willen dat alle Veenendaalse kinderen en jongeren volop kansen krijgen om zichzelf te ontwikkelen en hun talenten te benutten, zodat hun start in het onderwijs en de maatschappij optimaal is. Hieraan wordt, in overleg en in afstemming met het LEA, op verschillende manieren invulling gegeven.

Heel in het bijzonder krijgt de onderwijshuisvesting extra aandacht. Om te voorzien in een goede huisvesting, zoals vastgelegd in het IHP, stellen wij voor om een drietal IKC's te realiseren. Het gaat om de IKC's Dragonder-Noord, SO/SBO/PO en Dragonder-Zuid.

Bestuursstijl

In het raadsakkoord is een afzonderlijk hoofdstuk gewijd aan de bestuursstijl. Een toegankelijke en transparante bestuursstijl is nodig, waarbij denken in mogelijkheden vooropstaat. In samenspel tussen raad, college en organisatie wordt hier de komende vier jaar vorm aangegeven. Vorig jaar hebben wij hier met een raadsconferentie een begin mee gemaakt. Dit krijgt een vervolg op 24 november in een conferentie waarin we op zoek gaan hoe we, ieder vanuit z'n eigen rol, elkaar kunnen versterken.

Organisatie

De gemeentelijke bedrijfsvoering is hoofdzakelijk gericht op het scheppen van de voorwaarden voor de effectieve en efficiënte uitvoering van de primaire processen van de organisatie. De dienstverlening draagt zorg voor een zo optimaal mogelijke toegang van 'derden' tot de informatie en besluitvorming van de gemeente.

Een essentiële voorwaarde voor een goede bedrijfsvoering en dienstverlening is onder meer voldoende personele capaciteit, kwantitatief en kwalitatief. Sinds een aantal jaar is het aantrekken – en in mindere mate het behouden – van voldoende en gekwalificeerd personeel een uitdaging. Het is goed merkbaar dat de Nederlandse arbeidsmarkt krap is. Voor specifieke functies binnen bedrijfsvoering en dienstverlening, zoals juristen, ict'ers, en belastingmedewerkers, is het al enkele jaren erg moeilijk om vaste medewerkers aan te trekken. Het gevolg is dat het percentage inhuur in vergelijking met vijf tot tien jaar geleden hoog is en dat wervingsprocedures langer duren. De verwachting is dat de Nederlandse arbeidsmarkt ook de komende jaren krap zal blijven en waarschijnlijk zelfs nog krappert wordt.

Om zo goed mogelijk in te spelen op deze ontwikkeling zijn twee initiatieven genomen. Ten eerste wordt – met ondersteuning van een extern bureau – stap voor stap gewerkt aan een betere profilering van de gemeentelijke organisatie op de arbeidsmarkt. Dit houdt onder meer in dat er gebruik wordt gemaakt van (in eigen dienst) recruiters, dat er op meer manieren wordt geworven met inzet van eigen netwerk en sociale media, dat het specifieke karakter van (het werken in) Veenendaal meer wordt geëtaleerd, en dat de introductie van nieuwe medewerkers wordt verstevigd. Ten tweede wordt meer gebruik gemaakt van strategische personeelsplanning. Concreet gaat het om talentmanagement (wie heeft, naast de functionele vereisten, welke talenten en hoe kunnen die – nog beter – worden benut?) en om het ‘voorwaarts’ in beeld brengen van het aanstaande verloop als gevolg van pensionering en op welke wijze hierop vroegtijdig kan worden ingespeeld.

Met deze twee initiatieven, betere profilering van de gemeente Veenendaal op de arbeidsmarkt en een strategische personeelsplanning wordt hopelijk bereikt dat het percentage inhuur niet nog verder oploopt (en mogelijk kan dalen) én dat ook de kwaliteit van de personele capaciteit van voldoende niveau kan blijven. Maar het is een forse uitdaging.

Financieel-economische ontwikkelingen

Voordat we ingaan op de cijfers van de Programmabegroting 2024 en de meerjarenraming 2025 - 2027, schetsen we enkele belangrijke ontwikkelingen die het kader vormen waarbinnen de ramingen en meerjarenbegroting plaatsvinden.

Economische ontwikkeling

De Nederlandse economie is in 2023 afgekoeld en groeit de komende jaren gematigd door. De hogere energieprijzen en de doorwerking daarvan in vrijwel alle prijzen zetten een rem op de koopkracht en de bestedingen van huishoudens. Door de hogere rentes koelt de woningmarkt af en staan de investeringen onder druk. De economie, die al enkele jaren boven haar capaciteit draait, ontwikkelt zich hierdoor evenwichtiger, met in de raming een groei van 1,3% in 2024 en 1,1% in 2025.

De inflatie neemt wel af, van 4,2% in 2023 naar 3,7% in 2024, maar de prijsstijgingen zijn hardnekkiger dan eerder werd verwacht. De komende jaren zal de afkoeling van de economie enigszins bijdragen aan de neerwaartse druk op de kerninflatie.

Overheidsfinanciën

Het begrotingstekort van het Rijk loopt de komende jaren op. Deze verslechtering van het begrotingssaldo wordt onder andere veroorzaakt door de koopkrachtmaatregelen van het Kabinet. Dit betreft bijvoorbeeld het prijsplafond voor energie, de tijdelijke verhoging van toeslagen en de verhoging van het minimumloon met 10%. Door de gedaalde energieprijzen pakken de kosten voor het prijsplafond (ca. € 5 miljard euro) lager uit dan eerder werd verwacht, maar hier staan lagere gasbaten voor de overheid tegenover. Naast deze tijdelijke effecten drukt ook de geleidelijke implementatie van intensiveringen uit het coalitieakkoord op de overheidsfinanciën, zoals extra middelen voor onderwijs, defensie en klimaat. Het begrotingstekort loopt dan ook op en blijft in de raming voor 2024 en 2025 maar net onder de 3% bruto binnenlands product. Zowel vanuit het perspectief van evenwichtige macro-economische ontwikkelingen op de korte termijn als van gezonde overheidsfinanciën op langere termijn is het daarom belangrijk om terug te keren naar begrotingsdiscipline.

Opbouw van de begroting

Ten opzichte van vorige jaren hebben we geprobeerd de leesbaarheid van de begroting voor wat betreft de 6 programma's te verbeteren.

Indeling van de programma's

Na de inleiding en beschrijving van het financieel kader volgt het programmaplan, waarin de 6 programma's zijn uitgewerkt. Hierbij wordt steeds dezelfde indeling gehanteerd:

PROGRAMMA

- Beschrijving van de visie m.b.t. dat programma;
- De thema's;
- Financieel overzicht m.b.t. dat programma;
- Relevante ontwikkelingen per thema.

Indeling in thema's

Per thema de volgende indeling:

- Algemene informatie over dat thema;
- De doelenboom (wat willen we bereiken; wat gaan we ervoor doen);
- Opsomming van gerelateerde beleidsstukken zoals Nota's;
- Financieel overzicht m.b.t. dat thema.

Per thema zijn de verbonden partijen benoemd die een bijdrage leveren aan de realisatie van de doelstellingen binnen dit thema. In paragraaf E (Verbonden Partijen), zijn deze verder beschreven.

Voor de verplichte indicatoren welke het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) voorschrijft nemen wij een directe link op naar het portaal 'Waar staat je gemeente'. Met behulp van deze link kunt u de vaste set aan indicatoren raadplegen. Een uitzondering hierop zijn de indicatoren voor het Programma 6 Bedrijfsvoering. Deze gegevens zijn te vinden in Programma 6 van deze Programmabegroting. Dashboard BBV - waarstaatjegemeente.nl

Financieel perspectief

In het hoofdstuk Financieel kader wordt u meegenomen in de totstandkoming van het begrotingssaldo vanaf het moment van de Kaderbrief 2024 (voorjaar 2023) tot op heden. Hieronder volgt een opsomming van het eindsaldo en de consequenties hiervan voor de komende jaren.

Meerjarig perspectief

De Programmabegroting en meerjarenraming omvatten de periode 2024 tot en met 2027. Conform artikel 190 van de Gemeentewet, wordt de begroting door het college ter vaststelling aan de raad aangeboden met een meerjarenraming voor ten minste drie op het begrotingsjaar volgende jaren.

Het begrotingssaldo voor de periode 2024-2027 ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027
Saldo	408	3.844	-8.584	-10.387

Dit leidt tot een stand van de Algemene Reserve van € 24.930.140,- per 31 december 2027.

Volgens het begrotingstoezicht van de provincie (zie hoofdstuk Financieel kader) voldoet de Programmabegroting aan de gestelde criteria: het begrotingsjaar (2024) moet structureel sluitend zijn, en als dat niet het geval is, dan moet uiterlijk het laatste jaar van de Meerjarenraming (2027) sluitend zijn.

Financieel kader

Keuzes maken in onzekere tijden

Inleiding

Ons land heeft vele crises meegemaakt, variërend van oliecrisis tot bankencrisis. Kenmerkend gevolg voor wat betreft de financiële huishouding was dat zowel Rijk als gemeentelijke en provinciale overheden met omvangrijke tekorten en bezuinigingen te maken kregen. Schouder aan schouder is gewerkt aan herstel. Van deze solidariteit en eendrachtige samenwerking is al geruime tijd geen sprake meer. Eenzijdige ingrepen door het Rijk in de gemeentelijke financiën hebben in vrijwel alle gemeenten geleid tot tekorten, die we qua omvang lange tijd niet hebben gezien. Het geen gehoor vinden bij het commentaar daarop heeft geresulteerd in een ernstig verstoorde bestuurlijke verhouding met het Rijk. Binnen gemeenten zijn de meningen verdeeld hoe deze situatie het hoofd moet worden geboden. Enerzijds wordt aangestuurd op een confrontatie door te dreigen met het teruggeven van taken en anderzijds wordt ingezet op overleg en is men desnoods bereid om te bezuinigen. Een bijzondere situatie die schreeuwt om een oplossing, zodat iedereen weet waar men aan toe is. Het 'in de lucht blijven hangen' van mogelijke bezuinigingen werkt verlamdend en contraproductief in de besluitvorming. Deze beweging tussen hoop (het 'Rijk komt met geld over de brug') en vrees (omvangrijke bezuinigingen die raken aan ons voorzieningsniveau) aan de ene kant en de noodzaak om keuzes te maken aan de andere kant. De onzekerheid over wat op ons afkomt nemen we niet weg, maar we hebben wel de controle over de keuzes die we maken. In dit hoofdstuk leggen we deze keuzes aan u voor.

Situatieschets

Vrijdag 8 juli 2023 is het kabinet Rutte IV gevallen en daarmee is een voorlopig einde gekomen aan beleidsvoorbereiding en besluitvorming op tal van onderwerpen. Met de val van het kabinet zijn nu de Eerste en Tweede Kamer aan zet. Het is aan hen om onderwerpen al dan niet controversieel te verklaren. Dit betekent dat onderwerpen niet meer worden behandeld totdat een nieuw kabinet aantreedt, ter voorkoming dat een kabinet over 'zijn graf heen regeert'.

Voor de begroting van het komende jaar geldt de informele regel dat het demissionaire kabinet niet al te veel nieuw beleid met financiële gevolgen voorstelt. Maar uiteindelijk is het aan de Tweede en de Eerste Kamer om akkoord te gaan met de begroting. De val van het kabinet hoeft dus niet per definitie te betekenen dat tot en met het aantreden van een volgend kabinet geen besluiten worden genomen die gevolgen hebben voor gemeenten. Het mantra van het huidige kabinet 'dat laten we over aan een volgend kabinet' krijgt ineens een andere lading en is in de tijd gezien binnen handbereik.

Vanuit de VNG wordt richting kabinet druk uitgeoefend om snel te komen tot richtinggevende uitspraken over inhoud en een financieel verantwoord perspectief voor gemeenten. In een bestuurlijk overleg met de VNG heeft het kabinet al erkend dat taken en middelen vanaf 2026 niet in balans zijn. In dit gesprek is ook een voorzichtige opening gegeven dat wellicht al bij de komende Voorjaarsnota het (nieuwe) kabinet een uitspraak doet over het afschaffen van de opschalingskorting. Afhankelijk of dit over een gedeeltelijke dan wel een volledige afschaffing gaat, betreft dit bij een positief besluit een bedrag van € 2 tot € 3 miljoen voor Veenendaal.

Begin dit jaar is een principeakkoord gesloten over het financiële kader voor de Hervormingsagenda Jeugd. Het gaat daarbij om een combinatie van maatregelen en middelen. Onderdeel van de afspraken is dat een commissie van deskundigen wordt ingesteld die tijdens de uitvoering van de hervormingen adviseert. In 2025 geeft deze commissie een zwaarwegend advies hoe om te gaan met een uitgavenontwikkeling die afwijkt van het nu overeengekomen financiële kader en kan daarbij zowel terug als vooruitkijken (2023-2028). Ook dit gaat om enkele miljoenen voor onze gemeente.

De lijst met grote maatschappelijke opgaven die vragen om doortastend optreden is groot. Denk daarbij aan het grote tekort aan betaalbare woningen, de klimaatopgave en energietransitie, de opgave in het landelijk gebied, het versterken van bestaanszekerheid van kwetsbare mensen, hervormingen jeugdzorg en inkomensafhankelijke bijdrage Wmo. Stuk voor stuk onderwerpen die mensen raken. Onderwerpen ook die, in meer of mindere mate, vragen om actie en niet om stilstand. Daarnaast staat onze samenleving voor grote uitdagingen voor de minder nabije toekomst: steeds duidelijker is dat de groei grenzen kent en dat keuzes noodzakelijk zijn omdat niet alles (tegelijk) kan. Vergrijzing leidt tot daling van het arbeidsaanbod en afname van economische groei, terwijl tegelijkertijd de overheidsuitgaven en de zorgvraag stijgen.

Het Rijk heeft voor de grote opgaven omvangrijke fondsen apart gezet. In tegenstelling tot de op de gemeenten van toepassing zijnde regelgeving, is het voor het Rijk wel mogelijk om structurele uitgaven incidenteel te financieren. De door gemeenten ervaren druk wordt door het Rijk niet (h)erkend. Dit maakt dat het Rijk nog altijd beleidsmatig en financieel groots kan inzetten op de verschillende thema's. Op het moment dat echter een structurele bijdrage van gemeenten wordt vereist, dan lopen we tegen regelgeving en de omvangrijke financiële tekorten in ons meerjarenperspectief aan.

Om het financieel perspectief te kunnen duiden zijn, naast de politieke, ook macro-economische omstandigheden van belang. In de eerste helft van 2023 is Nederland beland in een milde recessie, een periode van beperkte negatieve economische groei. In combinatie met inflatie, daarmee samenhangende stijgende rente en het oplopende overheidstekort zijn de perspectieven niet rooskleurig. Aan de jaren van ongebreidelde groei lijkt een einde te komen.

De afgelopen jaren heeft het Rijk budgettair gezien nauwelijks tegenwind gekend. De combinatie van voortdurende economische groei en lage (zelfs negatieve) rente zorgde voor een groei van de rijksbegroting. Inmiddels is hier een kentering opgetreden en zijn bij de Voorjaarsnota 2023 hiervan al de eerste signalen zichtbaar, onder meer in de vorm van een oplopend overheidstekort door stijgende uitgaven aan rente, klimaat en zorg. Mocht het Rijk tot ingrijpende bezuinigingen of herschikkingen overgaan, iets dat wel in de lijn der verwachtingen ligt, dan raakt dit de gemeenten. Hoewel de zgn. 'trap-op-trap-af'-systematiek ingaande 2026 niet meer van toepassing is, lijkt het onwaarschijnlijk dat gemeenten buiten schot blijven in de bezuinigingsopgave. Het is dus denkbaar dat het Rijk gemeenten aan de ene kant tegemoet komt in het op orde brengen van de financiële verhouding, maar aan de andere kant laat 'meedelen' in de bezuinigingstaakstelling.

Wat betekent dit voor ons als gemeente?

Het is niet aannemelijk dat in de septembercirculaire 2023 al 100% duidelijkheid ontstaat over een mogelijke demping van de tekorten ingaande 2026. Op basis van eerdere uitspraken van de minister van BZK en het overleg Bestuurlijk Financiële Verhoudingen zouden we iets mogen verwachten, tegelijkertijd is niet de verwachting dat een demissionair kabinet de gemeenten (vergaand) tegemoet zal komen. Gezien de verkiezingen op 22 november 2023 zou het, optimistisch gedacht, mogelijk moeten zijn dat in het voorjaar van 2024 een nieuw kabinet is aangetreden. Dit zou betekenen dat in de meicirculaire 2024 dan wel in een zgn. 'startnota' de beleidsmatige en financiële consequenties van het Regeerakkoord bekend zijn.

Voor wat betreft het traject richting kadernota 2025 - 2028 zijn mogelijk wel aanpassingen noodzakelijk, omdat de Miljoenennota wellicht een richtinggevende indicatie geeft, maar 'het wachten is' op een nieuw kabinet. Dit wachten kan verlamdend werken, iedereen wacht op iedereen. Wij kiezen ervoor om in deze begroting al een aantal noodzakelijke keuzes te maken. Hiermee is de voortgang qua voorbereidingen en uitvoering gewaarborgd.

Wij hebben nadrukkelijk gekozen om de complete integrale afweging plaats te laten vinden bij de komende kadernota. Wanneer wij deze afweging nu al hadden gemaakt dan was, gezien het meerjarenperspectief, de consequentie dat tegelijkertijd een taakstellende bezuiniging van vele miljoenen zou moeten worden opgenomen. Een bezuiniging die mogelijk nog getemperd wordt door aanvullende rijksmiddelen, maar die naar onze inschatting voor veel onrust zou zorgen. Wij vinden het zorgvuldiger om wanneer het moment daar is een reële bezuinigingsopdracht op te nemen.

Om daadwerkelijk tot de integrale afweging te komen bij de kadernota 2025 - 2028 wordt in aanloop hier naartoe zo nodig een aantal passende scenario's opgesteld.

Financieel vertrekpunt

Voor de bepaling van het beginsaldo van de begroting 2024 en het meerjarenperspectief 2025-2027 wordt voortgeborduurd op eerder vastgestelde documenten.

- De Programmabegroting 2023: vastgesteld in november 2022.
- De 3e bestuursrapportage over 2022: vastgesteld in december 2022.
- De 1e bestuursrapportage over 2023: vastgesteld in juni 2023.
- De Kaderbrief 2024 -2027: vastgesteld in juni 2023.

De 2e bestuursrapportage 2023 wordt in oktober 2023 aan de raad ter vaststelling aangeboden. De structurele effecten zijn al wel verwerkt in deze Programmabegroting. Verder is het gebruikelijk om de gevolgen van de septembercirculaire van het gemeentefonds pas later te verwerken. De raad wordt tussentijds wel geïnformeerd over die gevolgen.

Technische richtlijnen 2024-2027

Bij de start van de begrotingscyclus voor het volgende jaar worden richtlijnen voor de technisch-financiële parameters opgesteld. Normaliter leidt een geringe stijging of daling van de indexcijfers in het lopende jaar niet tot een aanpassing van de indexcijfers in het jaar daaropvolgend.

Voor de het jaar 2024 hanteren we de volgende uitgangspunten:

Loonstijging 5,2% - (Loonvoet sector overheid)
Prijsstijging 3,1% - (Nationale consumentenprijsindex)
Sociaal domein 4,99% - (Combinatie van 10% prijs en 90% loon)

Tarieven gemeentelijke belastingen 3,1%

Dit percentage is gebruikelijk gekoppeld aan de verhoging van de prijsstijgingen.

Rentevoet van 3,5% voor aan te trekken financieringsmiddelen

Omdat de economie vertraagd en de rente stabiliseert wordt voorgesteld voor het aantrekken van nieuwe langlopende middelen in 2024 uit te gaan van 3,5%. Dit percentage is gebaseerd op de lange-termijn verwachting van de ING, BNG en DNB.

Areaaluitbreiding

Uitgangspunt is de bouw van gemiddeld 450 woningen per jaar en daardoor een stijging van 629 inwoners per jaar; jaarlijks aflopend met 10 inwoners tot 599 inwoners.

Opbouw financieel perspectief

In de inleiding is het al verwoord: 'binnen een uitdagend meerjarenperspectief de noodzakelijke keuzes maken'. Na verwerking leidt dit tot sluitende jaarschijven 2024 en 2025.

Bij de komende kadernota verwachten we meer duiding te kunnen geven aan de tot € 10 miljoen oplopende nadelen in latere jaren. Enerzijds meer duidelijkheid over extra

rijksmiddelen en de doorwerking van de nog te maken keuzes en anderzijds datgene wat nodig is om te komen tot een sluitend meerjarenperspectief.

In dit onderdeel wordt aangegeven hoe het saldo van de programmabegroting tot stand is gekomen.

bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027
Saldo Programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026	2.321	4.013	-10.100	-11.968
Saldo septembercirculaire 2022	0	0	3.369	0
Saldi 1e bestuursrapportage 2023	-240	-193	-176	-20
<i>In de Kaderbrief 2024-2027 zijn de volgende besluiten verwerkt:</i>				
Amendement continueren van Festival Zand	-50	-50	0	0
Amendement kansenongelijkheid Leergeld	-5	0	0	0
Amendement (audiovisuele) infographic 2.0	-3	-3	-3	-3
Kaderbrief VRU 2024	-228	-220	-220	-220
Kaderbrief Foodvalley 2024	-124	-124	0	0
Saldo voor Kaderbrief 2024-2027	1.671	3.423	-7.130	-12.211
Uitkomsten meicirculaire 2023	3.651	5.519	5.099	8.663
af: Reservering loon- prijsstijgingen	-2.239	-3.733	-4.016	-4.187
Saldo na verwerking meicirculaire 2023	3.083	5.209	-6.047	-7.735
Reeds opgenomen majeure zaken	528	798	1.493	2.989
Saldo basispad	3.611	6.007	-4.554	-4.746
Verwerking College en raadsbesluiten:				
1. Voorlopige structurele effecten 2e bestuursrapportage 2023	-433	-404	-398	-398
2. Uitbesteden taken WOZ en Belastingen aan GBLT	0	450	450	450
3. Instellen lokale rekenkamer	-19	-19	-19	-19
Overige zaken				
4. Geactualiseerde technische richtlijnen na de kaderbrief	77	78	79	-349
5. Actualisering kapitaallasten (Inclusief rentestijging)	1.566	834	811	-151
6a. Noodzakelijke keuzes t.b.v. Programmabegroting 2024 (excl. Jeugd)	-2.961	-1.212	-952	-979
6b. Incidentele dekking vanuit Algemene Reserve (Vereveningsfonds)	570			
6c. Ontwikkelingen Jeugdzorg Programmabegroting 2024	-3.500	-3.500	-3.800	-3.800
6d. Vennootschapsbelasting	-150	-150	-150	-150
Saldo na besluitvorming	-1.239	2.084	-8.533	-10.142
Uitwerking beslisboom en noodzakelijke keuzes				
7. Analyse budgetten	1.182	1.182	1.182	1.182
8. Beoordeling stelposten	490	770	770	0
9. Noodzakelijke keuzes majeure projecten	-25	-192	-2.002	-1.426
Saldo Programmabegroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027	408	3.844	-8.584	-10.387

Toelichting meicirculaire

De belangrijkste ontwikkelingen uit de meicirculaire worden hieronder kort toegelicht.

Accressen

Sinds de meicirculaire 2022 is het accres gesplitst in een volume- en een nominaal deel, waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres. In de meicirculaire 2023 zijn de LPO-accessen voor de jaren 2023 tot en met 2027 bijgewerkt en is sprake van een opwaartse bijstelling voor alle jaren.

Structurele Rijksbijdrage vanaf 2027.

Vooruitlopend op een nieuwe financieringssysteem heeft het kabinet in de septembercirculaire 2022 in 2026 eenmalig € 1 miljard beschikbaar gesteld. In de

meicirculaire 2023 wordt met ingang vanaf het jaar 2027 structureel € 1 miljard beschikbaar gesteld.

Nieuwe financieringssystematiek

In de meicirculaire 2023 is een beschrijving van de hoofdlijnen van een nieuwe financieringssystematiek opgenomen. De nieuwe financieringssystematiek houdt in dat de volumeontwikkeling van het gemeentefonds vanaf 2027 wordt gebaseerd op een historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Hiervoor is in de Voorjaarsnota 2023 een budget gereserveerd van € 150 miljoen in 2027 en € 300 miljoen in 2028. In de meicirculaire 2023 is de nieuwe financieringssystematiek nog niet verwerkt. Daarnaast is rekening gehouden met de uitkomsten van het principeakkoord over het financiële kader voor de Hervormingsagenda Jeugd. Vanaf 2025 wordt het Wmo abonnementstarief afgeschaft en vanaf 2026 wordt de inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo heringevoerd.

Voor een nadere en volledige toelichting over de uitkomsten van de meicirculaire verwijzen wij u naar de eerder verzonden raadsinformatiebrief van 3 juli 2023. De uitkomsten van de meicirculaire zoals weergegeven in deze raadsinformatiebrief worden in de programmabegroting verwerkt.

Al eerder opgenomen majeure zaken

Voor wat betreft de voorgenomen majeure zaken vanuit het raadsakkoord was er reeds een deel wat opgenomen was in de begroting. Om tot een zuiver beeld te komen ten aanzien van de actuele (verwachte) kapitaallasten per project worden allereerst de reeds opgenomen bedragen voor majeure zaken eruit gehaald en verderop (zie punt 9 in de toelichting) worden de actuele bedragen weer verwerkt.

Het betreft de volgende projecten met bijbehorende bedragen zoals deze opgenomen waren:

Bedragen x € 1.000		2024	2025	2026	2027
	Investeringsbedrag	Kapitaallasten			
IKC Dragonder Noord	5.427	184	182	180	178
Herinrichting Stadspark	5.000	245	243	241	239
IKC Dragonder Zuid onderwijs	10.979	99	373	371	368
Johannes Calvijnsschool	10.726			365	362
OPOR	5.100				250
Theater	37.000				1.258
IKC Groenpoort	12.400			336	334
Subtotaal investeringen		528	798	1.493	2.989

Toelichting op de overige punten uit het overzicht

1. Structurele effecten 2e bestuursrapportage 2023

Financiële effecten voor 2024-2027

In de raadsvergadering van 12 oktober 2023 wordt de 2e bestuursrapportage 2023 vastgesteld. De structurele financiële consequenties vanuit deze bestuursrapportage zijn in de Programmabegroting 2024 - 2027 verwerkt.

Per saldo is sprake van de volgende afwijkingen: € 433.000 nadelig in 2024, € 404.000 nadelig in 2025 en € 398.000 nadelig vanaf 2026.

2. Uitbesteden taken WOZ en Belastingen aan GBLT

De WOZ en belastingen worden uitbesteed aan GBLT dit levert structureel een voordeel op van € 450.000.

Voor de toelichting op het uitbesteden van de taken WOZ en Belastingdienst aan GBLT verwijzen wij u naar het raadsbesluit van 22 juni 2023

3. Instellen lokale rekenkamer

De raad stelt, jaarlijks in de programmabegroting, een bedrag beschikbaar voor de uitvoering van de werkzaamheden van de lokale rekenkamer. Uit een mede door het Rijk opgesteld inspiratiekader blijkt dat een bedrag van € 1,30 per inwoner minimaal nodig is voor een rekenkamer om haar basisfunctie effectief te kunnen uitoefenen en zo de raad bij te staan. Het huidige door de raad beschikbaar gestelde budget voor de werkzaamheden ligt lager (€ 1,03 per inwoner). Uit de consultatie in de raadscommissie blijkt een meerderheidsopvatting te bestaan om het budget voor de rekenkamer te verhogen. Om die reden wordt budgetverhoging voorgesteld naar € 1,30 per inwoner.

Voor de toelichting op het instellen van de rekenkamer verwijzen wij u naar het Raadbesluit van 22 juni 2023.

4. Geactualiseerde technische richtlijnen na de kaderbrief

Dit betreft het saldo van alle aanpassingen vanaf het moment van de Kaderbrief 2024-2027. (Zie technische richtlijnen 2024 - 2027)

5. Actualisering kapitaallasten (Inclusief rentestijging)

De volgende oorzaken liggen hieraan ten grondslag:

- Aanpassing van het huidige MIP 2024-2026 (Meerjaren Investerings Plan);
- Verwerking van de jaarschijf 2027 in het meerjarenperspectief. De investeringen waren reeds opgenomen in het MIP, maar de vorige meerjarenraming liep maar tot het jaar 2026;
- Verwerking van de rentestijging.

6a. Noodzakelijke keuzes t.b.v. Programmabegroting 2024 (excl. Jeugd)

Hieronder vindt u een toelichting per onderdeel;

Theater (instandhouding) € -800.000

De gemeenteraad heeft op 25 mei 2023 ingestemd met het verder uitwerken van Uitgangspuntennotitie 'Nieuw theater in de Duivenweide'. Zoals bekend is het huidige gebouw op en is het onderhoudsbudget uit de gemeentebegroting gehaald. Om het huidige theater nog voor een korte periode open te houden moet er nu geïnvesteerd worden. Het betreft het strikt noodzakelijk (vervangings-)onderhoud voor het veilig ontvangen van theatergezelschappen. Voor 2024 is hiervoor tenminste € 800.000 benodigd.

Wonen Mobiliteit, groei en bloei (toelichting) € -250.000

Gebiedsontwikkelingen in het kader van de verstedelijkingsstrategie voor de regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley. Om de ruimtelijke ontwikkelingen van Veenendaal, duurzaam en in samenhang met de overige activiteiten in de fysieke leefomgeving, te kunnen realiseren is een integrale aanpak nodig. Op hoofdlijnen gaat het onder andere om:

- Regionale uitwerking en verbinding: Verstedelijkingsstrategie, RPLG, RES, GGM, 'Next Economy', Mobiliteit, Regiodeals, Provinciale arrangementen, NOVEX. Niet alleen aansluiting met overheid, maar ook met de samenleving. Onder andere marktpartijen, instellingen, coöperaties etc. Het Rijksbeleid (23 programma's) krijgt in 2023 een vertaling in provinciale arrangementen.
- Verbinding opbouwen tussen ons interne beleid en extern beleid (provincies, regio's, waterschappen, energiebedrijven).
- Vertaling in gebiedsontwikkelingen: Initiëren, faciliteren en bewaken uitvoering gebiedsontwikkelingen Veenendaal (onder andere Spoorzone, Veenendaal -De Klomp en revitalisering bedrijventerreinen).
- Risicobeheersing Groei & Bloei ambitie: raakvlakken (kansen en 'rode vlaggen') tussen trajecten identificeren en bespreken zodat besluiten op de juiste plek op tafel komen (lokaal of regionaal).

Cultuur en Evenementen € -316.000

Om uitvoering te kunnen blijven geven aan de cultuurnota 2022-2025 is het noodzakelijk dat de culturele infrastructuur op orde blijft. De culturele infrastructuur staat echter onder druk en daarmee de uitvoering van de cultuurnota. Hier liggen verschillende redenen aan ten

grondslag. De impact van de gestegen energiekosten is groot, er zijn nieuwe cao's afgesloten binnen de cultuursector (voor bibliotheken, podiumkunsten en kunsteducatie), achterlopende gemeentelijke indexering sinds 2019 waardoor de reserves steeds verder 'opdrogen'. Het tekort bij De Muzen van € 85.000 kan eenmalig uit de cultuurbegroting gecompenseerd worden. Het gesprek zal gevoerd worden of er consequenties zijn voor de langere termijn, bijvoorbeeld voor het aantal inschrijvingen. De stijgende kosten bij de Bibliotheek zijn van structurele aard. Naast bovengenoemde oorzaken spelen hier extra kosten voor beveiliging een rol. De stijgende kosten voor energie zijn buiten beschouwing gelaten, omdat daar een aparte regeling voor wordt vastgesteld. Concreet betekent het bij de Bibliotheek een structureel tekort van € 306.000. Bij het Stadsmuseum Veenendaal gaat het om een structureel tekort van € 10.000. Indien er geen extra middelen beschikbaar worden gesteld betekent dit dat de Bibliotheek moet schrappen in de dienstverlening, Voor het museum zijn er consequenties voor exposities en herinrichting. Voor het Theater Lampegiet geldt dat de huidige algemene reserve toereikend is om de geprognosticeerde tekorten op te vangen en zal afhankelijk van het door de raad te nemen besluit inzake een nieuw theater gekeken worden naar een duurzame oplossing voor de exploitatie van het theater op lange termijn.

Franse Gat €-100.000 (per jaar)

Sociale aanpak Franse Gat

Voor het uitvoeringsplan Franse Gat met daarin een geïntegreerde aanpak van het hele sociale domein, zijn aanvullende middelen en inzet nodig. Deze middelen zijn nodig voor extra inzet Veens Welzijn, CJG, MO beleid en uitvoering, W en I beleid en uitvoering, budgetloket, extra inzet Sportservice en een projectleider gezondheid. We willen in 2024 beginnen met een samenhangende sociale aanpak. Hiervoor is voor 2024 en 2025 € 100.000 per jaar opgenomen in de begroting.

Exploitatie Ontmoetingshuis € -250.000

Voor 2024 is eenmalig een bedrag van € 250.000 opgenomen om de exploitatietekorten van het ontmoetingshuis te dekken.

GGDrU € -269.000

Op basis van de door AB GGDrU vastgestelde begroting is in onze eigen begroting een bijstelling nodig van € 269.000 voor 2024. Wij verwijzen u hiervoor graag naar de raadsinformatiebrief van 29 augustus jl.

Proeftuin Jeugd € -144.000

De middelen voor de Proeftuin Toekomstscenario worden in 2023 nog gedekt uit Rijksmiddelen. Aan het einde van het eerste kwartaal van 2024 loopt deze subsidie af. Om de ingezette verandering in 2024 te handhaven en te bestendigen, nemen we budget op om de kosten voor Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming en uitvoeringskosten te kunnen dekken. Het betreft hier 1 proeftuin met een externe en een interne partner. Een bedrag van € 94.000 is voor de externe partner. Het bedrag voor het CJG bedraagt € 50.000. Zonder CJG kan de Proeftuin niet gecontinueerd worden.

Ontwikkelingen ICT € -150.000

Steeds meer applicaties worden via SAAS oplossingen aangeboden wat leidt tot kostenstijging van naar verwachting € 150.000 per jaar.

Herijking IHP € -100.000

Verbreiding en scenario's om bij kadernota 2025 keuzes te kunnen maken. Noodzakelijk vanwege vele onderwijsvragen, verbreding met sport, welzijn en kinderdagopvang, IKC-beleid, duurzaamheidsambities en financiële randvoorwaarden.

Overige ontwikkelingen € -13.000

Dit was € 17.000 in de presentatie op 4 september, maar dit bedrag is nog gewijzigd vanwege een recente ontwikkeling. Voor het verstevigen en professionaliseren van het welzijnswerk in Dragonder-Zuid is structureel € 30.000 in deze begroting opgenomen. Dit om de continuïteit van het welzijnswerk te waarborgen.

Vereveningsfonds € 570.000

Het is van belang om alvast een werkbudget voor het fonds vast te stellen zodat we niet op 0 beginnen. Hierbij wordt gekeken naar de prijs per vierkante meter van € 380 die is overeengekomen. Bij een woning van gemiddeld 60 vierkante meter, keer 25 woningen, betekent dit een startkapitaal van € 570.000. De reservering van dit bedrag is als incidentele voorfinanciering bij de integrale afweging van de kadernota voorgesteld. Dit geld betreft zoals gezegd alleen een werkbudget, en blijft per saldo over als we ooit stoppen met het fonds. De regeling kost de gemeente dus geen geld. Eind 2023 ontvangt de raad een voorstel tot het instellen van de Verordening zodat we er meteen per 1 januari 2024 mee kunnen gaan werken.

6b. Incidentele dekking vanuit Algemene Reserve (Vereveningsfonds)

Zie toelichting "vereveningsfonds" hierboven. Het voorstel is om de € 570.000 via de algemene reserve te laten lopen.

6c. Ontwikkelingen Jeugdzorg Programmabegroting 2024

Binnen Jeugd zien we vanaf 2022 een sterke stijging van kosten, die wordt veroorzaakt door stijging van intensiteit op ambulante jeugdhulp en een sterke stijging van residentiële casuïstiek. Deze stijging werkt structureel door. In de Kaderbrief 2024-2027 is geanticipeerd op de hogere kosten in 2024 en volgende jaren voor een bedrag van € 3,5 miljoen in 2024 en 2025 en € 3,8 miljoen vanaf 2026.

6d. Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is de wet Vennootschapsbelasting (Vpb) ingevoerd. Zoals aangegeven in paragraaf A van de jaarrekening 2020 zou de gemeente vanaf 2020 mogelijk daadwerkelijk Vpb moeten afdragen. Dit was vooral afhankelijk van de resultaten bij het ontwikkelingsbedrijf OVO-CV. Door onder andere een aanwijzing van de accountant bij OVO-CV bij de jaarrekening 2021 is de winstberekening in lijn gebracht met de BBV-regels en ook toegenomen. Daarmee is de omslag daadwerkelijk ingezet en meegenomen bij de 2e bestuursrapportage 2023. Voor 2024-2027 verwachten wij een kostenpost van € 150.000 per jaar.

7. Analyse budgetten

Met het oog op de toekomst en om meer financiële ruimte te creëren, zijn aan de hand van het financiële afwegingskader de budgetten binnen de gehele organisatie geanalyseerd. Er is bijvoorbeeld gekeken naar de afgelopen jaren sprake is geweest van (structurele) onderuitputting. Hieronder geven wij een overzicht van de grootste onderdelen.

Openbare verlichting € 200.000; Leerlingen vervoer € 200.000; PGB € 180.000; WMO € 161.000; Kinderopvang € 160.000.

8. Beoordeling stelposten

Op basis van de uitkomsten van de aanbesteding energie kan het gereserveerde bedrag voor prijsontwikkeling energie deels vrijvallen. Dit heeft een voordelig effect van € 490.000 in 2024 en € 770.000 in 2025 en 2026. Vanaf 2027 wordt een nieuw contract aangegaan.

9. Majeure projecten ontwikkeling

Het college ziet zich genoodzaakt om gezien de specifieke omstandigheden een aantal projecten als noodzakelijk aan te merken en stelt daarom voor om nu al te besluiten deze projecten in ieder geval door te laten gaan.

Dit wordt wel voorgesteld met de volgende kanttekeningen; dat deze projecten alsnog onderdeel uitmaken van de integrale afweging bij de Kadernota 2025 - 2028 en de impact van consequenties om er op dat moment van af te zien nog groter zullen zijn. Daarnaast blijft de planning van de andere majeure projecten (Johannes Calvijnsschool, IKC Engelenburg, Theater en OPOR) zoals deze was.

Het betreft de volgende (majeure) projecten uit het raadsakkoord (met geactualiseerde investeringsbedragen):

Bedragen x € 1.000		2024	2025	2026	2027
	Investeringsbedrag	Kapitaallasten			
IKC Dragonder Noord	6.864		48	419	324
IKC SO/SBO/PO	12.815		55	235	414
IKC Dragonder Zuid	9.336		40	1.138	481
Stadspark	3.500	25	49	210	207
Noodzakelijke keuzes majeure projecten		25	192	2.002	1.426

Hieronder volgt een korte toelichting per project waarom voorgesteld wordt om nu al wel voor deze projecten te kiezen.

IKC Dragonder Noord

Realisatie van een nieuw IKC ter vervanging van twee oude schoolgebouwen in de wijk Dragonder Noord. Hier ligt een relatie met perceel Ronde Erf 6 welke verkocht is aan de Bunte Vastgoed (vastgoedmandje). De herontwikkeling van dit perceel ligt nu ook stil in afwachting van definitieve besluit over de school. Dit leidt weer tot nadelige financiële effecten in de grondexploitatie van het vastgoedmandje. Het is voor de Programmabegroting 2024 noodzakelijk om een definitieve keuze te maken. Bij uitstel besluitvorming over het IKC wordt wel de woningbouw gestart waardoor er mogelijkheden voor tijdelijke huisvesting dan wel locatiekeuzes komen te vervallen. Dit leidt mogelijk tot extra kosten. Tot slot wordt bij uitstel of afstel de gehele planvorming stilgelegd en zal naar alle waarschijnlijkheid (tijdelijk) geïnvesteerd moeten worden in het huidige gebouw. Tot slot moet nog opgemerkt worden dat er een relatie ligt met het Zalencentrum Allereerf. De stichting heeft grote moeite om de exploitatie van het gebouw rond te blijven krijgen. Daarbij komt dat noodzakelijke investeringen in onder andere veiligheidsvoorzieningen en lekkages niet tot nauwelijks uitgevoerd kunnen worden vanwege geldgebrek. Het langer openhouden van het huidige centrum is waarschijnlijk kostbaar, maar zal zeker voor enkele jaren nodig zijn in afwachting van nieuwbouw IKC. Dit is wel een extra reden om zo snel mogelijk een strategie te bepalen en dus ook zo snel mogelijk te starten met de bouw van IKC Dragonder Noord inclusief een sportzaal.

IKC SO/SBO/PO

Dit IKC staat ook al enige tijd in de planning in afwachting van besluitvorming over Oost. Door IKC Dragonder Zuid te realiseren ligt er een directe relatie met dit IKC. Verplaatsing van IKC SO/SBO/PO is nodig om ruimte te maken. Bovendien verdwijnt hiermee het sterk verouderde gebouw. IKC SO/SBO/PO zal naar verwachting pas in 2027 opgeleverd kunnen worden, om dit te kunnen realiseren is een investeringsbeslissing in de Programmabegroting 2024 nodig. Zeker ook omdat er koppeling ligt met IKC Dragonder Zuid. Mocht IKC Dragonder Zuid niet doorgaan, dan kan de nieuwbouw voor dit IKC op de huidige locatie worden gerealiseerd. Bij uitstel of afstel voor het IKC SO/SBO/PO wordt de gehele planvorming stilgelegd en zal naar alle waarschijnlijkheid (tijdelijk) geïnvesteerd moeten worden in het huidige gebouw.

IKC Dragonder Zuid

Al enkele jaren wordt gesproken over de situatie rondom de onderwijshuisvesting in het oostelijk deel van Veenendaal. De raad heeft in maart 2023 besloten om een nieuw IKC in Dragonder Zuid te bouwen. Het is dan ook zeer wenselijk om in de Programmabegroting 2024 een keuze te maken of de investering wel of geen doorgang vindt. Dit is nodig om de planning voor de nieuwbouw te kunnen halen en vooral ook zekerheid te creëren voor alle betrokken partners. Het nu maken van een compleet plan (inclusief de daarbij behorende inzet van de partners) zonder een sterke mate van zekerheid is niet reëel. Ook naar ouders is het wenselijk om duidelijkheid te geven. Tot slot wordt met dit IKC ook een impuls gegeven aan de wijk. Er ontstaat een nieuw complex waarbij sport en welzijn worden geïntegreerd.

Stadspark

De spoorzone is de grote gebiedsontwikkeling van Veenendaal voor de komende 15 jaar. In dit grote gebied is straks ruimte voor circa 3.500 woningen. Deze gebiedsontwikkeling is mede tot stand gekomen vanuit de verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley: meer landschap meer stad. De gemeenteraad heeft deze verstedelijkingsstrategie ook vastgesteld en hierbij zichzelf ook de opdracht gegeven om de ontwerpprincipes over te nemen in haar eigen lokale beleid.

Met de aanpak van het stadspark wordt hieraan invulling gegeven. Het stadspark is in de toekomst het grote groengebied voor zowel deze nieuwe bewoners als bewoners van de bestaande stad. Zonder groen uitloop gebied is het realiseren van een stedelijk gebied met een hoge woningdichtheid niet haalbaar en niet passend binnen rijks-, provinciaal en ons eigen gemeentelijk beleid. Bovendien wordt ook de toegankelijkheid van het park vanuit de spoorzone aangepakt (deze is nu onvoldoende).

Afgelopen voorjaar heeft het rijk een toezegging gedaan dat ze de integrale gebiedsontwikkeling spoorzone financieel wil ondersteunen op het vlak van leefomgeving en woonkwaliteit. Hiervoor geeft ze subsidie voor de uitkoop van milieuhindercirkel / uitkoop milieuhinderlijke bedrijven en voor de kwaliteitsverbetering en meer toegankelijk maken van het stadspark. Hiervoor is duidelijkheid nodig dat de gemeente dan ook daadwerkelijk zelf de resterende investering op zich neemt. Alleen voor het stadspark is nog een gemeentelijk investeringsbudget noodzakelijk om dit veilig te stellen.

Deze investering is hoe dan ook nodig vanwege de gecombineerde stedelijke en groene opgaven in de spoorzone. Beide ontwikkelingen worden hiermee gelijktijdig in gang gezet. Daarom wordt ook gevraagd nu een investeringsbesluit te nemen zodat de planvoorbereiding en realisatie gestart kan worden. Bovendien wordt hiermee het risico voorkomen dat het Rijk de gehele subsidie vanuit de gebiedsgelden ter discussie wordt gesteld.

De besluitvorming voor onderstaande majeure projecten en bijbehorende kapitaallasten vindt plaats bij de integrale afweging die nu gepland staat bij de Kadernota 2025 - 2028

Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
	Kapitaallasten				
Johannes Calvijnsschool			79	1.808	503
Theater			322	2.016	4.171
Theater Garage (3-laags)			154	462	1.170
IKC Engelenburg			223	55	448
OPOR (2027)					485
Saldo Majeure Zaken (zonder investeringsbesluit)			778	4.341	6.777

Voor de volledigheid is onderstaande tabel opgenomen om weer te geven hoe het meerjarenperspectief eruit zou zien als ook de majeure projecten worden meegenomen waar nu nog geen investeringsbesluit over genomen is.

Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo programmabegroting 2024-2027	408	3.844	-	-	-
			8.584	10.387	10.064
Kapitaallasten Majeure projecten (zonder investeringsbesluit)	0	0	-778	-4.341	-6.777
Prognose saldo programmabegroting 2024-2027 (inclusief majeure projecten zonder investeringsbesluit)	408	3.844	-	-	-
			9.362	14.728	16.841

PROGRAMMA 1 – FYSIEKE LEEFOMGEVING

Visie Fysieke leefomgeving

Bouwen aan een gezonde, duurzame en veilige stad

In Veenendaal is het gezond, duurzaam en veilig wonen, werken en leven. Veenendaal heeft de allure, voorzieningen en ontwikkelkracht van een stad en de vriendelijkheid van een dorp. Veenendaal staat voor een breed scala aan opgaven die allemaal ruimte vragen. De ruimte binnen onze gemeentegrens is beperkt. We maken een bewuste keuze voor de kwaliteit van de leefomgeving, om ook in de toekomst een aantrekkelijke woon-en werkgemeente te blijven. We zetten in op duurzaam, beter en slimmer inrichten van de leefomgeving, o.a. door inbreiding, met gebruik van innovatie, kennis en creativiteit. De Groei en Bloei van Veenendaal is de ontwikkeling naar een Duurzaam Veenendaal.

Duurzaam denken en handelen

Duurzaam denken en doen is ons inzetten om onze wereld leefbaar te houden door duurzaam te wonen, CO2-neutraal te zijn, ons gebruik van grondstoffen, materialen en energie te minimaliseren en klimaatadaptatie te omarmen. Veenendaal vervult een belangrijke rol in de transitie naar een circulaire samenleving die ze vormgeeft door in samenwerking met andere partijen, anders en slimmer met energie, grondstoffen, producten en diensten om te gaan. In de rol van beheerder, ontwikkelaar en opdrachtgever laten we zien dat we klimaatadaptatie en circulariteit serieus nemen en dit is ingebed in het beheer en de ontwikkeling van de (buiten)ruimte.

Thema's Fysieke leefomgeving

- I. Ruimtelijke ontwikkeling
- II. Openbare Ruimte

Financiën Fysieke leefomgeving

Bedragen x € 1.000	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	30.844	31.704	32.539	32.958
Lasten	43.452	42.304	43.487	43.304
Saldo programma (voor mutaties reserves)	-12.608	-10.600	-10.948	-10.346
Beschikkingen	3.651	1.607	1.589	991
Stortingen	2.069	34	164	181
Saldo mutaties reserves	1.582	1.572	1.425	810
Saldo programma (na mutaties reserves)	-11.026	-9.028	-9.523	-9.536

Actuele ontwikkelingen Fysieke leefomgeving

Thema I - Ruimtelijke ontwikkeling

Ruimtelijke voorstellen en nieuwe Nota Ruimte

Het Rijk is het proces gestart om tot een nieuwe nota Ruimte te komen voor Nederland. Hiervoor zijn de provincies gevraagd om ruimtelijke voorstellen aan te leveren. De nota Ruimte is medebepalend hoe de toekomst van Veenendaal er uit komt zien. Deze nota gaat in op ruimtelijke keuzes voor de bestaande stad maar ook over groeiopgaven. De verwachting is dat in deze nota ook de steeds belangrijker wordende thema's zoals 'water en bodem sturend', groene klimaatadaptatie en de landbouwtransitie een plek gaan krijgen. Vanuit de gemeente en regio wordt samengewerkt om dit proces te voeden met de juiste informatie en voorstellen voor Veenendaal en Foodvalley.

Invoering Omgevingswet

De Omgevingswet wordt op 1 januari 2024 van kracht. Aan de invoering van deze ingrijpende wetswijziging zijn jaren van voorbereiding vooraf gegaan. De daadwerkelijke

invoering in 2024 vraagt veel van Veenendaal. Daarom is er voor gekozen om de nieuwe werkwijze al in 2023 gefaseerd in te voeren, zodat er op 1 januari 2024 een goed werkende omgeving apparaat beschikbaar is. Vanaf dat moment werken alle bevoegde gezagen in het door de rijksoverheid opgezette Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Met een vastgestelde Omgevingsvisie, het Omgevingsplan deel I, processen en het opstellen van toepasbare regels is Veenendaal één van de koplopers in de voorbereiding.

Omgevingsvisie

In 2024 vindt verdieping en verbreding van de huidige omgevingsvisie plaats. Dit is nodig voor het maken van ruimtelijke keuzes en het uitwerken van diverse thema's. Deze keuzes en uitwerkingen zullen ook gevisualiseerd moeten worden op goed kaartmateriaal. Bij de vaststelling van de visie is afgesproken met de raad om de visie na de verkiezingen te herijken tot een volwaardig kaderstellend plan voor nieuwe ruimtelijke initiatieven. Hierbij is er in het bijzonder aandacht voor: de integrale mobiliteit, een betere beleidsmatige inbedding sociale woningbouw en het opnemen van de ontwikkelingen in de Spoorzone (met name Ambacht en overgangszone Ambacht).

Landelijk gebied

Voor het landelijk gebied speelt er op regionaal niveau veel. Veenendaal hecht er belang aan om hierbij te zijn aangehaakt, o.a. vanwege de mogelijkheden die de omliggende regio kan spelen als recreatief uitloopgebied voor Veenendaal. Daarnaast zijn opgaven als klimaatadaptatie, woningbouw, stikstof, landbouwtransitie, biodiversiteit zodanig van aard dat hier integraal en op regionaal niveau naar gekeken moet worden.

Natura2000-gebied de Hellen ligt in Veenendaal. We willen bereiken dat de natuurkwaliteiten van dit gebied behouden en versterkt worden op een toekomstbestendige manier. Voor het gebied is een Natuurdoelanalyse (NDA) opgesteld. Als deze vastgesteld is zullen er in het gebied veranderingen nodig zijn die ook iets vragen van de omgeving buiten het Natura2000 gebied. De regie hiervoor ligt binnen het gebiedsproces Binnenveld.

Voor Groen Groeit Mee wordt in samenwerking met verschillende overheden en andere partijen het voorbeeldgebied De Roode Haan en omgeving uitgewerkt. Een belangrijke bijdrage voor het recreatief uitloopgebied voor gemeente Veenendaal.

Thema II - Openbare ruimte

Mobiliteit

Eind 2024 stellen we ons OmgevingProgramma Integrale mobiliteit, inclusief uitvoeringsplan vast. Dit plan geeft kaders voor de toekomstige, op de duurzame mobiliteit afgestemde infrastructuur, maar is ook een vereiste om de woningbouwopgave van Veenendaal te kunnen realiseren. Er is in het programma aandacht voor het wandelen, fietsen, openbaar vervoer en de (deel)auto en voor het beslag op de schaarse openbare ruimte. Binnen Veenendaal zetten wij in op verbetering van de fietsinfrastructuur, onder andere bij de reconstructie van de Ambachtsstraat en de Boslaan. De verhoging van de verkeersveiligheid blijft een belangrijk thema en hierbij maken wij optimaal gebruik van de subsidiemogelijkheden in het kader van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid van het ministerie van Infrastructuur en Milieu. De projecten waarvoor in 2022 subsidie is aangevraagd ronden wij in 2024 af.

We werken met onze partners binnen Foodvalley, om te zorgen voor een goed openbaarvervoersnetwerk. Dit doen we onder andere door als regio samen te werken aan de toekomst openbaar vervoer 2040 (TBOV2040) en de intercitystatus van Veenendaal – De Klomp te blijven benadrukken. We zetten ons in voor een aantal voorbeeldtrajecten rondom het hoogwaardige spoornetwerk die in 2025 worden afgerond.

Klimaatbestendige leefomgeving

In 2050 moet Veenendaal een klimaatadaptieve en waterrobuuste gemeente zijn. Een gemeente die klaar is voor lange droge perioden, heftige regenval en grote hitte. Dit betekent dat wij binnen al onze ambities op het gebied van woningbouw, ruimte maken voor meer groen en meer water. Dit doen wij steeds meer in provinciaal of regionaal verband, onder

andere door samen met het waterschap Vallei en Veluwe en de provincie Utrecht te werken aan het programma Groen Groeit mee of in de inspanningen via het Platform Water Vallei en Eem. Via dit programma zetten de provincie, gemeenten en waterschappen zich in voor de toekomstige ontwikkeling van groen en het beheer ervan, op zo'n manier dat de groene ruimte meegroeit met de toenemende behoefte aan recreatieruimte en natuur.

Duurzaam denken en handelen vraagt een extra impuls

Als gemeente willen we een actieve bijdrage leveren aan het bereiken van de duurzaamheidsdoelstellingen. Dit doen we o.a. door het opdrachtgeverschap in te zetten voor de transitie naar een duurzaam Veenendaal. Door de doelstellingen voor de circulariteit, de CO2-reductie, de klimaatadaptatie, de biodiversiteit en de bescherming van het milieu vanaf het eerste moment mee te nemen en te wegen in de projecten en de beheeractiviteiten. We maken dit concreet door aan te sluiten bij het manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen en de standaard hiervoor te verankeren in de (inkoop)processen in het fysiek en sociale domein.

Op dit moment is zeker nog niet alles haalbaar en zullen we ons inzetten voor een optimale toepassing van de beschikbare technieken en herbruikbare materialen. Dat vraagt om veranderingen in de gehele keten. Ontwerpprocessen met een ander perspectief opzetten zodat materialen of producten later opnieuw kunnen worden ingezet. Door de vraagspecificatie functioneel op te zetten om de noodzakelijke innovaties en/ of samenwerkingsoplossingen ruimte te bieden. Door niet alleen naar het investeringsbedrag te kijken maar naar de gehele gebruiksfase van het object of werk en open te staan voor het 'product-als-dienst'. Veranderingen die op gespannen voet kunnen staan met de huidige wijze van werken.

Het ontwikkelen en toepassen van klimaatbestendige en circulaire toepassingen in objecten of het realiseren van de werken in de (openbare)ruimte zal, zolang dit nog niet het "nieuwe normaal" is, een hogere investering vragen. Daar tegenover staat dat de lasten in de gebruiksfase en na afloop ervan lager zullen uitvallen.

Energieneutraal Veenendaal

Voor het jaar 2024 voorzien we dat de budgetten voor het Programma Energieneutraal Veenendaal toereikend zijn. Op een aantal thema's zien we wel ontwikkelingen.

Met het vaststellen van de rijksmiddelen voor uitvoering van het Klimaatakkoord (CDOKE) tot ten minste 2030, is de dekking van het programma zekerder geworden voor de lange termijn. Dat maakt het mogelijk om met een vaste bezetting te werken aan onder andere de buurtuitvoeringsplannen.

Doordat steeds meer inwoners stappen willen zetten in de energietransitie was het budget voor de duurzaamheidslening in 2023 al na een paar maanden uitgeput. Meer mensen willen gebruik maken van de lening en het gemiddelde leenbedrag stijgt doordat mensen ook steeds vaker grotere investeringen doen zoals warmtepompen. De leningen voorzien in een duidelijke behoefte en leveren een belangrijk bijdrage aan de doelstellingen van Energieneutraal Veenendaal. In 2024 wordt het revolverend fonds met € 1.000.000, - aangevuld en kunnen er in 2024 weer nieuwe duurzaamheidsleningen worden uitgegeven. We groeien langzaam door naar een fonds dat zichzelf bedruipt, zonder nieuw geld toe te voegen. Bij gelijkblijvende omstandigheden bereiken we dit punt over 3 tot 4 jaar. In de Programmabegroting voor 2024 en volgende jaren zijn hiervoor voldoende financiële middelen beschikbaar.

We bereiden ons voor op de uitvoering van de lokale aanpak van het Nationaal Isolatieprogramma (NIP). De komende jaren krijgen we in een aantal tranches geld van het Rijk om de slechtst geïsoleerde koopwoningen in onze gemeente te helpen isoleren. Voor 2023 en 2024 gaat het om ten minste een half miljoen euro. Met een lokale subsidieregeling zorgen we dat dit geld bij onze inwoners terecht komt om isolatiemaatregelen uit te (laten) voeren.

In 2023 hebben we een derde SPUK-uitkering ontvangen voor de aanpak van energiearmoede. We hebben tot en met eind 2026 de tijd om deze middelen uit te geven. In totaal gaat het om bijna 1,4 miljoen euro (ontvangen in 2022 en 2023). We continueren onze

aanpak met cadeaubonnen voor energiebesparende maatregelen en ondersteuning van de fixbrigade van Veenvesters. Daarnaast wordt een deel van dit budget toegevoegd aan de subsidieregeling in het kader van het NIP en wordt onderzocht of een fixbrigade kan worden opgezet waaraan ook mensen met achterstand tot de arbeidsmarkt en/of statushouders kunnen deelnemen.

In 2023 zijn we in een derde wijk gestart met het opstellen van een Buurtuitvoeringsplan (BUP). In deze wijk, Dragonder-Zuid en omgeving, ligt een warmtenet voor de hand als aardgasvrije oplossing. Veenvesters onderzoekt voor haar bezit in deze wijk de uitrol van een warmtenet in samenwerking met Warmtebedrijf Veenendaal. Tegen de achtergrond van de Wet Collectieve Warmte, die gaat voorschrijven dat een meerderheid van het distributienet van warmtenetten in publieke handen komt, verkennen we welke rol de gemeente kan vervullen in dit initiatief en toekomstige warmtenetten in de bestaande stad. Ook het financieringsvraagstuk is onderdeel van deze verkenning.

Thema I – Ruimtelijke ontwikkeling

Algemeen Ruimtelijke ontwikkeling

Veenendaal staat voor een duurzame groei en bloei van de stad. We willen het woningtekort verkleinen, energieneutraal zijn in 2050 en een prettig leefbare groene stad blijven.

Voldoende en betaalbare woningen, wonen met zorg, een gezonde leefomgeving die aangepast is aan het veranderende klimaat, de werkgelegenheid en voorzieningen komen sterk onder druk. We voorzien dat de kansengelijkheid, sociale druk, (energie)armoede en stress zullen toenemen. Daarnaast speelt uiteraard de financieel beperkte ruimte, maar ook beperkte uitvoeringscapaciteit een steeds bepalender rol. Hoe blijven we zo dicht mogelijk bij onze ambities? Welke keuzes kunnen we maken?

a. Voor de komende jaren ligt de focus op de volgende grote duurzame ontwikkelingen in de stad:

- a. Spoorzone Veenendaal
- b. Centrum (Duivenweide, Tuinstraat)
- c. Franse Gat
- d. Veenendaal-Oost

b. Nog beter bundelen van financiële middelen zodat we slimmer investeren in de hoofdambities van de stad hierbij kan worden gedacht aan het koppelen van activiteiten uit het Meerjareninvesteringsplan (MIP) aan die van de Spoorzone, de verduurzaming van het vastgoed, etcetera. Dit kan gevolgen hebben voor de planning van andere projecten.

c. We verkennen op basis van de verstedelijkingsstrategie de ontwikkelmogelijkheden van Veenendaal na 2030.

Deze grote gebiedsontwikkelingen zullen, samen met diverse kleinere locatieontwikkelingen, moeten bijdragen aan het realiseren van de afspraken vastgelegd in de regionale woondeal en de lokale woonvisie.

Wat willen we bereiken?

I.a. In regionaal verband de versterking van de woonfunctie in Veenendaal vormgeven passend bij de behoefte van onze inwoners in een woon- en leefomgeving met voldoende kwaliteit en aandacht voor gezondheid, duurzaamheid en veiligheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

I.a.1. Door ontwikkelen van de integrale strategische aanpak voor de fysieke leefomgeving door het verdiepen en updaten van de Omgevingsvisie 2030.

I.a.2. Het uitwerken van de ambities in de omgevingsvisie voor duurzame mobiliteit in een uitvoeringsprogramma 2024-2030. Hierbij zetten we in op de duurzame vormen van mobiliteit, wandelen, fietsen en openbaar vervoer.

I.a.3. We stellen een structuurvisie voor de Spoorzone op. Deze visie vormt de basis voor de aanpak van de gebiedsontwikkeling en de kaders voor het deel Spoorzone in de vernieuwde omgevingsvisie

Wat willen we bereiken?

I.b. Uitvoering geven aan de vraagstukken stikstofreductie en natuurherstel, in De (blauwe) hellen en samen met de regio voor het gebiedsproces Binnenveld.

In te zetten op de ambities meer landschap, meer stad zoals opgenomen in de Verstedelijkingsstrategie.

Wat gaan we daarvoor doen?

I.b.1. Uitvoering te geven aan complexe (ruimtelijke) vraagstukken, zoals het stikstofdossier. De belangen van Veenendaal behartigen in de regio Foodvalley, bij de provincie Utrecht en landelijke overheid.

I.b.2. Uitwerking van de volgende fase in het gebiedsproces Binnenveld, gericht op stikstofreductie en natuurherstel als basis voor de ambitie meer landschap, meer stad uit de Verstedelijkingsstrategie.

I.b.3. Het creëren van een leefomgeving, samen met natuurontwikkeling en aandacht voor cultuurhistorie door het gebied van De Roode Haan en de omgeving te ontwikkelen als recreatief uitlooph gebied voor gemeente Veenendaal

Wat willen we bereiken?

I.c. Het behoud van het cultuurhistorisch erfgoed.

Wat gaan we daarvoor doen?

I.c.1. We houden de benodigde monumentensubsidie in stand om een bijdrage te leveren aan het behoud en het onderhoud van het cultuurhistorisch erfgoed.

Verbonden partijen Ruimtelijke ontwikkelingen

De volgende verbonden partijen leveren een bijdrage aan het realiseren van de doelen uit dit thema:

- Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU);
- Ontwikkelingsbedrijf Veenendaal-Oost BV (OVO).

Zie voor meer informatie paragraaf E Verbonden partijen.

Beleid gerelateerd aan thema Ruimtelijke ontwikkelingen

Naam beleidsstuk	Wanneer vastgesteld
Omgevingsvisie Veenendaal 2030	17-12-2020
Woonvisie Veenendaal 2022-2025	23-6-2022

Taakvelden thema Ruimtelijke ontwikkeling

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
5.5 Cultureel erfgoed	Baten	-1	-1	-1	-1
	Lasten	86	86	86	86
Totaal 5.5 Cultureel erfgoed		85	85	85	85
8.1 Ruimtelijke ordening	Baten	-76	-76	-76	-76
	Lasten	228	178	178	178
Totaal 8.1 Ruimtelijke ordening		152	102	102	102
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Baten	-8.063	-8.063	-8.063	-8.063
	Lasten	8.163	8.163	8.163	8.163
Totaal 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)		100	100	100	100
8.3 Wonen en bouwen	Baten	-2.193	-2.193	-2.193	-2.193
	Lasten	2.665	1.199	848	848
Totaal 8.3 Wonen en bouwen		472	-994	-1.345	-1.345
Totaal Thema Ruimtelijke ontwikkeling		809	-707	-1.058	-1.058

Thema II – Openbare Ruimte

Algemeen Openbare ruimte

De openbare ruimte van Veenendaal is schoon, heel, duurzaam, toegankelijk en veilig en nodigt uit tot spelen en ontmoeten voor alle leeftijden. Wij doen dit wijkgericht, via de BOSS (Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen) -aanpak, waarbij we samen met de bewoners plannen maken voor de inrichting van een buurt, houden rekening met 'ommetjes', ruimte voor jonge kinderen en jongeren en groen.

In 2050 is Veenendaal een duurzame stad waarin de gebouwen, gebieden en infrastructuur worden gerealiseerd en gebruikt zonder de natuurlijke hulpbronnen onnodig uit te putten, de leefomgeving te vervuilen en ecosystemen aan te tasten. Een stad die klaar is voor lange droge perioden, heftige regenval en grote hitte.

We maken het verschil met een duurzaam beheer en het hergebruiken van grondstoffen en producten overeenkomstig de circulaire strategieën van de R-ladder. Bij het inrichten zorgen we ervoor dat de gevolgen van de klimaatverandering worden opgevangen en binnen al onze ambities ruimte maken voor meer groen en meer water. De zorg voor het groen en een duidelijke visie op de hoofdgroenstructuur van Veenendaal en het vergroten van de biodiversiteit zijn onlosmakelijk verbonden aan het realiseren van een klimaatbestendige gezonde en veilige leefomgeving.

De inzameling van huishoudelijk afval draagt bij aan de doelstellingen voor een circulaire economie (van afval naar grondstof) en richt zich de komende periode met name op het nemen van verdere acties om de kwaliteit van het reststromen te verbeteren zodat meer hergebruik mogelijk wordt.

Zoals genoemd onder het thema (I) Ruimtelijke Ontwikkeling vraagt de financieel beperkte ruimte, maar ook beperkte uitvoeringscapaciteit om keuzes. Hoe blijven we zo dicht mogelijk bij onze ambities? Voor de komende jaren ligt de focus op de grote duurzame ontwikkelingen in de stad en dat vraagt voor het thema Openbare Ruimte om nog beter de financiële middelen te bundelen zodat we slimmer investeren in de hoofdambitie van de stad door bijvoorbeeld het bundelen van investeringsbudget uit het Meerjareninvesteringsplan (MIP) aan de ontwikkeling van de Spoorzone.

Wat willen we bereiken?

II.a. Veenendaal heeft een gezonde, duurzame en veilige leefomgeving. De infrastructuur is van goede kwaliteit en de openbare ruimte biedt voldoende aantrekkelijke groene ruimte met plekken om te spelen, te sporten, te ontspannen en te ontmoeten.

Wat gaan we daarvoor doen?

II.a.1. De openbare ruimte duurzaam en milieuvriendelijk onderhouden. In de winkelcentra en op de begraafplaats beheren wij de wegen en het groen op A-niveau in de rest van Veenendaal op B-niveau.

II.a.2. Met de bewoners inrichten van plekken in de stad waar we elkaar kunnen ontmoeten en veilig kunnen bewegen, spelen en sporten (BOSS). De plekken en de onderlinge verbindingen zijn groen, aantrekkelijk en klimaatbestendig ingericht.

II.a.3. In 2024 stellen we met de bewoners van de Schepenbuurt een buurtvisiekaart op. De buurtvisiekaart geeft inzicht in het (gewenste) ruimtegebruik, voor wonen, mobiliteit, groen, klimaatadaptatie, BOSS en de warmte- en energie-infrastructuur

Wat willen we bereiken?

II.b. Veenendaal heeft in 2050 een gezonde en groene klimaatbestendige leefomgeving met een robuust en gevarieerd aanbod van groen en water.

We versterken de biologische diversiteit en zorgen voor een goede vegetatie om hittestress te voorkomen en fijnstof op te vangen en CO₂ (tijdelijk) op te slaan.

Wat gaan we daarvoor doen?

II.b.1. We leggen de basis voor een integraal groenbeleid met een duidelijke visie op de hoofdgroenstructuur van Veenendaal. Daarom integreren en actualiseren wij ons bestaande, op delen versnipperde groenbeleid.

II.b.2 Met de klimaatstresstest in beeld gebrachte kwetsbaarheden voeren we met de relevant gebiedspartner en inwoners een risicodialoog en stellen klimaatstrategieën en de uitvoeringsagenda Klimaatbestendige leefomgeving Veenendaal op

Wat willen we bereiken?

II.c. In 2050 is Veenendaal volledig circulair ingericht waarbij gemeente, bedrijven, onderwijs en inwoners met elkaar samenwerken om de grondstoffenkringloop te sluiten, afval te minimaliseren, levensloop van producten zo lang mogelijk te laten zijn

Wat gaan we daarvoor doen?

II.c.1. Samen met inwoners, bedrijven, maatschappelijke instellingen de landelijke en lokale doelstellingen vertalen naar een op de uitvoering gerichte aanpak. Circulariteit te introduceren in de Veense samenleving en werkorganisatie

II.c.2. In 2030 50% minder primaire grondstoffen te gebruiken. Nu gecombineerd met de thema's milieu, biodiversiteit en klimaatadaptatie actief inzetten op het circulair inkopen via het Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen.

Wat willen we bereiken?

II.d. Veenendaal wil zich inzetten voor het waardebehoud van grondstoffen en materialen door het vrijkomende 'huishoudelijke afval' op een doelmatige wijze in te zamelen en zo weer in te zetten als grondstof.

Wat gaan we daarvoor doen?

II.d.1. Hiervoor tenminste gemiddeld 1 stap hoger op de R-ladder (met strategieën) van circulariteit te komen door het hergebruik van PMD te optimaliseren.

II.d.2. Bewustwording circulair inzetten van grondstoffen bevorderen met inzet van BEST circulair 2024. Het geven van 'recyclelessen' op de basisscholen om de kennis over en de interesse voor techniek en recycling te ontwikkelen.

II.d.3. Opheffen van de blinde vlekken in de dekking van de inzamelvoorzieningen voor papier en gf+e

Wat willen we bereiken?

II.e. Veenendaal is in 2050 een energieneutrale gemeente, die 100% hernieuwbare energie gebruikt en klimaatneutraal (CO₂-emissieloos) is.

Wat gaan we daarvoor doen?

II.e.1. We stimuleren, ondersteunen en faciliteren inwoners bij het maken van de juiste keuzes om energie te besparen en de CO₂ uitstoot te beperken door inzicht te geven in mogelijkheden.

II.e.2. We geven uitvoering aan de Lokale Aanpak van het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) waarmee we tot 2026 ruim 500 van de slechtst geïsoleerde woningen helpen isoleren.

II.e.3. De Rijksmiddelen voor bestrijding energiearmoede zetten we in door bewoners die (naar verwachting) moeite hebben om hun energierekening te betalen, de mogelijkheid te bieden om snel energie te besparen

II.e.4. Voor Dragonder-oost stellen we een Buurtuitvoeringsplan vast en starten de uitvoeringsfase om de buurt aardgasvrij te maken.

II.e.5. In Dragonder-zuid en omgeving gaan we met inwoners aan de slag om een Buurtuitvoeringsplan op te stellen voor een aardgasvrije buurt.

II.e.6. Voor Factorij en de Vendel stellen we een Buurtuitvoeringsplan vast en starten de uitvoeringsfase om het bedrijventerrein aardgasvrij te maken.

II.e.7. In de regio Foodvalley zetten we ons in om met de stakeholders in Veenendaal de RES 1.0 door te ontwikkelen naar de RES 2.0.

Wat willen we bereiken?

II.f. De negatieve gevolgen van netcongestie te beperken door samen met de bedrijven te zoeken naar alle mogelijk oplossingen om de negatieve effecten van de congestie te verminderen.

Wat gaan we daarvoor doen?

II.f.1. Samen met bedrijven, de netbeheerder en andere stakeholders werken aan slimme oplossingen voor netcongestie. We krijgen grip op de problematiek, communiceren daarover en sturen beleid en projecten bij waar mogelijk.

II.f.2. Op bedrijventerrein Nijverkamp werken we samen met de provincie, Stedin en bedrijfsleven aan een proeftuin voor slimme, collectieve oplossingen voor netcongestie.

II.f.3. Op bedrijventerrein Factorij en de Vendel ondersteunen we de in 2023 opgerichte energiecoöperatie om te komen tot een Smart Energy Hub op het terrein.

II.f.4. Het inrichten van netbeheer ten behoeve van de energievoorziening in Veenendaal.

Wat willen we bereiken?

II.g. Veenendaal wil een duurzame gemeente zijn, streeft naar doeltreffend gebruik van hernieuwbare grondstoffen en energie en geeft hier onder andere invulling aan door bestaande en toekomstige gebouwen te verduurzamen.

Wat gaan we daarvoor doen?

II.g.1. We stellen routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed op met geactualiseerde strategische kaders voor het gemeentelijk vastgoed en het accommodatiebeleid

II.g.2. Voor het zwembad/sporthal De Vallei, sporthal West, gemeentehuis en 't Speel-Kwartier bereiden we de uitvoering van de duurzaamheidsmaatregelen voor.

II.g.3. We voeren overeenkomstig het Integraal duurzaam vastgoedbeheerplan de overige onderhouds- en verbeteringswerkzaamheden alleen gecombineerd met de noodzakelijk verduurzamingsmaatregelen uit.

Verbonden partijen Openbare ruimte

De volgende verbonden partijen leveren een bijdrage aan het realiseren van de doelen uit dit thema:

- Afvalcombinatie De Vallei NV (ACV);
- Gemeenschappelijke regeling Afvalverwijdering Utrecht (AVU).

Zie voor meer informatie paragraaf E Verbonden partijen.

Beleid gerelateerd aan thema Openbare ruimte

Naam beleidsstuk	Wanneer vastgesteld
Omgevingsvisie Veenendaal 2023	17-12-2020
Omgevingsprogramma Openbare Ruimte 2022 - 2025	25-11-2021
Notitie parkeernormen Veenendaal 2020	26-11-2020
Omgevingsprogramma Energieneutraal Veenendaal 2022 - 2025	16-12-2021
Transitievisie Warmte 1.0	16-12-2021
Integrale Laadvisie Veenendaal (uitvoeringsbeleid)	15-2-2022
Regionale Energiestrategie Foodvalley 1.0	28-6-2021
Beleidsplan Huishoudelijk Afval 2022-2025	16-9-2021
Strategische kaders en Accommodatiebeleid Vastgoed	18-5-2017
Integraal duurzaam vastgoedbeheerplan 2021 -2024	27-5-2021

Taakvelden thema Openbare ruimte

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Baten	-118	-118	-118	-118
	Lasten	228	228	228	227
Totaal 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		111	111	111	110
0.63 Parkeerbelasting	Baten	-2.715	-2.843	-2.994	-3.032
Totaal 0.63 Parkeerbelasting		-2.715	-2.843	-2.994	-3.032
2.1 Verkeer en vervoer	Baten	-455	-455	-455	-455
	Lasten	9.360	9.173	10.473	10.477
Totaal 2.1 Verkeer en vervoer		8.906	8.718	10.018	10.023
2.2 Parkeren	Lasten	2.596	2.734	2.856	2.881
Totaal 2.2 Parkeren		2.596	2.734	2.856	2.881
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Baten	-31	-31	-31	-31
	Lasten	1	1	1	1
Totaal 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		-30	-30	-30	-30
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Baten	-4	-4	-4	-4
	Lasten	4.676	4.629	4.633	4.633
Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie		4.672	4.625	4.629	4.629
7.2 Riolering	Baten	-4.548	-4.851	-5.097	-4.860
	Lasten	3.669	4.102	4.356	4.118
Totaal 7.2 Riolering		-879	-749	-741	-741
7.3 Afval	Baten	-9.808	-10.236	-10.674	-11.292
	Lasten	7.883	8.122	8.359	8.610
Totaal 7.3 Afval		-1.925	-2.114	-2.316	-2.682
7.4 Milieubeheer	Lasten	1.775	1.775	1.354	1.354
Totaal 7.4 Milieubeheer		1.775	1.775	1.354	1.354
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Baten	-971	-971	-971	-971
	Lasten	754	797	836	606
Totaal 7.5 Begraafplaatsen en crematoria		-217	-175	-135	-366
Totaal Thema Openbare ruimte		12.294	12.052	12.751	12.145

Thema III – Wijkgericht werken

Taakvelden thema Wijkgericht werken

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	-1.862	-1.862	-1.862	-1.862
	Lasten	1.367	1.118	1.117	1.121
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		-495	-744	-745	-741
Totaal Thema Wijkgericht werken		-495	-744	-745	-741

PROGRAMMA 2 – ECONOMIE, WERK EN ONTWIKKELING

Visie Economie, werk en ontwikkeling

In het raadsakkoord “Samen werken in vertrouwen” onderscheiden we de thema's Economie, Ondernemen en Bedrijfsleven. De regio Foodvalley wordt hierin benoemd als een regio die door sterk economisch beleid en een aantrekkelijk ondernemersklimaat bovengemiddeld hard groeit. Hierbij is er een sterke relatie met het behoud en uitbreiden van de lokale en regionale werkgelegenheid. Veenendaal willen we daarbij aantrekkelijk houden als vestigingsplaats voor ondernemers, zowel voor de bedrijventerreinen als voor de winkelcentra. Investeren in het vestigingsbeleid, ondernemersklimaat en werkgeversdienstverlening leveren hieraan een bijdrage. Uitgangspunt hierbij is de verbinding tussen het stimuleren van de lokale economie en het behouden en vergroten van kwalitatieve en kwantitatieve werkgelegenheid op verschillende niveaus.

Thema's Economie, werk en ontwikkeling

- I. Economische ontwikkeling en werkgelegenheid
- II. Recreatie en toerisme

Financiën Economie, werk en ontwikkeling

Bedragen x € 1.000	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	1.043	1.043	1.043	1.043
Lasten	2.221	2.074	1.930	1.930
Saldo programma (voor mutaties reserves)	-1.178	-1.032	-887	-887
Beschikkingen	723	593	593	593
Stortingen	0	0	0	0
Saldo mutaties reserves	723	593	593	593
Saldo programma (na mutaties reserves)	-455	-438	-294	-294

Actuele ontwikkelingen Economie, werk en ontwikkeling

Thema I - Economische ontwikkeling en werkgelegenheid

Vanaf 2020 worden de economische ontwikkelingen in brede zin sterk bepaald door eerst de coronacrisis en vanaf 2022 door de oorlog in Oekraïne en daarmee samenhangende energiecrisis. De verwachting was dat de daaraan gerelateerde inflatiestijging effect zou hebben op de nationale, regionale en lokale economische groei. In de praktijk blijken de hogere prijzen vooral nadelig te zijn voor de inwoners. Met loonstijgingen, verhogingen van minimumloon en compensatie van hogere energieprijzen werden op instrumentele wijze deze effecten zoveel mogelijk beperkt. De lage werkloosheidscijfers laten zien dat de werkgelegenheid in brede zin nog niet veel schade ondervindt, ook op lokaal niveau. Voor 2024 is nog onduidelijk hoe deze economische groei, mede door hogere rentes, zich verder ontwikkelt.

We blijven de lokale en regionale infrastructuur en instrumenten waar mogelijk gericht inzetten om ondernemers te ondersteunen. Een aandachtspunt is het toenemende personeelstekort in diverse sectoren wat van invloed is op de economische groei van bedrijven. Dit geldt zowel voor ondernemers op de bedrijventerreinen, detailhandel en horeca en kan een belemmerende factor zijn voor economische groei. Op regionaal niveau wordt vanuit verschillende projecten inzet gepleegd om op een zo goed mogelijke manier vacatures in te vullen vanuit het beschikbare arbeidspotentieel.

Intensivering bedrijventerreinen

Gebleken is dat intensivering op individueel pandniveau een moeizame kwestie is. Obstakels

zijn vooral de financiële uitdagingen die hiermee gemoeid zijn. Voor succesvol intensiveren van bedrijventerreinen is een gebiedsplan noodzakelijk. We willen, in samenwerking met het georganiseerde bedrijfsleven, voor één of maximaal twee bedrijventerreinen onderzoeken of een gebiedsplan gemaakt kan worden. Dit plan zal dan naast intensivering ook koppelkansen voor verduurzaming bevatten. Hiervoor is wel additionele financiering noodzakelijk.

Duurzaam ondernemen en circulaire economie

Vanuit de Visie Bedrijventerreinen, zoals vastgesteld in de raad van 26 januari 2023, ontwikkelen we in Veenendaal duurzame bedrijventerreinen. Hierbij wordt ingezet op:

- klimaat adaptieve maatregelen en voorzieningen
- energiebesparende en energieopwekkende maatregelen.
- Een circulaire economie

Energiebesparing en energie opwek door bedrijven dragen bij aan de klimaatdoelstellingen die zijn vastgelegd in de Klimaatwet. We zetten in op het bevorderen van energieneutraal ondernemen en informeren ondernemers over het nemen van maatregelen en voorzieningen om energie te besparen en op te wekken. Dit doen we door de inzet van het Energieloket Veenendaal. We zetten in op kantoorpanden met minimaal label C. Daarnaast coördineren we de werkzaamheden van de Omgevingsdienst Utrecht in het toezien op de Energiebesparingsplicht voor bedrijven. Een uitdaging voor energieneutraal ondernemen de komende jaren is netcongestie. Samen met ondernemers en provincie werken we aan de oplossing voor netcongestie in Veenendaal.

In de Visie Bedrijventerreinen is de ambitie opgenomen om op bedrijventerrein de Compagnie-Oost een duurzame mobiliteitsboulevard te realiseren. Hieronder wordt verstaan de verkoop van duurzame voertuigen (elektrische auto's en fietsen), verkopen van waren die bijdragen aan verduurzaming (zonnepanelen en laadpalen) en een mobiliteitshub (hub met bijv. deelfietsen).

We staan positief tegenover initiatieven die bijdragen aan deze mobiliteitsboulevard maar vooralsnog zijn er, behoudens de vestiging van een onderneming die fietsen verkoopt, nog geen concrete verzoeken geweest. Een eventuele mobiliteitshub wordt uitgewerkt binnen de Opgave Programma Integrale Mobiliteit (OPIM). Vanuit de inhoud is een adviseur duurzame mobiliteit aangesteld die zich onder andere bezig houdt met deelmobiliteit, logistiek en duurzame mobiliteit.

In de contacten zoals die er zijn met onder meer de autobranche en andere relevante branches blijven we op de hoogte van ontwikkelingen gericht op duurzame mobiliteit.

Netcongestie

Het elektriciteitsnet van Veenendaal zit vol, zowel voor de afname als de teruglevering van elektriciteit. Eén van de gevolgen van deze netcongestie is dat bedrijven geen nieuwe, zware elektriciteitsaansluiting kunnen krijgen van de netbeheerders Stedin en Tennet. De ontwikkeling van het Veenendaalse bedrijfsleven wordt hierdoor beperkt. Het terugleveren van opgewekte energie is op een gegeven moment niet meer mogelijk omdat daarmee het elektriciteitsnet periodiek overbelast raakt. Voor bedrijven wordt het daardoor minder aantrekkelijk om energieneutrale maatregelen te nemen, zoals het plaatsen van zonnepanelen.

De gemeente werkt samen met ondernemend Veenendaal, Stedin en de provincie Utrecht aan oplossingen om netcongestie te verminderen. Op de lange termijn gaat het om het verzwaren van het elektriciteitsnetwerk. Hiervoor is de grootste rol weggelegd voor de netbeheerders. Op de kortere termijn wordt er gezamenlijk gewerkt aan:

- alternatieve opwekmogelijkheden;
- het kunnen delen van opgewekte energie door bedrijven onderling;
- opslag van alternatief opgewekte elektriciteit;

- bevorderen van energiemangement om energie-opwek en -verbruik beter te verdelen over de dag om piekbelasting te verminderen/voorkomen.

Daarnaast is Veenendaal samenwerkingspartner van de Energy Board Utrecht waarin de provincie Utrecht, netbeheerders Tennet en Stedin, de regio's U16 en Foodvalley en de gemeenten Utrecht en Amersfoort samenwerken aan een oplossing voor netcongestie.

Starters en ondernemersdienstverlening

Komende jaren richten we ons meer specifiek op startende ondernemers. We willen verkennen op welke wijze we starters nog beter kunnen adviseren en ondersteunen. Gelet op de groei van het aantal ZZP'ers willen we verkennen of en in welke mate we hen generiek kunnen ondersteunen. We stellen een herzien plan van aanpak op om ondernemersdienstverlening zo goed mogelijk te organiseren.

Werkgelegenheid

Het behoud en bevorderen van werkgelegenheid kan op onderdelen belemmerd worden door gebrek aan ruimte. Daarnaast wordt deze ook belemmerd door een tekort aan voldoende en gekwalificeerd personeel. De prognose van werkgelegenheidscijfers laten een stijging zien ten opzichte van 2022 en 2023. We richten ons op een betere aansluiting tussen vraag en aanbod van personeel en willen meer zicht hebben op het onbenut arbeidspotentieel. We investeren in een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Veenendaal onderscheidt zich binnen de regio Foodvalley als ICT-gemeente.

Binnen de beperkte ruimte zien we diverse initiatieven en aanvragen op het gebied van kinderopvang en fitness die een bijdrage kunnen leveren aan het vergroten van werkgelegenheid. Tevens bieden ze, zeker vanuit het oogpunt van vergroten kinderopvangmogelijkheden, kansen om inwoners deel te laten nemen aan het arbeidsproces. Hierbij is er een duidelijke relatie tussen het vergroten van werkgelegenheid en het stimuleren van arbeidsparticipatie en re-integratie.

Vitale Binnenstad

Vanuit het programma Vitale Binnenstad 2021-2024 richten we ons op een complete en comfortabele binnenstad die economisch en sociaal vitaal is voor de ondernemers in de binnenstad, de bewoners van Veenendaal en regionale bezoekers en toeristen. Belangrijke projecten en ontwikkelingen voor 2024 zijn het project Tuinstraat, de ontwikkelingen op het vlak van het theater Lampegiet/gebiedsvisie Duivenweide, het aantrekkelijker maken van de Markt, vergroening binnenstad, duurzame mobiliteit binnenstad (in samenhang omgevingsprogramma OPIM), uitvoering Acquisitieplan en opstellen strategisch marketingplan Winkelstad.

Digitalisering

Circa 25 tot 30% van onze inwoners sluiten niet of nauwelijks aan bij de nieuwe digitale werkelijkheid. De digitale inclusie is een verbijzondering van de inclusieve stad Veenendaal. In de begroting is voor de jaren 2023 tot en met 2025 jaarlijks € 150.000,- opgenomen. De middelen zijn bedoeld om hierover beleid te ontwikkelen en uit te voeren. De uitvoeringsmiddelen zijn onder andere voor uitvoer van projecten en subsidies, bijvoorbeeld voor het vergroten van inzet van vrijwilligers.

Thema II - Recreatie en toerisme

Uitvoering actieplan visie Recreatie en Toerisme

In 2024 richten we ons op de uitvoering van het actieplan behorende bij de visie recreatie en toerisme die in december 2023 aan de raad ter vaststelling wordt voorgelegd. De bewoners van Veenendaal zijn voor het recreëren in het groen, met name aangewezen op recreatievoorzieningen rondom Veenendaal. Belangrijke aandachtspunten in 2024 zijn inzetten op effectieve samenhang tussen de verschillende regionale toeristisch recreatieve samenwerkingsverbanden en recreatieve pakketten waarin Veenendaal participeert,

duurzaam beheer van natuurgebieden en duurzame mobiliteit van en naar recreatiegebieden vanuit Veenendaal. Ook zullen we in regionaal verband gaan werken aan het beter op de kaart zetten van de Grebbelinie.

Evenementenbeleid

Voor de jaren 2024 en volgend daarna is na een uitvoerig participatietraject nieuw beleid opgesteld met daarin onder andere aandacht voor duurzaamheid en gezondheid, locaties, geluidsnormen en levendigheid. Het is onze taak een goede balans te vinden tussen de levendigheid van de stad en het voorkomen van overlast door o.a. het stellen van duidelijke kaders, het vroegtijdig betrekken van omwonenden en het borgen van de veiligheid van inwoners tijdens evenementen. In de nog lopende projecten en ontwikkelingen zoals de herinrichting Stadspark/evenemententerrein, de ontwikkelingen in het kader van mogelijke nieuwbouw Theater Lampegiet en de upgrade van de Markt zal ook aandacht aan ruimte en voorzieningen voor evenementen worden besteed. Het nieuwe evenementenbeleid is in oktober 2023 ter vaststelling voorgelegd aan de raad.

Thema I – Economische ontwikkeling en werkgelegenheid

Algemeen Economische ontwikkeling en Werkgelegenheid

Het gemeentelijk vestigingsbeleid en ondernemersdienstverlening richt zich op een zo goed mogelijk vestigingsklimaat voor bestaande en nieuwe ondernemers. Daarmee wordt ook de werkgelegenheid gestimuleerd. Binnen de regio Foodvalley presenteren we ons als een aantrekkelijke regio voor ondernemen in brede zin. Dit willen we realiseren door het transformeren van kansarme locaties en uitbreiden van kansrijke locaties. De kaders van de provinciale en regionale kantorenvisie zijn hierbij van belang, we hebben aandacht voor spreiding en afstemming van vestigingsverzoeken in de regio en voeren het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) uit. De Verstedelijingsstrategie is hierbij leidend. We voeren de Visie Bedrijventerreinen uit waarbij inhoudelijk de afstemming plaatsvindt met de relevante opgaven. Zowel regionaal als lokaal worden de mogelijkheden van circulaire economie zo goed mogelijk benut. Wij zetten ons in om Veenendaal te promoten als een aantrekkelijke stad om te wonen en te werken.

Wat willen we bereiken?

I.a. Veenendaal is een aantrekkelijke stad om te werken en ondernemen.

Wat gaan we daarvoor doen?

I.a.1. We stimuleren en faciliteren startende ondernemers door o.m. organiseren van een jaarlijks startersevent en het informeren en ondersteunen van starters bij vragen.

Wat willen we bereiken?

I.b. Behouden en uitbreiden werkgelegenheid voor Veenendaal.

Wat gaan we daarvoor doen?

I.b.1. We faciliteren en ondersteunen bestaande en nieuwe ondernemers door inzet van onze accountmanager, periodieke overleggen met het bedrijfsleven, zorgen voor een goede doorgeleiding en coördinatie van afhandeling van ondernemersvraagstukken.

Wat willen we bereiken?

I.c. Samen met de Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (OMU) intensiveren we de bedrijventerreinen waardoor er een hogere verdichtingsgraad ontstaat ofwel meer mensen kunnen werken op een m².

Wat gaan we daarvoor doen?

I.c.1. Bedrijventerreinen, kantoorlocaties en binnenstad worden aantrekkelijker gemaakt in 2024, gericht op een optimaal vestigings- en investeringsklimaat.

Wat willen we bereiken?

I.d. ICT Campus faciliteert regionale samenwerkingen tussen bedrijfsleven, overheid en onderwijs.

Wat gaan we daarvoor doen?

I.d.1. We geven uitvoering aan het programma ICT Campus, waarbij acquisitie van ICT-bedrijven in lijn is met toekomstgerichte nieuwe economie.

Wat willen we bereiken?

I.e. We willen uitbreiding van het aantal bedrijventerreinen.

Wat gaan we daarvoor doen?

I.e.1. In samenspraak met provincie Utrecht, regio Foodvalley en met de Groene Metropool onderzoeken we welke uitbreidingslocatie voor bedrijventerreinen mogelijk zijn.

Wat willen we bereiken?

I.f. Veenendaal is een aantrekkelijke stad om te wonen, werken en leven.

Wat gaan we daarvoor doen?

I.f.1. We geven uitvoering aan het programma Vitale Binnenstad met aandacht voor een divers pallet aan functies, toegankelijkheid, vergroening en verduurzaming, innovaties en versterking van de uitvoeringsstructuur.

Wat willen we bereiken?

I.g. We realiseren in Foodvalley verband een volledig circulaire economie in 2050. 50% minder gebruik van primaire grondstoffen (metalen, fossiel, mineralen) in 2030.

Wat gaan we daarvoor doen?

I.g.1 We voeren het regionale plan van aanpak uit en richten ons daarbij op: - duurzamer gebruik van grondstoffen - meer concurrerend vermogen - regio foodvalley als innovatieve kennisregio voor circulaire economie

Verbonden partijen Economische ontwikkeling en werkgelegenheid

Dit is niet van toepassing voor dit thema.

Beleid gerelateerd aan thema Economische ontwikkeling en werkgelegenheid

Naam beleidsstuk	Wanneer vastgesteld
Beleid perifere detailhandel Foodvalley 2020 - 2025	16-12-2021
Detailhandelsbeleid Veenendaal 2023 -2026	16-11-2022
Omgevingsvisie	dec-20
Programmaplan Living Lab Circulair 2019-2023	feb-19
Visie Bedrijventerreinen 2022 – 2030	26-1-2023

Taakvelden thema Economische ontwikkeling en werkgelegenheid

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0.64 Belastingen overig	Baten	-608	-608	-608	-608
Totaal 0.64 Belastingen overig		-608	-608	-608	-608
3.1 Economische ontwikkeling	Lasten	672	526	531	531
Totaal 3.1 Economische ontwikkeling		672	526	531	531
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Baten	-22	-22	-22	-22
Totaal 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		-22	-22	-22	-22
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	Baten	-299	-299	-299	-299
	Lasten	986	986	886	886
Totaal 3.3 Bedrijfsloket en -regelingen		688	688	588	588
3.4 Economische promotie	Baten	-113	-113	-113	-113
	Lasten	379	379	329	329
Totaal 3.4 Economische promotie		266	265	215	215
Totaal Thema Economische ontwikkeling en werkgelegenheid		994	848	703	703

Thema II – Recreatie en toerisme

Algemeen Recreatie en toerisme

We zetten we ons in voor een aantrekkelijke binnenstad waar bewoners, regionale bezoekers en toeristen graag verblijven. Onze inwoners recreëren vaak in de natuur rondom Veenendaal. Veenendaal investeert samen met gemeenten in de regio in (duurzaam) beheer en toegankelijkheid van natuurgebieden. We investeren samen met de provincie in het wandel- en fietsknooppuntennetwerk. Wat betreft het natuurgebied Kwinteloijen werken we specifiek samen met Rhenen. In samenwerking met het Regionaal Bureau voor Toerisme en met gemeenten in de regio zetten we het gebied Heuvelrug en Vallei en de Grebbelinie op de kaart.

Wat willen we bereiken?

II.a. Veenendaal heeft een aantrekkelijke binnenstad waar bezoekers uit de regio en toeristen graag op bezoek komen.

Wat gaan we daarvoor doen?

II.a.1. Via het Regionaal Bureau voor Toerisme (RBT) zetten we (de binnenstad van) Veenendaal en de ons omringende regio op de kaart.

Verbonden partijen Recreatie en toerisme

Dit is niet van toepassing voor dit thema.

Beleid gerelateerd aan thema Recreatie en toerisme

Naam beleidsstuk	Wanneer vastgesteld
Visie Recreatie en Toerisme	in ontwikkeling
Evenementenbeleid 2024 e.v.	oktober 2023 (verwachting)

Taakvelden thema Recreatie en toerisme

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Lasten	184	184	184	184
Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie		184	184	184	184
Totaal Thema Recreatie en toerisme		184	184	184	184

PROGRAMMA 3 – SOCIALE LEEFOMGEVING

Visie Sociale leefomgeving

Elke vier jaar stelt de gemeenteraad een integraal beleidskader sociaal domein vast (IBK-SD). In het IBK-SD worden de doelen vastgesteld, waar de gemeente de komende vier jaar aan gaat werken. Vanaf 2024 werken we met het beleidskader “samen werken door verbinding”. Dit concept IBK 2024-2027 bouwt voort op de visie sociaal domein en het IBK SD 2020-2023. Daarmee is de afgelopen jaren een basis gelegd van waaruit we de integrale samenwerking binnen het sociaal domein verder versterken.

Aansluiten op actuele ontwikkelingen in de samenleving

Het IBK-SD gaat over de Wmo, Jeugdwet, Participatiewet, Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, Wet inburgering, gezondheid en welzijn en legt verbinding met andere beleidsterreinen zoals onderwijs, economie, sport, cultuur, leefbaarheid en veiligheid. Door accenten te verleggen en andere focuspunten te benoemen, kunnen we beter aansluiten op actuele ontwikkelingen in de samenleving. We gaan nog meer integraal en outreachend opereren, waarbij we de menselijke maat centraal stellen.

Dit past in een landelijke ontwikkeling waarbij gewerkt wordt aan een overheid die betrouwbaar, dienstbaar, dichtbij en rechtvaardig is. Wetten en regels moeten worden beoordeeld op eenvoud, menselijke maat en uitvoerbaarheid. Het wetsvoorstel tot versterking waarborgfunctie Awb sluit hierop aan. Dit wetsvoorstel beoogt door middel van aanpassingen in de Awb de menselijke maat in het bestuurs(proces)recht te vergroten en de overheid meer 'responsief' te maken.

Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein

Het voorstel voor de Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) is ingediend bij de Tweede Kamer. Naar verwachting wordt deze wet van kracht per 1 juli 2024. De wet stelt gemeenten straks in staat om domeinoverstijgend gegevens uit te wisselen en daarmee de Wmo 2015, de Jeugdwet, de Participatiewet, de Wet Inburgering en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening in samenhang met elkaar uit te voeren. Ook wordt betere samenwerking mogelijk met aangrenzende domeinen als zorg, onderwijs en wonen.

Integraal BeleidsKader Sociaal Domein

Het concept IBK-SD 2024-2027 laat zich kenmerken door drie maatschappelijke doelen:

1. Bestaanszekerheid
2. Bevorderen van zelfredzaamheid en
3. Kwalitatief goede ondersteuning voor inwoners die het nodig hebben

Binnen deze maatschappelijke doelen zijn steeds resultaten benoemd die we de komende jaren willen halen. Per jaar concretiseren we in uitvoeringsplannen welke resultaten we voor dat jaar willen realiseren. Daarbij zijn in het nieuwe IBK SD ook doelen opgenomen die betrekking hebben op gezondheid en welzijn.

Gelieerd aan het IBK-SD zijn het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Laatstgenoemd akkoord, dat in 2023 werd gesloten tussen gemeenten, GGD, zorgverzekeraars en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) helpt ook de gemeente Veenendaal met de verdere bouw aan een lokale en regionale aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en een sociale basis. Preventie staat daarbij voorop. De zogenaamde stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040, met betaalbare zorg voor mensen die dat nodig hebben.

Naast het IBK-SD en de uitwerking van de hierboven genoemde akkoorden zijn er binnen het programma sociale leefomgeving natuurlijk nog andere beleidsvelden en aandachtsgebieden, zoals cultuur en sport.

Ook hebben we aandacht voor rechtmatigheid en integrale handhaving. We zetten in op kwalitatief goede zorg voor onze inwoners en scherpen waar nodig daarbij afspraken met

onze zorgaanbieders aan. We zien toe op onrechtmatig gebruik van ondersteuning binnen het gehele sociaal domein.

De bekostiging van jeugdhulp en Wmo is in de afgelopen jaren vrijwel geheel in de algemene uitkering opgenomen. Een vergelijking tussen de rijksmiddelen en de kosten is daarom moeilijk te maken. In tegenstelling tot de begroting 2023 zien we een ongunstige ontwikkeling ten aanzien van de vooruitzichten voor de komende jaren.

We hebben ook in 2023 ervaren dat de beschikbare budgetten voor jeugdhulp achter bleven bij de gevraagde middelen. Er zijn de afgelopen jaren al veel financiële en inhoudelijke maatregelen getroffen om de balans tussen kwaliteit, de organisatie en de financiën van de zorg in evenwicht te houden (zie rekenkameronderzoek kostenbeheersing jeugdhulp uit januari 2022). Helaas zien we dat de beschikbaar gestelde incidentele middelen voor de komende jaren onvoldoende toereikend zijn.

Kostenstijgingen als gevolg van volumegroei, aanbestedingen en incidentele kosten werden de afgelopen jaren benoemd als risico. Die vermelding bleek volkomen op zijn plaats. Ook de komende jaren blijft dit risico onverlet van kracht.

Thema's Sociale leefomgeving

I. Inkomen

II. Sociaal domein – Participatie en re-integratie

III. Sociaal domein – Wmo

IV. Sociaal domein – Jeugd

V. Onderwijs en ontwikkeling

VI. Sport

VII. Cultuur

VIII. Welzijn

Financiën Sociale leefomgeving

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	29.563	29.523	30.322	30.631
Lasten	115.665	114.866	114.220	114.278
Saldo programma (voor mutaties reserves)	-86.102	-85.343	-83.898	-83.647
Beschikkingen	340	340	340	340
Stortingen	6	6	6	6
Saldo mutaties reserves	334	334	334	334
Saldo programma (na mutaties reserves)	-85.768	-85.010	-83.565	-83.314

Actuele ontwikkelingen Sociale leefomgeving

Thema I - Inkomen

Aanpak Geldzorgen, armoede en schulden

Met de aanpak geldzorgen, armoede en schulden heeft het kabinet Rutte IV zich ten doel gesteld om armoede, onder volwassenen en kinderen, en huishoudens met problematische schulden te halveren. Voor kinderen moet deze halvering in 2025 bereikt zijn. De overige doelen moeten in 2030 worden bereikt.

Met de aanpak geldzorgen, armoede en schulden van het demissionaire kabinet wordt ingezet op meer preventie om te voorkomen dat er schulden ontstaat of dat schulden niet verder oplopen. Daarnaast wordt ingezet op een snellere oplossing van schuldenproblematiek. Om dit te bereiken wordt onder andere verder geïnvesteerd in een betere vindbaarheid en eenduidigheid van informatie over geldzorgen. Daarnaast wordt ingezet op een sneller perspectief door de looptijd van een schuldregeling te verbeteren. Hiermee wordt ook uitval tegengegaan.

Het is de verwachting dat de aanpak geldzorgen, armoede en schulden niet controversieel wordt verklaard. De uitvoering van deze aanpak wordt dan ook voortgezet in 2024. Voor 2024 is er voor de aanpak geldzorgen, armoede en schulden ook budget beschikbaar gesteld in de meircirculaire 2023.

Een nieuw te vormen kabinet formuleert in 2024 naar verwachting nieuwe doelstellingen op het gebied van geldzorgen, armoede en schulden.

Inkomensvoorziening Participatiewet, IOAW, IOAZ, BBZ

Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering welke toereikend wordt geacht om de bijstandsuitkeringen uit te kunnen betalen (BUIG-budget). De afgelopen jaren kende de gemeente Veenendaal een voordelig resultaat van meer dan 10% ten opzichte van de rijksmiddelen. Op basis hiervan zijn de beschikbare middelen in onze gemeentelijke meerjarenraming voor de uitvoering van deze taak sinds enkele jaren ten gunste van de algemene middelen structureel naar beneden bijgesteld. Ten opzichte van het rijksbudget houden we nog steeds geld over. Echter de participatiewet is een zogenaamde open-einde regeling; als door oplopende BUIG uitgaven het overschot afneemt, zal er minder resteren voor de algemene middelen.

Armoedebeleid/Minimaregelingen

De Veenendaalpas is een uitvoeringsinstrument van de minimaregelingen. In 2024 willen we een uitbreiding van het aantal ondernemers en verenigingen dat deelneemt aan de Veenendaalpas. Hierbij hebben we oog voor een evenwichtige verdeling van diverse categorieën ondernemers binnen de regelingen en werken we toe naar zo veel mogelijk keuzevrijheid binnen de Veenendaalpas. Vanwege de stijging in het bereik van de minimaregelingen zijn vanaf 2024 de kosten, ad € 270.000.-, van deze regelingen toegenomen.

Voedselbank

De gemeente vindt het belangrijk dat de Voedselbank blijft bestaan, zolang hier noodzaak voor is. We zullen, samen met de Voedselbank, de benodigde inspanningen verrichten om passende huisvesting te faciliteren. Hierbij houden we rekening met een mogelijke veranderende opzet van de Voedselbank in de toekomst.

Maatwerkbudget

In 2024 start de Stichting Urgente Noden Veenendaal. De stichting ontvangt een werkbudget om maatwerk te kunnen leveren aan inwoners die in urgente (financiële) nood zitten en waar de gangbare voorzieningen niet toereikend zijn. De praktijk leert dat het enkele jaren duurt voordat een soortgelijke stichting voldoende bereik heeft onder de inwoners. We volgen deze ontwikkelingen nauwgezet. Overigens wordt het maatwerkbudget zowel ingezet voor de participatie- en de minimacliënten als ook voor de Wmo-cliënten.

Energiearmoede

De ontwikkelingen van de energieprijzen en de algehele inflatie zijn nog erg onzeker. De kans is groot dat er in 2024 meer huishoudens zijn die vanwege hogere kosten van levensonderhoud niet meer rond kunnen komen. Tevens eindigt per 1 januari 2024 het prijsplafond voor energieprijzen. De situatie is dermate onzeker en onvoorspelbaar dat we nog niet kunnen inschatten of en hoeveel extra middelen er voor 2024 noodzakelijk zijn.

De energietoeslag 2023 is door het Rijk uitgesteld. Indien de wetwijziging niet controversieel wordt verklaard is de beoogde looptijd van half oktober 2023 tot en met 31 augustus 2024.

Schulddienstverlening

Wij blijven met vroegsignalering onveranderd inzetten op het voorkomen dat oplopende schulden snel problematisch worden. Waar dat kan en mag pakken we ook de oorzaken (integraal) aan.

We zien dat het aantal inwoners met geldproblemen groter wordt, maar we merken nog niet dat inwoners zich met schulden melden. We onderzoeken in 2024 hoe we – samen met onze partners – de zichtbaarheid en bereikbaarheid van schulddienstverlening kunnen verbeteren.

We denken hierbij ook aan samenwerking met werkgevers. Hierbij hebben wij ook oog voor kwetsbare doelgroepen zoals ondernemers met schulden, nieuwkomers, jongeren en alleenstaande ouders met (kleine) kinderen. Waar nodig ontwikkelen we voor deze groep een aparte aanpak. Voor de nieuwkomers geldt dat we in 2024 meer beleidsvrijheid krijgen om een eigen aanpak voor ontzorgen te ontwikkelen.

De wetgever heeft met het plan aanpak geldzorgen, armoede en schulden een groot aantal ambities geformuleerd. Een groot deel van deze ambities hebben effect op het voorkomen en sneller oplossen van schulden. In 2024 worden deze ontwikkelingen gevolgd en waar mogelijk anticiperen wij op deze ontwikkelingen. Hierbij denken wij ook aan een nieuwe invulling van de gemeente, in haar rol als schuldeiser. De gemeente kan een bijdrage leveren aan het probleem of aan de oplossing. De meerkosten vanaf 2024 voor schulddienstverlening worden dan € 90.000,-.

Het oplossen van problematische schulden doen we doordat we vol inzetten op het sneller starten van een schuldregeling en het voorkomen van voortijdige uitval. We trekken intensief op met partners, inclusief schuldeisers, en samen onderzoeken we hoe we het proces verder kunnen vereenvoudigen. Met de versnelling van de aanpak van schulden, zoals het halveren van de looptijd van schuldregeling van 36 naar 18 maanden, wordt financiële educatie, gerichte coaching en nazorg steeds belangrijker. Waar nodig ontwikkelen we een nieuwe aanpak hierop.

Bijzondere bijstand/Individuele inkomenstoelage

We zagen in 2023 een toename van ongeveer 13% in de kosten voor bijzondere bijstand maar een afname in het aantal aanvragen van ongeveer 4% ten opzichte van 2022. Er wordt dus een hogere bijzondere bijstand per aanvraag toegekend vanwege de stijging van de bijstandsnorm met 10%. Hierdoor krijgt de doelgroep met een andere inkomensbron dan een bijstandsuitkering een hogere bijzondere bijstand toegekend. Naar verwachting zullen de uitgaven voor 2024 in de lijn zijn met 2023.

Het aantal aanvragen voor Individuele Inkomenstoelage is de afgelopen jaren gedaald. Voor 2024 verwachten we een stabilisatie.

Participatiewet in balans (menselijke maat)

Eind 2022 presenteerde minister Schouten zowel het beleidsplan Participatiewet in Balans als de verder uitwerking van de genoemde maatregelen. Hiermee wil het kabinet concrete stappen zetten om niet de regels, maar de mens centraal te zetten en daarmee ervaren obstakels weg te nemen. Het doel hierbij is om de rechtszekerheid voor bijstandsgerechtigden te vergroten én om de professional voldoende ruimte te geven hen daarbij te helpen. Het wetsvoorstel biedt een samenhangend pakket van ruim twintig maatregelen.

Het is de bedoeling dat dit wetsvoorstel per 1 januari 2025 in werking treedt. Dit is mede afhankelijk of het wetsvoorstel al of niet controversieel wordt verklaard.

Thema II - Sociaal domein - Participatie en re-integratie

Ontwikkelingen arbeidsmarktregio

Er is al meerdere jaren sprake van een krappe arbeidsmarkt in de regio Foodvalley. De spanning tussen vraag en aanbod van personeel blijft voortduren. Werkzoekenden hebben meer kans op een passende baan, voor werkgevers blijft het moeilijk om vacatures te vervullen. In de regio is dit een voortdurend aandachtspunt waarbij projecten worden opgestart of voortgezet om deze aansluiting te verbeteren.

Met de structureel toegenomen druk op de arbeidsmarkt is behoefte ontstaan om deze meer toekomstbestendig te maken. Naast een aantal landelijke arbeidsrechtelijke opgaven zijn er twee thema's die een rol spelen voor de arbeidsmarktregio:

- Altijd uitzicht op nieuw werk (via leven lang ontwikkelen en een goede

arbeidsmarktinfrastructuur).

- Meedoen aan de basis van de arbeidsmarkt.

De opgave aan de Arbeidsmarktregio verbreedt daardoor. De oorspronkelijke focus op de Banenafpraak blijft en daarnaast komt structureel meer aandacht voor de ondersteuningsbehoeften van andere groepen inwoners. Landelijk wordt voorgesorteerd op de ontwikkeling van regionale werkcentra, waarin UWV en gemeenten nauwer samenwerken met sociale partners. De focus ligt daarbij onder andere op intensieve en ontschotter dienstverlening, tijdige ondersteuning voor iedereen die dat nodig heeft en op het vinden van onbenut arbeidspotentieel, een term die nadere invulling behoeft om passende ondersteuning te kunnen bieden.

Simpel switchen

De gemeente Veenendaal heeft zich tot opgave gesteld te komen tot een doorlopende lijn van arbeidsparticipatie, zodat iedereen mee kan doen op de best passende plek. We ontwikkelen deze verder door aan te sluiten bij het landelijke project Simpel Switchen. Samen met onze partners maken we het voor inwoners met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt simpel om te switchen: tussen dagbesteding en werk en tussen uitkering en werk. Hierdoor bieden we samen kansen aan mensen die toe zijn aan een volgende stap en een veilige stap terug voor wie werk (tijdelijk) niet mogelijk is.

Participatie en re-integratie statushouders

Gemeenten zijn sinds 2022 verantwoordelijk voor de regie op inburgering. De opgave die de gemeente Veenendaal zich stelt om statushouders mee te laten doen in onze samenleving vraagt om afstemming tussen de rechten en plichten die iemand heeft vanuit de Wet Inburgering en die vanuit de Participatiewet, zodat wie wil en kan werken zo snel mogelijk een plek op de arbeidsmarkt kan verwerven. Zowel regionaal als lokaal ontwikkelen we hiervoor een werkwijze en indien nodig specifieke instrumenten.

Beschut werk

Het instrument beschut werk maakt onderdeel uit van de Participatiewet. Beschut werk is werk in een beschermde omgeving onder aangepaste omstandigheden en heeft altijd de vorm van een dienstbetrekking. Het UWV geeft hiervoor indicaties af en bepaalt of iemand hiervoor in aanmerking komt. De gemeente heeft vervolgens de opdracht om voor hen een geschikte plek te vinden. Waar deze dienstbetrekking wordt georganiseerd is een keuze van de gemeente. De gemeente streeft daarbij naar een inclusieve arbeidsmarkt. In Veenendaal krijgt dit voet aan de grond en inmiddels kennen we een aantal sociale werkbedrijven.

Aansluiting Onderwijs en arbeidsmarkt

We verwachten in 2024 over een breed scala aan voorzieningen te beschikken om jongeren in een kwetsbare positie verder te kunnen ondersteunen naar een succesvolle arbeidstoeleiding. Een regionaal onderzoek naar de ondersteuning aan jongeren in een kwetsbare positie heeft aanbevelingen gedaan die kunnen bijdragen aan een verdere doorontwikkeling van de succesvolle arbeidstoeleiding. Wij nemen deze aanbevelingen mee in ons huidige beleid. Daarnaast blijft de doelgroep met een indicatie voor het doelgroepenregister stijgen, hiervoor blijft passende ondersteuning noodzakelijk. Door een wijziging in de wetgeving voor het RMC krijgen we beter zicht op kwetsbare jongvolwassenen tussen 23 en 27 jaar. In combinatie met een integrale aanpak aan jongeren die voorheen onder de radar bleven, kunnen we de ondersteuning bieden die zij nodig hebben. Deze aanpak kan een toename betekenen voor de ondersteuning vanuit de uitvoering Werk en Inkomen.

Inburgering

De gemeente Veenendaal voert het nieuwe inburgeringsstelsel, sinds de nieuwe wetgeving, nu bijna twee jaar uit. Inmiddels zijn de wachtlijsten weg en kunnen we experimenteren met een op maat gemaakt programma met oog voor en balans tussen de onderdelen taal, participatie (in brede zin) en betaald werk.

We zetten vol in op de regiefunctie van de gemeente. Samen met partners zorgen we ervoor dat de roosters van de verschillende partners goed aansluiten, dat ook het aanbod op inhoud goed aansluit en – ten slotte – dat ook volgorde een logische samenhang zit in het programma. We trekken hier samen op met partners. Waar dit nodig is onderzoeken we andere mogelijkheden van samenwerking met dezelfde of andere partners. Zo onderzoeken we of we maatschappelijke begeleiding op een andere manier kunnen invullen en of we diverse onderdelen van het inburgeringsproces slimmer kunnen combineren tot 1 onderdeel. Hierbij staat de inburgeraar en het inburgeringsproces centraal.

Thema III - Sociaal domein - Wmo

Maatwerkvoorzieningen

De aanvragen en meldingen voor Wmo maatwerkvoorzieningen nemen toe. Meerdere ontwikkelingen liggen hieraan ten grondslag, zoals de invoering van het abonnementstarief, langer thuis wonen, vergrijzing en toenemende psychische kwetsbaarheid, ook op jongere leeftijd. Om binnen de gestelde financiële kaders te blijven is het noodzakelijk om ook in 2024 te zoeken naar mogelijkheden om de uitgaven te beheersen en de kwaliteit op orde te houden. Tekorten aan personeel spelen ook een steeds grotere rol. De vraag naar schoonmaakondersteuning blijft toenemen. We zien dat voor deze ondersteuning een wachtlijst ontstaat.

Inzet op het versterken van de zelfredzaamheid van inwoners en de sociale basis blijft nodig. De sturing op casusniveau door het uitvoeringsteam van de Wmo en de sturing op de contractafspraken met de zorgaanbieders bieden mogelijkheden om de toenemende uitgaven te remmen. De verwachting is dat op 1 januari 2026 een nieuwe inkomensafhankelijke eigen bijdrage wordt ingevoerd die gaat gelden voor alle Wmo-voorzieningen. Deze eigen bijdrageregeling moet er voor zorgen dat de druk op Wmo-voorzieningen lager wordt.

De tarieven voor Wmo-immaterieel indexeren we jaarlijks conform het advies van de VNG. Zo blijven we voldoen aan de Amvb Reële Prijs. Het Rijk betreft de loonstijgingen in de zorg bij de indexering van het gemeentefonds. De cao's waar zorgaanbieders Wmo Immaterieel onder vallen (GGZ, gehandicaptenzorg en VVT) voeren forse stijgingen van het salaris door in 2023. Het risico bestaat dat het indexeren van tarieven eerder moet óf hoger is dan de verhoging van het gemeentefonds.

We zetten in 2024 verder in op contractmanagement en toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid. Hierdoor verbeteren we de kwaliteit en rechtmatigheid van ondersteuning. Bovendien draagt dit bij aan het houden van grip op de kosten en het voorkomen van onrechtmatige declaraties.

In 2024 besteden we de Wmo Immaterieel opnieuw aan. Hiermee maken we onze contracten meer toekomstbestendig.

Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

Veenendaal werkt vanaf 1 januari 2022 voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang samen in het centrumgemeentegebied Ede. Veenendaal voert zelfstandig inkoop en toegang uit voor Beschermd Wonen. In 2024 wordt Beschermd Wonen in regionaal verband opnieuw aanbesteed. Daarnaast worden, ook in regionaal verband, voorbereidingen getroffen voor de door-decentralisatie van Beschermd Wonen per 2025, waarbij de wettelijke kaders (nog in ontwikkeling) leidend zijn. Voor Maatschappelijke Opvang maken we gebruik van de regionale opvangvoorzieningen bij complexe casuïstiek.

Collectief vraagafhankelijk vervoer

De huidige contracten met de vervoerders en het callcenter lopen af per 31 december 2024. Vanwege de lagere volumes en de krapte op de arbeidsmarkt is de verwachting dat er een nieuwe aanbesteding komt voor alle percelen in 2024 met als gevolg een start van de nieuwe contracten per 1 januari 2025.

Vanaf april 2022 voert Valleihopper het OV-vangnet vervoer uit voor de drie Utrechtse gemeenten binnen Valleihopper. De provincie Utrecht werkt op dit moment aan een plan voor het wel of niet voortzetten van het OV-Vangnet. Als gekozen wordt voor opheffing van het OV-Vangnet na 2024 is de verwachting dat ook de provincie Utrecht, in lijn met de andere provincies, een minder toegankelijk alternatief voor het openbaar vervoer gaat inzetten en dat dit effect zal hebben op de instroom van nieuwe groepen in het doelgroepenvervoer (zoals het collectief vraagafhankelijk vervoer).

Lokaal zijn we ook aan het onderzoeken samen met Veens Welzijn hoe we het vrijwilligersvervoer kunnen stimuleren om de druk op het collectief vraagafhankelijk vervoer te verlagen.

Onafhankelijke cliëntondersteuning

De vraag naar onafhankelijke cliëntondersteuning is aan het toenemen. Steeds meer inwoners weten de weg naar de onafhankelijke cliëntondersteuner te vinden. Als de vraag blijft toenemen wordt de vraag om formatie uit te breiden voor de cliëntondersteuner actueel. Nu past de toenemende vraag nog binnen de beschikbare formatie en beschikbaar budget.

Gezondheidsbeleid

Middels de financiële uitvoeringsregeling (brede SPUK) behorende bij GALA ontvangt de gemeente geormerkte middelen om integraal in te zetten op diverse aspecten van gezondheid. In 2023 worden de plannen uitgewerkt en waar mogelijk al uitgevoerd. Vanaf 2024 staat de uitvoering van GALA centraal.

De uitvoering van GALA maakt onderdeel uit van het uitvoeringsplan van het IBK en zal zich richten op de thema's:

- Terugdringen gezondheidsachterstanden
- Een gezonde fysieke leefomgeving
- Versterken van de sociale basis
- Een gezonde leefstijl
- Versterken van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid
- Vitaal ouder worden

Centraal binnen GALA staan de vijf ketenaanpakken gericht op Kansrijke Start, Valpreventie, Welzijn op Recept en de Ketenaanpakken overgewicht kinderen en volwassenen.

In 2024 gaat de uitvoering van de plannen in het kader van IZA (Integraal Zorgakkoord) van start. Veenendaal neemt deel in de regio Gelderse Vallei.

Thema IV - Sociaal domein - Jeugd

Ontwikkelingen en risico's Jeugd 2023-2026

In de loop van 2022 zien we een sterke stijging van de kosten, die wordt veroorzaakt door stijging van intensiteit op ambulante jeugdhulp en een sterke stijging van residentiële casuïstiek. Het CJG heeft een beperkte invloed op de sterke ontwikkeling van de stijging residentiële casuïstiek.

Deze stijging werkt deels structureel door. We werken aan maatregelen om de kosten te reduceren. Zo zijn we in gesprek met aanbieders om de stijging op ambulante jeugdhulp om te buigen. Ook wordt de residentiële casuïstiek maandelijks doorgenomen op aanpassing van de situatie. In de Kaderbrief 2024-2027 is geanticipeerd op de hogere kosten in 2024 en volgende jaren. De ramingen uit de Kaderbrief 2024-2027 zijn opgenomen in deze programmabegroting.

Hervormingsagenda

In juni 2023 is de landelijke Hervormingsagenda Jeugd vastgesteld. Hervorming is nodig om het huidige jeugdstelsel houdbaar en beter te organiseren. Het is te kwetsbaar, er is onbalans tussen de financiële beheersbaarheid, de kwaliteit en de beschikbaarheid van de

jeugdhulp. Vijf partijen werken aan de hervorming in de zogenaamde Hervormingsagenda, namelijk: Rijk, VNG/gemeenten, jeugdhulpaanbieders, cliëntenorganisaties en jeugdprofessionals. Dit heeft geleid tot een Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 waarin gewerkt wordt aan: de toegankelijkheid en reikwijdte van de jeugdhulp, de regionalisering waarin we toewerken naar een GR per 1-1-2025, de rol en verantwoordelijkheden van gemeenten (bijvoorbeeld behouden de gemeenten hun beleidsvrijheid voor de organisatie van de toegang tot jeugdhulp) en de financiële houdbaarheid.

Met de middelen die door het Rijk zijn toegekend voor de jeugdhulp in de jaren 2023-2028, zijn er ook maatregelen ontworpen die een kostenbesparend effect zouden moeten hebben. In de Hervormingsagenda zijn deze maatregelen uitgewerkt. Er zijn besparingen ingeboekt, waarbij de maatregelen uit de agenda moeten leiden tot het realiseren van deze besparingen. Het is echter de vraag of deze maatregelen in de praktijk zullen leiden tot besparingen. Daarom zal een landelijke deskundigencommissie vanaf 2025 onderzoeken of de maatregelen tot de beoogde besparingen hebben geleid en een uitspraak doen over eventuele financiële compensatie met terugwerkende kracht. In Veenendaal zijn al veel maatregelen doorgevoerd (zie daarvoor het rekenkameronderzoek in 2022). Daarnaast zijn veel maatregelen afhankelijk van Rijksbeleid, bijvoorbeeld afbakening van de jeugdwet. Met een kabinetsval is het onvoorspelbaar in hoeverre de maatregelen hard kunnen worden gemaakt.

Op het moment van begroten zijn we aan het analyseren wat de Hervormingsagenda betekent voor Veenendaal. We nemen de uitvoering van de Hervormingsagenda op als nieuwe doelstelling voor 2024. Medio oktober 2023 komt de VNG met een handreiking voor gemeenten waarin de implementatie uitgewerkt zal worden.

Risico besparing coalitieakkoord

Daarnaast heeft de coalitie een additionele korting van € 511 miljoen op de algemene uitkering opgenomen in het coalitieakkoord. De Rijksoverheid heeft de verantwoordelijkheid om deze besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen. Het gaat daarbij om maatregelen waardoor gemeenten minder middelen nodig hebben of waarbij alternatieve inkomsten gegenereerd worden (bijvoorbeeld door middel van de invoering van een eigen bijdrage). Deze maatregelen zijn op dit moment nog niet bekend. Ook draagt het rijk het budgettaire risico ingeval (een deel van) deze maatregelen geen of niet tijdig doorgang vinden. Wij vinden het daarom verantwoord om de gevolgen, die zich vanaf 2026 kunnen manifesteren, niet financieel in het meerjarenperspectief te vertalen dan wel als risico in onze risicoparagraaf op te nemen.

Risico proeftuin Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Een van deze maatregelen is het werken in de proeftuin Kind- en gezinsbescherming. Er bestaat een risico dat de kosten op veiligheid in het preventieve kader hoger uitvallen dan verwacht. Dit heeft te maken met het feit dat we binnen de proeftuin kind- en gezinsbescherming, de inzet van professionals van de externe partijen financieren op basis van maatwerk in het preventieve kader. Vanaf eind 2022 is gebleken dat bij deze gezinnen geen maatregelen in het gedwongen kader noodzakelijk zijn, waarmee het lijkt dat de kosten van het gedwongen kader verschuiven naar het preventief kader, wat inhoudelijk een gewenste beweging is.

Risico herijking tarieven

Regionaal worden in 2023 de tarieven voor de jeugdhulpproducten herijkt. We doen een uitvoeringstoets op de "AMvB reële prijzen jeugdwet". Deze AMvB (welke nog in concept is) regelt dat gemeenten en aanbieders verplicht zijn om hun tarieven op te bouwen met de in de AMvB bepaalde kostprijselementen. Vooruitlopend hierop toetsen wij onze opbouw en aannames van deze AMVB. De uitkomsten van deze herijkte tarieven liggen in september 2023 voor de eerste keer voor aan de fysieke adviestafel met zorgaanbieders. Wanneer het BO hiertoe besluit in november zijn deze tarieven per 1 januari 2024 van kracht. Deze tarieven zorgen voor een extra kostenstijging. De macro-effecten in termen van

kostenverhogingen zijn naar verwachting ongeveer 4% (3,4 miljoen euro). Indicatief gaan we voor Veenendaal uit van een stijging van afgerond € 0,8 mln. euro vanaf 2024. Dit bedrag is opgenomen als risico.

In de hervormingsagenda is te lezen dat er landelijke uniforme tarieven komen voor Jeugdbescherming- en reclassering. Een voorgestelde daling van de caseload zal leiden tot hogere tarieven. Wanneer deze uniforme tarieven worden ingevoerd is op dit moment ongewis.

Bovenregionaal loopt er een gezamenlijke aanbesteding van “essentiële” functies. Dit zijn bovenregionaal gezamenlijk ingekochte plaatsen. Afhankelijk van de omvang en de inhoud die als essentieel wordt gezien en de gehanteerde bekostigingsmethodiek (bijv. een meerjarige lumpsum financiering ongeacht het gebruik) kan dit een financieel risico betekenen voor 2024. De hoogte van dit risico is momenteel niet in te schatten.

Friciekosten aanbieders

Daarnaast zien we een landelijke afbouw van gesloten jeugdzorg. Dit is een gewenste ontwikkeling, maar deze ontwikkeling gaat sneller dan de tijd die organisaties nodig hebben om zich hierop te kunnen aanpassen. Daarom signaleren we het risico van frictiekosten op dit gebied. In 2023 hebben we deze frictiekosten ook werkelijkheid zien worden door een toelage op de tarieven bij een herstelplan van een landelijke aanbieder.

Doorontwikkeling veiligheidsketen

Binnen jeugd is het veiligheidsdomein sterk in beweging. Landelijk onderzoek door de inspectie Gezondheidszorg en Jeugd heeft uitgewezen dat de jeugdbeschermingsketen niet goed functioneert en de kwetsbaarste kinderen niet tijdig de juiste zorg krijgen. Dit herkennen we ook regionaal en lokaal. We merken bovendien dat men het steeds onaantrekkelijker vindt om in de zorg en in de jeugdbescherming specifiek te gaan werken. Er is noodzaak tot verandering. Mede daarom werken we sinds april 2022 in Veenendaal mee aan de Verbeteragenda (onderdeel van de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming). Een van de voornaamste doelen van de Verbeteragenda is om de administratieve lasten terug te dringen voor zowel verwijzers als aanbieders. Ook is er aan de voorkant meer afstemming tussen de gecertificeerde instellingen en het CJG over welke jeugdhulp ingezet moet worden.

Daarnaast is in het landelijk visiedocument toekomstscenario kind- en gezinsbescherming beschreven hoe de veiligheidsketen eenvoudiger, gezinsgerichter, transparanter en lerend kan werken. Deze stelselwijziging is nodig om de samenwerking met gezinnen, de volwassenzorg en de GGZ te versterken. De veiligheidsketen, onder andere bestaande uit de Raad voor de Kinderbescherming, de gecertificeerde instellingen, Veilig Thuis en de lokale teams, moeten meer integraal gaan werken. Er is een looptijd van 5-10 jaar uitgetrokken voor deze ontwikkeling waarbij er nu een uitbreiding is gekomen van pilots naar proeftuinen. Veenendaal is sinds oktober 2022 onderdeel van een proeftuin in de jeugdhulpregio FoodValley. Dit houdt in dat er sinds oktober 2022 een regionaal veiligheidsteam is dat samen met het CJG eerder betrokken raakt bij gezinnen in Veenendaal en met de juiste hulp het gezin verder probeert te helpen en daarmee ook te voorkomen dat er maatregelen in het rechterlijk kader nodig zijn. Het CJG neemt hiermee een nog sterkere rol in Veenendaal als het gaat om het voorkomen en verhelpen van onveilige situaties bij gezinnen. Vanaf 2024 houden we rekening met een continuering van de proeftuin. Dit wordt dan grotendeels gedekt uit eigen middelen, omdat de rijksbijdrage naar verwachting vanaf 2024 ophoudt.

Thema V - Onderwijs en ontwikkeling

Nationaal Programma Onderwijs

Als gevolg van de coronacrisis hebben kinderen onderwijs op afstand gevolgd en

achterstanden in hun ontwikkeling opgelopen. De scholen zetten de extra middelen die zij ontvangen via het Nationaal Programma Onderwijs in om deze achterstanden aan te pakken. Als gemeente ontvangen we vanaf 2022 in het kader van dit Nationaal Programma Onderwijs middelen. In april 2022 is het plan van aanpak vastgesteld en is gestart met de implementatie en uitvoering. Uitgangspunt hierbij is in te zetten op bestaande activiteiten en interventies. Het gaat namelijk om incidentele middelen. In 2024 zetten we de implementatie voort in samenwerking met o.a. scholen, kinderopvang, jeugdgezondheid(szorg), bibliotheek, welzijn e.d.

Verbinding Onderwijs en jeugdhulp

Onderwijs is een domein waar een groot deel van de ontwikkeling van kinderen plaatsvindt. Professionals in het onderwijs, het voorliggende veld, jeugdhulp en CJG krijgen bij die ontwikkeling steeds meer met elkaar te maken. Als jongeren hulp nodig hebben of vastlopen in het leven is een goede samenwerking van groot belang. Zeker om de ingezette beschikte jeugdhulp zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. In 2024 versterken we de samenwerking tussen (passend)onderwijs en jeugdhulp. Dit doen we lokaal en regionaal door afspraken te maken met de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs en pilots op het vlak van onderwijs-jeugd (door) te ontwikkelen.

Integrale Kindcentra

Het onderwijs en de kinderopvang organisaties vervullen een belangrijke rol bij de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Scholen zijn verantwoordelijk voor de onderwijsinhoud en ontwikkelen vanuit die rol een IKC visie over invulling van de doorlopende leerlijn in de vorming van Integrale Kindcentra (conform het IKC beleidsplan 2021-2024).

In het herijkte Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2021 -2024 is vanuit de inhoud IKC vorming opgenomen. Naast de inhoudelijke ambities liggen er ook in 2024 belangrijke huisvestingsopgaven. Het Integraal Huisvestingsplan en de Verordening Huisvesting Onderwijs zijn de kaders waarbinnen de vraagstukken zo goed mogelijk worden opgelost. In 2024 wordt de ontwikkeling van nieuw IKC -beleid in verbinding gebracht met het proces naar een nieuw Integraal Huisvestingsplan.

Lokale Educatieve Agenda

De Lokale Educatieve Agenda (hierna LEA) is een wettelijke overlegvorm tussen de gemeente en het onderwijs. In de gemeente Veenendaal bestaat de LEA naast het onderwijs ook uit kinderopvangorganisaties die zijn verenigd in een platform Kinderopvangorganisaties. Samen met het onderwijsveld, de kinderopvangorganisaties en de gemeente is de beleidsagenda Lokale Educatieve Agenda 2021-2025 opgesteld. In 2024 zetten we de uitvoering van het LEA voort in het organiseren van dit overleg en bereiden we ons voor op een nieuwe beleidsperiode. In 2024 maken we gezamenlijk met onze LEA partners nieuw LEA beleid. Ook het regionale programma Voortijdig Schoolverlaters 2020-2024 zal in 2024 in regionaal verband worden geëvalueerd.

Thema VI - Sport

We stellen in 2024 een nieuw beleidskader Sport en Bewegen vast, waarbij we het beleidskader 2020-2023 en het Sportakkoord 2 als uitgangspunt gebruiken. Binnen dit nieuwe beleidskader zijn ook de nieuwe ontwikkelingen, op gebied van het GALA, waaronder de nieuwe landelijke bestuurlijke afspraken over de inzet van de combinatiefuncties, opgenomen. Bij de uitvoering van het nieuwe Sportakkoord en het nieuwe beleidskader Sport en Bewegen zetten we in op het bevorderen van het netwerk van sportverenigingen en daarmee op de uitwisseling van kennis en ervaring. Met de geprognosticeerde uitbreiding van het aantal fte van 10 naar 12 fte kunnen we zorgen voor meer inzet op de doelgroepen waar sport en bewegen achterblijft. We continueren in het nieuwe Sportakkoord de succesvolle activiteiten.

In het nieuwe beleidskader Sport en Bewegen hebben we aandacht voor toekomstbestendige sportaccommodaties, waarbij we kijken naar duurzaamheid en voldoende beschikbaarheid van gemeentelijke sportaccommodaties.

Thema VII - Cultuur

Eind 2021 heeft de raad de cultuurvisie 2022-2030 "Glans aan de Griff" vastgesteld inclusief de bijbehorende cultuurnota 2022-2025. In deze nota staan per jaar de doelstellingen beschreven.

In 2024 laten we een onderzoek naar samenwerking uitvoeren. Tijdens het onderzoek worden de potentiële meerwaarden verkend via een scan van het product- en dienstenaanbod in Veenendaal. Door inhoud en vorm aan elkaar te relateren, ontstaat een kanskaart wat betreft de samenwerking binnen de gemeente Veenendaal. Met dit onderzoek - gecombineerd met de resultaten van het in 2023 uitgevoerde bevolkingsonderzoek - krijgen we inzicht in het huidige cultuurgedrag (cultuurbezoek en participatie, ideeën rondom kunst en cultuur en (latente) behoeften op dit gebied) om hierop beleid verder te kunnen ontwikkelen.

In november 2021 heeft de raad een besluit genomen over een voorkeursscenario voor de nieuwbouwontwikkeling van Theater Lampegiet. Deze Variant D betreft sloop en nieuwbouw met uitbreiding van het theatercomplex met een kleine (vlakkevloer)zaal en (mogelijk) met de toevoeging van een 'bioscoopfunctie' en een 'poppodiumfunctie'. In 2022 is het plan voor de 'nieuwe Lampegiet Variant D' verder ontwikkeld en in mei jl. heeft de raad een aantal aanvullende uitgangspunten vastgesteld. De komende periode wordt het stedenbouwkundig Masterplan 'Nieuw theater in de Duivenweide' verder opgesteld en deze wordt naar verwachting in de eerste helft van 2024 ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

Thema VIII - Welzijn

Versterken sociale basis

Ook in 2024 wordt verder gewerkt aan het versterken van de sociale basis. In 2023 is er door Stichting Veens Welzijn een koersplan opgesteld. Vanuit drie inhoudelijke thema's 'Leefbaarheid & socialiseren', 'Ontwikkelen & (op)groeien' en 'Kwetsbaarheid & meedoen' werken zij aan de sociale basis in Veenendaal. Ook zal welzijn in 2024 een belangrijk onderdeel worden bij de ontwikkeling van Veenendaal gelet op de toename van woningen en toename van aantal vluchtelingen. Sociale cohesie en samenhang komt niet vanzelf en hierbij is inzet vanuit welzijnswerk en vrijwilligersorganisaties nodig.

Om sociale samenhang en cohesie ook voor de nieuwe Veenendalers te creëren is aanvullende inzet op het welzijnswerk nodig. Wat dit precies is en de omvang daarvan is nu nog niet inzichtelijk. In 2024 zal hier meer zicht op komen. Ook de ontwikkelingen van IKC's de komende jaren zijn aandachtspunten voor de uitvoering van het welzijnswerk. Met name de ontwikkeling bij buurtlocatie de Driehoek zal impact hebben op het welzijnswerk en mogelijk komen hier ook extra financiële vragen uit naar voren.

Een risico voor de komende jaren is de nieuwe CAO sociaal werk voor welzijn die in onderhandeling is. De verwachting is dat de lonen fors gaan stijgen. Hoger dan de indexering die nu in de meerjarenraming 2024-2027 is opgenomen. De circulaire van het Rijk geven wellicht mogelijkheid om tegemoet te kunnen komen aan deze loonsverhogingen. Als dat niet zo is dan moeten keuzes worden gemaakt inzake de uitvoering van de opdracht Welzijn.

Welzijn op recept wordt in 2024 verder uitgebreid in Veenendaal. Het plan is om mede met inzet van (Gezond en actief leven akkoord) middelen deze methode in meerdere praktijken in Veenendaal toe te passen.

Ontwikkeling vrijwillige inzet

In 2024 evalueren we samen met Stichting Veens Welzijn de kenniskring waar de meeste vrijwilligersorganisaties uit Veenendaal bij elkaar komen om te ontmoeten en te netwerken.

Naar aanleiding hiervan onderzoeken we op welke wijze wij de kenniskring en mogelijk ook het vrijwilligersplatform verder gaan door ontwikkelen.

Regionaal logeerhuis

In 2024 wordt er een regionaal logeerhuis opgezet met als doel de druk bij de mantelzorgers te verlagen.

Inclusie en diversiteit

In het kader van diversiteit en inclusie werken we verder aan het bevorderen van gelijkwaardigheid en het tegengaan van discriminatie. Het gaat hier om discriminatie op verschillende gronden en niet alleen over wat juridisch wordt gezien als discriminatie; ook het gevoel van uitsluiting is reden om interventies te plegen. We zetten daarom in op het opbouwen van netwerken in de samenleving zodat wij meer structurele contacten hebben om te weten wat er speelt. Dit doen we deels in samenwerking met Veiligheid. Daarnaast wordt ook vanuit de samenleving input opgehaald voor het opstellen van een visie op diversiteit en inclusie. Input ophalen doen we door gesprekken met verschillende publieke groepen op te zetten; deze dragen meteen bij aan het opbouwen van netwerken. De visie wordt in het derde kwartaal 2024 voorgelegd aan de raad. Activiteiten en interventies uit de Lokale Inclusie Agenda, die ook bijdraagt aan gelijkwaardigheid, worden afgerond; in oktober 2024 wordt de agenda opnieuw geactualiseerd.

Dierenwelzijn

We hebben aandacht voor dierenwelzijn. Al zo'n 10 jaar hebben we de eerste opvang voor alle 'gevonden' gezelschapsdieren binnen onze gemeente geregeld via de Dierenbescherming.

De dierenbescherming regelt vervolgens alles met de diverse ketenpartners. Per 2024 maken we direct afspraken met ketenpartners en sluiten daarmee overeenkomsten af. De gesprekken voor deze afspraken om tot overeenkomsten te komen lopen. Ook voor in het wild levende dieren die in nood zijn bieden wij hulp. Wat daar precies onder valt, gaan we in 2024 verder scherp maken. Een rapport met een brede inventarisatie over dierenwelzijn is gereed en stellen we beschikbaar.

Dit rapport gebruiken we als onderlegger om vanaf 2024 dierenwelzijnsbeleid te ontwikkelen.

Thema I – Inkomen

Algemeen Inkomen

Binnen dit thema valt de uitvoering van de Participatiewet en aanverwante wet- en regelgeving. Het doel van de wet is dat iedere inwoner naar vermogen kan participeren in de samenleving en waar mogelijk zelfstandig in een inkomen kan voorzien. Als dit (nog) niet kan dan wordt een uitkering verstrekt.

Wij besteden specifiek aandacht aan de bestrijding van (kinder-) armoede. Het gaat hierbij om het verstrekken van vergoedingen om kinderen die opgroeien in armoede de mogelijkheden te bieden om zich onder gelijke omstandigheden als andere kinderen te kunnen ontwikkelen en 'mee te kunnen doen'. Hiermee dragen we bij aan het doorbreken van de vicieuze cirkel van erfelijke armoede. Eén van de instrumenten om dit te realiseren is het beschikbaar stellen van vergoedingen voor (noodzakelijke) schoolkosten, kleding en sport/cultuur. Daarnaast is de inzet erop gericht op het vergroten van kansen voor kwetsbare jongeren op de arbeidsmarkt. Tot slot streven we ernaar dat we bij het ontstaan van leningen of vorderingen op grond van de Participatiewet rekening houden met de financiële situatie van inwoners en dat we waar mogelijk een constructieve bijdrage leveren aan het oplossen van problematische schuldensituaties.

Voor volwassenen richten we ons op het stimuleren van sport/ bewegen/ gezonde keuzes maken en maatschappelijke participatie door het beschikbaar stellen van een tegemoetkoming in de kosten. Dit doen we onder andere door middel van het vergroten van het bereik van de Veenendaalpas en het aansluiten van zo veel mogelijk ondernemers en

(sport)verenigingen. We stimuleren zelfredzaamheid door budgetten op de Veenendaalpas te ontschotten en sparen mogelijk te maken. Waar mogelijk voorkomen we dat de uitvoering van de Participatiewet bijdraagt aan het ontstaan van (problematische) schulden.

Wat willen we bereiken?

I.a We willen meer sturen op kwaliteit en effectiviteit van aangeboden ondersteuning (MD10).

Wat gaan we daarvoor doen?

I.a.1 Onrechtmatig gebruik van ondersteuning in het sociaal domein voorkomen we of sporen we op en pakken we aan. Dit plan heeft betrekking op het gehele sociaal domein, dus op PW, WMO en Jeugd.

Wat willen we bereiken?

I.b Een inclusievere samenleving (MD01).

Wat gaan we daarvoor doen?

I.b.1. We zetten in op het verkleinen van de effecten van inkomensongelijkheid.

I.b.2 In de gemeente Veenendaal hebben we meer inwoners met problematische schulden bereikt dan in het voorgaande jaar.

I.b.3 Het traject naar een schuldenvrije toekomst (d.m.v. een schuldregeling) komt eerder tot stand dan het voorgaande jaar.

Wat willen we bereiken?

I.c Verbinding versterken als dit een positief effect heeft op kwaliteit, financiën en/of organisatie (MD08).

Wat gaan we daarvoor doen?

I.c.1 Gezamenlijk (gemeente, verbonden partijen en externe partijen) geven we uitvoering aan het concept IBK-SD 2024-2027. Uitvoeringsplannen worden vormgegeven en in afstemming uitgevoerd.

Wat willen we bereiken?

I.d De gemeente neemt bij voorkeur een faciliterende rol aan om de rol van inwoners en de kracht van de samenleving te stimuleren (MD09).

Wat gaan we daarvoor doen?

I.d.1 De deskundigheidsbevordering tussen uitvoerende partijen in het sociaal domein is gefaciliteerd. Daarbij zal aandacht zijn voor het toepassen van "de menselijke maat"

Verbonden partijen Inkomen

Dit is niet van toepassing voor dit thema.

Beleid gerelateerd aan thema Inkomen

Naam beleidsstuk	Wanneer vastgesteld
Integraal Beleidskader Sociaal Domein	23-1-2020
Beleidsregel eenmalige energietoeslag Veenendaal 2022	21-4-2023
Integrale verordening sociaal domein Veenendaal	22-6-2023
Beleidsregel krediethypotheek Pw Veenendaal	25-5-2021
Beleidsregel uitvoering kostendelersnorm Veenendaal	25-5-2021
Beleidsregel vaststellen hoogte vermogen Veenendaal	25-5-2021
Beleidsregel terug- en invordering en heronderzoeken Bbz Veenendaal	25-5-2021
Beleidsregel terugvordering, verhaal en invordering Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Veenendaal	25-5-2021
Beleidsregel individuele inkomensvoet Veenendaal	25-5-2021
Beleidsregel tegenprestatie naar vermogen Veenendaal	25-5-2021
Beleidsregel Giften Participatiewet	13-6-2021
Beleidsplan Handhaving sociaal domein	21-12-2021
Protocol huisbezoek	18-6-2013
Beleidsregel Regeling opvang ontheemden	1-12-2022
Beleidsregel integrale schuldhulpverlening Veenendaal	20-7-2021
Beleidsregel inburgering gemeente Veenendaal	21-4-2023
Beleidsregel draagkracht Veenendaal	31-1-2023
Beleidsregel studietoeslag Veenendaal	5-4-2023

Taakvelden thema Inkomen

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
6.3 Inkomensregelingen	Baten	-19.979	-19.979	-19.979	-19.979
	Lasten	22.490	22.499	22.503	22.499
Totaal 6.3 Inkomensregelingen		2.511	2.519	2.523	2.519
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Lasten	10	11	12	12
Totaal 7.5 Begraafplaatsen en crematoria		10	11	12	12
Totaal Thema Inkomen		2.522	2.530	2.535	2.531

Thema II – Sociaal domein – Participatie en re-integratie

Algemeen Sociaal Domein - Participatie en re-integratie

Het leidend principe binnen dit thema is het activeren van mensen die 'aan de kant' staan. Hiervoor zetten we diverse werknemers- en/of werkgeversinstrumenten in. Voor mensen die geen of onvoldoende arbeidsvermogen hebben, gaan we verder op zoek naar middelen om hun participatie, in welke vorm dan ook, te ontwikkelen. Voor asiel- en gezinsmigranten is een wettelijk verplichting inburgeringstraject ontwikkeld. In 2024 werken we verder aan de doorontwikkeling van deze trajecten zodat de migranten eerder toe zijn aan een traject naar werk met betere uitstroommogelijkheden. Het sociaal werkbedrijf IW4 werkt in opdracht van de gemeenten Veenendaal, Rhenen en Renswoude aan de uitvoering van de Participatiewet, vanuit haar eigen expertise. Om inwoners de mogelijkheid te geven om te participeren in de samenleving werken we, zowel lokaal als regionaal samen met onderwijs, werkgevers en maatschappelijke organisaties.

Wat willen we bereiken?

II.a Meer mensen vinden een plek op de arbeidsmarkt (MD05).

Wat gaan we daarvoor doen?

II.a.1 We gaan verder met de ontwikkeling van een doorlopende lijn arbeidsparticipatie. Samen met onze partners maken we het simpel om te switchen tussen dagbesteding, vrijwilligerswerk en betaald werk en tussen werk en uitkering.

II.a.2 We realiseren in 2024 de kwantitatieve doelstellingen m.b.t. de Participatiewet (in- en uitstroom).

We willen een positief resultaat blijven behouden en daarvoor moeten we beter presteren dan het landelijk gemiddelde. Daarom hanteren wij deze relatieve doelstelling. Gedurende het jaar toetsen we onze prestaties aan de landelijke trend en hiervoor maken wij gebruik van de gegevens uit de online Divosa Benchmark.

II.a.3 De samenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt is versterkt.

Wat willen we bereiken?

II.b Een inclusievere samenleving (MD01).

Wat gaan we daarvoor doen?

II.b.1 Inburgeraars die als nieuwe Veenendalers worden opgenomen in de samenleving, doen daadwerkelijk mee.

Naast het volgen van de verplichte onderdelen op grond van de Wet inburgering 2021 biedt de gemeente taalmaatjes aan. De inzet van deze taalmaatjes wordt momenteel samen met het Taalhuis geëvalueerd. Daarnaast wordt er (met Vluchtelingenwerk) onderzocht hoe inburgeraars beter opgenomen worden in de samenleving. Dit gebeurt bij voorkeur binnen de bestaande verplichte onderdelen, zoals de Z(elfredzaamheids)route, de bestaande projecten in het sociaal domein en het programma opvang.

Verbonden partijen Sociaal Domein - Participatie en re-integratie

De volgende verbonden partij levert een bijdrage aan het realiseren van de doelen uit dit thema:

- Sociale werkvoorziening Zuid-Oost Utrecht (IW4).

Zie voor meer informatie paragraaf E Verbonden partijen.

Beleid gerelateerd aan thema Sociaal Domein - Participatie en re-integratie

Naam beleidsstuk	Wanneer vastgesteld
Integraal Beleidskader Sociaal Domein (nieuw IBK-SD voorzien nin	23-1-2020
Integrale verordening sociaal domein Veenendaal (nadien aanpassingen)	22-6-2023
Beleidsregel Integrale schuldhulpverlening Veenendaal	13-7-2021
Beleidsregel Taaleis	25-5-2021
Beleidsregel gemeentelijke compensatie voor eigen bijdrage in de kosten van kinderopvang	25-5-2021
Beleidsregels tegemoetkoming kosten kinderopvang op sociaal-medische indicatie Veenendaal	25-5-2021
Besluit Re-integratie gemeente Veenendaal	25-5-2021
Beleidsregel scholingsplicht Veenendaal	25-5-2021
Beleidsregel Eenmalige energietoeslag 2022	21-4-2023
Verordening Wet Inburgering (oude wet inburgering, nog van toepassing i.v.m. handhaving)	3-6-2010
Regeling Sociale Werkvoorziening Zuid Oost Utrecht	21-12-2017
Beleidsregel studietoelage Gemeente Veenendaal	21-4-2023

Taakvelden thema Sociaal domein - Participatie en re-integratie

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
6.4 WSW en beschut werk	Lasten	6.925	6.758	6.530	6.541
Totaal 6.4 WSW en beschut werk		6.925	6.758	6.530	6.541
6.5 Arbeidsparticipatie	Baten	-23	-23	-23	-23
	Lasten	1.753	1.698	1.787	1.805
Totaal 6.5 Arbeidsparticipatie		1.729	1.675	1.764	1.782
Totaal Thema Sociaal domein - Participatie en re-integratie		8.655	8.433	8.294	8.323

Thema III – Sociaal domein – Wmo

Algemeen Sociaal domein - Wmo

De Wmo gaat uit van zelfredzaamheid en participatie van inwoners. Niet iedereen kan zichzelf redden en meedoen in de samenleving. Sommige inwoners hebben daarbij ondersteuning nodig. We werken hierbij vanuit de principes van Model Veenendaal. Vanuit de Wmo wordt ondersteuning geboden als het niet lukt om binnen het eigen sociale netwerk of vanuit de mogelijkheden in de sociale basis een oplossing te vinden. De vraag naar maatwerkvoorzieningen verstrekt vanuit de gemeente neemt toe, terwijl er ook druk staat op het budget en de kwaliteit moet worden geborgd.

Vanaf 2024 maakt het gezondheidsbeleid integraal onderdeel uit van het Integraal Beleidskader Sociaal Domein. Op deze wijze verankeren we gezondheid binnen het sociaal domein en krijgt preventie een centrale plaats. Parallel aan dit proces wordt gewerkt aan een plan van aanpak voor het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Waar GALA zicht richt op een lokale aanpak, richt het Integraal Zorgakkoord (IZA) zich op regionale samenwerking met als doel de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden.

In 2024 wordt vervolg gegeven aan de beweging die is ingezet vanaf 2022, gericht op de afbouw van intramurale zorg rondom Beschermd Wonen naar een zelfstandig thuis in de wijk. Aan deze beweging wordt gewerkt middels 6 pijlers zoals opgenomen in het uitvoeringsplan 2023-2026. Verder wordt de regionale inkoop Beschermd Wonen in de regio vormgegeven en Beschermd Thuis ondergebracht in de lokale inkoop Wmo immaterieel.

Wat willen we bereiken?

III. a We willen meer sturen op kwaliteit en effectiviteit van aangeboden ondersteuning.

Wat gaan we daarvoor doen?

III.a.1 In 2024 is de sturing en handhaving op zorgaanbieders vergroot.

III.a.2. In 2024 implementeren we de WAMS (wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein) die per 1 juli 2024 van kracht wordt.

III.a.3. In 2024 zetten we meer in op de rechtmatige besteding van Wmo-gelden.

III.a.4. In 2024 besteden we de woonvoorzieningen opnieuw aan.

III.a.5. In 2024 werken we verder aan maatregelen om grip te houden op de toestroom van schoonmaakondersteuning en bijbehorende kostenstijging.

III.a.6. In 2024 besteden we de immateriële ondersteuning Wmo opnieuw aan

Wat willen we bereiken?

III.b Ondersteuning meer op maat voor wie dat nodig heeft.

Wat gaan we daarvoor doen?

III.b.1. Er zijn innovatieve ondersteuningsmogelijkheden samen met de uitvoerende partijen.

III.b.2 We continueren in 2024 de zorg voor personen met verward/onbegrepen gedrag en de taken van de WvGGZ.

Wat willen we bereiken?

III.c Een inclusievere samenleving (MD01).

Wat gaan we daarvoor doen?

III.c.1 Veenendalers wonen zo lang mogelijk thuis.

III.c.2. In 2024 leveren we een brede, integrale Visie Diversiteit en Inclusie op.

Wat willen we bereiken?

III.d Inwoners willen meer voor- en met elkaar doen (MD03).

Wat gaan we daarvoor doen?

III.d.1. In 2024 wordt er een regionale logeervoorziening gerealiseerd zodat mantelzorgers hun taken met beter welbevinden blijven uitvoeren.

Wat willen we bereiken?

III.e De gemeente neemt bij voorkeur een faciliterende rol aan om de eigen rol van inwoners en kracht van de samenleving te stimuleren (MD09).

Wat gaan we daarvoor doen?

III.e.1 De stijging van het aantal maatwerkvoorzieningen is niet hoger dan de landelijke groeitrend.

Wat willen we bereiken?

III.f. Verder versterken opvoed- en opgroei-klimaat (MD02).

Wat gaan we daarvoor doen?

III.f.1. Vroegtijdige interventies bij opvoed-, financiële, woon- en/of psychosociale gezondheidsvraagstukken, om zo problematische vraagstukken (en dus maatwerkvoorzieningen) in 2024 te voorkomen.

III.f.2. In 2024 stellen we een nieuw uitvoeringsplan huiselijk geweld en kindermishandeling op voor 2025 - 2029. Op basis van de regionale visie 'Voor een Veilig Thuis'.

Wat willen we bereiken?

III.g Vroeger signaleren en handelen en dit dichtbij de inwoner organiseren (MD04) .

Wat gaan we daarvoor doen?

III.g.1. We geven uitvoering aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Verbonden partijen Sociaal Domein - WMO

De volgende verbonden partijen leveren een bijdrage aan het realiseren van de doelen uit dit thema:

- Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Regio Utrecht (GGDrU);
- BVO Valleihopper.

Zie voor meer informatie paragraaf E Verbonden partijen.

Beleid gerelateerd aan thema Sociaal Domein - WMO

Naam beleidsstuk	Wanneer vastgesteld
Integraal Beleidskader Sociaal Domein	23-1-2020
Integrale verordening sociaal domein Veenendaal Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning	22-4-2021
Regionale handavingskader	22-6-2021
Integraal beleidskader Sociaal Domein	23-1-2020
Visie Sociaal Domein	2017
Regeling aanschaf buitenkast AED	nov-17
Gezondheidsbeleid: "Een gezond Veenendaal in 2022"	jan-18
Lokale inclusie agenda	25-10-2022

Taakvelden thema Sociaal domein - WMO

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Lasten	448	448	447	447
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		448	448	447	447
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	Lasten	131	131	131	131
Totaal 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen		131	131	131	131
6.6 Maatwerk-voorzieningen (WMO)	Baten	-126	-134	-142	-150
	Lasten	3.582	3.357	3.630	3.638
Totaal 6.6 Maatwerk-voorzieningen (WMO)		3.455	3.223	3.488	3.488
7.1 Volksgezondheid	Lasten	3.254	3.345	3.437	3.466
Totaal 7.1 Volksgezondheid		3.254	3.345	3.437	3.466
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	Baten	-525	-477	-1.268	-1.568
	Lasten	-290	104	104	50
Totaal 6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)		-814	-373	-1.164	-1.518
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	Lasten	3.766	3.705	3.705	3.705
Totaal 6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)		3.766	3.705	3.705	3.705
6.71b Begeleiding (WMO)	Lasten	7.926	8.261	8.261	8.261
Totaal 6.71b Begeleiding (WMO)		7.926	8.261	8.261	8.261
Totaal Thema Sociaal domein - WMO		18.165	18.739	18.305	17.980

Thema IV – Sociaal domein – Jeugd

Algemeen Sociaal Domein - Jeugd

Het jeugdbeleid is opgenomen in het Integraal Beleidskader Sociaal Domein. Hierbij wordt gewerkt met meerjarige beleidsdoelstellingen (opgenomen in het beleidskader) en meer dynamische uitvoeringsplannen waarbij kan worden ingespeeld op actuele ontwikkelingen en uitdagingen in het jeugddomein. De verantwoordelijkheid voor jeugdhulp betekent dat de gemeente bijdraagt aan een gezond en veilig opvoedklimaat voor jeugdigen en hun ouders. Het gemeentelijk beleid richt zich hiervoor tenminste op:

Preventie en vroegsignalering;

- Het bevorderen van de opvoedvaardigheden van ouders en sociale omgeving;
- Het versterken van het probleemoplossend vermogen van jeugdigen, hun ouders en sociale omgeving;
- Laagdrempelig, herkenbaar en tijdig bieden van de juiste hulp op maat;
- Effectieve en efficiënte samenwerking rond gezinnen realiseren;
- Het bevorderen van de veiligheid van jeugdigen en bestrijden van kindermishandeling.

Wat willen we bereiken?

IV.a Verder versterken opvoed- en opgroei-klimaat (MD02).

Wat gaan we daarvoor doen?

IV.a.1. In 2024 werken we verder in de proeftuin Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

IV.a.2. In 2024 werken we verder aan lokale maatregelen om grip te houden op de kostenontwikkeling.

IV.a.3. In 2024 werken we verder aan het afbouwen van residentiele voorzieningen, door kleinschalige initiatieven en jongerenhuisvesting. Hiermee willen we door- en uitstroom van verblijfsvoorzieningen bevorderen.

Wat willen we bereiken?

IV.b We willen meer sturen op kwaliteit en effectiviteit van aangeboden ondersteuning (MD10).

Wat gaan we daarvoor doen?

IV.b.1 In 2024 hebben we de gevolgen van de Hervormingsagenda voor Veenendaal inzichtelijk gemaakt en vertalen we de maatregelen die hieruit voortkomen naar lokaal en regionaal niveau.

Verbonden partijen Sociaal Domein - Jeugd

De volgende verbonden partij levert een bijdrage aan het realiseren van de doelen uit dit thema:

- Centrum Jeugd en Gezin Veenendaal (CJG).

Zie voor meer informatie paragraaf E Verbonden partijen.

Beleid gerelateerd aan thema Sociaal Domein - Jeugd

Naam beleidsstuk	Wanneer vastgesteld
Integraal Beleidskader Sociaal Domein	23-1-2020
Model Veenendaal 2020	20-12-2018
Integrale verordening sociaal domein Veenendaal	1-6-2021
Nadere regels toegang en toeleiding Veenendaal	1-6-2021
Beleidsregels jeugdhulp Veenendaal	1-6-2021
Beleidsregels tegemoetkoming kosten kinderopvang op sociaal-medische indicatie Veenendaal	1-6-2021
Regiovisie Jeugd	27-1-2022

Taakvelden thema Sociaal domein - Jeugd

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	-12	-12	-12	-12
	Lasten	273	271	271	271
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		261	259	259	259
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	Baten	-220	-227	-227	-227
	Lasten	6.199	6.203	6.032	6.032
Totaal 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen		5.979	5.976	5.805	5.805
6.72A Jeugdhulp begeleiding	Lasten	3.268	3.266	3.267	3.267
Totaal 6.72A Jeugdhulp begeleiding		3.268	3.266	3.267	3.267
6.72B Jeugdhulp behandeling	Lasten	5.838	5.690	5.581	5.690
Totaal 6.72B Jeugdhulp behandeling		5.838	5.690	5.581	5.690
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	Lasten	2.325	2.324	2.324	2.324
Totaal 6.72C Jeugdhulp dagbesteding		2.325	2.324	2.324	2.324
6.82A Jeugdreclassering	Lasten	1.802	1.801	1.802	1.802
Totaal 6.82A Jeugdreclassering		1.802	1.801	1.802	1.802
6.73A Pleegzorg	Lasten	2.495	2.494	2.494	2.494
Totaal 6.73A Pleegzorg		2.495	2.494	2.494	2.494
6.73B Gezinsgericht	Lasten	1.277	1.277	1.277	1.277
Totaal 6.73B Gezinsgericht		1.277	1.277	1.277	1.277
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	Lasten	1.539	1.538	1.538	1.538
Totaal 6.73C Jeugdhulp met verblijf overig		1.539	1.538	1.538	1.538
6.74A Behandeling GGZ zonder verblijf	Lasten	5.799	5.796	5.797	5.797
Totaal 6.74A Behandeling GGZ zonder verblijf		5.799	5.796	5.797	5.797
6.74B Crisis/LTA/GGZ-verblijf	Lasten	817	817	817	817
Totaal 6.74B Crisis/LTA/GGZ-verblijf		817	817	817	817
6.74C Gesloten plaatsing	Lasten	211	211	211	211
Totaal 6.74C Gesloten plaatsing		211	211	211	211
6.82B Jeugdreclassering	Lasten	206	206	206	206
Totaal 6.82B Jeugdreclassering		206	206	206	206
Totaal Thema Sociaal domein - Jeugd		31.818	31.655	31.378	31.487

Thema V – Onderwijs en ontwikkeling

Algemeen Onderwijs en ontwikkeling

Wij willen dat alle Veenendaalse kinderen en jongeren volop kansen krijgen om zichzelf te ontwikkelen en hun talenten te benutten, zodat hun start in het onderwijs en de maatschappij zo optimaal mogelijk is. We vinden een doorlopende leer- en ontwikkellijn in Veenendaal belangrijk. In de eerste jaren maakt het kind de grootste ontwikkeling door, dit is dan ook een kansrijk moment om preventief in te zetten op de taalontwikkeling. Gelijke kansen begint al bij de start. We zetten in op voorkomen van taalachterstanden en via de voorschoolse educatie lopen we achterstanden in. Vanaf 2021 is de, samen met het onderwijs en de kinderopvangorganisaties, opgestelde nota Integraal Kindcentra beleid (IKC) en Lokale Educatieve Agenda (LEA) 2021-2024 van toepassing.

Scholen hebben de zorgplicht om elke leerling een zo passend mogelijke vorm van onderwijs aan te bieden. Reguliere scholen en speciale scholen werken daarom samen in de samenwerkingsverbanden passend onderwijs en wij werken nauw samen met deze samenwerkingsverbanden. De ondersteuningsplannen van de samenwerkingsverbanden en ons jeugdplan stemmen we op elkaar af in het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO).

We hechten er belang aan dat jongeren minimaal een startkwalificatie behalen en leggen daarom de verbinding op zowel beleids- als uitvoeringsniveau. Op uitvoeringsniveau tussen de doorstroomconsulenten (voorheen: RMC consulenten) en de arbeidsmarkttafel.

Vanuit onze wettelijke taak zorgen we ervoor dat er voldoende openbaar basis- en voortgezet onderwijs binnen de gemeente in stand blijft.

Wat willen we bereiken?

V.a Een inclusievere samenleving (MD01).

Wat gaan we daarvoor doen?

V.a.1 We geven uitvoering aan het uitvoeringsplan 2021-2024 gericht op de daling van het aantal laaggeletterde inwoners.

V.a.2. Ieder kind met een ondersteuningsbehoefte krijgt passende ondersteuning om onderwijs te kunnen volgen.

V.a.3. Alle kinderen van 0-13 jaar kunnen in een IKC een doorlopende leer- en ontwikkelingsplan volgen.

V.a.4. In 2024 starten de kernpartners met de IKC ontwikkeling conform de gewijzigde uitvoeringsagenda bij het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2021-2024 zoals deze in maart 2023 is vastgesteld

V.a.5. In 2024 ontwikkelen we nieuw IKC Beleid en leggen de relatie met het nieuwe Integraal Huisvestingsplan.

V.a.6. In 2024 stellen we een nieuw beleidsplan Lokale Educatieve Agenda op.

Wat willen we bereiken?

V.b Verbinding versterken als dit een positief effect heeft op de kwaliteit.

Wat gaan we daarvoor doen?

V.b.1. Scholen ondersteunen bij de aanpak van coronavertragingen zoals beschreven in het Plan van aanpak NPO Veenendaal.

Verbonden partijen Onderwijs en ontwikkeling

Dit is niet van toepassing voor dit thema.

Beleid gerelateerd aan thema Onderwijs en ontwikkeling

Naam beleidsstuk	Wanneer vastgesteld
Lokaal onderwijsbeleid (LEA)/Onderwijsagenda 2021-2024	6-10-2020
Regionale uitgangspunten OOGO	30-9-2015
IKC-beleid	15-9-2020
Verordening Leerlingenvoer	21-5-2014
Integraal Huisvestingsplan	15-10-2020
Regionaal programma basisvaardigheden Arbeidsmarktregio Foodvalley 2021 – 2024	23-3-2021

Taakvelden thema Onderwijs en ontwikkeling

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
4.2 Onderwijshuisvesting	Baten	-901	-901	-901	-901
	Lasten	5.605	5.645	5.607	5.556
Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting		4.704	4.744	4.706	4.654
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Baten	-1.869	-1.869	-1.869	-1.869
	Lasten	3.567	3.539	3.538	3.538
Totaal 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken		1.698	1.669	1.669	1.669
6.5 Arbeidsparticipatie	Baten	-494	-494	-494	-494
	Lasten	549	549	549	549
Totaal 6.5 Arbeidsparticipatie		55	55	55	55
Totaal Thema Onderwijs en ontwikkeling		6.457	6.468	6.430	6.379

Thema VI – Sport

Algemeen Sport

Sporten zorgt voor een verbetering van de gezondheid, voor preventie van ziektes en helpt bij de deelname aan de maatschappij. Samen met Sportservice en alle sportaanbieders geven we uitvoering aan het beleidskader sport en bewegen 2024. Ook in het Gezond en Actief Leven Akkoord hebben we ruim aandacht voor sport en bewegen. We zetten hierbij in op preventie voor verschillende doelgroepen, zoals kwetsbare ouderen en jongeren. Het uitgangspunt is dat sport voor iedereen bereikbaar is.

In 2024 wordt het nieuw beleidskader Sport en Bewegen uitgevoerd. Binnen het nieuwe beleidskader worden de nieuwe ontwikkelingen, op gebied van JOGG, de integraliteit vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord, verbreding Buurtsportcoachregeling en continuering Sportakkoord opgenomen en krijgen een structureel karakter. Sportakkoord 2, wat in het tweede kwartaal van 2023 is opgesteld, vormt de basis voor het nieuw te ontwikkelen beleidskader sport. Focus in het Sportakkoord 2 ligt op:

- Inclusie en diversiteit
- Sociaal veilige sport
- Vitale sportaanbieders
- Vaardig in bewegen
- Ruimte voor sport en bewegen
- Maatschappelijke waarde van topsport

Wat willen we bereiken?

VI.a Een inclusievere samenleving (MD01).

Wat gaan we daarvoor doen?

VI.a.1. Vaststellen van nieuw beleidskader Sport en Bewegen en uitvoeringen geven aan het beleidskader Sport en Bewegen in samenwerking met Stichting Sportservice Veenendaal en sportaanbieders.

Verbonden partijen Sport

Dit is niet van toepassing voor dit thema.

Beleid gerelateerd aan thema Sport

Naam beleidsstuk	Wanneer vastgesteld
Beleidskader Sport en bewegen 2020 – 2023 'Sport verbindt Veenendaal'	20-2-2020
Sportakkoord Veenendaal	jun-20
Nationaal Sportakkoord 'Sport verenigt Nederland'	29-6-2018

Taakvelden thema Sport

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
5.1 Sportbeleid en activering	Lasten	6.747	6.747	6.746	6.746
Totaal 5.1 Sportbeleid en activering		6.747	6.747	6.746	6.746
5.2 Sportaccommodaties	Baten	-3.608	-3.600	-3.600	-3.600
	Lasten	2.371	2.135	2.084	2.076
Totaal 5.2 Sportaccommodaties		-1.237	-1.466	-1.516	-1.524
Totaal Thema Sport		5.510	5.281	5.230	5.222

Thema VII – Cultuur

Algemeen Cultuur

Eind 2021 heeft de raad de cultuurvisie 2022-2030 'Glans aan de Griff' vastgesteld. Tevens is de cultuurnota 2022-2025 vastgesteld. In de cultuurvisie staan de volgende zeven verhaallijnen opgenomen:

Verhaallijn 1 Stabiele basis: Deze verhaallijn heeft de focus op het uitdragen van het belang van kunst en cultuur voor de samenleving, waarbij samenwerking tussen culturele basis-organisaties en het ontwikkelen van een stabiele culturele infrastructuur in het centrum centraal staan.

Verhaallijn 2 Cultuur in de wijken: Deze verhaallijn heeft een focus op: het ontwikkelen van de samenwerking tussen de culturele en cultuurhistorische organisaties in het centrum en de maatschappelijke-, zorg- en welzijnsorganisaties in de wijken.

Verhaallijn 3 Iedereen doet mee: Deze verhaallijn heeft een focus op de verbinding van cultuur met vrijetijd- en het sociaal domein en aandacht voor inclusiviteit en diversiteit.

Verhaallijn 4 Jong geleerd, oud gedaan: Deze verhaallijn heeft een focus op samenwerking tussen culturele basis-organisaties, scholen, welzijnsorganisatie, waarbij we willen werken aan het ontwikkelen van doorlopende ontwikkellijnen.

Verhaallijn 5 Het verhaal van Veenendaal: Deze verhaallijn heeft een focus op een structurele samenwerking tussen de erfgoedorganisaties bij het vertellen van het verhaal van Veenendaal en het hierbij verbinden van het verleden met het heden.

Verhaallijn 6 Nieuwe smaken, nieuwe makers.

Verhaallijn 7 Veenendaal kleurt de regio.

In de cultuurnota staat de uitwerking van de verhaallijnen SMART geformuleerd. In de komende beleidsperiode (tot en met 2025) werken we aan verhaallijn 1 t/m 5. De verhaallijnen 6 en 7 starten we conform de cultuurvisie in de periode 2025-2030. Anticiperend op verhaallijn 7 is in 2023 gewerkt aan een masterplan 'Lampegiet en Duivenweide'. Bij het schrijven van de programmabegroting is nog onduidelijk welk besluit er genomen zal worden ten aanzien van een nieuw theater.

Wat willen we bereiken?

VII.a. Een inclusievere samenleving (MD01).

Wat gaan we daarvoor doen?

VII.a.1. We werken aan Verhaallijn 1: Een stabiele basis.

Deze verhaallijn heeft de focus op het uitdragen van het belang van kunst en cultuur voor de samenleving, waarbij samenwerking tussen culturele basis-organisaties en het ontwikkelen van een stabiele culturele infrastructuur in het centrum ook in 2024 centraal staan. In 2024 is tevens expliciet aandacht voor ontwikkelen van een beleid op de beeldende kunst.

VII.a.2. We werken aan Verhaallijn 2: Cultuur in de wijken.

Deze verhaallijn heeft een focus op: het ontwikkelen van de samenwerking tussen de culturele en cultuurhistorische organisaties in het centrum en de maatschappelijke-, zorg- en welzijnsorganisaties in de wijken.

VII.a.3. We werken aan Verhaallijn 3: Iedereen doet mee.

Deze verhaallijn heeft een focus op de verbinding van cultuur met vrijetijd- en het sociaal domein en aandacht voor inclusiviteit en diversiteit.

VII.a.4. We werken aan Verhaallijn 4: Jong geleerd, oud gedaan.

VII.a.5. We werken aan Verhaallijn 5: Het verhaal van Veenendaal.

VII.a.6. In 2024 ontwikkelen we nieuw beleid op de beeldende kunst.

Verbonden partijen Cultuur

Dit is niet van toepassing voor dit thema.

Beleid gerelateerd aan thema Cultuur

Naam beleidsstuk	Wanneer vastgesteld
Glans aan de Grift: cultuurvisie 2022-2030	16-9-2021
Glans aan de Grift: cultuurnota 2022-2025	16-9-2021

Taakvelden thema Cultuur

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Baten	-1.806	-1.806	-1.806	-1.806
	Lasten	5.188	4.385	4.383	4.381
Totaal 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		3.382	2.579	2.577	2.575
5.4 Musea	Lasten	426	425	425	425
Totaal 5.4 Musea		426	425	425	425
5.6 Media	Lasten	2.418	2.418	2.418	2.418
Totaal 5.6 Media		2.418	2.418	2.418	2.418
Totaal Thema Cultuur		6.226	5.423	5.420	5.419

Thema VIII – Welzijn

Algemeen Welzijn

In 2024 herijken we de opdracht Welzijn mede op basis van het nieuw vastgestelde integraal beleidskader sociaal domein (2024-2027). De kern van de opdracht Welzijn zit in het versterken van de sociale basis. Aan de hand

van drie inhoudelijke beleidslijnen stellen we het jaarplan met Veens Welzijn vast. Zodat inzichtelijk is wat Veens Welzijn hierin kan bieden. Daarnaast ondersteunen we op diverse manieren de vrijwilligers en de vrijwilligerorganisaties.

Mantelzorgers verrichten veel ondersteuning aan naasten. Samen met onze partners waaronder Veens Welzijn bieden we ondersteuning en een luisterend oor aan de mantelzorgers zelf.

Voor de toelichting met betrekking tot diversiteit en inclusie wordt verwezen naar de tekst bij het kopje actuele ontwikkelingen.

Wat willen we bereiken?

VIII.a Inwoners willen meer voor en met elkaar doen (MD03) .

Wat gaan we daarvoor doen?

VIII.a.1 Versterken van de netwerken en onderlinge samenwerking tussen organisaties in de sociale basis.

VIII.a.2 In 2024 weten de vrijwilligersorganisaties elkaar te vinden via de kenniskring met als doel elkaar te informeren over hun rollen binnen de sociale basis.

Verbonden partijen Welzijn

De volgende verbonden partij levert een bijdrage aan het realiseren van de doelen uit dit thema:

- Stichting Veens Welzijn.

Zie voor meer informatie paragraaf E Verbonden partijen.

Beleid gerelateerd aan thema Welzijn

Naam beleidsstuk	Wanneer vastgesteld
Startdocument opdracht welzijn 'Versterken sociale basis'	27-6-2019
Integraal Beleidskader Sociaal Domein	23-1-2020
Opdracht Welzijn	22-9-2020
Lokale inclusie agenda	25-10-2022

Taakvelden thema Welzijn

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Lasten	4.135	4.135	3.627	3.627
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		4.135	4.135	3.627	3.627
Totaal Thema Welzijn		4.135	4.135	3.627	3.627

PROGRAMMA 4 – BURGER EN BESTUUR

Visie Burger en bestuur

Veenendaal wil een gemeente zijn waarin inwoners, bedrijven en organisaties zich samen met de gemeente inzetten voor het bouwen aan de toekomst van Veenendaal. Daarbij is een heldere en eenduidige dienstverlening van belang. De inzet van moderne geautomatiseerde systemen draagt bij aan het beter en sneller helpen van onze klanten. Ook bij het besturen van de gemeente betrekken we de samenleving en hanteren daarbij een open en onbevengden bestuursstijl.

Veenendaal blijft een betrouwbare samenwerkingspartner in het zuidoosten van Utrecht, in de regio Foodvalley, maar ook in de relatie met andere overheden. Veiligheid en leefbaarheid zijn en blijven belangrijke thema's in Veenendaal. Hierbij zijn het tegengaan van criminaliteit en ondermijning en digitale veiligheid belangrijke aandachtspunten. Net zoals het tegengaan van, en voorbereid zijn op maatschappelijke onrust en de veiligheidsbeleving van onze inwoners.

Het team Wmo is aangesloten op het traject Laaggeletterdheid in de regio en gestart met het doorlopen van de werkprocessen en de brieven. Het team I&A is bezig met het vereenvoudigen van de (werk)processen. Het team Communicatie is in augustus 2023 in gesprek gegaan met enkele inwoners over de toegankelijkheid van onze dienstverlening en het taalgebruik. Toen is ook de vragenlijst 'toegankelijke dienstverlening' ingevuld met de deelnemers van dit 'panel'. Daar zijn veel tips uitgekomen over hoe we onze dienstverlening 'toegankelijker' kunnen maken voor onze inwoners (en ondernemers).

De vragenlijst over toegankelijkheid is ook uitgezet onder alle inwoners waarbij we in het bijzonder inwoners hebben opgeroepen die moeite hebben met lezen en schrijven of veel informatie. In de derde week van september komen de resultaten hiervan binnen.

Op basis van de gesprekken en de uitslagen van de vragenlijst is een advies in de maak voor begrijpelijke en duidelijke taal waarin het belang van een integrale aanpak voor het thema toegankelijkheid wordt benadrukt. Het thema hangt ook sterk samen met 'Inclusiviteit & Diversiteit'. Wmo werkt op dit moment aan een visie/agenda rond deze thema's.

Thema's Burger en bestuur

- I. Dienstverlening (extern)
- II. Bestuur & samenwerking
- III. Veiligheid samenleving

Financiën Burger en bestuur

Bedragen x € 1.000	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	1.127	1.107	1.052	1.052
Lasten	8.947	8.913	9.030	8.955
Saldo programma (voor mutaties reserves)	-7.821	-7.805	-7.978	-7.903
Beschikkingen	102	102	102	102
Stortingen	112	112	112	112
Saldo mutaties reserves	-10	-10	-10	-10
Saldo programma (na mutaties reserves)	-7.830	-7.815	-7.987	-7.912

Actuele ontwikkelingen Burger en bestuur

Thema III - Veiligheid samenleving

Opvang Oekraïense ontheemden

De stand van zaken medio 2023 is dat gemeentelijke opvang van Oekraïense ontheemden is

verspreid over zeven locaties. Er worden nu totaal (gemeentelijke- en particuliere opvang) in Veenendaal 219 personen opgevangen. Voor verdere ontwikkeling van opvanglocaties vindt doorlopend afstemming plaats met de VRU (Veiligheidsregio Utrecht) gezien de instroom van Oekraïners, die nog steeds plaatsvindt en op dit moment oploopt. Bij de invulling van nieuwe locaties wordt ook rekening gehouden met de uitstroom uit de particuliere opvang uit Veenendaal (gastgezinnen). Achtergrond hiervan is dat gastgezinnen ontlast moeten kunnen worden en dat een verhuizing van de betrokken Oekraïners zoveel mogelijk binnen de gemeente plaatsvindt, zodat ongewenste verplaatsingen naar andere gemeenten niet nodig zullen zijn. De financiering van de gemeentelijke opvangkosten voor de opvang van Oekraïners wordt door het Rijk gecontinueerd. Deze financiering vanuit het Rijk voorziet tot dusver in de door de gemeente gemaakte kosten van opvang, leefgeld, ambtelijke inzet, e.d.. Momenteel vindt een herijking van de huidige financiering door het Rijk (opnieuw) plaats, hetgeen naar verwachting tot de nodige bijstellingen voor de financiering van de gemeentelijke opvang eerst per 1 januari 2024 zal leiden. Op het moment van schrijven is over de uitkomsten van deze herijking nog niets bekend.

Crisisnoodopvang

De crisisnoodopvang voor asielzoekende 156 personen aan de Wageningse laan wordt voorlopig tot begin januari 2024 voortgezet. Na een verbetering van de leefbaarheid van de opvang voor de zomer van 2023 wordt nu vooruitgekeken naar de toekomst in de vorm van meer permanentere vormen van opvang in Veenendaal. Het Rijk doet een dringend beroep op gemeenten en veiligheidsregio's om vluchtelingen een plek te bieden. De Wageningse laan 2 lijkt een geschikte locatie te zijn, maar dit voormalig Belcompany-pand is een oud kantoorgebouw en is op dit moment niet geschikt voor langdurige bewoning. Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) wil het gebouw kopen en op deze locatie circa 300 plekken realiseren. In het najaar van 2023 wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn en wat dit voor Veenendaal betekent. Op basis hiervan wordt besloten of aan het verzoek van het COA wordt meegewerkt. Daarbij wordt ook gesproken over de toevoeging van flexwoningen op dit terrein, waarbij ook aan andere woningzoekenden (starters, spoedzoekers, etc.) aandacht wordt gegeven.

Zolang deze nieuwe vorm van opvang nog niet gerealiseerd is zal naar verwachting crisisnoodopvang in Veenendaal nodig zijn. De door de gemeente gemaakte opvangkosten, waaronder de ambtelijke inzet, kunnen doorlopend gedeclareerd worden bij het COA, zodat deze opvang kostendekkend verloopt. Naar verwachting zullen ook de gemeentelijke opvangkosten in 2024 worden gedekt door het Rijk.

Transitieperiode en Spreidingswet

Het Rijk heeft eerder besloten om de coördinatie van de opvang van de diverse doelgroepen gedurende dit jaar over te hevelen naar de Provinciale Regietafels (PRT) in plaats van de veiligheidsregio's. Door de PRT van de provincie Utrecht wordt de opvangtaakstelling voor alle doelgroepen momenteel middels het 'Plan Utrecht' vertaald naar lokaal niveau.

Gemeente Veenendaal maakt deel uit van deze regietafel en de zogenaamde 'kopgroep' bestaande uit 8 gemeenten daarbinnen. Voorlopig blijft de Veiligheidsregio Utrecht met personele ondersteuning op de locatie betrokken bij de crisisnoodopvang in Veenendaal.

Met de val van het Kabinet is de toekomst van Spreidingswet onzeker geworden. De verwachting is echter dat de opvang – in welke vorm dan ook – een structurele taak van gemeenten gaat worden. In verband hiermee zijn binnen de gemeentelijke organisatie een programmamanager en 2 medewerkers aangesteld. Zij functioneren onder meer als aanspreekpunt voor de PRT en als coördinatiepunt voor de opvangfunctie binnen de gemeentelijke organisatie. Voor de aansturing van de dagelijkse gang van zaken in de opvang zijn in 2021 en 2022 twee uitvoerende teams (voor de Oekraïne-opvang en voor de Crisisnoodopvang) en een werkgroep Financiën geformeerd. Op dit moment wordt gewerkt aan een transitie, waarbij de werkzaamheden van de crisisteams worden overgedragen aan een programmateam. Daarnaast wordt veel werk verricht door Veens Welzijn en vrijwilligers.

Integraal Veiligheidsplan

In april 2023 werd het Integraal Veiligheidsplan (IVP) Heuvelrug 2023-2026 door de raad vastgesteld. Samen met de gemeenten Utrechtse Heuvelrug, Renswoude, Rhenen en Wijk bij Duurstede, de politie en het Openbaar Ministerie realiseren we komende beleidsperiode doelstellingen gericht op het (tegengaan van) ondermijning, digitale veiligheid en (het voorkomen van) maatschappelijke onrust. We doen dat dichtbij en samen met onze inwoners, ondernemers en lokale ketenpartners.

Thema I – Dienstverlening (extern)

Algemeen Dienstverlening (extern)

Veenendaal wil een moderne, goed functionerende organisatie zijn, welke constant in beweging is om in te spelen op ontwikkelingen in de samenleving.

Wat willen we bereiken?

I.a. De eerstelijns dienstverlening is klant-, service- en oplossingsgericht, waardoor er balans is tussen efficiënte inrichting en klantbeleving.

Wat gaan we daarvoor doen?

I.a.1. Jaarlijks worden balie en telefonie gemeten op bereikbaarheid (telefonie, social media en website), toegankelijkheid (balie, o.a. openingstijden, werken op afspraak), middels een klanttevredenheidsonderzoek.

I.a.2. Signalen die voortkomen uit onderzoeken of rechtstreeks van klanten oppakken om de dienstverlening blijvend te optimaliseren.

I.a.3. Innovatieve service aanbieden aan onze klanten via digitaal loket, de balie en telefonie (particulieren, bedrijven en instellingen). Landelijke ontwikkelingen worden gevolgd zoals e-diensten en wet- en regelgeving op dit gebied.

Gekeken wordt naar uitbreiding van de digitale dienstverlening.

Wat willen we bereiken?

I.b. We streven naar steeds meer zelfregie voor de klant om zijn zaken met de gemeente (digitaal) zelf te kunnen regelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

I.b.1. Meten van gebruik webformulieren.

Wat willen we bereiken?

I.c. We streven naar een toegankelijke communicatie richting alle inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen?

I.c.1. In 2024 adviseren we de organisatie over hoe taal, digitaal en proces begrijpelijk en duidelijk verder meegenomen kan worden in de bedrijfsvoering.

Verbonden partijen Dienstverlening (extern)

Niet van toepassing.

Beleid gerelateerd aan thema Dienstverlening (extern)

Niet van toepassing.

Taakvelden thema Dienstverlening (extern)

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0.2 Burgerzaken	Baten	-851	-851	-851	-851
	Lasten	653	656	656	656
Totaal 0.2 Burgerzaken		-198	-195	-195	-195
Totaal Thema Dienstverlening (extern)		-198	-195	-195	-195

Thema II – Burger en samenwerking

Wat willen we bereiken?

II.a. Veenendaal zet zich (ook) in 2024 in voor de verdere ontwikkeling van de regio Foodvalley.

De Regio wil, met vertegenwoordigers van zowel overheid, onderwijs als ondernemers een nieuwe Strategische Agenda opstellen. Die agenda gaat de ambitie en doelstellingen bevatten die in gezamenlijkheid worden bepaald. De betrokkenheid van de gemeenteraden bij de totstandkoming van deze SA wordt van groot belang geacht. De Regiocommissie, waarin ook vertegenwoordigers van de gemeente Veenendaal zitten, zal betrokken worden bij de review van de huidige Strategische Agenda (2020-2025), ten behoeve van de nieuwe Agenda welke in het voorjaar van 2025 van kracht wordt.

Tevens zal Veenendaal zich door deelname in bestuurlijke en ambtelijke gremia blijven inzetten voor de verdere ontwikkelingen in de Regio Foodvalley.

Wat gaan we daarvoor doen?

II.a.1. Veenendaal levert een (ambtelijke) bijdrage aan het binnen de regio invulling geven aan de Regiodeal Foodvalley.

II.a.2. Eind 2020 is de geactualiseerde Strategische Agenda Foodvalley 2020 – 2025 vastgesteld. De komende jaren wordt in Triple Helix-verband vormgegeven aan de uitvoering van deze Strategische Agenda. Veenendaal levert hieraan zijn bijdrage.

II.a.3. Als onderdeel van de gemeenschappelijke regeling geeft Veenendaal mede invulling aan de overheidsgeleding van de Triple Helix regio Foodvalley (3 O's: overheid, onderwijs, ondernemingen).

Wat willen we bereiken?

II.b Veenendaal is een betrouwbare samenwerkingspartner.

Veenendaal is weliswaar aangesloten bij de Regio Foodvalley, maar is als derde gemeente van de provincie Utrecht nadrukkelijk ook georiënteerd op de andere Utrechtse gemeenten en de provincie, onder andere door middel van bestuurlijke deelname bij diverse verbonden partijen als de Veiligheidsregio, de GGD, de ODRU en de AVU. In het bijzonder wordt ingezet op de waardevolle samenwerking met onze twee buurgemeenten Rhenen en Renswoude, door middel van diverse samenwerkingsovereenkomsten en (bestuurlijke) afstemmingsoverleggen. Het nieuwe college van Gedeputeerde Staten van Utrecht is eind augustus 2023 van start gegaan. De fracties van GroenLinks, VVD, D66, CDA en PvdA hebben een akkoord op hoofdlijnen gesloten. Onder verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten zullen de afspraken verder worden uitgewerkt in een College Uitvoeringsprogramma. De gemeente Veenendaal neemt graag deel aan de gesprekken hierover en zal zich hierbij constructief opstellen en zich een betrouwbare samenwerkingspartner tonen.

Naast de genoemde samenwerkingsverbanden is er vanuit Veenendaal contact met andere middelgrote gemeenten, middels deelname aan de M50, de vereniging van middelgrote gemeenten (voorheen Platform Middelgrote Gemeenten). Dit lidmaatschap zal ook komend jaar worden voortgezet.

Wat gaan we daarvoor doen?

II.b.1. Veenendaal zet zich (ook) in 2024 in voor de verdere ontwikkeling van de regio Foodvalley

II.b.2. Veenendaal is een betrouwbare samenwerkingspartner.

Wat willen we bereiken?

II.c. Adequate sturing en controle ten aanzien van verbonden partijen waarin de gemeente Veenendaal deelneemt.

Wat gaan we daarvoor doen?

II.c.1. Naar verwachting zal eind 2023/begin 2024 een nieuwe geactualiseerde Kadernota verbonden partijen ter vaststelling aan de gemeenteraad worden aangeboden.

Verbonden partijen Burger en samenwerking

De volgende verbonden partij levert een bijdrage aan het realiseren van de doelen uit dit thema:

- Regio Foodvalley.

Zie voor meer informatie paragraaf E Verbonden partijen.

Beleid gerelateerd aan thema Burger en samenwerking

Naam beleidsstuk	Wanneer vastgesteld
Kadernota verbonden partijen	2016

Taakvelden thema Burger en samenwerking

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0.1 Bestuur	Baten	-174	-174	-119	-119
	Lasten	3.361	3.361	3.257	3.182
Totaal 0.1 Bestuur		3.187	3.187	3.138	3.063
Totaal Thema Burger en samenwerking		3.187	3.187	3.138	3.063

Thema III – Veiligheid samenleving

Algemeen Veiligheid samenleving

In het raadsakkoord 2022-2026 is benoemd dat veilig leven een basisbehoefte is van iedereen. Het beweegt zich langs onderwerpen als verkeersveiligheid, sociale veiligheid, informatieveiligheid, handhaving, ondermijning, integriteit, etc. In 2023 is het nieuwe Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2023-2026 vastgesteld. Ook het tweejarig uitvoeringsprogramma (UVP) werd door het college bekrachtigd.

Naast de uitvoering van dit nieuwe IVP en UVP wordt actief gewerkt aan het vergroten van het veiligheidsgevoel in de stad, in de wijken en op bedrijventerreinen. Door middel van ondersteuning en voorlichting maken wij onze inwoners en ondernemers zelfredzaam en veiligheidsbewust. Dit om het liefst onveiligheid en criminaliteit te voorkomen (preventief). We werken daartoe met een groot aantal veiligheidspartners samen. Die samenwerking vindt ook plaats wanneer er ondanks inspanningen aan de voorkant toch sprake is van onveiligheid,

maatschappelijke onrust, overlast of criminaliteit aan de achterkant(repressief).

Naast de geprioriteerde thema's in het IVP en ons werk op het gebied van de openbare orde en veiligheid is het interventieteam aan de slag met de persoonsgerichte aanpak en de nazorg van ex-gedetineerden. Ook geven we uitvoering aan de wet verplichte GGZ voor personen met onbegrepen gedrag en de wet Tijdelijk Huisverbod. En blijven we investeren in het voorkomen van huiselijk geweld.

De Veiligheidsregio Utrecht heeft in Veenendaal de beschikking over een brandweerkazerne die tussen 2023 en 2025 vernieuwd zal worden, zodat deze toekomstbestendig, duurzaam en energieneutraal is.

Wat willen we bereiken?

III.a Inwoners en ondernemers kunnen veilig wonen, werken en leven in de stad en weten hoe ze weerbaar zijn tegen verschillende soorten criminaliteit.

Wat gaan we daarvoor doen?

III.a.1 Realiseren van de doelstellingen en samen met ketenpartners, inwoners en ondernemers uitvoering geven aan de activiteiten gericht op met name (het voorkomen van) ondermijning, digitale veiligheid en (het voorkomen van) maatschappelijke onrust, zoals beschreven in het IVP Heuvelrug 2023-2026.

III.a.2. Samen met ketenpartners acteren en inzet plegen op (acute) (zorg- en) veiligheidsissues en -casussen waarbinnen o.a. gewerkt wordt met actuele wet- en regelgeving en actuele inzichten over het inzetten van bestuurlijke bevoegdheden binnen het veiligheidsdomein.

Verbonden partijen Veiligheid samenleving

De volgende verbonden partijen leveren een bijdrage aan het realiseren van de doelen uit dit thema:

- Veiligheidsregio Utrecht (VRU).

Zie voor meer informatie paragraaf E Verbonden partijen.

Beleid gerelateerd aan thema Veiligheid samenleving

Naam beleidsstuk	Wanneer vastgesteld
IVP Heuvelrug 2023-2026	apr-23
Horecanota: Veenendaal bruist	mei-13
Algemene Plaatselijke Verordening	Jaarlijkse actualisatie
Diverse beleidsregels voor de uitvoering van landelijke en lokale wet- en regelgeving	

Taakvelden thema Veiligheid samenleving

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	Baten	-7	-7	-7	-7
	Lasten	4.161	4.141	4.362	4.362
Totaal 1.1 Crisisbeheersing en Brandweer		4.154	4.134	4.355	4.355
1.2 Openbare orde en veiligheid	Baten	-95	-75	-75	-75
	Lasten	773	755	755	755
Totaal 1.2 Openbare orde en veiligheid		678	679	679	679
Totaal Thema Veiligheid samenleving		4.832	4.813	5.035	5.035

PROGRAMMA 5 – ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN

Visie Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten van een gemeente waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. Dat betekent dat de gemeente deze vrij kan besteden. Algemene dekkingsmiddelen zijn bedoeld om de programma's uit te voeren die de gemeenteraad heeft vastgesteld. Deze middelen bestaan uit:

- algemene uitkering uit het Gemeentefonds;
- opbrengsten van de lokale heffingen;
- opbrengst uit deelnemingen (dividend);
- rente-inkomsten van de reserves en het renteresultaat.

Thema's Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

- I. Treasury
- II. OZB en belastingen overige
- III. Uitkeringen en gemeentefonds en algemeen

Financiën Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Bedragen x € 1.000	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	168.580	176.786	170.786	173.731
Lasten	4.500	10.046	15.672	18.480
Saldo programma (voor mutaties reserves)	164.079	166.740	155.115	155.251
Beschikkingen	1.560	1.416	7	7
Stortingen	20	20	20	20
Saldo mutaties reserves	1.540	1.396	-13	-13
Saldo programma (na mutaties reserves)	165.620	168.136	155.102	155.239

Thema I – Treasury

Algemeen Treasury

Voor een nadere toelichting rondom het treasurybeleid wordt verwezen naar de paragrafen weerstandsvermogen en risicobeheer en financiering.

Taakvelden thema Treasury

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0.5 Treasury	Baten	-1.913	-1.913	-1.913	-1.913
	Lasten	609	609	609	609
Totaal 0.5 Treasury		-1.304	-1.304	-1.304	-1.304
0.8 Overige baten en lasten	Baten	-25	-106	-132	-132
	Lasten	3.373	8.918	14.544	17.352
Totaal 0.8 Overige baten en lasten		3.348	8.813	14.412	17.220
Totaal Thema Treasury		2.044	7.509	13.108	15.916

Thema II- OZB en belastingen overige

Algemeen OZB en belastingen overige

Het gaat hier om de opbrengst van lokale heffingen van de gemeente waarvan de besteding van de opbrengst vrij is. De belangrijkste hiervan is de onroerendezaakbelasting (OZB). Deze belasting geldt voor eigenaren van woningen en van niet-woningen (bedrijfspannen en kantoren) alsmede voor gebruikers van niet-woningen. Naast de jaarlijkse trendmatige aanpassing wordt in het meerjarig perspectief geen verdere verhoging van de tarieven overwogen.

Taakvelden thema OZB en belastingen overige

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0.61 OZB woningen	Baten	-8.980	-9.511	-9.767	-9.767
	Lasten	324	324	324	324
Totaal 0.61 OZB woningen		-8.656	-9.187	-9.443	-9.443
0.62 OZB niet-woningen	Baten	-7.483	-7.856	-8.069	-8.069
Totaal 0.62 OZB niet-woningen		-7.483	-7.856	-8.069	-8.069
0.64 Belastingen Overig	Baten	-2.085	-628	-628	-628
	Lasten	44	44	44	44
Totaal 0.64 Belastingen Overig		-2.040	-584	-584	-584
Totaal Thema OZB en belastingen overige		-18.180	-17.627	-18.096	-18.096

Thema III - Uitkeringen en gemeentefonds en algemeen

Algemeen Uitkeringen en gemeentefonds en algemeen

Het gemeentefonds is een begrotingsfonds, waaruit de gemeenten worden gesubsidieerd: het Rijk stort jaarlijks een deel van de belastingopbrengsten in het gemeentefonds. De gemeenten kunnen met dit geld hun werkzaamheden uitvoeren. Het is een 'algemene' uitkering, dus het is aan de gemeenten op welke wijze de gelden besteden.

Taakvelden thema Uitkeringen en gemeentefonds en algemeen

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Baten	-148.094	-156.772	-150.277	-153.221
Totaal 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		-148.094	-156.772	-150.277	-153.221
Totaal Thema Uitkeringen en gemeentefonds algemeen		-148.094	-156.772	-150.277	-153.221

PROGRAMMA 6 – BEDRIJFSVOERING

Visie Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering omvat de middelen die worden ingezet om de strategisch bepaalde doelen te realiseren. Omdat gemeenten opereren in een steeds veranderende omgeving vereist dit een hoge mate van flexibiliteit, waarbij slim en integraal werken belangrijk zijn. Ook klant- en resultaatgerichtheid zijn hierbij belangrijke factoren. Tot de middelen behoren financieel beheer, personeelsbeleid, ICT en innovatie van de middelen.

In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt op een aantal zaken verder ingegaan.

Thema's Bedrijfsvoering

- I. Dienstverlening (intern)
- II. Security- en informatiemanagement
- III. Middelen
- IV. Advisering en detachering
- V. Bedrijfsvoering algemeen

Financiën Bedrijfsvoering

Bedragen x € 1.000	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	7.347	7.277	7.257	7.257
Lasten	66.270	68.181	69.776	72.028
Saldo programma (voor mutaties reserves)	-58.922	-60.904	-62.519	-64.771
Beschikkingen	342	312	202	202
Stortingen	1.552	1.409	0	0
Saldo mutaties reserves	-1.210	-1.097	202	202
Saldo programma (na mutaties reserves)	-60.133	-62.001	-62.317	-64.569

Lasten en baten totaal taakveld overhead Bedrijfsvoering

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0.4 Overhead	Baten	7.347	7.277	7.257	7.257
	Lasten	32.028	32.248	32.568	33.299
Totaal 0.4 Overhead		24.680	24.971	25.311	26.042
Totaal Taakveld Overhead (A)		24.680	24.971	25.311	26.042

Toegerekende apparaatskosten op taakvelden in programma's

tkv	omschrijving taakveld	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
0.2	Burgerzaken	2.087	2.191	2.268	2.361
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	586	615	637	663
0.61	OZB woningen	989	1.038	1.074	1.118
0.62	OZB niet-woningen	183	192	199	207
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	73	77	80	83
1.2	Openbare orde en Veiligheid	2.564	2.690	2.786	2.900
2.1	Verkeer en vervoer	2.197	2.306	2.388	2.485
2.2	Parkeren	146	154	159	166
3.1	Economische ontwikkeling	1.025	1.076	1.114	1.160
3.4	Economische promotie	73	77	80	83
4.2	Onderwijshuisvesting	403	423	438	456
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	659	692	716	746
5.1	Sportbeleid en activering	73	77	80	83
5.2	Sportaccommodaties	73	77	80	83
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	73	77	80	83
5.4	Musea	37	38	40	41
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.637	2.767	2.865	2.982
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.502	1.576	1.632	1.698
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.465	1.537	1.592	1.657
6.3	Inkomensregelingen	4.065	4.266	4.417	4.598
6.4	WSW en beschut werk	439	461	478	497
6.5	Arbeidsparticipatie	2.527	2.652	2.746	2.858
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	2.600	2.729	2.825	2.941
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	842	884	915	953
6.71B	Begeleiding (WMO)	37	38	40	41
6.71c	Dagbesteding (WMO)	37	38	40	41
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	220	231	239	249
6.72B	Jeugdhulp behandeling	73	77	80	83
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	73	77	80	83
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	37	38	40	41
7.1	Volksgezondheid	73	77	80	83
7.2	Riolering	659	692	716	746
7.3	Afval	183	192	199	207
7.4	Milieubeheer	1.025	1.076	1.114	1.160
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	220	231	239	249
8.1	Ruimtelijke Ordening	2.124	2.229	2.308	2.402
8.3	Wonen en bouwen	2.161	2.267	2.348	2.444
Totaal toegerekende apparaatkosten (B)		34.242	35.933	37.208	38.729
Nog te realiseren in projecten / investeringen (C)*		4.018	3.976	3.976	3.976
Totaal Bedrijfsvoering (A+B+C)		62.940	64.880	66.495	68.747

*) Dit betreffen investeringskosten die geen onderdeel uitmaken van de baten en lasten binnen de exploitatie

Thema I – Dienstverlening (intern)

Taakvelden thema Dienstverlening (intern)

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0.4 Overhead	Baten	-36	-36	-36	-36
	Lasten	10.528	10.219	10.031	10.030
Totaal 0.4 Overhead		10.492	10.183	9.995	9.995
Totaal Thema Dienstverlening (intern)		10.492	10.183	9.995	9.995

Thema II – Security & informatiebeveiliging

Taakvelden thema Security & informatiebeveiliging

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0.4 Overhead	Baten	-12	-12	-12	-12
	Lasten	78	78	78	78
Totaal 0.4 Overhead		66	66	66	66
Totaal Thema Security & informatiebeveiliging		66	66	66	66

Thema III – Middelen

Taakvelden thema Middelen

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0.4 Overhead	Baten	-183	-183	-183	-183
	Lasten	20.365	20.894	21.402	22.160
Totaal 0.4 Overhead		20.182	20.711	21.219	21.977
Totaal Thema Middelen		20.182	20.711	21.219	21.977

Thema IV - Advisering en detachering

Taakvelden thema Advisering en detachering

Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0.4 Overhead	Baten	-3.033	-3.005	-2.985	-2.985
	Lasten	559	559	559	532
Totaal 0.4 Overhead		-2.475	-2.446	-2.426	-2.453
Totaal Thema Advisering en detachering		-2.475	-2.446	-2.426	-2.453

Thema V - Bedrijfsvoering algemeen

Wat willen we bereiken?

V.a. Grip verbeteren op rechtmatigheid van inkoop.

Wat gaan we daarvoor doen?

V.a.1. Implementatie/uitrol van het inkoop -en bestelsysteem binnen de organisatie.

Beleidsindicatoren Bedrijfsvoering algemeen

Taakveld	Indicator	Eenheid	Bron	Veenendaal		
				2022	2023	2024
0.3 Overhead	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	7,83	nrb	nrb
0.3 Overhead	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	6,93	nrb	nrb
0.3 Overhead	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	685,37	nrb	nrb
0.3 Overhead	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen gegevens	23,10%	nrb	nrb
0.3 Overhead	Overhead	% van totale lasten	Eigen gegevens	8,43%	nrb	nrb

Taakvelden thema Bedrijfsvoering algemeen

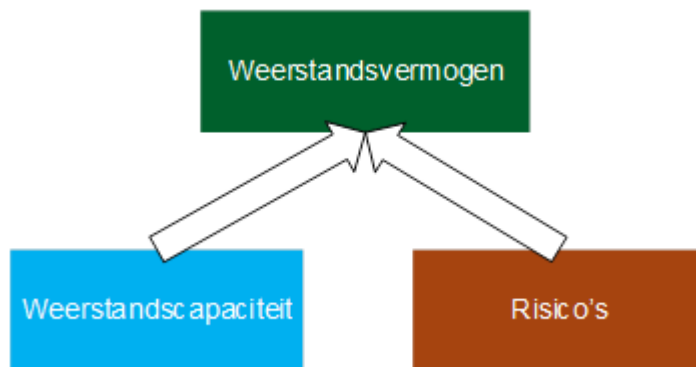
Taakveld (bedragen x € 1.000)	B/L	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0.4 Overhead	Baten	-4.083	-4.041	-4.041	-4.041
	Lasten	498	498	498	498
Totaal 0.4 Overhead		-3.584	-3.543	-3.543	-3.543
Totaal Thema Bedrijfsvoering algemeen		-3.584	-3.543	-3.543	-3.543

PARAGRAFEN

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente Veenendaal in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te vangen. Risicobeheersing stelt zich als doel om inzicht te krijgen in de risico's. Daarnaast worden er adequate maatregelen getroffen. We streven ernaar dat het optreden van risico's zo min mogelijk effect heeft op de uitvoering van het bestaande en beoogde beleid. Daarnaast gaan we het gesprek over risico's aan. Daarmee stimuleren we het risicobewustzijn van alle medewerkers in de organisatie.

Het weerstandsvermogen wordt berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit (beschikbare middelen) af te zetten tegen de benodigde weerstandscapaciteit (risico's). Verder wordt beoordeeld of er voldoende structurele en incidentele middelen zijn om structurele en incidentele risico's op te vangen.

In 2024 gaat de Nederlandse economie terug naar een lager groeitempo. Dit zal helpen om de inflatie omlaag te krijgen. Voor het bepalen van de risico's voor 2024 gaan we voornamelijk uit van een relatief gunstig scenario, waarbij de economische risico's zich redelijk op het bestaande niveau handhaven. Achteraf kan blijken dat dit scenario te gunstig is.

In verband met de aanwezige onzekerheid over de economische ontwikkelingen is ook een 'zwaar weer' scenario opgesteld. In paragraaf C. Financiering treft u informatie aan welke gevolgen een 'zwaar weer' scenario voor de economie kan hebben.

Weerstandscapaciteit

De gemeentelijke weerstandscapaciteit bedraagt per 1 januari 2024 € 39,8 miljoen en bestaat uit de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit en de post "onvoorziene uitgaven".

Met ingang van de begroting 2024 is geen weerstandscapaciteit meer toegekend aan de stille reserves omdat er onvoldoende zekerheid is dat de panden die het betreft daadwerkelijk te gelde kunnen worden gemaakt.

Voor de reserve startersleningen geldt dat op basis van de herbeoordeling van deze reserve er geen vrij beschikbare ruimte meer aanwezig is. De nog aanwezige middelen zullen worden gebruikt als dekkingsmiddel voor de rente en overige kosten van huidige en toekomstige startersleningen.

Beschikbare weerstandscapaciteit (in miljoenen euro's)	
Algemene Reserve (stand na 2e berap) (i)	32,6
Onbenutte belastingcapaciteit (s)	7,1
Onvoorziene uitgaven (s)	0,1
Stille reserves	0
Reserve startersleningen	0
Totaal	39,8

In de algemene reserve is na de besluitvorming over de 2e bestuursrapportage 2023 € 32,6 miljoen beschikbaar voor het afdekken van risico's (incidentele capaciteit). De onbenutte belastingcapaciteit bedraagt € 7,1 miljoen (structurele capaciteit). De onbenutte belastingcapaciteit is voor 2024 herrekend op basis van de gegevens vanuit de meicirculaire 2023. Voor onvoorziene uitgaven is € 0,1 miljoen beschikbaar (structurele capaciteit).

Risicomanagement

Voor de programmabegroting zijn de risico's die de gemeente loopt geactualiseerd. De omvang van de risico's bedraagt in 2024 € 58 miljoen (€ 66 miljoen 2023). In de hiernavolgende tabel is een overzicht opgenomen van de 10 belangrijkste risico's. Het betreft hier risico's waarvan de omvang hoger is dan € 0,5 miljoen. De opgenomen risico's zijn allen extern van karakter.

Top 10 risico's (in miljoenen euro's)				
Omschrijving risico (omschrijving beheersmaatregel)	Effect	Kans	BSc	NSc
1. Onvoldoende beschikking over kwalitatief en kwantitatief personeel (Strategische personeelsplanning – Monitoring budget loonkosten – werving op basis van toekomstige talenten).	€ 2,5 (i)	90%	25	25
2. Hogere kostenstijgingen investeringen MIP door stijging inflatie en gevolgen van de oorlog in Oekraïne. (Doorberekenen prijsstijgingen waar mogelijk).	€ 2,0 (i)	90%	25	25
3. Hogere kosten Jeugdzorg (2 maandelijks monitor)	€ 2,2 (s)	70%	20	20
4. Daling inkomsten uit het gemeentefonds (monitoring ontwikkelingen rijksoverheid, gemeentefonds en lobby VNG).	€ 1,5 (s)	50%	15	15
5. Aantrekken van leningen wordt als gevolg van de stijging van de rente boven de 3,5% duurder dan geraamd in de begroting (Anticiperen op rentestijging – kasgeldfinanciering toepassen).	€ 2,5 (i)	50%	15	15
6. De BUIG-uitkering van het rijk neemt af of de uitkeringslasten stijgen door een toename van het aantal cliënten. (De inzet van re-integratie- en poortwachters-instrumenten waardoor het aantal cliënten wordt beperkt).	€ 0,8 (i)	70%	20	16
7. Als gevolg van het stopzetten van de gaslevering door Rusland blijven de energieprijzen volatiel. Inmiddels zijn maatregelen (LNG import en energiebesparing) getroffen om de sterke stijging te verminderen. Maar desondanks blijft er een hoge mate van onzekerheid bestaan over de energierekening van de gemeente en aan de gemeente gelieerde organisaties (monitoring ontwikkelingen).	€ 1,2 (i)	50%	20	15
8. Financiële tegenvallers bij gemeenschappelijke regelingen. (Nauwgezet volgen ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen en bijsturen waar mogelijk).	€ 1,0 (i)	70%	16	12
9. De invoering van de Omgevingswet is een complex en intensief traject. Daarbij worden diverse risico's onderkend zoals: mogelijke leges derving, veranderende samenwerking met derden, onzekerheid over de te verwachten kosten, software aanpassingen en nieuwe juridische procedures. Inmiddels is bekend dat 1 januari 2024 de nieuwe wet ingaat. (Projectgroep bereid de invoering van de Omgevingswet voor).	€ 1,0 (i)	50%	12	12
10. Opvang oorlogsvluchtelingen Oekraïne (Compensatie rijk)	€ 0,5 (i)	50%	9	9

* BSc = Bruto Score risico

* NSc = Netto Score risico

De berekening van de risicoscore

Kans		Score kans	Gevolg	Score Gevolg
> 10 jaar	10%	1	X < € 50.000	1
5 jaar < x < 10 jaar	30%	2	€ 50.000 < x < € 200.000	2
2 jaar < x < 5 jaar	50%	3	€ 200.000 < x < € 500.000	3
1 jaar < x < 2 jaar	70%	4	€ 500.000 < x < € 1.000.000	4
X < 1 jaar	90%	5	X > 1.000.000	5

De risicoscore wordt als volgt berekend:

Een risico dat zich 1 maal in de 3 jaar kan voordoen met een gevolg van € 250.000 krijgt voor kans een 3 en voor gevolg een 3 en scoort dus $3 \times 3 = 9$.

Een risico dat zich 1 maal in de 2 jaar kan voordoen met een gevolg van € 600.000 krijgt voor kans een 4 en voor gevolg een 4 en scoort dus $4 \times 4 = 16$.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

Uit bovenstaande risicotabel blijkt dat er voor € 11,5 miljoen aan grote incidentele risico's aanwezig zijn terwijl er voor € 32,6 miljoen aan incidentele weerstandscapaciteit beschikbaar is. We kunnen hieruit concluderen dat er voldoende incidentele capaciteit aanwezig is om incidentele risico's op te vangen. Uit bovenstaand overzicht blijkt verder dat voor € 3,7 miljoen aan structurele risico's aanwezig zijn terwijl er voor een bedrag van € 7,2 miljoen (onbenutte belastingcapaciteit € 7,1 miljoen en onvoorzien € 0,1 miljoen) aan structurele weerstandscapaciteit beschikbaar is. Ook hier is sprake van een juiste verhouding.

Op grond van het voorgaande kan vastgesteld worden dat er een gunstige verhouding is tussen de incidentele / structurele risico's en incidentele / structurele weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen

Om verantwoord met risico's om te gaan, is het noodzakelijk een buffer (weerstandscapaciteit) te hebben. De benodigde weerstandscapaciteit kan lager zijn dan de omvang van de risico's (€ 58 miljoen) aangezien niet alle gemeentelijke risico's die gesignaleerd zijn, tegelijkertijd zullen optreden. Daarnaast zijn er diverse beheersmaatregelen en voeren we jaarlijks ook een risico simulatie uit.

Op basis van de risicosimulatie (Monte Carlo analyse) van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement blijkt dat bij onze gemeente een buffer (benodigde weerstandscapaciteit) van minimaal € 14,4 miljoen (was € 18 miljoen in 2023) nodig is om de risico's verantwoord af te dekken. Met andere woorden: de gemeente kan door het aanhouden van een buffer (benodigde weerstandscapaciteit) van € 14,4 miljoen met een zekerheid van 90% (landelijke norm) de aanwezige risico's afdekken. De daling van € 18 miljoen naar € 14,4 miljoen geeft aan dat de risico's de afgelopen periode zijn teruggelopen. Het betreft hier vooral het risico over het gemeentefonds. Dit risico is in de begroting 2023 voor een bedrag van € 10 miljoen opgenomen vanwege de grote onduidelijkheid hierbij. In 2024 wordt rekening gehouden met een bedrag van € 1,5 miljoen. Deze aanpassing is mogelijk door de negatieve effecten bij het gemeentefonds volledig op te nemen in het meerjarenperspectief.

Ratio weerstandsvermogen = beschikbare weerstandscapaciteit/benodigde weerstandscapaciteit = € 39.800.000/ € 14.400.000 = 2,7

In de begroting 2023 bedroeg de ratio 2,2. De stijging van de ratio wordt veroorzaakt door de aanpassing van het risico bij het gemeentefonds. Vanwege de verslechterende economische omstandigheden, de risico's bij de jeugdzorg en het gemeentefonds kan het risicovolume de komende tijd behoorlijk oplopen. Van belang is dan ook om als gemeente te blijven sturen op een goede uitgangspositie door ruim boven de minimale weerstandsratio van 1 te blijven.

Jaar	Ratio weerstandsvermogen
2024	2,7
2023	2,2
2022	2,1
2021	1,55
2020	2
2019	1,8
2018	3

Ter vergelijking: de provincie Utrecht – onze toezichthouder - heeft in de begroting 2023 een ratio van 1,7 (2022 1,9) wat overeenkomt met de classificatie 'ruim voldoende'.

De beoordeling van de ratio van 2,7 voor 2024 is volgens de systematiek van het Nederlands Bureau voor Risicomanagement 'goed'. (Kleiner dan 1 = onvoldoende; tussen 1 en 1,5 = voldoende; tussen 1,5 en 2 = ruim voldoende; groter dan 2 = goed). Hiermee wordt voldaan aan het door de gemeenteraad vastgestelde beleidskader dat het weerstandsvermogen minimaal een ratio groter dan 1 dient te hebben.

Conclusie

Ons weerstandsvermogen is door het inzetten op de versterking van de benodigde weerstandscapaciteit enerzijds en het beheersen van de risico's anderzijds ten opzichte van 2024 gestegen. De ratio weerstandsvermogen bedraagt 2,7 in 2024 en voldoet aan het gestelde beleidskader dat uitgaat van een ratio van 1 of hoger.

Vanwege de onzekerheden rondom de economische omstandigheden en de inkomsten uit het gemeentefonds vanaf 2026 is het belangrijk om te beschikken over voldoende weerstandsvermogen. Dit weerstandsvermogen zullen we de komende jaren nodig hebben om de pijnlijke gevolgen van de economische neergang en de onzekerheid bij het gemeentefonds op te kunnen vangen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing	
Beleidsvoornemens	Jaartal
De weerstandscapaciteit dient minimaal de ratio 1 te hebben wat overeenkomt met de classificatie voldoende.	2024

Verplichte kengetallen financiële positie in de begroting

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing zes financiële kengetallen moeten worden opgenomen.

De **netto schuldquote** weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Dit kengetal geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

In 2024 daalt de **gemeentelijke schuldquote gecorrigeerd voor leningen** naar 97%. Een daling van 6% ten opzichte van de begroting 2023. Dit wordt veroorzaakt door de fasering van grote investeringen in het meerjaren investerings plan (MIP). Onze toezichthouder: de provincie Utrecht hanteert als veilige norm een percentage van maximaal 90%.

De **solvabiliteitsratio** geeft de verhouding eigen/vreemd vermogen aan en helpt om inzicht

te krijgen in welke mate wij in staat zijn aan onze financiële verplichtingen te voldoen. Deze ratio daalt in 2024 naar 23%. De verklaring hiervoor is dat in 2024 extra vreemd vermogen nodig is voor de financiering van de investeringen. Deze tendens zal zich in 2025, 2026 en 2027 verder doorzetten. De minimale norm van onze toezichthouder is 20%. Dit percentage gaan we volgens de huidige prognose in 2026 bereiken.

Het **kengetal grondexploitatie** geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De grondexploitatie kan een forse impact hebben op de financiële positie. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij verkoop. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten. Dit kengetal geeft aan dat de gemeente op het terrein van de grondexploitatie steeds minder risico loopt. Dit komt door het afronden van steeds meer complexen dat zorgt voor een daling van de boekwaarde van de complexen.

De **structurele exploitatieruimte** wordt bepaald door het saldo van structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. In 2024 komt de structurele exploitatie ruimte uit rond de 2,3.

De **belastingcapaciteit** geeft inzicht hoe de belastingdruk in de provincie of gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De toelichting hiervan is opgenomen in paragraaf G Lokale heffingen.

Kengetallen	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto schuldquote	62%	103%	97%	98%	105%	103%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	57%	97%	90%	91%	97%	96%
Solvabiliteitsratio	34%	25%	23%	21%	20%	20%
Grondexploitatie	1,6%	5,7%	4,2%	5,6%	7,4%	7,3%
Structurele exploitatieruimte	2,40	-0,49	2,30	2,28	-3,08	-4,05
Belastingcapaciteit	83%	83%	78%	78%	78%	78%

B. Onderhoud Kapitaalgoederen

B. Onderhoud Kapitaalgoederen

Tot de kapitaalgoederen in de openbare ruimte rekenen we de wegen en civiele kunstwerken (bruggen, tunnels en viaducten), de riolering, het water, het groen en het vastgoed in de gemeente. Onderhoud bestaat uit dagelijks onderhoud, groot onderhoud en technische vervanging in renovatie.

Inhoud

Het vastgestelde beleidskader voor het onderhoud van de kapitaalgoederen is het Omgevingsprogramma Openbare Ruimte 2022-2025 (OPOR 2022-2025).

Algemene ontwikkelingen

De komende jaren staat de gemeente voor een grote vervangingsopgave in de openbare ruimte doordat het kapitaal einde levensduur is. Doordat de huidige openbare ruimte (grotendeels) gefinancierd is vanuit de ontwikkeling kennen deze momenteel geen financiering. Na vervanging is dit wel het geval en gaan de kapitaallasten en rentelasten stijgen. Dit is per taakveld weergegeven in een grafiek. Naast de vervangingsopgave staat de gemeente voor de opgave te komen tot een klimaatadaptieve, energie neutrale, circulaire en datagerichte gemeente. In het OPOR zijn hiervoor beperkt middelen opgenomen bij

vervangingen. Komende jaren worden hiervoor de uitvoeringsplannen en financiële consequenties inzichtelijk om tot een versnelling van realisatie van de ambities te komen.

Wat verder van invloed is zijn de beperkte beschikbaarheid van grondstoffen, energie en arbeidskrachten en daarmee de toenemende stijging van prijzen over de gehele linie.

Technische kwaliteit

Op basis van (eigen) inspecties en schouwrapporten wordt klein of groot onderhoud uitgevoerd in de openbare ruimte zodat deze voldoen aan de beeldkwaliteit A/B-niveau (conform de CROW-systematiek). In de winkelcentra en op de begraafplaats wordt voor de verhardingen, straatmeubilair en groen een A-niveau gerealiseerd. In de overige wijken wordt de kwaliteit beoordeeld op een B/C-niveau en wordt toegewerkt naar het B-niveau.

Verzorgende kwaliteit

De onderhoudskwaliteit wordt in het jaar 2024 grotendeels onderhouden op beeldkwaliteit B, en voor winkelcentra en begraafplaats beeldkwaliteit A. Door het regelmatig uitvoeren van een externe schouw wordt de kwaliteit beoordeeld en waar nodig extra inzet gepleegd.

Verloop kwaliteit

In het Omgevingsprogramma Openbare Ruimte (OPOR) is rekening gehouden met een groei richting ambitieniveau in het jaar 2025. Aandachtspunt voor de technische kwaliteit vormt het uitvoeren van de vervangingsplannen en groot onderhoud conform de planning voor de diverse onderdelen (verhardingen, kunstwerken, verkeersregelininstallaties, speeltoestellen en groen) welke voor grote delen einde levensduur hebben bereikt of gaan bereiken op middellange termijn.

Aandachtspunt voor de onderhoudskwaliteit zijn de weersomstandigheden waardoor een wisselende piekbelasting ontstaat in het reguliere onderhoud (onkruidverwijdering). Daarnaast wil de gemeente inwoners stimuleren om hun leefomgeving schoon, heel en veilig te houden.

Participatie

In elk project dat wij voorbereiden en uitvoeren werken we met de participatietrap. We betrekken bewoners bij de voorbereiding van een project. Na afronding van een project volgt een evaluatie. De eventuele verbeterpunten uit de evaluatie borgen wij in ons werkproces en passen we toe op de toekomstige projecten.

Wegen, kunstwerken, Openbare verlichtingen en technische installaties

Beleidskaders

Het vastgestelde beleidskader is het Omgevingsprogramma Openbare Ruimte 2022-2025 (OPOR 2022-2025).

Kapitaalgoederen die aan het einde van de technische of maatschappelijke levensduur zijn worden gereconstrueerd. Hierbij wordt gekeken of vervangingen integraal opgepakt kunnen worden. In 2024 zijn o.a. de volgende reconstructies en groot onderhoudsprojecten gepland.

Straat	Jaar	Stand van zaken
Aanleg vrij liggende fietspaden Duivenwal	2024	Uitvoering
Afkoppelen en verbeteren verkeersveiligheid De Weverij	2024	Uitvoering
Afkoppelen en reconstructie De Pol	2023-2026	In voorbereiding/uitvoering
Afkoppelen en reconstructie Dragonder Noord (fase 1&2)	2022-2025	In voorbereiding/uitvoering
Vervangen brug De Pionier/Wiekslag	2023-2025	In voorbereiding/uitvoering
Reconstructie De Pionier/De Wiekslag en kruispunt /Hoorzwaluw	2023-2025	In voorbereiding/uitvoering
Afkoppelen en reconstructie Verlengde Sportlaan	2023-2025	In voorbereiding/uitvoering
Afkoppelen en reconstructie Waterman	2024	Uitvoering
Afkoppelen en reconstructie Boogschutter	2024	Uitvoering
Afkoppelen en reconstructie Morgenster	2024	Uitvoering
Reconstructie Dennenlaan/Boslaan	2024-2025	Uitvoering
Aanleg 2-richtingenfietspad en reconstructie Brinkersteeg/De Smalle Zijde	2024-2025	Uitvoering
Afkoppelen en reconstructie Fluitepad	2024-2025	In voorbereiding/uitvoering
Afkoppelen en reconstructie Franse Gat (oostzijde)	2023-2025	In voorbereiding/uitvoering
Groot onderhoud en verbeteren verkeersveiligheid Grote Beer-Lorentzstraat (oost-west)	2023-2025	In voorbereiding/uitvoering
Reconstructie parkeerplaats Groene Velden	2023-2025	In voorbereiding/uitvoering
Vervangen brug Bartoklaan	2024	In voorbereiding/uitvoering
Vervangen geluidsschermen Rondweg Oost	2024	In voorbereiding/uitvoering
Vervanging openbare verlichting Gelderse Blom, Meesterweide, Achterkerk	2024	In voorbereiding/uitvoering
Vervanging verkeersregelinstallatie door iVRI	2024	Uitvoering
Groot onderhoud asfalt verharding de Compagnie Oost	2024	Uitvoering
Reconstructie Industrielaan	2024-2026	In voorbereiding/uitvoering
Afkoppelen en reconstructie Dragonder Noord (fase 3&4)	2024-2026	In voorbereiding/uitvoering
Reconstructie Noordekroon	2024-2025	In voorbereiding/uitvoering
Vervanging verkeersregelinstallatie door iVRI	2024-2025	In voorbereiding/uitvoering
Herstel kademuren	2024-2025	In voorbereiding/uitvoering
Reconstructie fietspad Prattenburg	2023-2025	In voorbereiding/uitvoering

Vertaling begroting

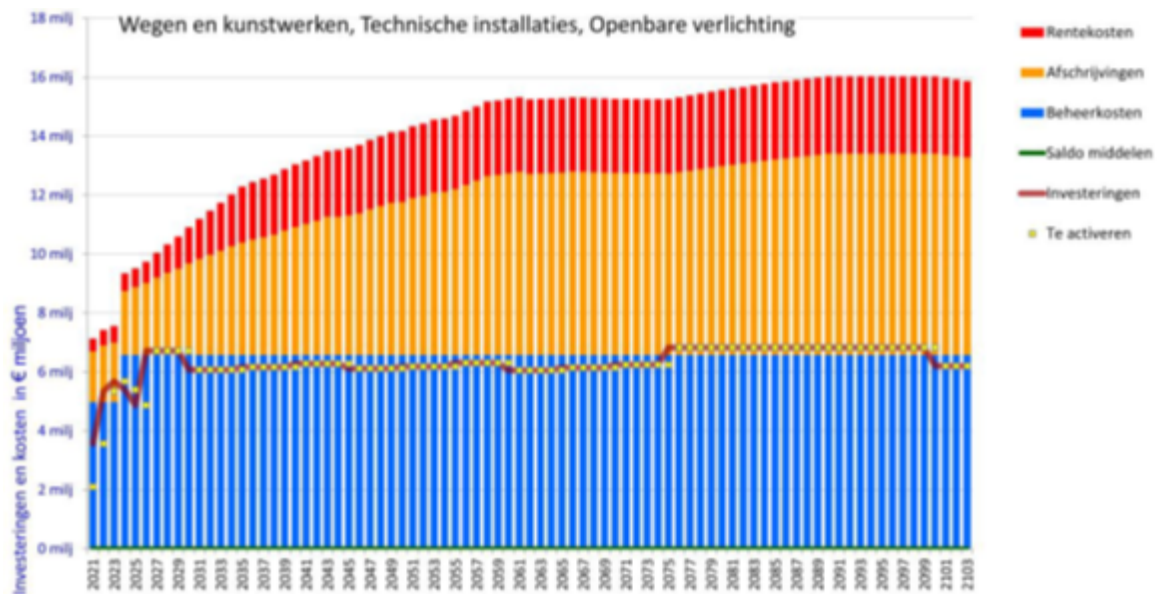
Voor de reconstructies aan wegen en kunstwerken wordt in 2024 in het meerjareninvesteringsplan een totaalbedrag van € 5.312.400,- besteed. Voor de verkeersregelinstallaties is een bedrag van € 430.000,- beschikbaar en voor de openbare verlichtingen € 270.000,-.

Voor het dagelijkse onderhoud zijn in 2024 de volgende bedragen in de exploitatiebegroting opgenomen:

- Wegen en kunstwerken en gladheidbestrijding € 1.996.442,-;
- Openbare verlichting, technische installatie en VRI € 1.125.112,-;
- Straatmeubilair , bewegwijzering en bebording € 235.246,-;
- Reiniging openbare ruimte en onkruidverwijdering € 1.224.554,-.

Financiële consequentie (langjarig)

De komende jaren staat de gemeente voor een grote vervangingsopgave voor de openbare ruimte, waaronder de wegen, kunstwerken, openbare verlichting en verkeersregelinstallaties. Deze zijn veelal aangelegd en gefinancierd vanuit de grondexploitatie. Na vervanging levert dit een toename op van kapitaal- en rentelasten zoals in onderstaande grafiek is weergegeven.

Figuur 1: visualisatie toename kapitaallasten taakveld verkeer en vervoer*

Sinds 2023 is de openbare verlichting in eigendom van de gemeente. Bij uitvoering van de geplande vervangingen is het areaal in 2030 geheel voorzien van LED.

De verkeersregelininstallaties (VRI) zijn aan het eind van hun levensduur en aan vervanging toe. Deze vervangingen staat gepland vanaf 2023-2030 waarbij ze vervangen worden voor intelligente installaties (iVRI's).

Bij het vaststellen van het OPOR is besloten in 2026 een voorziening met een jaarlijkse dotatie van € 1.370.000,- in te stellen voor financiering van het groot onderhoud van de asfaltverhardingen. Voorafgaand aan de voorziening kan de bestaande reserve wegen ingezet worden voor groot onderhoud

*De piek in investeringen in het jaar 2023/2025 wordt grotendeels veroorzaakt door het toegekende budget t.b.v. uitwerking gebiedsvisie Franse Gat.

Riolering

Beleidskaders

Het vastgestelde beleidskader is het Omgevingsprogramma Openbare Ruimte 2022-2025 (OPOR 2022-2025).

Vertaling begroting

Voor afkoppelprojecten en rioolvervangingen is in 2024 in het OPOR een bedrag van € 5.240.400,- opgenomen.

Voor het dagelijkse onderhoud zijn onderstaande bedragen in de exploitatiebegroting 2023 opgenomen:

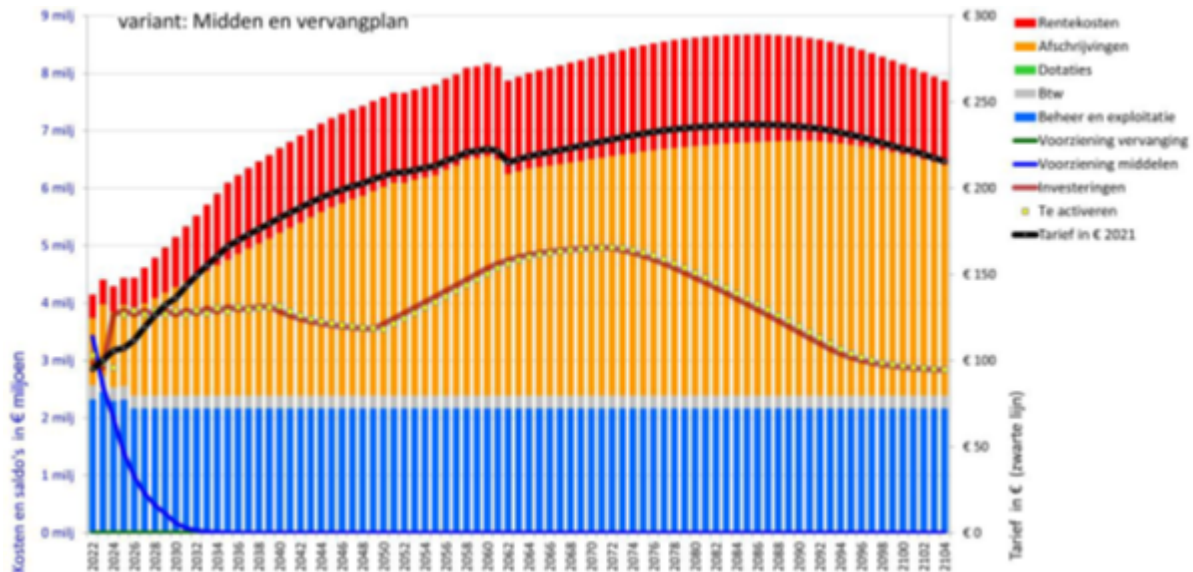
- Rioolbeheer € 377.235,-;
- Reinigen en onderhouden kolken en plaagdierbestrijding € 243.751,-;
- Onderhoud pompen en persleidingen € 262.760,-.

Hierin zijn naast het beheer en onderhoud aan de riolen onder andere kosten voor grondwaterbeheer en een aandeel in straatvegen inbegrepen. Ook is € 150.000,- beschikbaar voor het stimuleren van afkoppelen van regenwater en vergroenen van particuliere percelen. Deze impuls wordt gedekt uit de voorziening rioleringen.

Naast dagelijks onderhoud zijn er ook exploitatiebudgetten voor programma's, onderzoek, etc.

Financiële consequentie (langjarig)

De komende jaren worden riolen vervangen welke aangelegd zijn vanuit de grondexploitatie, ook worden nieuwe hemelwaterrioleringen en waterbergingen aangelegd. De komende jaren levert dit door deze bedragen te investeren een toename aan kapitaalslasten op zoals in de onderstaande grafiek is weergegeven.

Elk jaar worden in Veenendaal reconstructies uitgevoerd van straten en wijken. Hierbij wordt het hemelwater afgekoppeld van het vuilwaterriool. Het regenwater komt dan in het oppervlaktewatersysteem wat berging bevat en afvoer naar de Grift. Omdat er door klimaatinvloeden in de toekomst grotere piekbuien zullen gaan optreden, bestaat het gevaar dat De Grift door de aanliggende gemeenten dusdanig wordt belast dat dit benedenstrooms bij Amersfoort voor problemen kan zorgen. Om deze piek in de afvoer van regenwater te dempen, en water vast te houden waar het valt, kan het regenwater ter plaatse langer geborgen dan wel geïnfiltreerd worden. In de Veense situatie is dit echter heel complex vanwege de hoge grondwaterstand in relatie tot het benodigde ruimtebeslag. Of berging en infiltratie mogelijk en noodzakelijk is, is daarom maatwerk per locatie. De klimaatstresstest die op het moment wordt uitgevoerd, zal hierin sturing geven. De extra investeringskosten en de gevolgen voor de kapitaallasten en rioolheffing voor de komende jaren worden ook in beeld gebracht.

Water

Beleidskader

Het vastgestelde beleidskader is het Omgevingsprogramma Openbare Ruimte 2022-2025 (OPOR 2022-2025).

Vertaling begroting

In totaal is voor het dagelijkse onderhoud in de exploitatiebegroting 2024 opgenomen:

- Maaien vijvers en klein onderhoudswerk € 105.543,-;
- Baggerwerkzaamheden € 95.641,-.

Voor het vervangen van beschoeiingen is in 2024 vanuit het meerjareninvesteringsplan €120.000,- (bedrag aanpassen) opgenomen.

Financiële consequentie

Naast het regulier onderhoud zoals het maaien en korven van vijvers en sloten worden in 2024 meerdere watergangen en oevers voorzien van nieuwe beschoeiingen of omgevormd tot natuurvriendelijke oevers. Hiervoor is in 2021 een raamcontract afgesloten.

Groen en speelvoorzieningen/ BOSS-locaties

Beleidskader

Het vastgestelde beleidskader is het Omgevingsprogramma Openbare Ruimte 2022-2025 (OPOR 2022-2025).

Het raadsakkoord 2022-2026 gaat specifiek in op dit thema met verschillende ambities en aandachtspunten, zoals (verkort weergegeven):

- Veenendaal verder vergroenen, zowel kwantitatief als kwalitatief;
- Klimaatadaptatie door onder andere hittestress tegen te gaan met (meer) groen;
- Het BOSS-principe (bewegen, ontmoeten, sporten, spelen) is uitgangspunt bij het ontwikkelen van openbare beweeg- en ontmoetingsplekken in de wijken.

Er wordt zoveel mogelijk integraal gewerkt. Investeringsaanpak aan het groen en speellocaties vinden zoveel mogelijk gelijktijdig plaats met reconstructies van buurten of met onderhoud aan verhardingen.

Uitgangspunt is dat waardevol groen behouden blijft en dat Veenendaal in 2030 groener is dan in 2020.

Ook investeren we in het omvormen en renoveren van speellocaties conform het BOSS-principe (zie OPOR). Het BOSS-beleid is gericht op alle leeftijden. Dit betekent dat veel bestaande speellocaties, die met name ingericht zijn voor (kleine) kinderen, omgevormd worden naar BOSS-locaties. Er ontstaat op termijn een heel netwerk van verschillende type BOSS-plekken voor verschillende leeftijdscategorieën. Hierbij wordt buurtgericht gewerkt, waarbij iedere woonbuurt om de 7 jaar aan de beurt komt. De BOSS-locaties worden vervolgens geüpdatet op basis van de veranderende leeftijdsopbouw van een buurt. Bij het opstellen van de buurtplanning is prioriteit gegeven aan buurten met een grote vervangingsopgave van bestaande speelobjecten. In deze buurten worden zowel de speelvoorzieningen als het groen opgeknapt.

In de volgende buurten worden in 2024 BOSS-plekken gerealiseerd: Dragonder Oost (13 plekken), Dragonder Noord (6 plekken + beweeg- en speelroute), Componistenbuurt (3 plekken), Pioniersbuurt (7 plekken + ontmoetingsplek + speelroute), Achterkerk (4 plekken + speelroute), Franse Gat (bovenwijkse-BOSS zone) en enkele solo-plekken in andere buurten (Schoener, Zonnewijzer en Hollandia).

In de volgende buurten starten we in 2024 met de voorbereiding en bewonersparticipatie: vervolg in de Componistenbuurt (5 plekken + ontmoetingsplek + beweeg- en speelroute) en het Franse Gat (3 plekken + speelroute) en een start in de Vogelbuurt (3 plekken + ontmoetingsplek) en de Schepenbuurt (8 plekken).

Naast bewegen, ontmoeten, spelen en sporten (BOSS) is er bij de aanpak veel aandacht voor vergroening (klimaat), inclusie, duurzaamheid en circulariteit.

Vertaling begroting

Om te investeren in kwantitatief en kwalitatief hoogwaardig groen en een gezonde en groene leefomgeving is in het meerjareninvesteringsplan (MIP) in 2024 voor groen een bedrag opgenomen van € 678.000,-.

Voor de vervanging, omvorming en optimalisatie van de speellocaties naar BOSS-locaties is een bedrag van € 540.000 opgenomen.

Voor het dagelijkse onderhoud zijn in de exploitatiebegroting 2024 beschikbaar:

- Onderhoud groen: € 3.766.263,-;
- Speelvoorzieningen: € 301.402,-;

- Hondenvoorzieningen: € 30.274,-.

Onder dagelijks onderhoud wordt naast het heel, schoon en veilig houden van groen- en speelvoorzieningen ook jaarlijks terugkerende forse ingrepen verstaan, zoals de bestrijding van de eikenprocessierups, bestrijding van de Japanse duizendknoop en het rooien en vervangen van bomen vanuit de boomveiligheidsinspectie (denk hierbij ook aan de essentaksterfte).

Niet inbegrepen in bovenstaande bedragen zijn de uren en kosten van eigen personeel (zowel uitvoerend als ondersteunend- en kantoorpersoneel).

Financiële consequentie

De ambities uit het OPOR en het raadsakkoord voor groen- en speelvoorzieningen zijn groot en vragen een flinke investering. Voor groen is jaarlijks € 500.000,- tot € 600.000,- aan investeringsbudget beschikbaar in het MIP (meerjaren investeringsprogramma). Voor omvormen, renoveren en/of optimaliseren van speellocaties naar BOSS-locaties is jaarlijks € 450.000,- tot € 500.000,- beschikbaar. Deze budgetten zijn vooralsnog toereikend.

Conform de grafiek in het OPOR is het de verwachting dat de kapitaallasten (rente en afschrijving) voor groen en speelvoorzieningen in de komende 15 jaar geleidelijk toenemen met circa € 1.000.000,-. Dit is een toename van gemiddeld € 67.000,- per jaar.

Buitsport

Buitsportvoorzieningen die niet meer voldoen aan de landelijk gestelde eisen van NOC*NSF en de verschillende sportbonden worden gerenoveerd. In 2024 worden in dit kader de volgende projecten uitgevoerd:

Werkzaamheden en club/vereniging	Stand van zaken
VMHC Spitsbergen - renovatie veld 3	Vorbereiding en uitvoering 2024
TPV Spitsbergen - renovatie tennisbanen 11 en 14	Vorbereiding en uitvoering 2024
VRC - omzetting veld 4 van natuurgras naar kunstgras	Vorbereiding en uitvoering 2024
Renovatie van natuurgrasvelden	Vorbereiding en uitvoering 2024

Vertaling begroting

Voor het realiseren van deze werkzaamheden en het aanschaffen van materieel is in 2024 een budget van € 263.670,- noodzakelijk en beschikbaar,

Vastgoed

Het beheer van de kapitaalgoederen is in de afgelopen jaren vastgelegd in de verschillende beheer- en beleidsplannen.

De gemeentelijke visie op vastgoed is afkomstig uit de documenten: "Strategische kaders Dynamisch vastgoedmanagement en Accommodatiebeleid: Deze kaders en uitgangspunten zijn als onderlegger gebruikt voor de komende beheerperiode. De werkzaamheden worden uitgevoerd overeenkomstig het door de gemeenteraad vastgestelde 'Integraal duurzaam vastgoedbeheerplan 2021-2024'. De verduurzaming van het vastgoed willen we laten aansluiten bij de ENV-doelstellingen, de VNG-routekaart maatschappelijk vastgoed, de onlangs gepubliceerde dumava subsidieregeling en het onderzoek naar de aanpak van andere gemeenten.

Algemeen

Onze doelstelling voor vastgoed is een goed onderhouden (slank) duurzaam vastgoedbestand, waarmee effectief invulling wordt gegeven aan het accommodatiebeleid van de gemeente en financiële risico's tot een minimum beperkt blijven. We doen dit tegen zo laag mogelijke tarieven en kostendekkend. Hierdoor hebben we de kosten en opbrengsten goed in beeld en sturen we op zo laag mogelijke uitgaven.

Beleidskader

De werkzaamheden worden overeenkomstig het vastgestelde beleidskader Strategische

kaders dynamisch vastgoedmanagement uitgevoerd. In mei 2021 is het vastgoedbeheerplan 2021 – 2024 door de gemeenteraad vastgesteld. Wij voeren ons beheer overeenkomstig de kaders uit dit plan uit.

Overzicht kwaliteitsniveau

Het vastgoed wordt in stand gehouden op kwaliteitsniveau 3 van de NEN 2767. Het publieksgedeelte van het gemeentehuis wordt in standgehouden op kwaliteitsniveau 2 van de NEN 2767. Het vastgoed met een exploitatieperiode korter dan 5 jaar wordt in standgehouden op kwaliteitsniveau 4 van de NEN 2767.

(Financiële) consequenties

Uit het vastgoedbeheerplan volgt een jaarlijks door het college vastgestelde onderhoudsraming en jaarbudget. Dit budget is gebaseerd op dat wat is afgesproken met de raad in het vastgoedbeheerplan 2021-2024. Voor de komende 10 jaar zijn in het vastgoedbeheerplan de geactualiseerde MOP's, functionele aanpassingen zijnde vervangingsinvesteringen en duurzaamheidsinvesteringen in beeld gebracht. We spreken van functionele aanpassingen als we maatregelen aan het gebouw treffen in het kader van functionaliteit, milieu, duurzaamheid en herhuisvesting. Deze investeringen leiden tot een significante kwaliteitsverbetering en/of levensduurverlenging en/of met de functionele aanpassing waarmee wordt voldaan aan de wet- en regelgeving. Uitgangspunt is dat het gemeentelijke vastgoed voldoet aan het gewenste kwaliteitsniveau en er geen achterstallig onderhoud is.

Vertaling begroting

Voor het jaarlijks regulier groot onderhoud is in 2024 een bedrag noodzakelijk van € 1.488.967. Daarnaast voor vervangingsinvesteringen € 489.979 en duurzaamheidsinvesteringen € 592.782. Daarnaast wordt een bedrag van € 1.126.972,- gedoteerd in de onderhoudsvoorziening gemeentelijke panden voor de uitvoering van het planmatige onderhoud.

C. Financiering

C. Financiering

Inleiding

In de paragraaf financiering komt het gemeentelijk financieringsbeleid aan de orde. De focus van het financieringsbeleid is gericht op het beperken van financierings-risico's en het beheersen van de gemeentelijke schuldpositie. Er is een directe relatie met paragraaf A Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Economische ontwikkeling

De Nederlandse economie gaat terug naar een lager groeitempo (zie onderstaande tabel). Het bruto binnenlands product (bbp) groeit in 2023 naar verwachting 0,8%, na de stevige 4,5% groei in 2022. De hogere energieprijzen en de doorwerking daarvan in vrijwel alle prijzen zetten een rem op de koopkracht en de bestedingen van huishoudens. Daarnaast werd het onvermijdelijk dat centrale banken wereldwijd hun beleid verder aanscherpten. Door de hogere rentes koelt de woningmarkt af en staan de investeringen onder druk. Ook de afkoeling van de buitenlandse economie laat de Nederlandse uitvoer afnemen. De economie, die al enkele jaren boven haar capaciteit draait, ontwikkelt zich hierdoor evenwichtiger, met in de raming een groei van 1,3% in 2024 en 1,1% in 2025.

De werkloosheidsvoet loopt in de raming licht op en komt in 2025 op het nog steeds zeer lage niveau van 3,8%. De geraamde loongroei piekt in 2023 op 5,7%, maar blijft ook daarna hoog. Met 5,4% in 2024 en 3,7% in 2025 is de geraamde loongroei fors hoger dan het gemiddelde van 1,9% over het afgelopen decennium. De hogere loonkosten werken door in de prijzen van de Nederlandse uitvoer, die in de raming minder concurrerend wordt en in groei achterblijft bij de wereldhandel.

De inflatie neemt af, van 4,2% in 2023 naar 3,7% in 2024 en 2,5% in 2025. De prijsstijgingen zijn hardnekkiger dan eerder werd verwacht. De kerninflatie stijgt in 2023 naar verwachting naar 6,8%. De komende jaren zal de afkoeling van de economie enigszins bijdragen aan neerwaartse druk op de kerninflatie.

Het EMU-saldo loopt op de komende jaren terwijl de EMU-schuld stabiliseert.

Alternatief scenario

Er is ook een alternatief scenario opgesteld waarbij de kerninflatie 1% hoger komt te liggen dan in het bovenstaande scenario. In dat geval zal de rente meer verhoogd worden en de economie verder terugvallen. In dit scenario wordt in 2025 pas een herstel van de economie verwacht. In de begroting 2024 gaan wij uit van het standaard scenario.

Rentevisie

Omdat de economie vertraagt en de rente stabiliseert wordt voorgesteld voor het aantrekken van nieuwe langlopende middelen in 2024 uit te gaan van 3,5%. Dit percentage is gebaseerd op de lange-termijn verwachting van de ING, BNG Bank en De Nederlandse Bank.

Tabel Kerngegevens raming Nederlandse economie

Procentuele mutaties, tenzij anders vermeld

	2022	2023	2024	2025
Bruto binnenlands product	4,5	0,8	1,3	1,1
Geharmoniseerde consumentenprijsindex	11,6	4,2	3,7	2,5
Werkloosheid (% beroepsbevolking)	3,5	3,6	3,7	3,8
Geraamde loongroei (contractloon bedrijven)	3	5,7	5,4	3,7
Emu saldo (% bbp)	0	-2,2	-2,7	-2,7
Emu-schuld (%bbp, obv ultimo stand)	51	49,3	48,9	49,7

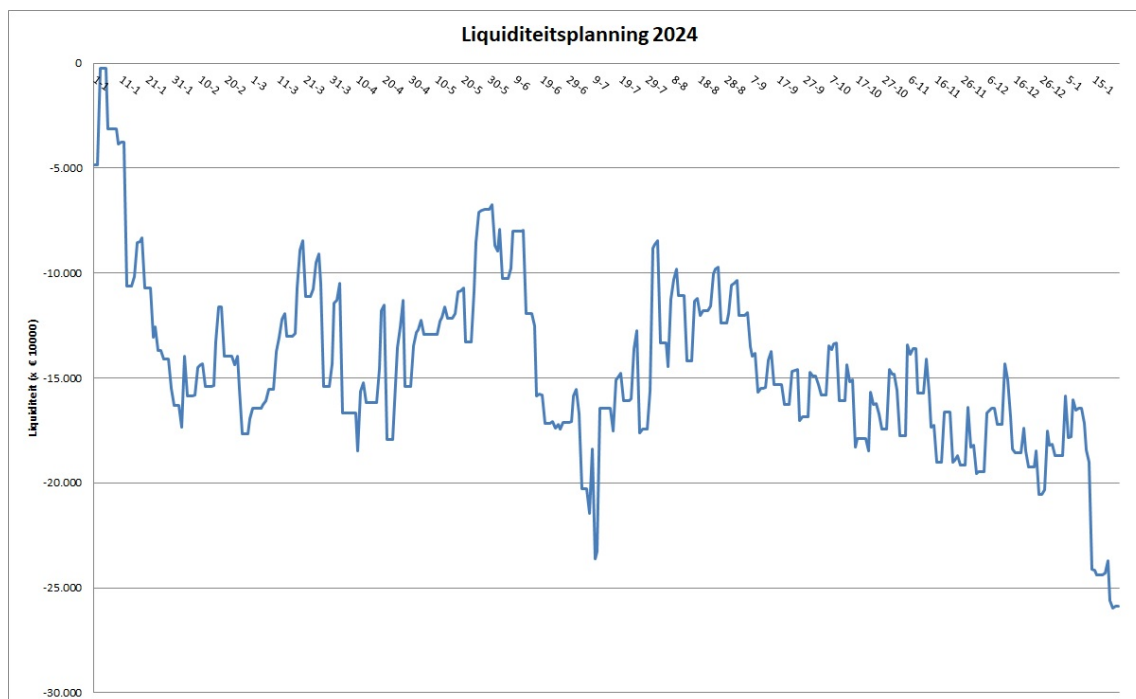
Bron: DNB Economisch ontwikkelingen en vooruitzichten juni 2023, nummer 25

Kasgeldlimiet

In 2024 kan afhankelijk van de renteontwikkeling een deel van de financieringsbehoefte gedekt worden met kasgeldleningen. De kasgeldlimiet komt in 2024 uit op ongeveer € 19,55 miljoen (8,5% van het begrotingstotaal van € 230 miljoen). Bij een overschrijding van de kasgeldlimiet dan wel bij een stijgende rente zullen er langlopende geldleningen worden afgesloten. Het gemeentelijk treasury comité (portefeuillehouder financiën, directeur bedrijfsvoering, teamleider financiën en treasurer) neemt hiertoe het initiatief.

Liquiditeitsbehoefte

De gemeentelijke liquiditeitsbehoefte 2024 wordt weergegeven in de grafiek liquiditeitsplanning. In het eerste kwartaal is er een liquiditeitstekort. Dit tekort ontstaat doordat veel rente en aflossing van leningen dan betaald worden. Ook vragen de nodige investeringen om financiering. In het tweede kwartaal vermindert het tekort als gevolg van de belastinginkomsten. In het derde kwartaal is ook sprake van een stabilisatie door inkomsten uit het btw-compensatiefonds. In het vierde kwartaal wordt een toename van de behoefte aan liquiditeit verwacht door de bekostiging van nieuwe investeringen. Vooral aan het einde van jaar neemt de behoefte toe doordat er dan geen inkomsten uit het gemeentefonds meer zijn terwijl de betalingen vaak oplopen. De gemeentelijke liquiditeitsbehoefte zal worden ingevuld met kasgeldleningen en langlopende leningen.

Financieringsbehoefte

Door het Meerjaren Investerings Plan (MIP) loopt de gemeentelijke schuld fors op. Per 1 januari 2024 wordt een netto schuld verwacht van € 140,2 miljoen. In 2024 neemt de schuld toe met € 26,9 miljoen. In 2025 met € 19,3 miljoen. In 2026 met € 22 miljoen en in 2027 met € 16,5 miljoen. Overigens betreft het hier een planning van de schuldontwikkeling op basis van de informatie die nu beschikbaar is. De majeure projecten die nu worden voorgesteld zijn in de planning wel opgenomen maar de nieuwbouw van het theater is in deze planning bijvoorbeeld nog niet verwerkt.

Financieringsbehoefte	2023	2024	2025	2026	2027
Financieringsbehoefte	20,0	42,5	34,7	37,2	31,6
Aflossing	17,5	15,6	15,4	15,2	15,1
Schuldontwikkeling 31-12	140,2	167,1	186,4	208,4	224,9
Stijging Schuld		26,9	19,3	22,0	16,5

Renterisiconorm

Veenendaal voldoet aan de renterisiconorm. De renterisiconorm bedraagt minimaal 20% van het begrotingstotaal op basis van de wet FIDO. Dit komt overeen met een gemiddelde looptijd van de leningenportefeuille van 5 jaar. Omdat de laatste tijd leningen zijn afgesloten met een looptijd van 20 jaar en 25 jaar wordt ruim voldaan aan deze norm. De ruimte schommelt de komende jaren net boven de € 30 miljoen.

Berekening Renterisico Norm (bedragen x € 1 miljoen)	2024	2025	2026	2027
1. Begrotingstotaal (prognose)	230	230	230	230
2. Vastgesteld % wet FIDO	20%	20%	20%	20%
3. Renterisiconorm ((1 x 2) / 100)	46	46	46	46
4. Aflossingen (planning)	15,6	15,4	15,2	15,1
5. Nieuwe leningen (planning)	42,5	34,7	37,2	31,6
6. Ruimte (3 – laagste van 4 of 5)	30,4	30,6	30,8	30,9

Toerekening rente

In de notitie "Rente" van de commissie BBV is opgenomen dat de paragraaf financiering ook

inzicht moet geven in de rentelasten uit externe financiering, het renteresultaat en de wijze van toerekening. Daarom is het verplicht om het volgende renteschema op te nemen.

De rentelasten voor externe financieringen worden begroot op € 2.000.000 (A). De externe rentebaten worden berekend op € 200.000 (B).

De door te rekenen externe rente bedraagt per saldo € 1.800.000 (A-B=C).

De bouwgronden in exploitatie zijn belast met een rente van 1% volgens de voorgeschreven berekeningswijze uit de notitie Grondbeleid van het Besluit Begroting en Verantwoording. Er wordt een bedrag van € 400.000 (D) doorbelast aan de grondexploitatie. De rente die in het kader van projectfinanciering wordt doorbelast bedraagt € 400.000 (E).

Het saldo door te rekenen externe rente bedraagt dan (C)-(D)-(E)= € 1.000.000 (G). De rente over reserves en voorzieningen wordt begroot op € 1.700.000 (H). De aan de taakvelden toe te rekenen rente is dan (G)+(H)= € 2.700.000.

Het in 2024 te hanteren rentepercentage voor de integraal gefinancierde activa bedraagt 1%. Op basis van dit percentage wordt € 2.700.000 (J) toegerekend aan de taakvelden. Op basis hiervan komt resultaat op treasury uit op nihil.

Rente schema 2024 *1000		
A Externe rentelasten over korte en lange financiering		2.000
B De externe rentebaten (Startersleningen)		200
C Totaal door te rekenen externe rente (A – B)		1.800
D De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	400	
E De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	400	
F Subtotaal (D + E)	800	800
G Saldo door te rekenen externe rente (C – F)		1.000
H Rente over eigen vermogen en voorzieningen		1.700
I De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente (G+H)		2.700
J De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)		2.700
K Renteresultaat op het taakveld treasury		0

EMU-saldo cijfers

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art. 20) is de verplichting vastgelegd dat de gemeenten het geraamde EMU-saldo moeten opnemen in de programmabegroting over het vorig begrotingsjaar, het begrotingsjaar jaar en de drie daar op volgende jaren. Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven met derden (dus geen afschrijvingen, waarde mutaties, etc.) van de overheid op transactiebasis in een bepaald jaar. Het EMU-saldo geeft aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven wordt dan in een jaar binnenkomt, of dat er geld overgehouden wordt. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de gemeente.

Als gevolg van het MIP wordt er in 2024 en volgende jaren op kasbasis veel meer geld uitgegeven dan dat er binnenkomt. Het EMU saldo wordt dan ook overschreden. Voor 2024 worden op dit moment geen sancties verwacht omdat de overschrijding op landelijk niveau geprognosticeerd is op 2,7%. Dit is lager dan de bekende norm van 3%.

EMU saldo	2023	2024	2025	2026	2027
1 Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	7,7	22,9	15,3	18	12,5
3 Mutatie voorzieningen	0	0	0	0	0
4 Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	1	4	4	4	4
5 Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU Saldo	9,2	27,4	19,8	22,5	17
Referentiewaarde	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3
Ruimte	-0,9	-19,1	-11,5	-14,2	-8,7

Beleidsvoornemens

De beleidsvoornemens zijn geformuleerd als volgt.

Beleidsvoornemens	Jaartal
De kasgeldlimiet wordt nageleefd	2024
De renterisiconorm wordt nageleefd	2024
De schuldpositie wordt betrokken in de afweging bij het aangaan van nieuwe verplichtingen met een substantiële omvang.	2024

D. Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering

In artikel 14 van het BBV wordt een paragraaf bedrijfsvoering voorgeschreven. Hier is kort aangegeven wat de inhoud moet zijn van de paragraaf: 'de paragraaf over de bedrijfsvoering geeft ten minste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering'.

Het gaat hierbij om het doel te sturen op hoofdlijnen en de kwaliteit van het inzicht van de raad te bevorderen. Het sturen en beheersen van de bedrijfsprocessen zijn primair de verantwoordelijkheid van het college, maar de raad moet zich wel een oordeel kunnen vormen over de inrichting en functioneren van de bedrijfsvoering. Deze paragraaf is hierbij essentieel. Ook is de paragraaf bedoeld om organisatiebrede opgaven en initiatieven toe te lichten.

Management en organisatie

De gemeente Veenendaal is een moderne, goed functionerende organisatie met korte lijnen en ruimte voor ontwikkeling en inbreng van de professional. We zijn constant in beweging en hebben volop oog voor de ontwikkelingen in de samenleving. Om ook in de toekomst op die ontwikkelingen in te blijven spelen, willen wij ons adaptief vermogen en onze wendbaarheid verder vergroten. Om dit te bereiken, denken en werken we niet vanuit de gemeentelijke structuur, maar vanuit de maatschappelijke opgaven waar de gemeente nu voor staat en binnenkort voor komt te staan. We willen (nog) meer 'voorwaarts denken': handelen vanuit ontwikkelingen en mogelijkheden.

De basis van de gemeentelijke organisatie bestaat uit zo'n twintig deskundige en professionele teams. Deze teams zijn geclusterd in drie thema's: Samenleving, Ruimte, en Bedrijfsvoering en Dienstverlening. De directie geeft direct leiding aan de teamleiders. Hiernaast zijn er (opgave)managers die werken onder directe verantwoordelijkheid van de directie aan de oplossing van complexe maatschappelijke vraagstukken en interne strategische opdrachten.

Wij investeren in de kwalitatieve groei van onze organisatie. De kernwaarden 'samenwerken, toegevoegde waarde, energie/werkplezier en resultaatgericht werken' staan hierbij centraal. Binnen de organisatie heerst een informele sfeer. We vinden steeds meer onze weg in het hybride ('Veens') werken. Talentmanagement krijgt een steeds grotere plek en we zetten stappen in onze arbeids-marktcommunicatie. Kortom, we zijn in beweging en daarbij hebben we oog voor onze medewerkers en de toekomstige ontwikkelingen.

Planning en Control

Gebruikelijk is dat de Programmabegroting wordt opgesteld op basis van de Kadernota zoals die door de raad is vastgesteld. Vanwege de vele (financiële) onzekerheden is dit jaar geen Kadernota maar een 'Kaderbrief' aan de raad voorgelegd. Daarin zijn 2 consultatievragen voorgelegd voor de opstelling van de Programmabegroting. Verder zal het jaarlijkse 'spoorboekje planning- & controlcyclus' met betrekking tot de planning van de P&C documenten vroegtijdig aan de raad worden voorgelegd.

Communicatie

De dienstverlening van Team Communicatie bestaat uit advies (strategisch en tactisch-operationeel), beheer van de communicatiemiddelen en regie op de content die op de kanalen van de gemeente wordt gedeeld. Streven is om informatie zo toegankelijk mogelijk aan te bieden aan de inwoners. Daarnaast bedienen we de interne opdrachtgevers binnen de thema's (samenleving & ruimte), de directie en het college. De komende periode blijven we werken aan de professionalisering van de communicatie discipline en het goed aansluiten van de (interne) vraag en ons aanbod. Daarbij investeren we in het behoud van de interne capaciteit en talenten en gaan we bouwen aan een flexibele schil van leveranciers die met name op de uitvoering ons kunnen ondersteunen. Daarmee proberen we de inhuur van personeel terug te dringen.

Control

Rechtmatigheid

Op 1 januari 2023 is de Wet versterking decentrale rekenkamers in werking getreden. Onderdeel van deze wet is de zogenoemde rechtmatigheidsverantwoording als onderdeel van de jaarrekening van gemeenten, provincies en waterschappen. Over het verslagjaar 2023 zal het college een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening moeten opnemen. In de praktijk zal dit betekenen dat de organisatie deze toetsing uitvoert en dat het college op basis van de bevindingen van deze toetsing verantwoording aflegt aan de raad middels een verplichte paragraaf in de jaarrekening. De accountant doet vanaf dan geen specifieke uitspraak meer over het rechtmatig handelen van de gemeente, anders dan wordt nagegaan of de rechtmatigheidsverantwoording getrouw is (als onderdeel van de controle van de jaarrekening).

Het jaar 2022 is als een 'proefjaar' gebruikt om de inrichting en uitkomsten voor de rechtmatigheidsverantwoording op een juiste wijze weer te geven en in te regelen. De verdere uitwerking van de rechtmatigheidsverantwoording vindt plaats door wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO). Deze worden door ons gevolgd. De ervaringen over 2022 en uit 2023 zullen in 2024 worden meegenomen in het verder optimaliseren van het proces.

Fiscale zaken in control

In 2011 is met de Belastingdienst een convenant afgesloten in het kader van het 'horizontale toezicht'. Kern hiervan is dat de gemeente fiscaal in control is en samenwerkt met de Belastingdienst. Daardoor behoeven vanuit de Belastingdienst geen uitgebreide controles meer plaats te vinden. Het convenant is destijds voor onbepaalde tijd afgesloten.

In 2021 zijn er door de Belastingdienst nieuwe eisen gesteld aan het continueren van het convenant, de zogenaamde Doorontwikkeling Horizontaal Toezicht (DHT). Aan de nieuwe afspraken liggen drie pijlers ten grondslag:

- een fiscale strategie;
  - het inzicht in fiscale risico's;
  - de beheersing hiervan door de organisatie via onder andere monitoring en testing.
- Deze drie pijlers komen samen in een Tax Control Framework (TCF) waarvan de werking onder het oude horizontaal toezicht niet werd getoetst.

Hoewel Veenendaal op de goede weg is, is de inspecteur van de Belastingdienst van mening dat er nog te weinig stappen zijn gemaakt om in aanmerking te komen voor het afsluiten van een nieuw convenant (december 2022). In januari 2023 is daarom een doorstart gemaakt om dit te kunnen realiseren met hulp van bureau Fiscaliade. Dit bureau heeft ruime ervaring met de voorbereidende werkzaamheden voor de opstelling van een convenant en heeft in beeld gebracht waar de gemeente Veenendaal nog inzet moet plegen. Dit is in de zomer van 2023 besproken met de inspecteur en afgesproken is dat in 2024 een vervolggesprek met de inspecteur zal plaatsvinden over de te zetten stappen richting een nieuw convenant. In de tweede helft van 2023 worden de bevindingen van Fiscaliade daarom uitgewerkt in een plan van aanpak en wordt gestart met de uitvoering daarvan.

Inkoop en aanbesteding

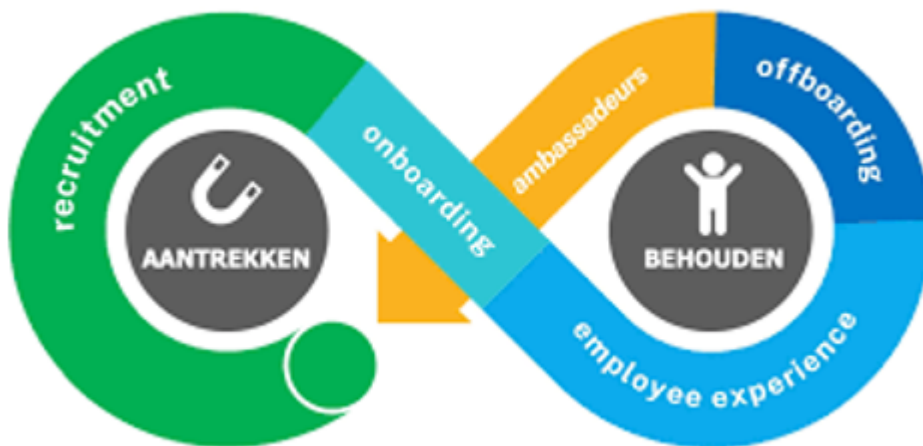
Onze inkooporganisatie richt zich op rechtmatig, doelmatig en doeltreffende inkooptrajecten aan de hand van de volgende pijlers: inkoopmanagement, personeel, inkoopbeleid en -doelen, systemen en procedures, inkoopprocessen en inkoopresultaten. We proberen de grip op de planning te verbeteren en actualiseren doorlopend de inkoopkalender om zicht op lopende en toekomstige processen te vergroten.

De uitdaging voor 2024 is het vullen van de vacatureruimte, het verwerven, vergroten en behoud van inkoopkennis in het team en de organisatie, het stroomlijnen van de werkprocessen en het implementeren van het inkoop- en bestelsysteem dat we in 2023 verwachten aan te kunnen gaan besteden. Het is een complex traject dat een groot deel van de organisatie raakt en waarvan de scope gedurende het traject is vergroot. Het project is dan ook niet voor niets hernoemd in "Inkoop tot betalen" en betreft een "purchase to pay"oplossing. Uiteindelijk doel is een voor gebruikers makkelijke/eenduidige wijze van inkopen waarbij we tegelijk meer grip krijgen op rechtmatigheid van de inkopen van begin tot eind en waarbij ook de verdere afhandeling tot en met de betaling en dossiervorming wordt vereenvoudigd.

Personeelsbeleid

Aantrekkelijk werkgeverschap - Binden & Boeien

Uit onderzoek blijkt dat medewerkers graag werken voor een organisatie met een inspirerende visie, een duidelijke missie, heldere kernwaarden en waar medewerkers betrokken worden bij de uitvoering (tenstripes, 2022). De uitstraling van de organisatie is van groot belang. Daarom werken we verder aan een duidelijke visie, aan het "doorleven" van onze kernwaarden (STER) en het nog verder betrekken van medewerkers in de ontwikkeling van de organisatie. Onderstaande lemniscaat is richtinggevend binnen het thema binden en boeien.

Aantrekken

Door de krapte op de arbeidsmarkt zien wij als gemeente dat vacatures invullen lastiger is en vraagt dit extra inspanningen op het gebied van Werving en Selectie (W&S) en vraagt dit extra aandacht voor de positionering op de arbeidsmarkt als aantrekkelijk werkgever.

Korte termijn – recruitment en werving en selectie

In de huidige situatie zijn de werkzaamheden voor recruitment en werving en selectie belegd bij de P-adviseurs en binnen de huidige formatie van de personeelsadministratie. Om in te spelen op de extra inspanningen die gevraagd worden op het gebied van Werving en Selectie is het team P&O tijdelijk uitgebreid met een recruiter en met een personeelsadministrateur (Uit tijdelijke middelen in de begroting 2023).

Door deze tijdelijke uitbreiding verwachten we ons steviger te kunnen positioneren en meer

aandacht te schenken aan een duurzame match door een positieve eerste contactervaring. We kunnen sneller schakelen en ervaringen opdoen met de rol binnen onze organisatie. Op basis van deze ervaringen die we opdoen en met het advies in de hand dat bij lange termijn wordt toegelicht bepalen we de strategie wat er nodig is om het element aantrekken fundamenteel in de organisatie in te bedden.

Lange termijn – positionering arbeidsmarkt

Voor de positionering van gemeente Veendam als aantrekkelijke werkgever op de arbeidsmarkt loopt een adviesopdracht. Uit deze adviesopdracht volgt een advies hoe we ons werving- en selectieproces en de positionering in de arbeidsmarkt kunnen verbeteren. Een actie die hieruit volgt is dat we willen starten met een arbeidsmarktcampagne waarin we “het merk gemeente Veendam” in de markt zetten en daarmee onze positie innemen. Vanuit het samenwerkingsverband in de Foodvalley, waarin we participeren, staat de ontwikkeling van een traineeprogramma op de agenda. Ook onderzoeken we de mogelijkheden voor inzet van stagiaires en sluiten we aan bij events voor onze positionering en om de kans te vergroten nieuwe collega’s aan te trekken.

Kernwaarden

Onze kernwaarden zijn: Samenwerken, Toegevoegde Waarde, Energie/werkplezier en Resultaatgericht en vormen samen het woord STER. Kernwaarden zijn een duidelijk kompas, ze dragen bij aan het geven van richting en wat belangrijk is voor onze organisatie, wie willen we zijn? Om ons denken- en handelen hieraan te toetsen is het van belang dat we met elkaar invulling/duiding geven aan deze waarden

Het noemen van kernwaarden of zaken die we belangrijk vinden zorgt niet vanzelf voor verandering van gedrag. Daarom is het van belang dat we richting geven door onze kernwaarden betekenis te geven en te vertalen in gedrag, waarmee we een gezamenlijke taal spreken en door ons wordt gedragen.

Om ervoor te zorgen dat onze waarden daadwerkelijk richting geven is het vervolgens van belang dat we deze vertalen in ons: (leiderschaps)gedrag, structuren en processen en de praktijk .

Behouden - Onboarding

Onboarding is een belangrijk onderdeel voor (nieuwe)medewerkers (Employee experience of ook wel medewerkersreis) en een belangrijk proces dat bijdraagt aan het binnen houden van medewerkers. Door een goede onboarding ervaren nieuwe medewerkers een warm welkom en een zachte landing binnen de organisatie en krijgen ze de gelegenheid om op een gestructureerde wijze kennis te maken met zowel de organisatie als het werk.

In 2023 is een introductiebijeenkomst ontwikkeld en zijn er periodieke bijeenkomsten geweest voor nieuwe medewerkers, waarin o.a. tijd is om elkaar te ontmoeten en te leren kennen en wordt de ambtseed afgenomen. Voor het onboarding gedurende de eerste maanden van indiensttreding wordt er gewerkt met een buddy voor een nieuwe medewerker en worden er diverse workshops en trainingen aangeboden waaronder: werken binnen de gemeente en workshops talentmanagement. In 2023 en 2024 wordt dit proces verder geoptimaliseerd.

Daarnaast is onboarding een vast gespreksonderwerp tussen de P-adviseur en de teamleiders en wordt gebruik gemaakt van een checklist om op te kunnen evalueren.

Behouden - medewerkersreis (employee experience) medewerker beleving en ervaring

Om de organisatie goed in kaart te brengen en een meer positieve werkcultuur te creëren is het van belang de beleving van medewerkers positief te beïnvloeden. We willen dus weten wanneer hun beleving positief, neutraal of negatief is en kunnen dit bereiken door actief input van medewerkers te krijgen waarbij we vragen stellen zoals; wat speelt er?, wat vind je belangrijk in je werk, wat vind je van je werkomgeving? Hoe scoren de medewerkers t.a.v. werkgeluk en hebben ze de juiste tools om mee te werken?

Om antwoord te krijgen op deze vragen zetten we in het vierde kwartaal 2023 een medewerkersonderzoek uit in de organisatie, waarmee we laten zien dat we medewerkers

en hun werkbeleving belangrijk vinden. De input van de medewerkers helpt ons in de verdere ontwikkeling die we willen maken.

Ontwikkeling

Doorlopend zijn er gesprekken tussen teamleiders en de medewerkers binnen een team. We noemen dat de (continue)gespreksdialoog. Daarnaast zijn er ambitie- en waarderingsgesprekken tussen leidinggevende en medewerkers. Het resultaat van deze gesprekken wordt vastgelegd in het Personeelsinformatiesysteem. In de dialoog wordt o.a. aandacht geschonken aan inhoud en doelen, talent en ontwikkeling en vitaliteit: een goede werk- en privé-balans en begeleiding bij (dreigend) verzuim.

Daarnaast kunnen medewerkers t.a.v. persoonlijke ontwikkeling gebruik maken van de online bibliotheek van Goodhabitx en opleidingen en trainingen volgen vanuit het opleidingsbudget.

Talentmanagement

Talent zien, houden én ontwikkelen, oftewel: Talentmanagement. Het is misschien wel één van de belangrijkste uitdagingen waar we op dit moment voor staan. Het wordt steeds belangrijker om je als organisatie aan te passen aan de veranderingen die op ons afkomen en dit vraagt om een andere manier van denken en doen. Eén van de voorwaarden is om het aanwezige potentieel/talent van alle medewerkers optimaal te benutten.

De gemeente Veenendaal heeft Integraal Talentmanagement omarmd en zet daarbij de Talent Motivatie Analyse (TMA) als instrument in waarmee we optimaal gebruik willen maken van het aanwezige potentieel binnen de organisatie. Binnen een aantal teams wordt deze gedachte al actief uitgedragen. Een gemeente brede fundering is echter nog beperkt gelegd en om die reden is er de afgelopen jaren geïnvesteerd in het informeren over Talentmanagement.

We hebben medewerkers door inzichten en handvatten te geven de mogelijkheid gegeven om hierin een eerste stap te zetten.

Hiermee willen we een beweging maken waarbij we niet alleen leidinggevend maar ook medewerkers stimuleren eigenaarschap te pakken.

In 2023 en 2024 maken we verdere stappen om het gedachtegoed in de praktijk een goede plek te geven en medewerkers zelf aan het roer te zetten door onder andere de inzet van:

- intervisie voor leidinggevend;
- het informeren van nieuwe leidinggevend t.a.v. het gedachtegoed van talentmanagement middels workshops;
- interne talenten op te leiden als TMA-professional om de TMA/talentterugkoppel gesprekken te voeren;
- een werkwijze te ontwikkelen t.a.v. het gebruik van de talentpool (overzicht van talenten) bij klussen/projecten;
- inzet van talentmanagement bij W&S en onboarding.

Off boarding

Op dit moment gaan we in de organisatie verschillend om met de offboarding. Om hier meer eenduidig in te handelen en ook om van vertrekkende medewerkers ambassadeurs te maken, staat het thema off boarding geprioriteerd op de planning van P&O om meer zicht te krijgen op de vertrekredenen van medewerkers en hier op in te spelen/van te leren.

Leiderschap

Binnen de gemeente Veenendaal is leiderschap van onze leidinggevend en managers een cruciale factor om het ontwikkel en verandervermogen van onze medewerkers te vergroten. Met dit vermogen zijn wij als organisatie in staat meer wendbaar en adaptief te handelen.

Het leiderschap bestaat binnen Veenendaal uit een mix van drie leiderschapsstijlen: sturen, coachen en steunen, waarbij leidinggevend oog hebben voor ieders (potentieel) talent en kwaliteiten en meer regelruimte en verantwoordelijkheid/eigenaarschap bieden en creëren voor onze professionals.

In georganiseerde leiderschapsbijeenkomsten staan we stil bij de ontwikkeling van vaardigheden die van belang zijn om in de Veense organisatie als teamleider of (opgave)manager te functioneren en bespreken we organisatie brede thema's om hier vervolgens opvolging aan te geven.

Arbeidsvoorwaarden

We bieden goede secundaire arbeidsvoorwaarden (CAO en eigen regelingen) en flexibele werkopties zoals het veens werken (plaats- en tijdsafhankelijk werken) en mogelijkheden om parttime te werken. Dit draagt bij aan de 'ruilwaarde' die de medewerker ervaart voor zijn werk bij onze gemeente en zorgt voor een goede werk- en privé balans. Daarnaast wordt opnieuw gekeken naar een regeling t.a.v. het Individuele Keuze Budget (IKB) om zo ook aantrekkelijke secundaire arbeidsvoorwaarden te bieden t.a.v. mobiliteit, duurzame inzetbaarheid e.d.

Vitaliteit

Binnen de gemeente Veenendaal zijn we ervan overtuigd dat als we de organisatie fit willen maken voor de toekomst we daar 'vitale' medewerkers voor nodig hebben.

Duurzame inzetbaarheid van individuen gaat gepaard met duurzame fitheid van organisaties en vice versa. Met alle ontwikkelingen is het daarom van belang dat wij aandacht geven aan het werkgeluk en vitaliteit van onze medewerkers en daarmee een nog meer aantrekkelijke werkgever zijn voor zowel onze huidige als toekomstige medewerkers.

In 2023 is de aanbesteding rondom de arbodienstverlening afgerond en gaan we de samenwerking aan met een arbodienst die inzet op duurzame inzetbaarheid van medewerkers door inzet en betrokkenheid van een bedrijfsarts en energiebalanscoach. Daarnaast bieden we onze medewerkers diverse tools, vastgelegd in zowel de CAO als interventies t.a.v. verschillende vitaliteitsaspecten middels het IZA bedrijfszorgpakket.

Strategisch personeelsbeleid

Als gemeente werken wij aan het vergroten van het inzicht van onze huidige (team) samenstelling en onze toekomstige personeelsbehoefte, zodat we nu en in de toekomst inspelen op de ontwikkelingen om ons heen en de veranderende arbeidsmarkt. Door vanuit onze doelstellingen te kijken naar de kwalitatieve (vaardigheden, talenten en ontwikkeling) en kwantitatieve personele samenstelling en behoeften en de ontwikkelingen daarin: waaronder verloop en opleidingsbehoeften willen we werken naar een personele samenstelling die hierbij pas. Onze rapportage tool geeft ons meer inzicht en daarmee grip op o.a. formatie- en bezetting, verzuim en inhuur. De doelen die we willen bereiken i.r.t. de organisatiedoelen en hoe de samenstelling van het team er kwantitatief en kwalitatief eruit ziet en welke lacunes hierin zitten wordt verwerkt in o.a. het teamplan. Middels de managementinformatie en in gesprek krijgen we hier steeds meer grip op om hier realtime op te sturen.

Integriteitsbeleid

Integriteit is een belangrijk onderwerp. De burgers waarvoor we werken moeten kunnen rekenen op betrouwbare en integere medewerkers. Om die reden is integriteit een belangrijk onderdeel van de on-boarding van nieuwe medewerkers. Het ondertekenen van een integriteitverklaring en afleggen van de ambtseed zijn hiervan belangrijke onderdelen. Daarnaast is het van belang dat er voldoende bewustwording aanwezig is. Hierbij zijn vragen zoals "wanneer is er sprake van (niet) integer handelen" en "hoe moet ik hierbij handelen" belangrijke aspecten. Hiervoor zijn we dit jaar begonnen met integriteitstrainingen voor nieuwe medewerkers die sinds 2020 bij onze gemeente zijn gaan werken. Het komende jaar willen we dit mogelijk uitbreiden naar alle overige medewerkers.

E. Verbonden partijen

E. Verbonden partijen

Beleid

Wij kiezen hier bewust voor een faciliterende rol waarin wij kaders en omstandigheden creëren, waar binnen inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers zaken met elkaar kunnen realiseren. Tegelijkertijd constateren wij dat wij als gemeente niet in alle gevallen kunnen volstaan met een faciliterende rol. Wanneer er sprake is van een te behartigen openbaar belang, willen wij als gemeente invloed en regie behouden. Dit kan ook gerealiseerd worden binnen het verband van een verbonden partij.

Vanwege de grote bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen is inzicht in en effectieve sturing op alle verbonden partijen gewenst. Verder worden wij geconfronteerd met taakstellingen en omvangrijke taken via het regeerakkoord en de decentralisaties. Daardoor groeit het belang om grip te houden op de activiteiten en realisatie van doelstellingen door de verbonden partijen. Wij zetten ons in voor verbonden partijen die maximaal bijdragen aan de lokale bestuurlijke doelstellingen en een actief risicomanagement voeren. De ambtelijke organisatie zal ook hierdoor in toenemende mate samen (moeten) werken bij de realisatie van de beoogde bestuurlijke doelstellingen. Daarnaast wordt elke verbonden partij jaarlijks integraal op risico's, kansen en ontwikkelingen beoordeeld. De in 2016 door de commissie BBV vastgestelde Notitie Verbonden Partijen en het daarin opgenomen instrumentarium zijn bij dit alles leidend.

Organisaties met maatschappelijk belang

In deze paragraaf zijn tevens opgenomen de partijen die strikt juridisch geen verbonden partij zijn door het ontbreken van het financieel belang zoals gedefinieerd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), maar er wel sprake is van:

- een structurele bekostiging in overwegende mate van (de activiteiten van) een organisatie via een of meer geldstromen (begrotingsfinanciering, subsidie en overeenkomst van opdracht); en
- een bestuurlijk belang.

Gezien het maatschappelijk of algemeen belang en de mogelijke risico's zijn deze organisaties conform de aanbeveling van de Commissie BBV opgenomen in de paragraaf verbonden partijen. In deze paragraaf vindt u een totaaloverzicht van de verbonden partijen, uitgesplitst in 4 categorieën: gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties, stichtingen en verenigingen en overige verbonden partijen.

Samenvattend overzicht Verbonden Partijen	
Gemeenschappelijke regelingen (GR)	1 Regio Foodvalley
	2 Veiligheidsregio Utrecht (VRU)
	3 Sociale Werkvoorziening Zuid-Oost Utrecht (IW4)
	4 Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht (GGDrU)
	5 Afvalverwijdering Utrecht (AVU)
	6 Omgevingsdienst regio Utrecht (ODRU)
	7 Bedrijfsvoeringsorganisatie Valleihopper
Vennootschappen en coöperaties	8 Ontwikkelingsbedrijf Veenendaal-Oost BV (OVO)
	9 Duurzame Energie Veenendaal-Oost BV Holding BV (DEVO Holding)
	10 Vitens NV
	11 Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG)
	12 Afvalcombinatie De Vallei NV (ACV)
Stichtingen en verenigingen	13 Centrum Jeugd en Gezin Veenendaal (CJG)
	14 Stichting Ontmoetingshuis
	15 Stichting Veens welzijn
Overige verbonden partijen	16 Parkeervoorzieningen

Regio Foodvalley

Naam	1. Regio Foodvalley
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (Collegeregeling)
2. Vestigingsplaats	Ede
3. Doelstelling en openbaar belang	De gemeenschappelijke regeling is getroffen om de Regio een Europese topregio te maken op het gebied van innovatie in de foodsector met versterking van de leefomgeving.
4. Relatie met beleidsprogramma	Burger & Bestuur
5. Deelnemende partijen	Gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Renswoude, Rheden, Scherpenzeel, Veenendaal en Wageningen.
6. Bestuurlijk belang	De aangesloten gemeenten zijn vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling.
7. Financieel belang	Om de samenwerking mogelijk te maken betalen de gemeenten een inwonerbijdrage, die jaarlijks wordt geïndexeerd. Voor 2023 is deze bijdrage voor Veenendaal van € 256.500,-. Tevens betaalt Veenendaal in 2023 € 264.200,- aan projecten van de diverse werkprogramma's, hiervan is € 195.300,- het projectgeld voor de werkprogramma's en € 68.900,- de bijdrage in de kosten van het programmamanagement. De bijdrage aan het mobiliteitsfonds bedraagt in 2023 € 69.000,-. Van de Regio ontvangt Veenendaal € 55.000,- voor het leveren van een programmamanager. Eventuele tekorten worden door de deelnemende partijen (naar rato) aangezuiverd.
8. Eigen Vermogen	31-12-2023: € 6,3 miljoen 31-12-2022: € 3,5 miljoen 31-12-2021: € 3,1 miljoen
9. Vreemd Vermogen	31-12-2023: € 5,1 miljoen 31-12-2022: € 2,7 miljoen 31-12-2021: € 2,1 miljoen
10. Financieel resultaat	2023: € 0 2022: € 0,077 miljoen 2021: € 0,192 miljoen
11. Website	www.regiofoodvalley.nl
12. Risicoprofiel	Laag
<p>Ontwikkelingen</p> <p>De belangrijkste ontwikkelingen in 2024 en volgende jaren zijn:</p> <p>Investeren in strategische slagkracht Voor de lopende Strategische Agenda 2020-2025 is een ondersteunende organisatie ingericht die de benodigde samenwerking tussen de regionale kennisinstellingen, ondernemers en overheden ondersteunt. Daarnaast wordt de Gemeenschappelijke Regeling (intergemeentelijke samenwerking) ondersteund. Dit regiokantoor is qua omvang afgemeten op deze taken: het organiseren van de realisatie van de ambities van de Strategische Agenda en de ondersteuning van de GR.</p> <p>In de afgelopen jaren zijn de werkzaamheden binnen de scope van de Strategische Agenda fors gegroeid: de Verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley (over wonen, mobiliteit, economie en leefomgeving) vraagt een omvangrijke ambtelijke en bestuurlijke inspanning. Dit omvat onderhandelingen met rijk en andere overheden, het uitwerken van gedetailleerde investeringen en de lobby hieromheen. Ook het gesprek over de toekomst van ons landelijk gebied vraagt een forse inzet.</p> <p>Het gaat bij de Verstedelijkingsstrategie en het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) ook nogal ergens om: de toekomst van onze gemeenten, onze kernen, onze leefomgeving. Alle betrokkenen, zowel ambtelijk als bestuurlijk voelen de noodzaak om het goede te doen in deze dossiers. Immers: we hebben in de regio nogal wat te beschermen: mooie natuur, schitterende agrarische landschappen, fijne, leefbare dorpen en (kleine) steden.</p> <p>Economic Board Regio Foodvalley Het jaar 2024 zal in het teken staan van de totstandkoming van een nieuwe Strategische Agenda 2026-2030. De Economic Board zal zich in 2024 niet alleen richten op het halen van de doelstellingen uit de huidige Strategische Agenda maar zal ook een 'commissie strategische agenda' hebben ingesteld die zich richt op de totstandkoming van een nieuwe Strategische Agenda. De Economic Board vervult ook in 2024 de volgende rollen: -Monitoren van de voortgang van de doelstellingen in de Strategische Agenda; -Uitbrengen van advies over transitievraagstukken en thema's in de regio; -Bewaken van de integraliteit in de regio; -Uitdragen van de regionale belangen op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal niveau; -Zorg dragen voor de (strategische) aansluiting van de individuele pijlers op de regionale ambities.</p> <p>Krachtige uitvoering Strategische Agenda en Regiodeal De Strategische Agenda en de Regio Deal Foodvalley hebben dezelfde hoge ambities. De Regio Deal is een belangrijk instrument om de doelen van de Strategische Agenda te realiseren. Dit vraagt om een uitvoering met slagkracht waarbij de verantwoordelijken voor de Strategische Agenda nauw samenwerken met de uitvoerders van de Regio Deal.</p> <p>Regionale samenwerking Vorig jaar ontstond de wens om primair een standpunt te formuleren ten aanzien van de mogelijkheden die aan naburige gemeenten geboden kunnen worden om samen te werken met Regio Foodvalley. Het algemeen bestuur heeft toen de opdracht gegeven om dit te onderzoeken en uit te werken. Dit heeft geresulteerd in een besluit van het algemeen bestuur om de Gemeenschappelijke Regeling RFV niet open te stellen voor nieuwe partijen, maar op de twee DNA-thema's van Foodvalley Landbouw en Voedsel wel de mogelijkheid te bieden om hieraan deel te nemen. Hier is een aantal voorwaarden aan verbonden zoals het duidelijk maken van de toegevoegde waarde, naventant bijdragen aan het programma in capaciteit en financiën, bijdragen aan de overheadkosten en ambtelijke en bestuurlijke aanwezigheid in het relevante ambtelijk overleg en portefeuillehoudersoverleg.</p> <p>Risico's en financiële positie Voor 2024 gaat Regio Foodvalley uit van een sluitende begroting. De inwonerbijdrage is voor 2024 € 352.700,-. Tevens betaalt Veenendaal in 2024 € 290.700,- aan projecten van de diverse werkprogramma's, hiervan is € 212.500,- het projectgeld voor de werkprogramma's en € 78.200,- de bijdrage in de kosten van het programmamanagement. De bijdrage aan het mobiliteitsfonds bedraagt in 2024 € 71.700,-. Van de Regio ontvangt Veenendaal € 59.000,- voor het leveren van een programmamanager</p>	

De risico's kunnen worden ingedeeld in: 1. risico's voortvloeiend uit het eigen beleid; 2. risico's voortvloeiend uit het beleid van een hogere overheid; 3. risico's voortvloeiend uit de samenwerking met andere gemeenten en instanties; 4. risico's voortvloeiend uit het doen /nalaten van derden; 5. risico's voortvloeiend uit voor de regio niet te beïnvloeden autonome ontwikkelingen. Regio Foodvalley heeft een reserve voor het exploitatierisico i.c. de Algemene reserve gevormd. Deze reserve wordt toereikend geacht gelet op de beschreven risico's.

Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

Naam	2. Veiligheidsregio Utrecht (VRU)
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
2. Vestigingsplaats	Utrecht
3. Doelstelling en openbaar belang	De VRU is een samenwerkingsverband van en voor de 26 Utrechtse gemeenten. Zij behartigt het belang van de gemeente op de terreinen brandweerbijstand, de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (Ghor), rampenbestrijding, risico- en crisisbeheersing. Daarnaast heeft de VRU de zorg voor een adequate samenwerking met politie en de RAVU (regionale ambulancevoorziening Utrecht) ten aanzien van de gemeenschappelijke meldkamer en een gecoördineerde en multidisciplinaire voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing. Door deelname aan de Veiligheidsregio Utrecht wordt de samenwerking tussen verschillende instanties bij bestrijding van rampen en crises verbeterd. Elk lid van het AB fungeert als intermediair tussen gemeente en het bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht. Wanneer er regionale besluiten genomen moeten worden, is goedkeuring van alle gemeenteraden nodig.
4. Relatie met beleidsprogramma	Burger en Bestuur
5. Deelnemende partijen	26 Utrechtse gemeenten
6. Bestuurlijk belang	De aangesloten gemeenten uit de provincie Utrecht zijn vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling. De burgemeester is in zijn functie lid van het algemeen bestuur (AB) VRU.
7. Financieel belang	De bijdrage aan de VRU is in 2023 € 3.507.000. Eventuele tekorten worden door de deelnemende partijen aangezuiverd.
8. Eigen Vermogen	31-12-2023: € 22,5 miljoen 31-12-2022: € 23,3 miljoen 31-12-2021: € 23,2 miljoen
9. Vreemd Vermogen	31-12-2023: € 67,3 miljoen 31-12-2022: € 62,5 miljoen 31-12-2021: € 62,7 miljoen
10. Financieel resultaat	2023: € 0 2022: € 0,7 miljoen 2021: € 3,1 miljoen
11. Website	www.vru.nl
12. Risicoprofiel	Middel
Ontwikkelingen	<p>In 2024 start een nieuwe beleidsperiode voor de VRU. Vier centrale thema's zijn vastgelegd in de nieuwe bestuursagenda 2024-2027 VRU. Hierin staan het ontwikkelwiel en vier thema's centraal, te weten: (1) Toekomstbestendige brandweerbijstand, (2) Veilige en gezonde leefomgeving, (3) Versterking crisisbeheersing en (4) een Great place to work.</p> <p>In 2024 treedt ook het regionaal crisisplan 2024-2027 in werking. In het regionaal crisisplan staan de organisatie, verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden in het kader van de rampenbestrijding en crisisbeheersing. De focus van de doorontwikkeling ligt op informatiemanagement, netwerkmanagement, crisismanagement en communicatiemanagement.</p> <p>Het Rijk heeft eind 2022 besloten om structureel extra middelen beschikbaar te stellen voor versterking crisisbeheersing en informatievoorziening. Deze middelen worden in de periode 2023-2026 beschikbaar gesteld via een ophoging van de brede doeluitkering rampenbestrijding (BDUR). Voor de VRU gaat dit om € 1.850.000 in 2023 en loopt dit op tot € 3.334.000 vanaf 2026.</p> <p>Tot op heden slagen VRU-gemeenten er ruimschoots in te voldoen aan de landelijke afspraken voor het realiseren van opvangplekken voor Oekraïense ontheemden. Met ruim 5.900 opvangplekken (opgave was 4.440 plekken) levert onze regio een enorme prestatie. Daarnaast vervult de regionale HUB Jaarbeurs een kritieke rol in zowel de regionale- als de landelijke spreiding van Oekraïense ontheemden. Het landelijk aantal opvangplekken voor Oekraïense ontheemden staat op ongeveer 78.000. Met de huidige instroomcijfers is de prognose nog altijd dat er 90.000 opvangplekken nodig zullen zijn naar 2024 toe. De verwachte kosten en vergoeding voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne zijn budgetneutraal verwerkt in de begroting voor 2023 (€ 12.700.000). Naast de opvang van Oekraïense ontheemden spant de VRU zich ook in voor de huidige problematiek in de asielketen. Samen met gemeenten zijn op meerdere locaties in de regio crisisnoodopvanglocaties gerealiseerd. Het positieve resultaat 2023 van € 1.600.000 wordt voornamelijk veroorzaakt door een voordeel dat is ontstaan doordat overheadkosten uit 2022 voor de crisisnoodopvang alsnog konden worden gedeclareerd bij het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA). Voor 2023/2024 worden hierover nog afspraken gemaakt. De kosten en vergoeding voor de crisisnoodopvang maken geen deel uit van de begroting van de VRU. Deze kosten worden rechtstreeks gedeclareerd bij het COA. Met het Rijk zijn op basis van een bestuursbesluit afspraken gemaakt over de vergoeding van de werkelijke kosten via een specifieke rijksbijdrage.</p> <p>Risico's en financiële positie</p> <p>Voor 2024 gaat de VRU uit van een sluitende begroting, de bijdrage 2024 voor de gemeente bedraagt € 3.682.000,-. De stijging van de bijdrage wordt veroorzaakt door de loonontwikkeling in de nieuwe CAO voor de Veiligheidsregio's, de looptijd van de CAO is tot 1 mei 2024. De ontwikkeling van lonen en prijzen kan leiden tot een hogere bijdrage voor 2024. De gemeente wil dan ook blijvend benadrukken dat de VRU actief blijft zoeken naar de mogelijkheden om – binnen de bestuurlijke vastgestelde kaders- de gemeentelijke bijdrage voor de komende nieuwe beleidsperiode (2024-2027) verder zoveel mogelijk te beperken.</p> <p>De algemene reserve of te wel de ontwikkel- en egaliseringsreserve bedraagt in 2023 € 1.400.000,-. Deze reserve laat de weerstandscapaciteit van de VRU zien. Binnen deze capaciteit kunnen de risico's (mogelijke toekomstige financiële tegenvallers) worden opgevangen. De middelen uit de ontwikkel- en egaliseringsreserve kunnen worden ingezet voor organisatieontwikkeling en om de gemeentelijke bijdrage stabiel te houden. Op basis van de risico-inventarisatie bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit voor 2024 € 600.000. De beschikbare weerstandscapaciteit van de VRU is € 1.400.000 per ultimo 2023 en is dus toereikend om de risico's af te dekken.</p>

Sociale werkvoorziening Zuid-Oost Utrecht (IW4)

Naam	3. Sociale werkvoorziening Zuid-Oost Utrecht (IW4)
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam), IW4 Beheer N.V. is een Naamloze Venootschap (N.V.)
2. Vestigingsplaats	Veenendaal
3. Doelstelling en openbaar belang	De doelstelling van IW4 is het handhaven, vergroten of herstellen van de arbeidsgeschiktheid van personen die tot arbeid in staat zijn, maar ook voor wie, in belangrijke mate, ten gevolge van bij hen gelegen factoren, gelegenheid om onder normale omstandigheden arbeid te verrichten niet of nu niet aanwezig is. De regie van de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) is belegd bij de rechtspersoon bezittend openbaar lichaam (gemeenschappelijke regeling) Instituut Sociale Werkvoorziening Zuid-Oost Utrecht. Het Instituut heeft de uitvoering via een samenwerkingsovereenkomst belegd bij IW4 Beheer NV, waarvan de aandelen in handen zijn van de GR.
4. Relatie met beleidsprogramma	Economie, Werk en Ontwikkeling
5. Deelnemende partijen	Gemeente Veenendaal, Rhenen, en Renswoude
6. Bestuurlijk belang	De aangesloten gemeenten uit de provincie Utrecht zijn vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling. Namens onze gemeente zitten wethouders in het bestuur van de GR. Naast WSW-subsidie en een vergoeding voor opdrachten betaalt onze gemeente aan de GR een bijdrage om het subsidietekort per SE deels te compenseren.
7. Financieel belang	De eventuele tekorten van de beheer NV worden (naar rato) door de deelnemende partijen aangezuiverd, als de voorzieningen en reserves binnen de NV en/of GR ontoereikend zijn.
8. Eigen Vermogen	31-12-2023: € nnb 31-12-2022: € 5,5 miljoen (NV) 31-12-2021: € 5,0 miljoen (NV)
9. Vreemd Vermogen	31-12-2023: € nnb 31-12-2022: € 9,8 miljoen (NV) 31-12-2021: € 1,0 miljoen (NV)
10. Financieel resultaat	2023: € nnb 2022: € 0,625 miljoen (NV) 2021: € -1,2 miljoen (NV)
11. Website	www.iw4.nl
12. Risicoprofiel	Hoog
<p>Ontwikkelingen IW4 voert namens de deelnemende gemeenten de Participatiewet, onderdeel Sociale werkvoorziening uit. Alle bedrijfsactiviteiten van de GR worden uitgevoerd door IW4 Beheer NV. De uitvoering van de WSW is door middel van een aanwijzingsbesluit overgedragen aan de NV. De uitgangspunten voor het sociale beleid worden bepaald door het Algemeen Bestuur van de GR, terwijl de verantwoordelijkheid voor het bedrijfseconomisch handelen in handen ligt van de directie en de RvC van de NV.</p> <p>Risico's en financiële positie Minister Schouten heeft op 6 juli 2023 een brief naar de Tweede Kamer gezonden over de extra financiële middelen voor beschut werk. De brief komt tegelijk met de publicatie van een onderzoek van Significant APE, waaruit blijkt dat gemeenten op dit moment tot € 10.000,- per werkplek moeten bijleggen. Voor de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven wordt voor 2024 een budget van € 63,9 miljoen beschikbaar gesteld op de begroting van SZW. Voor beschut werk gaat het in 2024 om een extra investering van € 23,1 miljoen. Dit bedrag loopt vervolgens op naar € 64,7 miljoen in de structurele situatie. Per 2024 krijgen gemeenten een aanvullend bedrag van € 2.157,- per beschutte werkplek. Het aanvullende bedrag is ontoereikend voor sociale werkbedrijven om tot een positief bedrijfsresultaat te komen bij de doelgroep beschut werk.</p> <p>Tot die tijd worden de plekken door de gemeente Veenendaal voor het standaardbedrag ingekocht bij IW4 en andere sociale werkbedrijven. Nu gaat het om totaal 26 beschut werkplekken in gemeente Veenendaal waarbij het overgrote gedeelte werkt bij IW4. De gemeenten Veenendaal, Rhenen en Renswoude zijn via de GR IW4 aandeelhouder in IW4 Beheer NV. Zowel de NV als de GR beschikken over reserves. Uiteindelijk zijn de deelnemende gemeenten wel risicodragers. Vooral nog kan het verlies bij Beschut Werk worden opgevangen door de overige (winstgevende) activiteiten.</p>	

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Regio Utrecht (GGDrU)

Naam	4. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Regio Utrecht (GGDrU)
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
2. Vestigingsplaats	Utrecht
3. Doelstelling en openbaar belang	De Gemeenschappelijke Regeling GGD regio Utrecht, gevestigd te Utrecht, is getroffen ter uitvoering van de taken die bij of krachtens de Wet publieke gezondheid zijn opgedragen aan de colleges op het gebied van de publieke gezondheid.
4. Relatie met beleidsprogramma	Sociale leefomgeving
5. Deelnemende partijen	26 gemeenten uit de provincie Utrecht
6. Bestuurlijk belang	De aangesloten gemeenten uit de provincie Utrecht zijn vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling.
7. Financieel belang	Eventuele tekorten worden door de deelnemende partijen (naar rato) aangezuiverd.
8. Eigen Vermogen	31-12-2023: € 2,0 miljoen (o.b.v. begroting) 31-12-2022: € 4,3 miljoen 31-12-2021: € 4,1 miljoen
9. Vreemd Vermogen	31-12-2023: € 19,7 miljoen (o.b.v. begroting) 31-12-2022: € 29,3 miljoen 31-12-2021: € 49,3 miljoen
10. Financieel resultaat	2023: € 0 2022: € 0,6 miljoen 2021: € 0,6 miljoen
11. Website	www.ggdru.nl
12. Risicoprofiel	Middel
<p>Ontwikkelingen De GGD voert in 2024 haar reguliere taken uit conform gemaakte afspraken. In de (ontwerp)begroting 2024 geeft de GGD aan dat er extra druk staat op een aantal van haar kerntaken door o.a. gebrek aan financiële middelen. In samenspraak met de gemeenten uit de GR worden er nieuwe afspraken gemaakt voor 2024.</p> <p>Risico's en financiële positie Het AB heeft op basis van alle zienswijzen en gesprekken met leden van de directie van GGDrU in de verschillende raden bij de gemeenten een gewijzigde begroting 2024 vast gesteld. Er is aanvullende financiering nodig, waarvan een deel via de algemene reserves van de GGD wordt opgevangen. Een deel van de eerder voorgestelde kosten is uit de GGDrU begroting gehaald en kan optioneel per gemeente als maatwerk worden ingekocht. Het resterende bedrag wordt via de gemeentelijke bijdrage betaald. Voor Veenendaal gaat het in totaal om € 3.090.305,- in 2024. In de gemeentelijke meerjarenraming werd oorspronkelijk uitgegaan van € 2.752.000,- in 2024 (exclusief loon- en prijsindexatie t.o.v. 2023).</p> <p>Daarnaast wordt het traject GGID (gestopte nieuw te bouwen digitaal dossier) afgerond. De GGD is bezig met een afrondingstraject met de vorige leverancier. In 2024 vindt tevens de aanbesteding van het DDJGZ (off the shelf digitaal dossier) plaats.</p>	

Afvalverwijdering Utrecht (AVU)

Naam	5. Afvalverwijdering Utrecht (AVU)
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (Openbaar Lichaam)
2. Vestigingsplaats	Soest
3. Doelstelling en openbaar belang	De AVU zorgt onder andere voor de verwerking van het Veenendaalse huishoudelijke afval. De kosten worden één op één doorberekend aan de gemeente en zitten in het tarief van de afvalstoffenheffing.
4. Relatie met beleidsprogramma	Fysieke leefomgeving
5. Deelnemende partijen	25 gemeenten uit de provincie Utrecht
6. Bestuurlijk belang	In het Openbaar Lichaam Afvalverwijdering Utrecht (AVU) zijn de 25 aangesloten gemeenten uit de provincie Utrecht vertegenwoordigd in het Algemeen- en dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling AVU.
7. Financieel belang	Eventuele tekorten worden door de deelnemende partijen (naar rato) aangezuiverd.
8. Eigen Vermogen	31-12-2023: nb 31-12-2022: € 0,3 miljoen 31-12-2021: € 0,8 miljoen
9. Vreemd Vermogen	31-12-2022: nb 31-12-2021: € 27,6 miljoen 31-12-2020: € 21,6 miljoen
10. Financieel resultaat	2022: nb 2021: € 0,9 miljoen 2020: € 0,1 miljoen
11. Website	www.avu.nl
12. Risicoprofiel	Laag
<p>Ontwikkelingen Lachgas valt sinds 1 januari van dit jaar onder de Opiumwet en de verkoop van lachgascilinders voor recreatief gebruik is sinds januari dit jaar daarmee verboden. Tegelijkertijd is het statiegeldsysteem voor de lachgascilinders afgeschaft waardoor deze massaal worden gedumpt in de natuur of tussen het restafval of andere afvalstromen belanden. De lachgascilinders kunnen bij de inzameling, de overslag en de verwerking van het afval voor gevaarlijke situaties zorgen. Ook kan het leiden tot extra kosten voor de gemeente. De lachgascilinders zijn in te leveren bij het afvalbrengstation aan de Wageningse laan. Zie de eerder verzonden raadsinformatiebrief van 18 september 2023 (lege lachgascilinders).</p>	

Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU)

Naam	6. Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU)
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
2. Vestigingsplaats	Utrecht
3. Doelstelling en openbaar belang	De ODRU ondersteunt gemeenten bij het waarborgen en ontwikkelen van een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving.
4. Relatie met beleidsprogramma	Fysieke leefomgeving
5. Deelnemende partijen	De huidige deelnemers van de ODRU zijn de gemeenten Bunnik, De Bilt, De Ronde Venen, IJsselstein, Montfoort, Oudewater, Renswoude, Rhenen, Stichtse Vecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vijfheerenlanden, Wijk bij Duurstede, Woerden en Zeist.
6. Bestuurlijk belang	De aangesloten gemeenten uit de provincie Utrecht zijn vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling.
7. Financieel belang	De bijdrage aan de ODRU is in 2023 € 842.000, dit is op basis van het definitieve uitvoeringsprogramma 2023. Eventuele tekorten worden door de deelnemende partijen aangezuiverd.
8. Eigen Vermogen	31-12-2023: € 0,8 miljoen 31-12-2022: € 1,2 miljoen 31-12-2021: € 1,7 miljoen
9. Vreemd Vermogen	31-12-2023: € 1,7 miljoen 31-12-2022: € 4,3 miljoen 31-12-2021: € 3,3 miljoen
10. Financieel resultaat	2023: € 0 2022: € -0,049 miljoen 2021: € 0,8 miljoen
11. Website	www.odru.nl
12. Risicoprofiel	Middel
<p>Ontwikkelingen De Koers ODRU 2023-2027, welke op 6 juli 2023 is vastgesteld, schetst een brede ontwikkelagenda voor de komende jaren. Er zijn veel ontwikkelingen en uitdagingen welke de komende jaren inzet vergen van de ODRU, namelijk: de inwerkingtreding van de Omgevingswet (en de Wet kwaliteitsborging bouwen), de woningbouwopgave, de energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit, circulaire economie, stikstof, Kaderrichtlijn water, informatiebeheer en het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelstel (IBP VTH). Deze veelvoud aan opgaven maakt dat de Koers 2023-2027 geen gedetailleerde uitvoeringsagenda bevat, maar dat per begrotingsjaar in overleg met het bestuur prioriteiten worden gesteld en bijsturing op de inzet plaatsvindt waar nodig. Om de opgaven op te kunnen pakken zet de ODRU onder andere in op doorontwikkeling van het eigen functiehuis, investeren in strategische partnerschappen, investeren in informatievoorziening en informatiedreven werken, een nieuwe bekostigingssystematiek, verbeteren van de efficiëntie (en uniformiteit) van de taakuitvoering en doorontwikkeling van de uitvoerings- en handhavingsstrategie regio Utrecht (U&H strategie). Daarnaast is een verkenning gestart, in lijn met het IBP VTH, naar een fusie met de RUD Utrecht. Dit met als hoofdreden om als omgevingsdienst voldoende robuust te zijn om de taakuitvoering en de kwaliteit daarvan in de toekomst te kunnen blijven garanderen. In het najaar van 2023 zal een vervolgaanpak worden gepresenteerd door de directeurs van de ODRU en RUD Utrecht, waarna de algemeen besturen de gelegenheid krijgen om wel/niet toestemming te verlenen voor de uitvoering van deze vervolgaanpak.</p> <p>De daadwerkelijke gevolgen van de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1-1-2024 op het uitvoeringsprogramma (UVP), oftewel het contract waarin uren worden afgenomen voor de verschillende producten/diensten die de ODRU biedt, zijn nog niet bekend. In het najaar van 2023 zal het UVP 2024 worden vastgesteld, waarbij gebruik zal worden gemaakt van door de ODRU gemaakte inschattingen. Op dit moment wordt verwacht dat de nieuwe taken (vooral bodemtaken) en het anders werken onder de Omgevingswet zal leiden tot een structurele kostenstijging van 13%. Gedurende 2024 en de jaren erna zal worden gemonitord of deze verwachtingen kloppen.</p> <p>Risico's en financiële positie Voor 2024 gaat de ODRU uit van een sluitende begroting. De bijdrage 2024 voor de gemeente bedraagt € 899.000,-, dit is op basis van het aantal uren (8.131 uur) uit het uitvoeringsprogramma 2023. Het uurtarief 2024 bedraagt € 110,50 (2023 € 103,50). De ontwikkeling van lonen en prijzen kan leiden tot een hogere bijdrage voor 2024. In het uitvoeringsprogramma 2023 staan ook 1.695 projecturen voor een bedrag van € 174.000,-. Deze uren worden gedekt vanuit leges en andere budgetten bestemd voor het behalen van een bepaalde doelstelling. Het aantal projecturen voor 2024 is nog niet bekend aangezien het uitvoeringsprogramma 2024 pas eind 2023 wordt vastgesteld. In de gemeentelijke meerjarenbegroting 2023-2026 is voor de ODRU een structureel budget opgenomen van € 128.000,- voor de extra kosten van de Omgevingswet. Op het moment dat de ODRU meer (financieel) inzicht geeft op de effecten van de Omgevingswet komen we daar in 2024 bij een Planning en Control product op terug. De algemene reserve bedraagt in 2023 € 0,8 miljoen. Deze reserve laat de weerstandscapaciteit van de ODRU zien. Binnen deze capaciteit kunnen de risico's (mogelijke toekomstige financiële tegenvallers) worden opgevangen. Op basis van de risico-inventarisatie bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit voor 2024 € 1,1 miljoen. De beschikbare weerstandscapaciteit van de ODRU is € 0,8 miljoen per ultimo 2023 en is dus ontoereikend om alle risico's af te dekken. Bij de behandeling van de jaarstukken 2023 kan dan het AB een besluit nemen over het aanvullen van de algemene reserve.</p>	

Bedrijfsvoeringsorganisatie Valleihopper (BVO)

Naam	7. Bedrijfsvoeringsorganisatie Valleihopper
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (collegeregeling)
2. Vestigingsplaats	Barneveld
3. Doelstelling en openbaar belang	Uitvoering geven aan het Collectieve vraagafhankelijke vervoer, het OV-Vangnet, beleidsvoorbereidingen treffen, contractmanagement uitvoeren en financieel management uitvoeren voor de FoodValley gemeenten en de provincie Gelderland op dit onderdeel.
4. Relatie met beleidsprogramma	Sociale leefomgeving
5. Deelnemende partijen	Gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Renswoude, Rheden, Scherpenzeel, Veenendaal en Wageningen.
6. Bestuurlijk belang	De aangesloten gemeenten zijn vertegenwoordigd in het Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling.
7. Financieel belang	Ieder gemeente betaald de eigen deel voor de kosten van de uitvoering en de kosten van het beheer.
8. Eigen Vermogen	Geen
9. Vreemd Vermogen	Geen
10. Financieel resultaat	Het betreft een maatwerkvoorziening dat een opneinde regeling is.
11. Website	www.valleihopper.nl
12. Risicoprofiel	Middel
<p>Ontwikkelingen BVO Valleihopper is, namens de regio Foodvalley gemeenten (verder RFV-gemeenten) voor de uitvoering van het Wmo-vervoer, contracten aangegaan met de vervoerders en een contract met het callcenter. Deze contracten eindigen op 1 januari 2025. De verwachting is dat er een regionale aanbesteding komt in 2024. De nieuwe contracten gaan dan in per 1 januari 2025.</p> <p>Risico's en financiële positie Het is onduidelijk wat de nieuwe aanbesteding gaat doen met de financiële positie. In de P&C documenten in 2024 houden we u op de hoogte van de financiële ontwikkelingen en verwachtingen.</p>	

Ontwikkelingsbedrijf Veenendaal-Oost BV (OVO)

Naam	8. Ontwikkelingsbedrijf Veenendaal-Oost BV (OVO)
1. Rechtsvorm	Commanditaire Vennootschap (C.V.) en Besloten Vennootschap (B.V.)
2. Vestigingsplaats	Veenendaal
3. Doelstelling en openbaar belang	Ontwikkelingsbedrijf Veenendaal-oost C.V. heeft tot doel het realiseren van een plangebied aan de oostkant van Veenendaal voor circa 4.000 woningen (waarvan ca. 1.000 zijn gerealiseerd in plangebied Dragonder-oost).
4. Relatie met beleidsprogramma	Fysieke leefomgeving
5. Deelnemende partijen	De gemeente Veenendaal en Grondexploitatie Quattro Veenendaal C.V. zijn in 2003 een samenwerkingsovereenkomst aangegaan voor het ontwikkelen van dit plangebied, waarbij het Ontwikkelingsbedrijf Veenendaal-oost C.V. en Ontwikkelingsbedrijf Veenendaal-oost Beheer B.V. zijn opgericht. Beide partijen (gemeente Veenendaal en Quattro) hebben een 50% belang.
6. Bestuurlijk belang	Aandeelhouder (lid van AVA), lid RvC (Raad van Commissarissen)
7. Financieel belang	50% van het aandelenkapitaal B.V.
8. Eigen Vermogen	31-12-2023: nnb 31-12-2022: € 5,7 miljoen 31-12-2021: € 5,7 miljoen
9. Vreemd Vermogen	31-12-2023: nnb 31-12-2022: € 63,2 miljoen 31-12-2021: € 43,3 miljoen
10. Financieel resultaat	2023: nnb 2022: € -811 2021: € 1,8 miljoen
11. Website	www.veenendaaloost.nl
12. Risicoprofiel	Middel
<p>Ontwikkelingen Deelplan Veenderij is de komende jaren nog in ontwikkeling. Volgens planning worden de resterende bouwrijpe kavels van Veenderij in 2023 geleverd en betaald. Naar verwachting is Veenderij in 2025 gereed. De voorbereidingen voor deelplan Groenpoort zijn afgerond. Het bestemmingsplan is onherroepelijk en OVO heeft de beschikking over een onherroepelijke vergunning voor stikstofdepositie op grond van de wet natuurbescherming. OVO heeft eind 2022 opdracht geven voor het bouwrijp maken van de 1e fase en begin 2023 zal de woningbouwontwikkeling worden opgestart. Naar verwachting zullen voor dit deelplan in 2024 de eerste bouwrijpe kavels worden verkocht.</p> <p>Risico's en financiële positie Het risicomanagement is gericht op het beperken en reduceren van risico's, zodanig dat meer zekerheid ontstaat op het daadwerkelijk realiseren van het begrote resultaat van de grondexploitatie. Ten opzichte van voorgaande jaren is geen sprake van grote afwijkingen. Door de hoge inflatie en de kentering in de woningmarkt is er sprake van economische onzekerheid. Vanwege de gemaakte afspraken over de verkoop van bouwrijpe grond zullen de financiële gevolgen hiervan voor 2023 beperkt zijn. Mogelijk dat de krimp van de woningmarkt vanaf 2024 effect heeft op de verkoop van bouwrijpe gronden van Groenpoort. Op basis van de lopende gesprekken met ontwikkelaars over de te ondertekenen projectrealisatie overeenkomsten is er op dit moment geen aanleiding om dit te verwachten. Indien nodig zal een bijsturing van de grondexploitatie plaatsvinden, zodanig dat de financiële effecten tot een minimum beperkt blijven. Mede op basis van de gemeentelijke garantstelling, zoals vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst, zullen de huidige omstandigheden geen gevolgen hebben voor de continuïteit van de onderneming.</p>	

Duurzame Energie Veenendaal-oost Holding BV (DEVO Holding)

Naam	9. Duurzame Energie Veenendaal-oost Holding BV (DEVO Holding)
1. Rechtsvorm	Besloten Vennootschap (B.V.)
2. Vestigingsplaats	Veenendaal
3. Doelstelling en openbaar belang	DEVO Holding is de moedermaatschappij van DEVO en DEVOG. DEVO is het lokale energiebedrijf dat verantwoordelijk is voor de exploitatie en het beheer van de duurzame energievoorziening in een deel van Veenendaal-oost (Buurstede en Veenderij). DEVOG verzorgt dit voor Veenendaal-oost Groenpoort. DEVO Holding draagt bij aan het bereiken van de gemeentelijke doelstelling om met ingang van 2050 energieneutraliteit te realiseren.
4. Relatie met beleidsprogramma	Fysieke leefomgeving
5. Deelnemende partijen	Gemeente Veenendaal
6. Bestuurlijk belang	Aandeelhouder (lid van AVA)
7. Financieel belang	De gemeente is voor 100% aandeelhouder van deze onderneming
8. Eigen Vermogen	31-12-2023: nnb 31-12-2022: € - 5,568 miljoen 31-12-2021: € - 5,505 miljoen
9. Vreemd Vermogen	31-12-2023: nnb 31-12-2022: € 26,932 miljoen 31-12-2021: € 16,467 miljoen
10. Financieel resultaat	2023: nnb 2022: € - 0,3 miljoen 2021: € 81.000
11. Website	www.devo-veenendaal.nl
12. Risicoprofiel	Hoog
<p>Ontwikkelingen</p> <p>DEVO: in 2022 is de grens van 2.000 aangesloten woningen gepasseerd en komt de eindsituatie van de aansluitingen in Buurstede en de Veenderij in zicht.</p> <p>DEVOG: eind augustus 2023 is gestart met de aanleg van de leidingen in Groenpoort en in 2024 zal de start bouw van de energiecentrale zijn.</p> <p>Risico's en financiële positie</p> <p>Door de volatiele energiemarkt is de inkoopstrategie van energie voor DEVO belangrijk en heeft dit grote impact op het bedrijfsresultaat.</p> <p>Bij (het tijdstip) van inkoop van energie wordt zoveel als mogelijk aangesloten bij het moment en de daarbij behorende onderliggende gegevens die door de ACM worden gehanteerd bij de vaststelling van de verkooptarieven. Hiermee wordt voorkomen dat grote verschillen ontstaan tussen inkoop- en verkooptarieven.</p> <p>Het volloopschema van de woningen in de wijk is een risico met een grote impact op DEVOG. Enerzijds op de aanloopverliezen, anderzijds op de financiering van het project aangezien de bijdrage aansluitkosten van de ontwikkelaars wordt ontvangen bij grondoverdracht van OVO naar ontwikkelaar. DEVOG is in haar businesscase conservatief omgegaan met het volloopschema om dit risico zoveel mogelijk te mitigeren.</p>	

Vitens NV

Naam	10. Vitens NV
1. Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
2. Vestigingsplaats	Zwolle
3. Doelstelling en openbaar belang	Publiek waterbedrijf, belast met de zorg voor de watervoorziening
4. Relatie met beleidsprogramma	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien
5. Deelnemende partijen	Publieke aandeelhouders (gemeenten en provincies)
6. Bestuurlijk belang	Aandeelhouder (lid van AVA)
7. Financieel belang	De gemeente is aandeelhouder van de BNG en bezit 0,98% van de aandelen
8. Eigen Vermogen	31-12-2023: € 650 miljoen (prognose) 31-12-2022: € 649,5 miljoen 31-12-2021: € 600,3 miljoen
9. Vreemd Vermogen	31-12-2023: € 1.450 miljoen (prognose) 31-12-2022: € 1.446,6 miljoen 31-12-2021: € 1.387,8 miljoen
10. Financieel resultaat	2023: € 14 miljoen (prognose) 2022: € 8,2 miljoen 2021: € 19,4 miljoen
11. Website	www.Vitens.nl
12. Risicoprofiel	Laag
<p>Ontwikkelingen Vitens is de afgelopen tijd ook geconfronteerd met de zeer snel stijgende energieprijzen en hoge inflatie. Vitens heeft daarnaast de uitdaging om in te spelen op de klimaatsveranderingen en met name dan de droogte die ontstaat door de temperatuurstijging. Ondanks deze droogte heeft Vitens in 2022 veel minder water geleverd dan gepland vanwege de gevolgen van de oorlog in de Oekraïne. Op zich is dat verheugend, omdat Vitens zich inzet voor waterbesparing. Maar het heeft ook impact gehad op de waterafgifte die veel lager uitpakte dan was begroot en leidde tot een aanzienlijk lager resultaat dan begroot. Vitens heeft dit resultaat juist zo hard nodig in het licht van toekomstige investeringen. Zo zien we dat bij Vitens de strategische doelen 'waterbesparing' en 'financiële gezondheid' elkaar in de wielen rijden.</p> <p>Risico's en financiële positie Bovenstaande paradox maakt zichtbaar dat Vitens de onzekerheden als gevolg van weersomstandigheden en meer volatiele omzetontwikkeling steeds groter ziet worden. Enerzijds moet Vitens extra investeren in het klimaat- en toekomstbestendig maken van het watersysteem en de drinkwatervoorziening. Anderzijds moet Vitens de uitgangspunten van haar financieel beleid robuuster maken om deze onzekerheden duurzaam te kunnen incasseren. Structurele tariefsverhoging is voor Vitens onontkoombaar om deze risico's op te kunnen vangen.</p>	

Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG)

Naam	11. Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG)
1. Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
2. Vestigingsplaats	Den Haag
3. Doelstelling en openbaar belang	Bank van en voor overheden en instellingen van maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de bank bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De bank levert zo een bijdrage aan de publieke taak.
4. Relatie met beleidsprogramma	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien
5. Deelnemende partijen	Publieke aandeelhouders (gemeenten en provincies)
6. Bestuurlijk belang	Aandeelhouder (lid van AVA)
7. Financieel belang	De gemeente is aandeelhouder van de BNG en bezit 0,2% van de aandelen.
8. Eigen Vermogen	31-12-2023: € 4.650 miljoen (prognose) 31-12-2022: € 4.615 miljoen 31-12-2021: € 5.062 miljoen
9. Vreemd Vermogen	31-12-2023: € 108.000 miljoen (prognose) 31-12-2022: € 107.495 miljoen 31-12-2021: € 143.995 miljoen
10. Financieel resultaat	2023: € 280 miljoen (prognose) 2022: € 300 miljoen 2021: € 236 miljoen
11. Website	www.bngbank.nl
12. Risicoprofiel	Laag
Ontwikkelingen	<p>BNG Bank blijft haar uitgangspunten baseren op de nieuwe strategie: "Ons Kompas Naar Impact". BNG Bank spant zich in om de CO2-voetafdruk van haar leningenportefeuille te laten dalen en de maatschappelijke impact te laten stijgen. Zij doet dit door scherper aan te sluiten bij maatschappelijke vraagstukken en transities waar o.a. de gemeenten voor staan. BNG Bank zet hiervoor haar beschikbare expertise en ervaring in. Bijvoorbeeld: de financiering van DEVO Groenpoort.</p> <p>De hoogte van het nettoresultaat voor 2023 is met onzekerheden omgeven. De Bank doet dan ook geen voorspelling voor 2024.</p>

Afvalcombinatie De Vallei NV (ACV)

Naam	12. Afvalcombinatie De Vallei NV (ACV)
1. Rechtsvorm	Naamloze Vennoetschap
2. Vestigingsplaats	Ede
3. Doelstelling en openbaar belang	ACV is een overheids-nv. De missie van ACV is de opdracht gevende gemeenten, bedrijven en particulieren te ontzorgen op het gebied van afval & reiniging en te opereren als de logische, regionale samenwerkingspartner
4. Relatie met beleidsprogramma	Fysieke leefomgeving
5. Deelnemende partijen	Gemeenten Ede, Renkum, Renswoude, Veenendaal en Wageningen
6. Bestuurlijk belang	Aandeelhouder (lid van AVA)
7. Financieel belang	24% van de aandelen van de holding
8. Eigen Vermogen	31-12-2023: nnb 31-12-2022: € 14,1 miljoen 31-12-2021: € 13,4 miljoen
9. Vreemd Vermogen	31-12-2023: nnb 31-12-2022: € 20,4 miljoen 31-12-2021: € 19,8 miljoen
10. Financieel resultaat	2023: nnb 2022: € 0,6 miljoen 2021: € 1,9 miljoen
11. Website	www.acv-groep.nl
12. Risicoprofiel	Laag
<p>1. Lachgas valt sinds 1 januari van dit jaar onder de Opiumwet en de verkoop van lachgascilinders voor recreatief gebruik is sinds januari dit jaar daarmee verboden. Tegelijkertijd is het statiegeldsysteem voor de lachgascilinders afgeschaft waardoor deze massaal worden gedumpt in de natuur of tussen het restafval of andere afvalstromen belanden. De lachgascilinders kunnen bij de inzameling, de overslag en de verwerking van het afval voor gevaarlijke situaties zorgen. Ook kan het leiden tot extra kosten voor de gemeente.</p> <p>2. Op dit moment loopt het proces van toetreding van de gemeente Scherpenzeel tot de ACV. Hiermee zal het aantal aandeelhouders stijgen naar 6.</p>	

Centrum Jeugd en Gezin Veenendaal (CJG)

Naam	13. Centrum Jeugd en Gezin Veenendaal (CJG)
1. Rechtsvorm	Stichting
2. Vestigingsplaats	Veenendaal
3. Doelstelling en openbaar belang	Het algemeen doel van de Stichting is om de inwoners van Veenendaal zoveel als nodig bij te staan bij de zorg voor de opvoedondersteuning, gezinsondersteuning en ontwikkeling van kinderen en jeugdigen. De Stichting sluit hierbij aan bij de ontwikkeling naar integraal werken binnen de drie sociale domeinen, te weten: jeugd, maatschappelijke ondersteuning en participatie en levert hier een actieve bijdrage aan. Zij doet dit uitsluitend in opdracht van de gemeente.
4. Relatie met beleidsprogramma	Sociale leefomgeving
5. Deelnemende partijen	nvt
6. Bestuurlijk belang	Het college - stelt de jaarlijkse bijdrage vast op basis van de prestatieafspraken. - benoemt, schorst en ontslaat de leden van het Bestuur. - krijgt bepaalde besluiten van het Bestuur ter goedkeuring voorgelegd.
7. Financieel belang	De gemeente verstrekt op basis van prestatieafspraken een jaarlijkse bijdrage. De jaarresultaten komen ten gunste of ten laste van de Gemeente. Om te voorkomen dat de Stichting aan het eind van het jaar een tekort in de jaarrekening heeft, is besloten tot goedkeuring van het instellen van een egalisatiereserve binnen de stichting. Het gaat om maximaal 10 % van de gemeentelijke bijdrage aan het CJG.
8. Eigen Vermogen	31-12-2023: nnb 31-12-2022: € 0,4 miljoen 31-12-2021: € 0
9. Vreemd Vermogen	31-12-2023: nnb 31-12-2022: € 0,8 miljoen 31-12-2021: € 0,9 miljoen
10. Financieel resultaat	2023: € 0 2022: € 0 2021: € 0
11. Website	www.cjgveenendaal.nl
12. Risicoprofiel	Laag
<p>Ontwikkelingen</p> <p>1. Kerntaken De Stichting CJG voert haar opdracht voor de gemeente Veenendaal uit vanuit vier kerntaken: a) Preventie en vroegsignalering. Het CJG heeft een actief bijdrage aan het vormgeven van een stevige sociale basis in Veenendaal. Ze hebben daarin een sterke samenwerking met partners in Veenendaal zoals, Veens Welzijn, de GGD, huisartsen en scholen. b) Toegang. Het CJG investeert voortdurend in het onderhouden en borgen van een eenduidige hoogwaardige toegang voor de inwoners van Veenendaal. De toegang bestaat uit: (digitaal) spreekuur, contactpersoonschap huisartsen en scholen. c) Ambulante ondersteuning De werkwijze ambulant wordt verder geïmplementeerd. Het CJG biedt lichte kortdurend (beschikingsvrije specialistische) ambulante ondersteuning, met een looptijd van 4,5 maand. Hierdoor is brede inzet van expertise binnen één organisatie aanwezig (kennis van het lokale veld, jonge kind, veiligheid, geestelijke gezondheidszorg enz.) dichtbij huis, toegankelijk en snel beschikbaar. d) Regie De werkwijze regie is aangescherpt en verder geïmplementeerd. De werkwijze vraagt om gedragsverandering van meerdere medewerkers. Wanneer het CJG betrokken is en de ondersteuning gestart is, blijft het CJG betrokken om te zorgen dat het gezin de ondersteuning krijgt die nodig is middels het maken van goede afspraken over doelen en het verloop van het traject. Daar waar mogelijk wordt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering en afstemming van hulpverleningstrajecten bij het gezin en de aanbieder belegd en volgt het CJG het traject op afstand. Alleen als er sprake is van complexe problematiek en/of de inzet van meerdere aanbieders zijn zij actiever betrokken. Het gesprek over wanneer actieve regie echt nodig is staat centraal.</p> <p>2. Inzet CJG naast de kerntaken a) In het kader van de integrale samenwerking neemt het CJG o.a. structureel deel aan de volgende overleggen of voert de afgesproken taken uit: het triageteam, Koploperoverleg Sociaal Domein, Interventieteam gemeente Veenendaal, Bestuurlijk kernteam Sociaal Domein, JOR (Jongeren in de Openbare Ruimte), Project Kansrijke Start en hebben ze coördinerende taken bij de verwijsindex. b) Het CJG levert ook met betrekking tot monitoring en ketenlogistiek rondom jeugdhulp een belangrijke bijdrage om mee te denken in mogelijke maatregelen die kunnen leiden tot passende hulp en ondersteuning en een verantwoorde besteding van de middelen. Hierbij wordt er gekeken naar bewegingen binnen het gehele jeugdstelsel om trends te ontdekken en vandaaruit gesprekken aan te gaan met partners.</p> <p>3. Verdere ontwikkelingen: De wachttijden voor het individuele aanbod zijn in 2023 opgelopen als gevolg van een relatief hoog personeelsverloop, een krappe arbeidsmarkt en ziekteverzuim. Hierdoor zijn de wachttijden bij het CJG langer geweest dan wenselijk is. De verwachting is dat dit de komende periode niet zal wijzigen. Alle aanmeldingen worden zorgvuldig gescreend op de vraag of er sprake is van spoed. Inwoners met een vraag voor collectief aanbod kunnen direct terecht. Deze werkwijze is ook in lijn met het beleid. Er wordt kwaliteit geleverd, de risico's worden bewaakt door het CJG en het college blijft het periodiek herijken.</p> <p>4) Optimaliseren samenwerking in de veiligheidsketen.</p>	

De komende jaren wordt er landelijk gewerkt aan een nieuw toekomstscenario kind- en gezinsbescherming en regionaal is er een (Gelderse) Verbeteragenda wat perspectief biedt over hoe de jeugdbeschermingsketen efficiënter en effectiever georganiseerd kan worden. Het doel van de Gelderse verbeteragenda is gericht op het afstemmen tussen het CJG en de gecertificeerde instelling over passende hulpverlening in casuïstiek waar (on)veiligheid speelt. De basisprincipes van het scenario zijn gezinsgericht, rechtsbeschermend, transparant, eenvoudig en lerend. Ook binnen de gemeente Veenendaal wordt hier actief beleid op ontwikkeld in samenspraak met het CJG. Er is een projectgroep, een klankboorgroep en een stuurgroep samengesteld. Er is ook binnen Team Veilig Opgroeien van het CJG en bij partners in het veiligheidsdomein, verloop en een relatief hoog ziekteverzuim geweest.

Dit zorgt ervoor dat de samenwerking nog niet optimaal is en werkdruk voor de medewerkers (van het CJG) verder oploopt. Het vraagt extra inspanningen van het CJG om alle nieuwe medewerkers van de GI's betrokken te krijgen bij de samenwerkingsafspraken. Het CJG investeert aanzienlijk in het in contact komen met gecertificeerde instellingen over passende hulpverlening in casuïstiek waar (on)veiligheid speelt. Dit signaal heeft ook bestuurlijke aandacht. Dit maakt dat het een flinke opgave is om de huidige taken en de nieuwe ontwikkelingen voldoende aandacht te geven.

5) De-medicaliseren en normaliseren. Het CJG draagt actief bij aan de-medicaliseren en normaliseren middels deelname aan het maatschappelijk debat, door lichte hulpvragen anders en lichter te behandelen, door uit te gaan van eigen kracht en betrekken van het netwerk van jeugdigen zodat jeugdhulp beschikbaar blijft voor jeugdigen die het hardst nodig hebben.

6) Ontwikkelingen Hervormingsagenda. De analyse die gemaakt wordt van de hervormingsagenda waarin het rijk en gemeenten afspraken maken over hervorming van het Jeugdbeleid wordt nauwlettend door het CJG gevolgd. Tevens wordt er een analyse gemaakt van wat de hervormingsagenda betekent voor de prestatieafspraken die we maken met het CJG. De verwachting is dat de hervormingsagenda impactvolle gevolgen zal hebben voor het CJG o.a. door de inzet op een sterke lokale toegang (link met toekomstscenario kind en gezinsbescherming) en bijvoorbeeld in de samenwerking huisartsen een bredere inzet van jeugdconsulenten bij de huisarts.

Stichting Ontmoetingshuis

Naam	14. Stichting Ontmoetingshuis
1. Rechtsvorm	Stichting
2. Vestigingsplaats	Veenendaal
3. Doelstelling en openbaar belang	Het binnen de kaders van het vigerend bestemmingsplan geheel of gedeeltelijk beheren, kostendekkend exploiteren en doen exploiteren van het Ontmoetingshuis Veenendaal-oost, al dan niet tezamen met andere door de Gemeente Veenendaal aan te wijzen partijen en het verrichten van al wat hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. De stichting mag niet al dan niet commerciële activiteiten verrichten of laten verrichten buiten de doelstelling, locatie en andere samenwerkingsvormen.
4. Relatie met beleidsprogramma	Fysieke leefomgeving
5. Deelnemende partijen	Gemeente Veenendaal
6. Bestuurlijk belang	Het College - Goedkeuring en ontslag bestuur - Toestemming beleidsmatige en/of strategische keuzes (financieel, samenwerken, etc.) - Inzage en aanwijzingen financieel beheer.
7. Financieel belang	Het college compenseert een negatieve exploitatie indien deze niet uit de reserve gehaald kan worden. Eventuele overschotten vallen ten gunste van de reserves.
8. Eigen Vermogen	31-12-2023: nnb 31-12-2022: € 0,6 miljoen 31-12-2021: € 0,5 miljoen
9. Vreemd Vermogen	31-12-2023: nnb 31-12-2022: € 0,8 miljoen 31-12-2021: € 0,7 miljoen
10. Financieel resultaat	2023: € - 0,5 miljoen (begroot) 2022: € - 0,1 miljoen 2021: € - 0,07 miljoen
11. Website	www.ontmoetingshuis.nl
12. Risicoprofiel	Laag
<p>Ontwikkelingen Het Ontmoetingshuis Veenendaal-oost is in gebruik als multifunctioneel complex ten behoeve van basisonderwijs, kinderopvang en maatschappelijke voorzieningen zoals sport en welzijn.</p> <p>Risico's en financiële positie Al hoewel de beheerstichting een eigen financiële verantwoordelijkheid heeft, staat de gemeente uiteindelijk garant voor de dekking van eventuele tekorten.</p>	

Stichting Veens Welzijn

Naam	15 .Stichting Veens Welzijn
1. Rechtsvorm	Stichting
2. Vestigingsplaats	Veenendaal
3. Doelstelling en openbaar belang	Het algemeen doel van de stichting is samen te werken met in het bijzonder partijen in de sociale basis om zo vorm te geven aan het realiseren van maatschappelijke doelen in welzijn ten behoeve van de organisatie van laagdrempelige algemene voorzieningen en het ontwikkelen, initiëren en organiseren van nieuwe initiatieven op het gebied van welzijn, mede door samenwerking met zorgpartners en vrijwilligersorganisaties en door koppelingen te maken tussen bedrijven en organisaties of personen uit de gemeente Veenendaal met een ondersteuningsvraag.
4. Relatie met beleidsprogramma	Sociale leefomgeving
5. Deelnemende partijen	Nvt
6. Bestuurlijk belang	Het college stelt via de kaderovereenkomst en het jaarplan een jaarlijkse bijdrage vast. De leden van de Raad van Toezicht worden door het College benoemd.
7. Financieel belang	De gemeente verstrekt op basis van prestatieafspraken een jaarlijkse bijdrage. De jaarresultaten komen ten gunste of ten laste van de gemeente.
8. Eigen Vermogen	31-12-2023: nnb 31-12-2022: € 0 31-12-2021: € 0
9. Vreemd Vermogen	31-12-2023: nnb 31-12-2022: nnb 31-12-2021: € 0
10. Financieel resultaat	2023: nnb 2022: nnb 2021: € 0
11. Website	www.veens-welzijn.nl
12. Risicoprofiel	Laag
<p>Ontwikkelingen Veens Welzijn heeft in 2023 het koersplan en de meerjarenbegroting voor de komende jaren opgesteld. Deze documenten geven richting aan de uitvoering van taken en werkzaamheden door Veens Welzijn. Het integraal beleidskader sociaal domein zal vragen om herijking van de opdracht Welzijn. Dit pakken we in 2024 op.</p> <p>De toename van woningen en daarmee inwoners, ook vluchtelingen en statushouders, vraagt om inzet vanuit Veens Welzijn. Deze inzet moeten we gelet op de financiële ontwikkelingen doen binnen de budgetten die beschikbaar zijn. De impact hiervan zal in 2024 inzichtelijk worden.</p> <p>Risico's en financiële positie De index voor 2024 is een risico. De gemeente rekent met een lagere indexering dan nodig is voor Veens Welzijn om het huidige aanbod op peil te houden. Dit heeft ook te maken met CAO afspraken. Vanwege de (incidentele) groei van Veens Welzijn is besloten om een extra teamleider aan te stellen. Dit leidt tot een jaarlijks tekort hetgeen nu uit de equalisatiereserve wordt gedekt. Dit is echter geen structurele oplossing waardoor we hier een risico voorzien voor de financiële positie.</p>	

Parkeervoorzieningen (Tricotage en Arie van Hensbergen)

Naam	16. Parkeervoorzieningen (Tricotage en Arie van Hensbergen)
1. Rechtsvorm	Vereniging / Stichting
2. Vestigingsplaats	Veenendaal
3. Doelstelling en openbaar belang	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de eigenaars" en "het beheer over de gemeenschappelijke gedeelten en de gemeenschappelijke zaken. VVE Tricotage Stichting (VVE) Arie van Hensbergen
4. Relatie met beleidsprogramma	Fysieke leefomgeving
5. Deelnemende partijen	Gemeente Veenendaal
6. Bestuurlijk belang	Het College - Goedkeuring en ontslag bestuur - Toestemming beleidsmatige en/of strategische keuzes (financieel, samenwerken, etc.) - Inzage en aanwijzingen administratie
7. Financieel belang	Vaste gemeenschappelijke bijdrage. Compensatie verliezen en investeringen.
8. Eigen Vermogen	31-12-2023: nnb 31-12-2022: nnb 31-12-2021: € 0,1 miljoen
9. Vreemd Vermogen	31-12-2023: nnb 31-12-2022: nnb 31-12-2021: € 0,1 miljoen
10. Financieel resultaat	2023: nnb 2022: 0 2021: € 1.643
11. Website	Nvt
12. Risicoprofiel	Laag
Ontwikkelingen Verenigingen van Eigenaars (VvE) waarbij de parkeergarages deeltmaken van deze VvE's.	
Risico's en financiële positie Geringe risico's door opgemaakte meerjaren onderhoudsbegrotingen. Alle VvE's hebben eigen reserves aangelegd voor onderhoud.	

F. Grondbeleid

Grondbeleid

Het grondbeleid is vastgelegd in de Nota grondbeleid 2020 - 2024. Met de nota wordt richting gegeven aan hoe de gemeente handelt in de grondmarkt met diverse beschikbare juridische en financiële instrumenten. De diverse instrumenten worden gebruikt om bestuurlijke doelstellingen in de ruimtelijke ordening vorm te geven.

Algemene ontwikkelingen

Er blijft spanning op de woningmarkt. Diverse publicaties geven aan dat de woningmarkt nog krap is, en nog een aantal jaren krap zal blijven. Landelijk blijft de benodigde nieuwbouw achter bij de vraag naar woningen. De huidige hoge inflatie zorgt echter voor veel onzekerheden. Bijvoorbeeld voor de bouwkosten wat tot uitstel van bouwactiviteiten kan leiden en stijgende hypotheekrente waardoor hogere woonlasten ontstaan. Daarnaast zorgen netcongestie en stikstofdepositie ervoor dat het toevoegen van voldoende nieuwbouwwoningen uitdagend zal blijven.

In de afgelopen jaren is gebleken hoe belangrijk het is bij woningbouw om toekomstige bewoners en omwonenden te betrekken bij nieuwe plannen. De gemeente stimuleert ontwikkelaars voor het toepassen van co-creatie met omwonenden. Participatietrajecten zijn inmiddels vanzelfsprekend bij nieuwe ontwikkelingen. De mate van participatie is maatwerk. De Omgevingswet -die een groot aantal wetten en regels voor onze leefomgeving bundelt en een digitaal loket introduceert- wordt per 1 januari 2024 ingevoerd, inclusief de Aanvullingswet grondeigendom. Deze wet bevat regels over het ingrijpen door de overheid in het eigendom van de grond met aangepaste instrumenten voor voorkeursrecht, onteigening,

herverkaveling en kavelruil. Ook komt er een vereenvoudigde regeling voor het kostenverhaal in de Omgevingswet. Dit vormt mogelijkheden als de overheid (bovenwijkse) kosten maakt bij de ontwikkeling van een initiatief van inwoners of bedrijven. Het verhalen van bovenwijkse kosten is vastgelegd voor Veenendaal met de vastgestelde Nota bovenwijkse voorzieningen 2020. Onder de Omgevingswet zal dit instrument worden opgenomen in een 'Programma Kostenverhaal'. Daarnaast werkt de commissie BBV aan een actualisering van de Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) in het kader van de Omgevingswet. Vooruitlopend op de vaststelling en publicatie van deze geactualiseerde notitie heeft de commissie BBV besloten de voorwaarden waaronder sprake is van warme gronden aan te passen.

Visie op grondbeleid

Ruimtelijke ontwikkelingen binnen een gemeente zijn zo divers dat een algemene keuze voor óf facilitair óf actief grondbeleid niet volstaat. Bij projecten wordt scherp gekeken in hoeverre deze bijdragen aan de beleidsdoelstellingen. Een belangrijk uitgangspunt is dat Veenendaal het grondbeleid situationeel vormgeeft: niet per definitie actief of passief, maar per situatie wordt maatwerk geboden. In de Nota Grondbeleid 2020-2024 is een afwegingskader opgenomen om de mate van activiteit (van passief tot actief) te bepalen. Afhankelijk van de situatie en het belang van het doel of de prioriteit ervan voor de gemeente wordt de mate van activiteit bepaald. Via het projectenboek zal jaarlijks de strategie op hoofdlijnen door de raad worden vastgesteld. In 2024 zal de Nota Grondbeleid worden herzien.

Uitvoering van grondbeleid

De Omgevingsvisie en de Woonvisie zijn richtinggevend voor de uitvoering van het grondbeleid. De Omgevingsvisie is het integrale strategische beleidsdocument voor de fysieke leefomgeving. Het geeft de Veenendaalse visie weer op thema's als: bouwen en wonen; groen, natuur en water; mobiliteit en infrastructuur; milieu; economie en recreatie; cultuur en cultuurhistorie; openbare orde en veiligheid; volksgezondheid, welzijn en duurzaamheid. Het gaat niet alleen over de inrichting van onze gemeente, maar ook over hoe we de ruimte met z'n allen gebruiken.

De Woonvisie 2022-2025 beschrijft hoe Veenendaal wil inspelen op de juiste (toekomstige) toevoegingen aan de woningvoorraad. Specifiek is er aandacht voor de verschillende doelgroepen als jongeren, starters, gezinnen, senioren en overige bijzondere doelgroepen. Met name het beschikbaar maken van voldoende betaalbare, evenals levensloop- en zorggeschikte woningen zijn belangrijke gemeentelijke speerpunten. Een instrument om ervoor te zorgen dat gemiddeld 30% sociale woningbouw en 7% goedkope woningen wordt gerealiseerd is het nieuw op te zetten "Vereveningsfonds Sociale woningbouw". De juridische grondslag vindt plaats in het te ontwikkelen 'Programma kostenverhaal'

Overzicht grondexploitatiebegrotingen

Project bedragen x € 1.000 (eindwaarde)	Verwacht jaar van afronding	Tekort	Overschot	Al gestort in risicoreserve
Ontwikkelposities Veenendaal-oost	2027	0	1.531	890
Veenendaal-oost	2029	0	6.595	4.041
1e Melmseweg	2027	0	721	644
Brouwerspoort	2024	26.638	0	0
Trivium	2026	0	0	0
Overgangszone Het Ambacht	2030	0	0	0
Ambacht	2030	4.236	0	0
Balkons	2024	0	1.767	1.265
Groene Grens	2024	0	0	0
Vrijkomend Vastgoed	2025	0	1.994	1.147
Pionierkwartier	2023	5.292	0	0
Lindewijk	2024	0	510	319
Brandweerlocatie/gemeentewerf	2027	0	581	0
Totaal		36.166	13.699	8.306

* Alle getoonde verliezen zijn reeds genomen in de voorziening grondexploitaties.

Winstnemingen

Project bedragen x € 1.000 (eindwaarde)	2024	2025	2026	2027
Ontwikkelposities Veenendaal-oost	0	0	0	641
Veenendaal-oost	0	0	0	0
1e Melmseweg	0	0	0	77
Balkons	502	-	-	-
Vrijkomend Vastgoed	0	847	-	-
Lindewijk	191	-	-	-
Brandweerlocatie/gemeentewerf	0	0	0	0
Totaal	693	847	0	718

Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd moet tussentijds, naar rato van de voortgang van de grondexploitatie, winst worden genomen. Dit wordt conform de richtlijnen uit 'Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken' (2019) van het BBV toegepast voor de winstgevendende grondexploitaties.

Risicoreserve grondbeleid

In de Nota Grondbeleid 2020 - 2024 is opgenomen dat er jaarlijks een geheime risicoanalyse wordt opgesteld door een extern bureau, waarin per project en op portefeuilleniveau het risicoprofiel wordt geschetst. Deze risicoanalyse omvat de grondexploitaties en grotere facilitaire projecten, de zogenaamde Meerjarige projectbegrotingen. Voor de grondexploitaties betreft dit de project- en projectoverstijgende risico's. De gemeente maakt de risico's niet alleen inzichtelijk, maar zorgt met risicomanagement voor beheersing van de risico's en treft de nodige beheersmaatregelen. De risico's worden primair afgedekt met de risicoreserve grondexploitaties.

Beleidsvoornemens	Jaartal
Grondprijzenbrief	2024
Nota Grondbeleid	2024
Programma Kostenverhaal (voorheen Nota Bovenwijkse voorzieningen)	2025

G. Lokale heffingen

Lokale heffingen

De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op twee soorten heffingen: heffingen waarvan de besteding van de opbrengst gebonden is (bestemmingsheffingen) en heffingen waarvan de besteding van de opbrengst vrij is. Ongebonden lokale heffingen zoals de OZB en de hondenbelasting rekenen we tot de algemene dekkingsmiddelen, omdat zij inhoudelijk niet aan begrotingsprogramma's zijn gerelateerd en de opbrengst vrij kan worden besteed. Gebonden heffingen zoals de afvalstoffenheffing en rioolheffing, rekenen we niet tot de algemene dekkingsmiddelen. De raad stelt jaarlijks de tarieven voor het komende jaar vast.

Het gemeentelijke belastinggebied is wettelijk begrensd. De regelingen, waarin is bepaald welke belastingen en rechten de gemeenten mogen heffen, schrijven voor hoe de gemeenten die heffingen moeten inrichten. Zo mag bijvoorbeeld het bedrag van een gemeentelijke heffing niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen van de belastingplichtige en is het niet toegestaan om met rechten winst te maken.

In deze paragraaf komen de belangrijkste gemeentelijke heffingen aan de orde. Daarnaast maken het invorderings- en kwijtscheldingsbeleid onderdeel uit van deze paragraaf.

Beleidsuitgangspunten

Indexatie 2024

De gemeentelijke heffingen zijn in deze programmabegroting trendmatig met 3,1% verhoogd. De tarieven voor de afvalstoffenheffing, rioolrechten, leges en kosten van lijkbezorging zijn daarvan uitgezonderd. Deze tarieven zijn in afzonderlijke beleidsdocumenten vastgesteld. Hiervoor geldt als uitgangspunt een maximale kostendekkendheid van 100%.

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

Ons bestendig beleid is dat mutaties als gevolg van een hertaxatie van de waarde van de onroerende zaken geen gevolgen mag hebben voor de belastingopbrengsten (sinds invoering van de Wet WOZ in 1995). Een waardestijging van de onroerende zaken binnen onze gemeente heeft zich in het verleden dan ook altijd vertaald in een evenredige tariefsdaling (en vice versa).

Rioolheffingen

Het tarief voor de rioolheffing is in de raad van 25 november 2021 vastgesteld in het Omgevingsprogramma Openbare Ruimte 2022-2026 (OPOR) voorgesteld. Bestendig beleid is een kostendekkende rioolheffing waarvan 50% van de kosten wordt verhaald via het aansluitrecht en 50% via het afvoerrecht. Afwijkingen op het OPOR zijn het gevolg van de maximale kostendekkendheid van 100% en gewijzigde indexering.

Afvalstoffenheffing

Het uitgangspunt van het huidige beleid is erop gericht 100% van de inzamelings- en verwerkingskosten van het afval in de tarieven te verdisconteren. Per 1 januari 2016 is de gemeente overgeschakeld naar Diftar op basis van volume-frequentie.

Hondenbelasting

Er wordt voor het houden van een hond een tarief in rekening gebracht. Indien er sprake is van meer dan 1 hond geldt een hoger tarief voor deze meerdere honden. Tevens is er sprake van een kennel tarief.

Leges

De leges worden in verschillende groepen gepresenteerd. De leges worden als inkomsten op

de taakvelden waar ze betrekking op hebben verantwoord. De meest omvangrijke post in de leges betreft de leges omgevingsvergunning bouwen. Bij het opmaken van de begroting 2024 is het Rijk voornemens om de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging Bouwen per 1 januari 2024 in te voeren. Het is de verwachting dat de legesopbrengsten bij de invoering zullen dalen. Hierover bent u in 2022 en 2023 geïnformeerd.

Precariobelasting overige

Deze precariobelasting is een heffing voor gebruik van de gemeentegronden. Deze precariobelasting wordt geheven indien er sprake is van opslag bouwmaterialen, stalling van voertuigen, terrassen en uitstallingen. Tarieven zijn per m² en/of per jaar.

Reclamebelasting

Reclamebelasting is een belasting op openbare aankondigingen zichtbaar vanaf de openbare weg, bijvoorbeeld logo's, stickers, gevelreclame, lichtbakken en uithangborden. Ondernemers op alle bedrijventerreinen in Veenendaal betalen reclameheffing aan de gemeente. De opbrengst (na verrekening van de perceptiekosten) wordt naar rato verdeeld over de coöperatieve verenigingen Bedrijventerreinen. Kwijtschelding voor reclamebelasting is niet mogelijk.

Bedrijven Investeringszone Winkelstad Veenendaal

In september 2022 heeft de gemeenteraad ingestemd met de invoering van de aangepaste verordeningen voor de Bedrijven Investerings Zone (BIZ) Winkelstad Veenendaal. De BIZ Winkelstad Veenendaal is van toepassing in het zogenoemde Kernwinkelgebied en omgeving en beoogd gezamenlijke investeringen ter verbetering van de kwaliteit van de bedrijfsomgeving te financieren. De BIZ is een bestemmingsheffing die eigenaren en gebruikers betalen. Onder verrekening van de perceptiekosten wordt de bate uitbetaald aan de stichting BIZ Winkelstad Veenendaal. Er is sprake van tariefdifferentiatie (onderstaand toegelicht).

Toeristenbelasting

Niet-inwoners van de gemeente, die betaald overnachten in Veenendaal, betalen toeristenbelasting. De doelstelling is dat de kosten van bepaalde voorzieningen worden omgeslagen naar personen die er wel gebruik van maken, maar niet in de gemeente wonen.

Parkeerbelasting

Op basis van artikel 225 Gemeentewet heft de gemeente in het kader van parkeerregulering parkeerbelastingen. Er worden twee belastingen geheven:

- De parkeerbelasting voor een plek en een bepaalde tijdsperiode, waarvoor parkeerautomaten zijn geplaatst.
- De parkeerbelasting voor een door de gemeente verstrekte parkeervergunning.

De gemeente kan hiermee op efficiënte en financieel verantwoorde wijze het parkeerbeleid realiseren.

Tarieven gemeentelijke heffingen

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

Wij voeren voor de OZB een trendmatige verhoging van 3,1% door. Alle onroerende zaken in Veenendaal worden gedurende 2023 opnieuw gewaardeerd naar peildatum 1 januari 2023. De nieuwe waarde geldt voor het belastingjaar 2024. De waardeontwikkelingen van de woningen in onze gemeente is tussen de peildatum 1 januari 2022 en 1 januari 2023 ingeschat op een stijging van 4,8%. De inschatting van de waardeverandering van de niet-woningen in dezelfde periode is 0,0%. Mogelijk leidt voortschrijdend inzicht van de uitgevoerde taxaties nog tot verandering en aanpassing van de tarieven voor 2024. De waardeverandering/-daling neutraliseren we in de tarieven, zodat we de totaalopbrengst halen conform de trendmatige stijging als hierboven benoemd. Dit betekent voor de tarieven de

onderstaande extra aanpassing naast de trendmatige verhoging. Voor de WOZ waardebeoordeling geldt vanaf 2022 de verplichting om deze te baseren op vierkante meters. Op basis van de inzichten in de taxaties op het moment van opstellen van deze programmabegroting zijn de tarieven voor 2024 als volgt:

Overzicht tarieven OZB			
	Tarief 2023	Tarief 2024 (3,1% trend)	Tarief 2024 na compensatie
Tarief woning eigenaar	0,0783%	0,0807%	0,0770%
Tarief niet-woning eigenaar	0,2587%	0,2667%	0,2667%
Tarief niet-woning gebruiker	0,2068%	0,2132%	0,2132%

Rioolheffing

Met de rioolheffing worden kosten verhaald om collectieve maatregelen te treffen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering en overige maatregelen ten aanzien van grond- en of hemelwater. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen aansluitrechten, die doorgaans worden geheven van de eigenaren van de aangesloten eigendommen en afvoerrechten, die uitsluitend kunnen worden geheven van de gebruikers van die eigendommen.

In het Omgevingsprogramma Openbare Ruimte 2022-2026 (OPOR) dat is vastgesteld op 25 november 2021 is de ambitie vastgelegd om de tarieven van rioolheffing zo laag mogelijk te houden. Voor 2024 worden de lasten en tarieven geïndexeerd met 3,1%. Door de indexering is een tariefsverhoging noodzakelijk van € 3,24 (voor een huishouden met eigen woning) waardoor de kostendekkendheid van 100% wordt gehandhaafd.

Tarieven rioolheffing				
	2021	2022	2023	2024
tarief gebruiker woning	31,68	32,16	34,08	35,16
tarief eigenaar woning	63,36	64,32	68,04	70,2
tarief gebruiker niet-woning	316,68	321,48	340,08	350,64

Afvalstoffenheffing

Het huishoudelijk afval wordt verwerkt via Afvalverwijdering Utrecht (AVU). De AVU is een gemeenschappelijke regeling van alle Utrechtse gemeenten. De afvalinzameling wordt gedaan door ACV, een NV van de gemeenten Ede, Wageningen, Renkum, Renswoude en Veenendaal. De tarieven voor 2023 zijn gebaseerd op het in 2016 ingevoerde systeem van betalen per keer voor restafval (Diftar) ter bevordering van hergebruik van grondstoffen. In september 2022 besloot de raad over het beleidsplan huishoudelijk afval 2022-2025. De gevolgen van de hierin voorgestelde wijzigingen zijn opgenomen in de tarieven (en lasten) van de Afvalstoffenheffing.

Voor 2024 zijn zowel de variabele tarieven voor de afvalstoffenheffing (tarief per aanbieding) als het basisbedrag niet geïndexeerd. De tarieven blijven gelijk. De lasten van de afvalstoffenheffing nemen wel toe door de hogere indexatie die de leveranciers hanteren ten opzichte van de gemeente is als gevolg van de gewenste maximale kostendekkendheid van 100% een tariefcorrectie van € 3,95 nodig. We houden rekening met een lichte stijging van de vergoedingen voor de afvalstromen. We voorzien een stijging van de kosten van kwijtschelding, mede als gevolg van de verruiming waarover in 2023 is besloten. In 2023 hebben we het vaste tarief met 16,51 euro verlaagd en hiervoor dekking uit de reserve Afval aangewend omdat de reserve dit toelaat. In 2024 is sprake van eenzelfde situatie en wordt een bedrag van circa € 842.000 vanuit de reserve Afval aangewend om de genoemde tariefegalisatie te realiseren. Onderstaand treft u een cijfermatige toelichting van de tariefontwikkeling 2023-2024. Het vaste tarief van 2024 blijft € 250,00. In onderstaande tabel treft u de opbouw van het tarief.

Berekening Tarief Afvalstoffenheffing		2024
Basisbedrag 2023		250
In 2023 niet in tarief opgenomen		16,51
Indexatie 3,1%		7,75
Autonome aanpassing op vaststaande prijsontwikkeling		3,95
Tarief 2023 zonder egalisatie		278,21
Inzet reserve voor egalisatie		-28,21
Tarief 2024 met egalisatie		250

Onderstaand treft u een specificatie van de tarieven van de afgelopen jaren. De kosten voor ledigingen en stortingen worden alleen geïndexeerd. Veenendaal komt daarmee in 2024 uit op gemiddeld € 325 voor een huishouden inclusief het variabele deel op basis van 8 ledigingen van een grote container.

Tarieven afvalstoffenheffing 2024				
	2021	2022	2023	2024
Basis tarief containers	€ 233,56	€ 250,00	€ 250,00	€ 250,00
Per aanbieding 240 liter	€ 8,49	€ 8,61	€ 9,11	€ 9,11
Per aanbieding 140 liter	€ 4,99	€ 5,07	€ 5,36	€ 5,36
Hoogbouw				
Per aanbieding van 30 liter	€ 1,07	€ 1,09	€ 1,15	€ 1,15
Per aanbieding van 60 liter	€ 2,14	€ 2,17	€ 2,30	€ 2,30

Hondenbelasting

Wij hebben voor de hondenbelasting een trendmatige verhoging van 3,1% opgenomen. De tarieven voor 2024 zijn als volgt.

Tarieven Hondenbelasting				
	2021	2022	2023	2024
Tarief eerste hond	€ 89,40	€ 90,72	€ 97,32	€ 100,32
Tarief tweede en volgende hond, per hond	€ 130,56	€ 132,48	€ 142,32	€ 146,76
Tarief kennel	€ 230,88	€ 234,36	€ 251,64	€ 259,44

Leges

De gemeente brengt voor producten van burgerzaken en vergunningen leges in rekening bij de aanvrager. In deze programmabegroting wordt hierop een trendmatige verhoging doorgevoerd van 3,1%. Randvoorwaarde daarbij is dat de legesopbrengsten maximaal 100% kostendekkend mogen zijn. U bent geïnformeerd over de komst van de Omgevingswet en de bij behorende Wet kwaliteitstoezicht Bouwen. De invoering hiervan is nu beoogd per 1 januari 2024 en gaat gepaard met een daling van de opbrengst van leges. De VNG heeft in 2022 geadviseerd om de benodigde aanpassingen voor de invoering in 2024 in de verordeningen te verwerken middels een gewijzigde model-legesverordening in 2023. In de raadsvergadering van december zal de nieuwe legesverordening 2024 worden aangeboden.

Precariobelastingen

Voor precariobelastingen is een trendmatige verhoging van 3,1% opgenomen. De precariobelasting op kabels en leidingen is wettelijk met ingang van 2022 vervallen. De precariobelasting die van toepassing is op bijvoorbeeld terrassen is aangepast.

Reclamebelasting

In deze programmabegroting hebben wij voor de reclamebelasting in overleg met de Bedrijvenkring Ondernemend Veenendaal een verhoging van 3,1% opgenomen. De reclamebelasting heeft alleen betrekking op de bedrijventerreinen.

Tarieven Reclamebelasting			
	2022	2023	2024
tot 0,5 m2	€ 293,00	€ 310,00	€ 320,00
van 0,5 tot 5 m2	€ 585,00	€ 619,00	€ 638,00
van 5 tot 20 m2	€ 877,00	€ 928,00	€ 957,00
van 20 tot 50 m2	€ 1.115,00	€ 1.180,00	€ 1.217,00
van 50 tot 100 m2	€ 1.201,00	€ 1.271,00	€ 1.310,00
vanaf en meer dan 100 m2	€ 1.287,00	€ 1.362,00	€ 1.404,00

BIZ-heffing

In de vergadering van uw raad op 15 september 2022 is de vernieuwde BIZ verordening vastgesteld. In de verordening is de indexatie en de tarieven van de komende 5 jaar opgenomen. Deze zijn als volgt vastgesteld:

Tarieven BIZ Heffing			
		2023	2024
Gebruikers Overdekt gebied	G-1	€ 355,30	€ 373,07
Onoverdekt gebied (inclusief € 306 extra Investering in het gebied)	G-2	€ 711,70	€ 747,29
Eigenaren Overdekt gebied	E-1	€ 236,50	€ 248,33
Onoverdekt gebied (inclusief € 153 extra investering in het gebied)	E-2	€ 413,60	€ 434,28

Toeristenbelasting

In deze programmabegroting 2024 hebben wij voor de toeristenbelasting eveneens een trendmatige verhoging van 3,1% opgenomen. Het tarief wordt € 1,22 per overnachting. Toeristenbelasting wordt geheven voor betaalde overnachtingen door niet-ingezetenen.

Parkeerbelasting

De gemeenteraad heeft in het najaar van 2023 de parkeertarieven van 2024 vastgesteld.

Tarieven Begraven en Munnikenhof

De tarieven voor begraven mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. Met het oog op deze maximale kostendekkendheid blijven de tarieven ongewijzigd ten opzichte van 2023. De tarieven Munnikehof zijn geen onderdeel van de tarieven begraven maar ook deze behoeven geen aanpassing.

Overzicht inkomsten lokale heffingen

Onderstaand een overzicht van de opbrengsten van de belangrijkste gemeentelijke belastingen.

Opbrengsten belangrijkste heffingen (x € 1.000)					
	Jaarrekening 2021	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	
Onroerendezaakbelasting	14.329	14.646	15.096	16.463	
Rioolheffingen	3.354	3.549	3.522	3.609	
Afvalstoffenheffing	7.780	8.583	8.560	8.808	
Hondenbelasting	404	417	406	441	
Leges omgevingsvergunning	2.429	1.718	1.679	1.679	
Precariobelasting (incl. overige)	970	95	96	105	
Reclamebelasting	503	526	558	608	
Parkeergelden	1.651	2.066	2.665	2.612	
Toeristenbelasting	155	107	110	113	
BIZ ontvangsten	143	138	270	282	

Overzicht belangrijkste tarieven

Tarieven belangrijkste heffingen				
Soort heffing	Tarief 2021	Tarief 2022	Tarief 2023	Tarief 2024
OZB				
Gebruikersbelasting:				
Niet-woning	0,1995%	0,2005%	0,2068%	0,2132%
Eigenarenbelasting:				
Woning	0,0992%	0,0915%	0,0783%	0,0770%
Niet-woning	0,2497%	0,2509%	0,2587%	0,2667%
Afvalstoffenheffing				
Basistarief	233,56	245	250	250
Per aanbieding 240 liter	8,49	8,61	9,11	9,11
Per aanbieding 140 liter	4,99	5,07	5,36	5,36
Hoogbouw				
Storting 30 liter	1,07	1,08605	1,15	1,15
Storting 60 liter	2,14	2,1721	2,3	2,3
Hondenbelasting				
Tarief 1e hond	90,72	92,04	97,32	100,32
Tarief 2e hond	132,48	134,52	142,32	146,76
Tarief kennel	234,36	237,84	251,64	259,44
Rioolheffing				
Aansluitrecht woning eigenaar	63,36	64,32	68,04	70,2
Afvoerrecht woning gebruiker	31,68	32,16	34,08	35,16
Afvoerrecht niet-woning gebruiker	316,68	321,48	340,08	350,64

Vergelijking woonlasten met andere gemeenten

Jaarlijks brengt het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo) een atlas uit waarin de lokale lasten van de belastingen van gemeenten, provincies en waterschappen zijn opgenomen. Zo heeft Coelo onder andere een tabel opgenomen "Woonlasten per gemeente". In deze tabel zijn ca 350 gemeenten opgenomen. De woonlasten die Coelo vergelijkt, bestaan uit OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Deze zijn gebaseerd op een woning met een gemiddelde waarde; na aftrek van eventuele heffingskorting.

Om u een beeld te geven van Veenendaal in relatie tot andere gemeenten hebben wij onderstaande tabel opgenomen. Gemeente Veenendaal is in de jaarlijkse berekeningen door de Coelo voor 2023 uitgekomen op € 773 woonlasten voor een meerpersoonshuishouden met een eigen woning. Helaas is in deze berekening is de tariefverlaging van de OZB in januari niet verwerkt. Indien dit wel het geval was geweest was gemeente Veenendaal uitgekomen op € 733. De top tien met de laagste woonlasten treft u in de tabel onder deze alinea. Ter vergelijking: in de gemeente met de hoogste woonlasten bedragen de lasten voor een meerpersoonshuishouden € 1.736. Het landelijke gemiddelde van de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden bedroeg in 2023 € 944. Voor een uitgebreide woonlastenvergelijking verwijzen wij naar www.coelo.nl.

Laagste gemeentelijke woonlasten		Woonlasten 2024
	Gemeente	
1	Aalten	652
2	Ameland	679
3	Nijkerk	698
4	Tilburg	701
5	Rijssen-Holten	708
6	Tynaarlo	732
7	Capelle a/d IJssel	734
8	Gilze en Rijen	736
9	Steenwijkerland	746
10	Putten	746

Gemeentelijke belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de provincie of gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Het is verplicht hiervan een kengetal op te nemen in de begroting. Dit kengetal is gebaseerd op de COELO rapportage 2023 en (de berekening hiervan) staat hieronder vermeld.

Vaststelling gemeentelijke belastingcapaciteit in %	
Voor de begroting 2024	
OZB lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ waarde *	305
Rioolheffing voor gezin	105
Afvalstoffenheffing voor gezin **	323
Heffingskorting	0
Totale Woonlasten voor gezin	733
Woonlasten landelijk gemiddelde gezin in voorgaand boekjaar ***	944

Gemeentelijke belastingcapaciteit:	€ 733 / € 944 =	78%
---	------------------------	------------

Kengetallen	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Belastingcapaciteit	82%	74%	78%

* Betreft de gemiddelde WOZ 2023 incl. verwachte waarde ontwikkeling

** Hierbij is rekening gehouden met 8 aanbiedingen per jaar

*** Coelo Atlas 2023

Kostendekking gemeentelijke heffingen

Voor onderstaande leges en rechten geldt, op basis van artikel 229b van de Gemeentewet, dat de geraamde baten niet hoger mogen zijn dan de geraamde lasten, met andere woorden de tarieven mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. Het betreft in de gemeente Veenendaal de afvalstoffenheffing, rioolheffingen, leges en de lijkbezorgingsrechten.

Afvalstoffenheffing

Onderdeel	Afval	Afval
	Begroting 2023	Begroting 2024
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	-7.930.411	-8.334.473
Inkomstentaakveld(en), excl. Heffingen	1.017.879	1.000.437
Onttrekking reserve t/m 2022	471.039	835.021
Netto kosten taakveld	-6.441.493	-6.499.015
Toe te rekenen kosten		
Kwijtschelding	-450.000	-550.000
Overhead incl. (omslag)rente	-136.482	-144.398
BTW	-1.532.055	-1.614.187
Totale kosten	-8.560.030	-8.807.600
Opbrengst heffingen	8.560.030	8.807.600
Dekkingspercentag e	100%	100%

Rioolheffingen

Onderdeel	Rioolheffing	Rioolheffing
	Begroting 2023	Begroting 2024
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	-2.450.791	-3.574.932
Inkomstentaakveld(en), excl. Heffingen		23.590
Netto kosten taakveld	-2.450.791	-3.551.342
Toe te rekenen kosten		
Kwijtschelding	-50.000	-50.000
Formatieve inzet incl. Overhead	-370.369	-520.894
Dotatie aan de voorziening	-403.233	688.444
BTW	-247.830	-401.853
Totale kosten	-3.522.223	-3.835.645
Opbrengst heffingen	3.522.223	3.609.788
Dekkingspercentag e	100%	94%

Lijkbezorgingsrechten

Onderdeel	Lijkbezorgingsrechten	Lijkbezorgingsrechten
	2023	2024
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	-812.355	-609.279
Inkomstentaakveld(en), excl. Heffingen	0	0

Netto kosten taakveld	-812.355	-609.279
Toe te rekenen kosten		
Overhead incl. (omslag)rente	-71.835	-178.830
Storting onderhoudsvoorziening	-1.140	-
BTW		
Totale kosten	-885.330	-788.109
Opbrengst heffingen	842.560	-689.923
Dekkingspercentage	95%	88%

Leges

Onderdeel	Leges 2023			Leges 2024		
	Titel 1 Algemene dienstverlening	Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijnen	Titel 1 Algemene dienstverlening	Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijnen
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	-942.394	-1.496.668	-165.426	-991.547	-1.618.362	-149.732
Inkomstentaakveld(en), excl. Heffingen	-	-	-	-	-	-
Netto kosten taakveld	-942.394	-1.496.668	-165.426	-991.547	-1.618.362	-149.732
Toe te rekenen kosten						
Overhead incl. (omslag)rente	-277.142	-569.478	-71.401	-287.653	-546.557	-60.566
BTW						
Totale kosten	-1.219.536	-2.066.146	-236.827	-1.279.200	-2.164.920	-210.298
Opbrengst heffingen	868.560	1.743.770	36.784	896.059	1.797.826	37.641
Dekkingspercentage	71%	84%	16%	70%	83%	18%

Invoering

Het invorderingsbeleid heeft betrekking op het innen van de lokale heffingen. In 2009 hebben wij hiervoor een Leidraad invoering vastgesteld. Binnen de gemeente Veenendaal bestaan er momenteel 3 betaalwijzen:

- Betaling door middel van automatische incasso in 10 gelijke termijnen;
- Betaling in maximaal drie gelijke termijnen;
- Betaling ineens.

Wanneer (een gedeelte van) de belastingaanslag niet is betaald, wordt na het verstrijken van de laatste vervaltermijn een aanmaning verstuurd aan de belastingplichtige. Wanneer ook hier niet op wordt betaald, volgt een dwangbevel.

Kwijtschelding

De mogelijkheid voor de gemeente om kwijtschelding van belastingen te verlenen is geregeld in artikel 255 van de Gemeentewet. Hoofregel daarbij is dat gemeenten het kwijtscheldingsbeleid van de rijksoverheid volgen, zoals geregeld in de Uitvoeringsregeling. Indien de gemeente niets regelt, geldt deze ministeriële regeling automatisch ook voor de gemeentelijke belastingen. Kwijtschelding is ook van toepassing op natuurlijke personen die een bedrijf of zelfstandig een beroep uitoefenen. Naast de ministeriële regeling heeft iedere gemeente in Nederland de mogelijkheid om middels de kwijtscheldingsverordening een verruiming van de vermogenstoets mogelijk te maken.

Binnen het overheidsprogramma “administratieve lasten burgers” is het project Automatische kwijtschelding gemeentelijke belastingen geïntroduceerd. Deze geautomatiseerde toetsing van het recht op kwijtschelding beoogt de administratieve lasten voor de burger en de gemeente te verlagen, de afhandelingstermijnen van de kwijtscheldingsverzoeken te verkorten en het gebruik van inkomensondersteunende regelingen te bevorderen. Ter ondersteuning van de gemeenten hebben het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de VNG een Inlichtingenbureau (IB) opgericht. Dit bureau toetst voor de gemeente of een burger voor automatische kwijtschelding in aanmerking komt. Veenendaal maakt hiervan sinds 2010 gebruik.

Een deel van de kwijtscheldingsgerechtigden blijkt meerdere opeenvolgende jaren in aanmerking te komen voor deze regeling. Jaarlijks wordt geautomatiseerd onderzocht of zij automatisch kwijtschelding kunnen krijgen. Het IB wisselt daarvoor gegevens uit met gemeentelijke belastingdiensten, het UWV, de Belastingdienst en de RDW. Op basis hiervan schat het IB of de betalingscapaciteit van een huishouden sinds een eerdere individuele toets is veranderd. Is dit niet het geval, dan kan automatisch kwijtschelding worden verleend. Is dit wel het geval, dan wordt geen automatische kwijtschelding verleend. Deze burger wordt er wel op geattendeerd dat een individuele aanvraag kan worden ingediend. Omdat deze individuele toets rekening houdt met meerdere aspecten, zoals de hoogte van de premie ziektekosten, alimentatie, huur, andere belastingaanslagen e.d., kan in veel gevallen alsnog kwijtschelding worden verleend.

De afgelopen jaren is een stijging van de aantallen kwijtscheldingen zichtbaar. Deze toename vertaalt zich direct naar hogere lasten in de kostendekkende heffingen. Kwijtschelding wordt verleend voor afvalstoffenheffing, rioolheffing en hondenbelasting. De toegenomen lasten worden in deze gesloten systemen opgenomen en werken door in de tariefstijging van deze heffingen. Door het vaststellen van de kwijtscheldingsverordening waarmee de verruiming van de vermogenstoets heeft plaatsgevonden is er in 2023 een substantiële stijging begroot.

Als gevolg van de implementatie van een nieuw systeem zijn de gegevens 2021 bij het opmaken van de begroting nog niet beschikbaar.

Kwijtscheldingen						
Belastingjaar	Toetsing IB	Toetsing gemeente	Toekenningen geheel/gedeeltelijk	Afwijzingen	% toegekend	Bedrag in €
2014	1.418	707	1.390	735	65	469.287
2015	1.681	780	1.502	959	61	489.650
2016	1.791	950	1.650	1.091	60	347.833
2017	2.227	1.032	1.806	1.453	55	295.733
2018	2.233	916	1.573	1.510	50	428.959
2019	2.271	791	1.608	1.519	53	434.088
2020	2.541	865	1.715	1.691	50	467.751
2021	1.851	827	2.582	96	96	550.238
2022	771	1.063	1.692	142	92	572.603
2023 *	954	511	1.328	137	91	464.307

Overzicht beleidsvoornemens	Jaartal
Trendmatige verhoging gemeentelijke tarieven met 3,1%	2023
Vaststelling van de Kwijtscheldingsverordening	2023
Nieuwe legesverordening als gevolg van de invoering Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging Bouwen	2024

H. Openbaarheid van bestuur

Openbaarheid van bestuur

Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden en vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Woo bepaalt dat: bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

De Woo regelt het recht van burgers op informatie van de overheid. De wet beoogt overheden transparanter te maken door overheidsinformatie beter vindbaar en digitaal toegankelijker te maken, en daarmee vertrouwen van onze inwoners in de overheid te vergroten. De drie pijlers waarop de Woo rust zijn: passieve openbaarmaking (voorheen het Wob-verzoek), actieve openbaarmaking en het op orde brengen van de informatiehuishouding.

Passieve openbaarmaking (Woo-verzoek)

Sinds 1 mei 2022 is een Woo-contactpersoon actief binnen de organisatie en beschikbaar gemaakt om vragen van inwoners te beantwoorden. Deze Woo-contactpersoon is onderdeel van het team Juridische Zaken en Inkoop. Daarnaast kan eenieder een Woo-verzoek elektronisch indienen via een formulier op onze website. In 2023 zijn we gestart met het optimaliseren van het interne afhandelproces onder de noemer 'Informatieverzoek Nieuwe Stijl', met als doel de verzoeker beter van dienst te kunnen zijn en waar nodig en mogelijk de afhandeltermijnen te verkorten. In 2024 zullen we deze nieuwe aanpak evalueren en waar nodig bijstellen.

Actieve openbaarmaking

De Woo verplicht ons om op termijn een aantal categorieën informatie actief openbaar te maken. Verder bevat de Woo een inspanningsverplichting die vereist is om waar dat kan, documenten actief openbaar te maken.

De focus voor de actieve openbaarmaking zal voornamelijk liggen op de verplichte informatiecategorieën en de strategie die de landelijke overheid hanteert in de volgorde van openbaar te maken documenten. Wij hanteren ook deze volgorde. De bestuurlijke ambitie van "volledig transparant" wordt gefaseerd ingevoerd. Hierbij wordt begonnen met de minimumnorm en in de loop van de jaren opgeschaald naar een haalbare en werkbare vertaling van "volledig transparant". Ter ondersteuning van actieve openbaarmaking gaan we gebruik maken van een anonimiseringsstool. Medio 2023 is de aanbesteding daarvan gestart en we verwachten de tool begin 2024 operationeel te hebben.

Binnen het programma 'Grip op informatie' (zie verderop) is het project 'Open en Transparant' opgestart. Binnen dat project zijn we gestart om de als eerste verplichte categorieën Bestuursstukken, Raadstukken, Convenanten, Organisatiegegevens en Woo-verzoeken actief openbaar te maken - we verwachten dit in de eerste helft van 2024 af te ronden. Onder andere wordt hiertoe een publicatieplatform ingericht dat de burger op één plaats zicht gaat bieden op alle informatie die de gemeente openbaar maakt. Dit zal vanaf 2024 een verbetering van onze bestuurlijke transparantie betekenen.

Het versterken van 'ambtelijk vakmanschap' (kennis, vaardigheden en houding en gedrag) door middel van trainingen, 'nudging' en kennisoverdracht maakt deel uit van dit project. Transparant werken is immers niet alleen een kwestie van processen en systemen, maar

met name een mindset. Daarom hebben we in 2023 veel energie en tijd gestoken in het digitale vakmanschap van onze collega's. Een aanpak die in 2024 doorloopt.

Informatiehuishouding

Informatie is een wezenlijke grondstof voor de werking van ons overheidsapparaat en is vitaal voor de verantwoording in onze democratie. Er mag dus geen informatie ontbreken of kwijt zijn en ook geen twijfel bestaan over de juistheid en echtheid daarvan. Het bestaande Masterplan Archief is in 2022 doorontwikkeld tot het programma "Grip op Informatie". Binnen dit programma zijn diverse deelprogramma's niet alleen gericht op processen maar met name ook op gedrag, houding en cultuur. Door ontwikkeling van de digitale skills, soft en hard, zal ook de informatiehuishouding zelf uiteindelijk op een hoger plan worden getild.

Binnen iGrip worden in verschillende pijlers projecten benoemd die allen bijdragen aan een verbeterde informatievoorziening en informatiehuishouding. Zo richt de pijler "Beleid & Besturing" zich vooral op het vastleggen van de normen en kaders waaraan de informatiehuishouding moet voldoen. In de pijler "Grip op Informatie" zijn projecten benoemd om de informatievoorziening te verbeteren en om de fouten te herstellen. In de pijler "Open en Transparant" worden projecten uitgevoerd die niet alleen bijdragen aan de Woo maar ondersteunend zijn om binnen de gehele organisatie volledig transparant te kunnen werken. In de laatste pijler "Duurzaam Toegankelijk" wordt geborgd dat de gehele keten van informatievoorziening wordt gecompleteerd. Hierin is aandacht voor het duurzaam opslaan en toegankelijk maken van informatie en het zorgdragen van het tijdig vernietigen van informatie en informatiedragers waarvan de levensduur is verstreken.

BIJLAGEN

1. MIP

MIP

Programma	Jaar	Omschrijving	Afschr. Termijn	Dekking	Investeringsbedrag	Voorbereidingskrediet	Kap. Lasten 2024	Kap. Lasten 2025	Kap. Lasten 2026	Kap. Lasten 2027	Kap. Lasten 2028	
Bedrijfsvoering	2024	Automatiseringsplan 2024	5		359.000			84.365	81.852	79.339	76.826	
		AVM en camerasysteem raadzaal vervangen 2024	5		190.000			44.650	43.320	41.990	40.660	
		AVM vergadercentrum en centrale hal 2024	5		125.000			29.375	28.500	27.625	26.750	
		Informatiseringsplan 2024	5		400.000			94.000	91.200	88.400	85.600	
		Materialen bedrijfsrestaurant 2024	5		15.000			3.525	3.420	3.315	3.210	
		Vervanging bedrijfsauto facilitair mdw. 2024	5		20.000			4.700	4.560	4.420	4.280	
		Meubilair bedrijfsrestaurant 2024	15		50.000			5.083	4.967	4.850	4.733	
		Aanschaf securitymiddelen ICT (BIO) 2024	5		85.000			19.975	19.380	18.785	18.190	
		Ontw. datalab voor datagericht werken 2024	5		200.000			47.000	45.600	44.200	42.800	
		Aanschaf laptops 2024	4		48.000			13.680	13.260	12.840	12.420	
Aanschaf smartphones 2024	3		123.000			45.305	43.870	42.435	0			
Totaal 2024					1.615.000	0	0	391.658	379.929	368.199	315.469	
Bedrijfsvoering	2025	Aanschaf securitymiddelen ICT (BIO) 2025	5		85.000				19.975	19.380	18.785	
		Automatiseringsplan 2025	5		80.000				18.800	18.240	17.680	
		Informatiseringsplan 2025	5		400.000				94.000	91.200	88.400	
		AVM Raadzaal MIP 2025	5		50.000				11.750	11.400	11.050	
		AVM projectruimten MIP 2025	5		20.000				4.700	4.560	4.420	
		Inrichting huisvesting MIP 2025	5		180.000				42.300	41.040	39.780	
		Bedrijfsfietsen MIP 2025	5		30.000				7.050	6.840	6.630	
		Bedrijfsrestaurant MIP 2025	5		22.000				5.170	5.016	4.862	
		Ontw. datalab voor datagericht werken 2025	5		200.000				47.000	45.600	44.200	
		Vervanging telefooncentrale 2025	15		30.000				3.050	2.980	2.910	
		Aanschaf laptops 2025	3		360.000					102.600	99.450	96.300
		Aanschaf smartphones 2025	3		82.000					30.203	29.247	28.290
		Aanschaf computeraccessoires 2025	5		8.000					1.880	1.824	1.768
Totaal 2025					1.547.000	0	0	0	388.478	376.777	365.075	
Bedrijfsvoering	2026	Aanschaf I-pads raadsleden 2026	5		25.000					5.875	5.700	
		Automatiseringsplan 2026	5		285.000					66.975	64.980	
		Informatiseringsplan 2026	5		400.000					94.000	91.200	
		Room- en deskbooking 2024	5		36.000					8.460	8.208	
		Aanschaf monitoren 2026	5		120.000					28.200	27.360	

		Aanschaf smartphones 2026	3	45.000					16.575	16.050
		Aanschaf computeraccessoires 2026	5	20.000					4.700	4.560
		Aanschaf desktops 2026	5	10.000					2.350	2.280
Totaal 2026				941.000	0	0	0	0	227.135	220.338
Bedrijfsvoering	2027	AVM en UPS systeemkast 2027	5	34.500						8.108
		Digitale bewegwijzering 2027	5	22.000						5.170
		Automatiseringsplan 2027	5	565.000						132.775
		Aanschaf desktops 2027	5	10.000						2.350
		Aanschaf computeraccessoires 2027	5	20.000						4.700
		Scanners post MIP 2027	5	22.000				0	0	5.170
		Informatiseringsplan 2027	5	400.000						94.000
		Carillion aanpassingen 2027	15	33.000						3.355
		Aanschaf laptops 2027	4	50.000						14.250
		Aanschaf smartphones 2027	3	125.000						46.042
Totaal 2027				1.281.500	0	0	0	0	0	315.919
Totaal bedrijfsvoering				5.384.500	0	0	391.658	768.407	972.111	1.216.802
Fysieke Leefomgeving	2024	Speelvoorzieningen (IBP/OPOR) 2024	15	540.000	35.000		51.342	50.163	48.985	47.807
		Huisvesting HVW 2024	15	30.000			3.050	2.980	2.910	2.840
		Groen in de openbare ruimte (IBP/OPOR) 2024	15	678.000	55.000		63.338	61.885	60.431	58.977
		Techn. instal. openbare ruimte (IBP/OPOR) 2024	15	500.000			50.833	49.667	48.500	47.333
		Vervangen beschoeiingen 2024	15	100.000			10.167	9.933	9.700	9.467
		Herinrichting van het Stadspark 2023	40	3.500.000			24.500	49.000	210.000	206.938
		Reconstructies openbare ruimte (IBP/OPOR) 2024	40	5.312.400	885.000		265.644	261.770	257.896	254.022
		Rioleringsplan 2024	40	5.240.400	445.000		287.724	283.528	279.332	275.136
		Vastgoed (verduurzaming) 2024	15	593.000			60.288	58.905	57.521	56.137
		Vastgoed (installaties) 2024	15	489.979			49.815	48.671	47.528	46.385
		Vervanging materieel 2024	8	122.250			19.560	19.025	18.490	17.955
		Materieel begraafplaats 2024 (MIP 22-25)	8	43.000			6.880	6.692	6.504	6.316
		W.C. Beermansstraat e.o. 2024 MIP 2022-2025	40	1.700.000			102.000	100.513	99.025	97.538
		Vervanging schaftwagens 2024	8	27.000			4.320	4.202	4.084	3.966
		Vervanging openbare verlichtingen armaturen 2024	20	270.000			22.950	22.478	22.005	21.533
		Boring Smalle Zijde 2024	40	330.000			19.800	19.511	19.223	18.934
Totaal 2024				19.476.029	1.420.000	0	1.042.211	1.048.922	1.192.134	1.171.282

Fysieke Leefomgeving	2025	Vervangen beschoeiingen 2025	15		100.000				10.167	9.933	9.700
		Groen in de openbare ruimte (IBP/OPOR) 2025	15		693.053				70.460	68.843	67.226
		Vastgoed (verduurzaming) 2025	15		178.000				18.097	17.681	17.266
		Materieel begraafplaats 2025	8		17.500				2.800	2.723	2.647
		Vervanging materieel 2025	8		250.600				40.096	39.000	37.903
		Speelvoorzieningen (IBP/OPOR) 2025	15		560.105				56.944	55.637	54.330
		Vervangen Technische Installaties (VRI) 2025	15		160.000				16.267	15.893	15.520
		Reconstructies openbare ruimte (IBP/OPOR) 2025	40		5.539.500				332.370	327.523	322.676
		Rioleringsplan 2025	40		5.463.178				327.791	323.010	318.230
		Vastgoed (installaties) MIP 2025	15		442.987				45.037	44.003	42.970
		Waterstofauto wijkservice 2025	8		80.000				12.800	12.450	12.100
		Vervanging materieel +schafwagens Wijkservice	8		43.000				6.880	6.692	6.504
		Verduurzaming voertuigen wijkservice (OPOR) 2025	8		359.000				57.440	55.869	54.299
		Vervanging openbare verlichtingen armaturen 2025	20		443.160				37.669	36.893	36.118
		Vervanging auto team TH (voor inzet BOA's)2025	8		50.000				8.000	7.781	7.562
Totaal 2025					14.380.083	0	0	0	1.042.816	1.023.934	1.005.051
Fysieke leefomgeving	2026	Vervanging geluidsinstallatie Oost 2026	5		24.000					5.640	5.472
		Verv. holder en Valtra tractor Wijkservice 2026	8		195.000					31.200	30.347
		Vervanging van 3 open wagens Wijkservice 2026	8		183.000					29.280	28.479
		Duurzaamheidsinvesteringen 2026 MOP 2021-2024	15		566.000					57.543	56.223
		Gebiedsvisie Franse Gat KN 22-25	40		2.040.000					122.400	120.615
		Renovatie/investering BOSS 2026	15		593.000					60.288	58.905
		Renovatie/inv. openb.groen & straatmeubilair 2026	15		731.960					74.416	72.708
		Vervanging beplanting 2026	15		19.000					1.932	1.887
		Vervanging beschoeiingen 2026	15		126.200					12.830	12.536
		Vervanging verkeersregelinstallaties 2026	15		666.000					67.710	66.156
		Vervangingsinvesteringen 2026 MOP 2021-2024	15		253.000					25.722	25.131
		Vervanging hekwerken 2026	20		69.000					5.865	5.744

		Vervanging openbare verlichtingen 2026	20		505.000					42.925	42.041
		Reconstructies wegen 2026	40		8.203.000					492.180	485.002
		Vervanging/investering rioleringen 2026	40		5.511.000					330.660	325.838
		Waterberging (rioleringen) 2026	40		505.000					30.300	29.858
Totaal 2026					20.190.160	0	0	0	0	1.390.891	1.366.943
Fysieke Leefomgeving	2027	Reconstructies wegen 2027	40		9.619.345						577.161
		Renovatie/inv.Openbaar groen&straatmeubilair 2027	15		549.000						55.815
		Renovatie/investering BOSS 2027	15		549.000						55.815
		Vervanging beschoeingen 2027	15		129.300						13.145
		Vervanging openbare verlichtingen 2027	20		488.000						41.480
		Vervanging verkeersregelinstallaties 2027	15		676.576						68.785
		Vervanging/investering rioleringen 2027	40		5.737.903						344.274
		Waterberging (rioleringen) 2027	40		517.200						31.032
		Verv. + elektrificeren 3 voertuigen WS 2027	8		168.000						26.880
		Begraafplaats grafdekmachine 2027	8		146.000						23.360
		Duurzaamheidsinvesteringen 2027 MOP 2021-2024	15		1.823.000						185.338
		Vervangingsinvesteringen 2027 MOP 2021-2024	15		563.000						57.238
Totaal 2027					20.966.324						1.480.324
Totaal Fysieke leefomgeving					75.012.596	1.420.000	0	1.042.211	2.091.739	3.606.958	5.023.601
Sociale Leefomgeving	2024	Losse inventaris zwembad 2024	10		33.000			4.455	4.340	4.224	4.109
		Vervanging /aanschaf materieel buitensport 2024	10		46.970			6.341	6.177	6.012	5.848
		Zwembad - bodemzuiger groot en klein 2024	10		12.500			1.687	1.644	1.600	1.556
		IKC SO/SBO/PO 2027	40		9.121.000	987.000		29.295	157.010	284.690	488.040
		IKC SO/SBO/PO 2027 grond	40		3.694.000			25.830	77.560	129.290	129.290
		IKC Dragonder Noord 2024	40		6.864.000			48.020	144.130	411.840	405.834
		IKC Dragonder-zuid onderwijs 2024	40		9.336.000	732.000		39.725	170.415	516.240	508.712
		Huisvestingsplan Onderwijs 2024	15		100.000			10.167	9.933	9.700	9.467
		Berekening - vervangen pompen sportacc. 2024	15		16.500			1.678	1.639	1.601	1.562
		Renovatie natuurgrasvelden sportaccommodaties 2024	15		77.000			7.828	7.649	7.469	7.289
		Verv. inv./ toestellen sportaccommodaties 2024	15		53.500			5.439	5.314	5.189	5.065

		Vervanging hekwerken sportaccommodaties 2024	20		44.000			3.740	3.663	3.586	3.509
		Vervanging straatwerk sportaccommodaties 2024	40		69.300			4.158	4.097	4.037	3.976
		Vervanging kunstgrasveld VRC 2024	15		725.000			73.708	72.017	70.325	68.633
Totaal 2024					30.192.770	1.719.000	0	262.071	665.587	1.455.803	1.642.889
Sociale Leefomgeving	2025	Renovatie sportterreinen(SSV) 2025	15		274.065				27.863	27.224	26.584
		Verharding zwembad MIP 2025	15		242.000				24.603	24.039	23.474
		Buitensport materieel MIP 2025	15		51.425				5.228	5.108	4.988
		Hekwerken MIP 2025	40		66.550				3.993	3.935	3.877
		Beplanting MIP 2025	15		18.150				1.845	1.803	1.761
		Beregening MIP 2025	15		54.450				5.536	5.409	5.282
		Huisvestingsplan onderwijs 2025	15		100.000				10.167	9.933	9.700
		Vervanging schrob zuigmachine sporthal West 2025	8		15.000				2.400	2.334	2.269
		Verv. inventaris/toestellen sportacc. 2025	15		54.000				5.490	5.364	5.238
		Vervanging scorebord sporthal Oost 2025	15		19.000				1.932	1.887	1.843
		Vervanging Camera systeem sporthal West 2025	15		23.000				2.338	2.285	2.231
		Losse inventaris zwembad 2025	15		35.000				3.558	3.477	3.395
		Vervanging geluidsinstallatie zwembad 2025	15		40.000				4.067	3.973	3.880
Totaal 2025					992.640	0	0	0	99.021	96.771	94.521
Sociale Leefomgeving	2026	Afvalvoorziening Sportcentrum De Vallei 2026	5		10.000					2.350	2.280
		Vervanging scorebord sporthal West 2026	5		20.000					4.700	4.560
		Vervanging materieel Buitensport 2026	8		10.500					1.680	1.634
		Huisvestingsplan onderwijs 2026	15		100.000					10.167	9.933
		Losse inventaris zwembad 2026	15		31.850					3.238	3.164
		Renovatie kunstgras tennisbanen 2026	15		106.400					10.817	10.569
		Renovatie kunstgras voetbalvelden 2026	15		2.172.800					220.901	215.832
		Renovatie sportterreinen 2026	15		61.600					6.263	6.119
		Startblokken wedstrijdbad 2026	15		31.000					3.152	3.079
		Verhardingen en hekwerken sportaccommodaties 2026	15		18.000					1.830	1.788
		Verv. inventaris toestellen sportaccommodatie 2026	15		49.500					5.033	4.917
Totaal 2026					2.611.650	0	0	0	0	270.130	263.875
Sociale Leefomgeving	2027	Vervanging losse inventaris zwembad	15		33.000						3.355

		Sportcentrum De Vallei - renovatie beachcourt 2027	15		100.000						10.167
		Renovatie sportterreinen 2027	15		305.000						31.008
		Renovatie kunstgras voetbalvelden 2027	15		2.864.000						291.173
		Vervanging materieel Buitensport 2027	15		84.000						8.540
		Beplanting sportaccommodaties 2027	15		10.000						1.017
		Binnensport - akoestische panelen Sporth W2027	15		110.000						11.183
		Binnensp -akoestische panelen Sporth Rembr.2027	15		75.000						7.625
		Hekwerken sportaccommodaties 2027	20		15.000						1.275
		Binnensport- verv. inv. / toestellen sportacc.2027	10		54.000						7.290
		Huisvestingsplan onderwijs 2027	15		100.000			0	0	0	10.167
Totaal 2027					3.750.000	0	0	0	0	0	382.800
Totaal Sociale Leefomgeving					37.547.060	1.719.000	0	262.071	764.608	1.822.704	2.384.085
Eindtotaal					117.944.156	3.139.000	0	1.695.941	3.624.754	6.401.773	8.624.488

Majeure projecten (zonder investeringsbesluit)

Programma	Jaar	Omschrijving	Afschr. Termijn	Dekking	Investeringsbedrag	Vorbereidingskrediet	Kap. Lasten 2024	Kap. Lasten 2025	Kap. Lasten 2026	Kap. Lasten 2027	Kap. Lasten 2028
Fysieke Leefomgeving	2025	Theater	40		46.000.000				322.000	2.016.000	4.171.000
		Theater garage (3-laags)	40		22.000.000				154.000	462.000	1.170.000
	2027	OPOR	15		5.100.000						485.000
Sociale Leefomgeving	2025	Johannes Calvijnsschool	40		10.726.000				79.000	1.808.000	503.000
		IKC Engelenburg	40		7.845.000				223.000	55.000	448.000
Totaal									778.000	4.341.000	6.777.000

2. Geraamde baten en lasten

Geraamde baten en lasten

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027		
Omschrijving programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1 Fysieke Leefomgeving	42.247	39.288	-2.959	40.218	30.171	-10.047	43.452	30.844	-12.608	42.304	31.704	-10.600	43.487	32.539	-10.948	43.304	32.958	-10.346
2 Economie, Werk en Ontwikkeling	2.177	1.035	-1.142	2.116	999	-1.117	2.221	1.043	-1.178	2.074	1.043	-1.032	1.930	1.043	-887	1.930	1.043	-887
3 Sociale Leefomgeving	114.304	34.090	-80.214	111.162	31.433	-79.728	115.665	29.563	-86.102	114.866	29.523	-85.343	114.220	30.322	-83.898	114.278	30.631	-83.647
4 Burger en Bestuur	9.665	5.652	-4.013	8.045	1.019	-7.026	8.947	1.127	-7.821	8.913	1.107	-7.805	9.030	1.052	-7.978	8.955	1.052	-7.903
5 Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien	-806	-235	570	6.017	2.125	-3.893	3.373	-584	-3.957	8.918	-503	-9.421	14.544	-477	-15.021	17.352	-477	-17.829
6 Bedrijfsvoering	30.385	0	-30.385	31.661	0	-31.661	34.242	0	-34.242	35.933	0	-35.933	37.208	0	-37.208	38.729	0	-38.729
Subtotaal programma's	197.973	79.830	-118.142	199.218	65.747	-133.471	207.900	61.993	-145.907	213.009	62.875	-150.135	220.420	64.480	-155.940	224.549	65.207	-159.342
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen:																		
Lokale heffingen	1.822	15.854	14.032	320	16.222	15.902	368	19.156	18.788	368	18.603	18.235	368	19.073	18.705	368	19.073	18.705
Algemene uitkeringen	0	139.572	139.572	0	134.990	134.990	0	148.094	148.094	0	156.772	156.772	0	150.277	150.277	0	153.221	153.221
Treasury	875	2.056	1.180	447	1.612	1.165	609	1.672	1.063	609	1.672	1.063	609	1.672	1.063	609	1.672	1.063
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	2.697	157.481	154.784	767	152.824	152.057	977	168.922	167.945	977	177.047	176.070	977	171.022	170.045	977	173.966	172.989
Overhead	22.683	4.080	-18.603	27.588	6.793	-20.796	32.028	7.347	-24.680	32.248	7.277	-24.971	32.568	7.257	-25.311	33.299	7.257	-26.042
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0	150	0	-150	150	0	-150	150	0	-150	150	0	-150
Dividend	0	0	0	0	241	241	0	241	241	0	241	241	0	241	241	0	241	241
Onvoorzien	0	0	0	150	0	-150	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	223.352	241.391	18.039	227.723	225.604	-2.119	241.055	238.504	-2.551	246.385	247.440	1.055	254.115	243.000	-11.115	258.975	246.672	-12.303
Toevoeging/onttrekking aan reserves:																		
1 Fysieke Leefomgeving	12.182	4.538	-7.645	19	3.791	3.773	2.069	3.651	1.582	34	1.607	1.572	164	1.589	1.425	181	991	810
2 Economie, Werk en Ontwikkeling	1.176	1.387	211	0	723	723	0	723	723	0	593	593	0	593	593	0	593	593
3 Sociale Leefomgeving	1.428	2.466	1.038	6	426	420	6	340	334	6	340	334	6	340	334	6	340	334
4 Burger en Bestuur	1.697	306	-1.391	112	146	34	112	102	-10	112	102	-10	112	102	-10	112	102	-10
5 Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien	17.208	10.773	-6.435	535	7	-527	1.552	1.560	8	1.409	1.416	7	0	7	7	0	7	7
6 Bedrijfsvoering	838	6.074	5.236	2.020	270	-1.750	20	342	322	20	312	292	20	202	182	20	202	182
Subtotaal mutaties reserves	34.530	25.543	-8.987	2.692	5.364	2.672	3.759	6.719	2.959	1.581	4.370	2.789	302	2.834	2.532	319	2.236	1.916

Geraamde resultaat			9.052			552	0	0	408	0	0	3.844	0	0	-8.584	0	0	-10.387
--------------------	--	--	-------	--	--	-----	---	---	-----	---	---	-------	---	---	--------	---	---	---------

Geraamde baten en lasten per taakveld

Taakveld (bedragen x € 1.000)			2024	2025	2026	2027
0.1	Bestuur	Baten	-174	-174	-119	-119
		Lasten	3.361	3.361	3.257	3.182
Totaal 0.1			3.187	3.187	3.138	3.063
0.10	Mutaties reserves	Baten	-6.719	-4.370	-2.834	-2.236
		Lasten	3.759	1.581	302	319
Totaal 0.10			-2.959	-2.789	-2.532	-1.916
0.2	Burgerzaken	Baten	-851	-851	-851	-851
		Lasten	2.741	2.847	2.924	3.017
Totaal 0.2			1.890	1.996	2.074	2.166
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	Baten	-118	-118	-118	-118
		Lasten	814	843	865	890
Totaal 0.3			697	726	747	772
0.4	Overhead	Baten	-7.347	-7.277	-7.257	-7.257
		Lasten	32.028	32.248	32.568	33.299
Totaal 0.4			24.680	24.971	25.311	26.042
0.5	Treasury	Baten	-1.913	-1.913	-1.913	-1.913
		Lasten	609	609	609	609
Totaal 0.5			-1.304	-1.304	-1.304	-1.304
0.61	OZB woningen	Baten	-8.980	-9.511	-9.767	-9.767
		Lasten	1.312	1.361	1.398	1.442
Totaal 0.61			-7.667	-8.149	-8.369	-8.325
0.62	OZB niet-woningen	Baten	-7.483	-7.856	-8.069	-8.069
		Lasten	183	192	199	207
Totaal 0.62			-7.300	-7.664	-7.870	-7.862
0.63	Parkeerbelasting	Baten	-2.715	-2.843	-2.994	-3.032
Totaal 0.63			-2.715	-2.843	-2.994	-3.032
0.64	Belastingen Overig	Baten	-2.693	-1.237	-1.237	-1.237
		Lasten	44	44	44	44
Totaal 0.64			-2.649	-1.192	-1.192	-1.192
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	Baten	-	-	-	-
		Lasten	148.094	156.772	150.277	153.221
Totaal 0.7			148.094	156.772	150.277	153.221
0.8	Overige baten en lasten	Baten	-25	-106	-132	-132
		Lasten	3.373	8.918	14.544	17.352
Totaal 0.8			3.348	8.813	14.412	17.220
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Baten	-7	-7	-7	-7
		Lasten	4.234	4.218	4.442	4.445
Totaal 1.1			4.227	4.211	4.435	4.438
1.2	Openbare orde en Veiligheid	Baten	-95	-75	-75	-75
		Lasten	3.336	3.445	3.540	3.654
Totaal 1.2			3.242	3.370	3.465	3.579
2.1	Verkeer en vervoer	Baten	-455	-455	-455	-455
		Lasten	11.557	11.479	12.860	12.962
Totaal 2.1			11.103	11.024	12.406	12.508

2.2	Parkeren	Lasten	2.743	2.888	3.015	3.047
Totaal 2.2			2.743	2.888	3.015	3.047
3.1	Economische ontwikkeling	Lasten	1.697	1.602	1.645	1.691
Totaal 3.1			1.697	1.602	1.645	1.691
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Baten	-53	-53	-53	-53
		Lasten	1	1	1	1
Totaal 3.2			-52	-52	-52	-52
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	Baten	-299	-299	-299	-299
		Lasten	986	986	886	886
Totaal 3.3			688	688	588	588
3.4	Economische promotie	Baten	-113	-113	-113	-113
		Lasten	452	456	408	412
Totaal 3.4			339	342	295	298
4.2	Onderwijshuisvesting	Baten	-901	-901	-901	-901
		Lasten	6.008	6.068	6.045	6.012
Totaal 4.2			5.107	5.166	5.143	5.110
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Baten	-1.869	-1.869	-1.869	-1.869
		Lasten	4.226	4.230	4.255	4.284
Totaal 4.3			2.357	2.361	2.386	2.415
5.1	Sportbeleid en activering	Lasten	6.820	6.823	6.826	6.829
Totaal 5.1			6.820	6.823	6.826	6.829
5.2	Sportaccommodaties	Baten	-3.608	-3.600	-3.600	-3.600
		Lasten	2.444	2.211	2.164	2.159
Totaal 5.2			-1.163	-1.389	-1.437	-1.441
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Baten	-1.806	-1.806	-1.806	-1.806
		Lasten	5.261	4.462	4.462	4.464
Totaal 5.3			3.455	2.656	2.656	2.658
5.4	Musea	Lasten	462	464	465	467
Totaal 5.4			462	464	465	467
5.5	Cultureel erfgoed	Baten	-1	-1	-1	-1
		Lasten	86	86	86	86
Totaal 5.5			85	85	85	85
5.6	Media	Baten	0	0	0	0
		Lasten	2.418	2.418	2.418	2.418
Totaal 5.6			2.418	2.418	2.418	2.418
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Baten	-4	-4	-4	-4
		Lasten	7.497	7.580	7.682	7.799
Totaal 5.7			7.493	7.576	7.678	7.795
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	-1.874	-1.874	-1.874	-1.874
		Lasten	7.725	7.547	7.094	7.165
Totaal 6.1			5.851	5.673	5.220	5.291
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	Baten	-220	-227	-227	-227
		Lasten	7.794	7.871	7.755	7.820
Totaal 6.2			7.575	7.644	7.527	7.593
6.3	Inkomensregelingen	Baten	-19.979	-19.979	-19.979	-19.979

		Laste n	26.555	26.764	26.920	27.096
Totaal 6.3			6.577	6.785	6.941	7.117
6.4	WSW en beschut werk	Laste n	7.365	7.219	7.008	7.038
Totaal 6.4			7.365	7.219	7.008	7.038
6.5	Arbeidsparticipatie	Baten	-517	-517	-517	-517
		Laste n	4.828	4.898	5.081	5.212
Totaal 6.5			4.311	4.381	4.564	4.695
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	Baten	-126	-134	-142	-150
		Laste n	6.182	6.085	6.455	6.579
Totaal 6.6			6.055	5.951	6.313	6.429
7.1	Volksgesondheid	Laste n	3.328	3.422	3.517	3.549
Totaal 7.1			3.328	3.422	3.517	3.549
7.2	Riolering	Baten	-4.548	-4.851	-5.097	-4.860
		Laste n	4.328	4.793	5.072	4.864
Totaal 7.2			-220	-57	-25	4
7.3	Afval	Baten	-9.808	-10.236	-10.674	-11.292
		Laste n	8.066	8.314	8.558	8.817
Totaal 7.3			-1.742	-1.922	-2.117	-2.475
7.4	Milieubeheer	Baten	0	0	0	0
		Laste n	2.800	2.851	2.468	2.514
Totaal 7.4			2.800	2.851	2.468	2.514
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Baten	-971	-971	-971	-971
		Laste n	984	1.038	1.087	866
Totaal 7.5			13	67	115	-105
8.1	Ruimtelijke Ordening	Baten	-76	-76	-76	-76
		Laste n	2.352	2.407	2.486	2.581
Totaal 8.1			2.276	2.331	2.410	2.504
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Baten	-8.063	-8.063	-8.063	-8.063
		Laste n	8.163	8.163	8.163	8.163
Totaal 8.2			100	100	100	100
8.3	Wonen en bouwen	Baten	-2.193	-2.193	-2.193	-2.193
		Laste n	4.826	3.467	3.196	3.292
Totaal 8.3			2.633	1.274	1.003	1.099
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	Baten	-525	-477	-1.268	-1.568
		Laste n	-290	104	104	50
Totaal 6.71D			-814	-373	-1.164	-1.518
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	Baten	0	0	0	0
		Laste n	4.608	4.589	4.621	4.658
Totaal 6.71A			4.608	4.589	4.621	4.658
6.71B	Begeleiding (WMO)	Laste n	7.962	8.299	8.300	8.302
Totaal 6.71B			7.962	8.299	8.300	8.302
6.71c	Dagbesteding (WMO)	Laste n	37	38	40	41
Totaal 6.71c			37	38	40	41
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	Laste n	3.488	3.497	3.506	3.515
Totaal 6.72A			3.488	3.497	3.506	3.515

6.72B	Jeugdhulp behandeling	Lasten	5.912	5.767	5.661	5.773
Totaal 6.72B			5.912	5.767	5.661	5.773
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	Lasten	2.398	2.401	2.404	2.407
Totaal 6.72C			2.398	2.401	2.404	2.407
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	Lasten	37	38	40	41
Totaal 6.72d			37	38	40	41
6.82A	Jeugdreclassering	Lasten	1.802	1.801	1.802	1.802
Totaal 6.82A			1.802	1.801	1.802	1.802
6.73A	Pleegzorg	Lasten	2.495	2.494	2.494	2.494
Totaal 6.73A			2.495	2.494	2.494	2.494
6.73B	Gezinsgericht	Lasten	1.277	1.277	1.277	1.277
Totaal 6.73B			1.277	1.277	1.277	1.277
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	Lasten	1.539	1.538	1.538	1.538
Totaal 6.73C			1.539	1.538	1.538	1.538
6.74A	Behandeling GGZ zonder verblijf	Lasten	5.799	5.796	5.797	5.797
Totaal 6.74A			5.799	5.796	5.797	5.797
6.74B	Crisis/LTA/GGZ-verblijf	Lasten	817	817	817	817
Totaal 6.74B			817	817	817	817
6.74C	Gesloten plaatsing	Lasten	211	211	211	211
Totaal 6.74C			211	211	211	211
6.82B	Jeugdreclassering	Lasten	206	206	206	206
Totaal 6.82B			206	206	206	206
6.71C	Dagbesteding (WMO)	Lasten	2.016	2.081	2.081	2.081
Totaal 6.71C			2.016	2.081	2.081	2.081
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	Baten	0	0	0	0
		Lasten	598	598	598	598
Totaal 6.81			598	598	598	598
0.9	Vennootschapsbelasting	Lasten	150	150	150	150
Totaal 0.9			150	150	150	150
Totaal lasten			244.814	247.966	254.418	259.294
Totaal baten			-	-	-	-
TOTAAL GENERAAL			-408	-3.844	8.584	10.387

3. Geprognosticeerde balans

Geprognosticeerde balans

Balans per 31 december

(bedragen x € 1.000)	Rekening		Rekening		Begroting		Begroting		Begroting		Begroting	
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027					
ACTIVA												
Vaste activa		79	73	66	66	59	52	45				
Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0	0	0				
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	79	73	66	66	59	52	45					
Materiële vaste activa		241.931	251.690	274.709	297.295	300.778	305.822	305.015				
Investerings met een economisch nut												
- investeringen met een economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven	54.941	55.519	60.436	60.250	58.566	56.841	58.236					
- investeringen met een economisch nut	138.719	139.668	156.584	176.562	182.770	187.558	182.770					
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	48.271	56.503	57.689	60.483	59.443	61.423	64.009					
Financiële vaste activa		17.224	18.153	17.202	20.653	22.153	23.153	23.153				
Kapitaalverstrekkingen aan:												
- deelnemingen	2.919	3.119	2.826	3.119	3.119	3.119	3.119					
Leningen aan:												
- woningbouwcorporaties	0	0	0	0	0	0	0					
Overige langlopende Leningen u/g	12.586	13.486	12.586	15.986	17.486	18.486	18.486					
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	1.718	1.548	1.718	1.548	1.548	1.548	1.548					
Bijdragen aan ACTIVA in eigendom van derden			72									
Totaal vaste activa		259.234	269.916	291.976	318.013	322.989	329.026	328.212				
Vlottende activa												
Voorraden		-5.267	3.922	11.233	9.922	13.922	17.922	17.922				
Grond- en hulpstoffen:												
- overige grond- en hulpstoffen												
Gereed product en handelsgoederen	0	0										
Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	-5.267	3922	11.233	9.922	13.922	17.922	17.922					
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		32.359	18.451	10.489	13.931	13.931	13.931	13.931				
Vorderingen op openbare lichamen	10.489	10.431	10.489	10.431	10.431	10.431	10.431					

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	17.000		4.200		0		0		0		0		0
Overige Vorderingen	4.870		3.820		0		3.500		3.500		3.500		3.500
Liquide middelen		82		15		82		15		15		15	15
Kassaldi	13		13		13		13		13		13		13
Bank- en girosaldi	69		2		69		2		2		2		2
Overlopende activa		7.480		16.781		7.480		16.781		16.781		16.781	16.781
Totaal vlottende activa		34.654		39.169		29.284		40.649		44.649		48.649	48.649
TOTAAL ACTIVA		293.888		309.085		321.260		358.662		367.638		377.675	376.861
PASSIVA													
Vaste passiva													
Eigen vermogen		88.237		106.277		79.894		81.001		77.808		75.412	73.627
Algemene reserve(s)	28.046		39.262		36.218		36.221		36.225		36.229		36.229
Bestemmingsreserves													
- Voor egalisatie van tarieven	680		626				468		296		66		66
- Overige bestemmingsreserves	50.591		57.337		43.676		44.312		41.287		39.117		37.332
Gerealiseerd/ geraamd resultaat	8.920		9.052										
Voorzieningen		21.886		16.659		17.376		14.099		13.831		14.907	16.490
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	11.352		5.520		5.953		3.431		2.981		2.506		2.008
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	4.620		5.217		6.043		6.484		7.598		10.082		12.566
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	5.914		5.922		5.381		4.184		3.252		2.319		1.916
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		135.734		137.118		177.041		204.726		217.163		228.520	227.909
Obligatieleningen													
Onderhandse leningen van:													
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen													
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	130.234		123.780		173.741		191.388		204.925		217.382		217.871
- binnenlandse bedrijven													
- overige binnenlandse sectoren	5.500		13.300		3.300		13.300		12.200		11.100		10.000
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren													
Waarborgsommen			38				38		38		38		38
Verplichtingen uit hoofde van financial-lease overeenkomsten													
Totaal vaste passiva		245.857		260.054		274.311		299.826		308.802		318.839	318.026

Vlottende passiva														
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar		32.517		22.450		31.100		32.254		32.254		32.254		32.254
Kasgeldleningen	20.000		9.200		19.000		19.000		19.000		19.000		19.000	
Bank- en girosaldi	2.578		3.996		4.000		4.000		4.000		4.000		4.000	
Overige schulden	9.939		9.254		8.100		9.254		9.254		9.254		9.254	
Overlopende passiva		15.515		26.582		15.849		26.582		26.582		26.582		26.582
Verplichtingen opgebouwd in het begrotingsjaar	10.502		16.960		10.640		16.960		16.960		16.960		16.960	
Ontvangen voorschotbedragen	5.013		9.622		4.330		9.622		9.622		9.622		9.622	
Overige overlopende passiva	0		0		879		0		0		0		0	
Totaal vlottende passiva		48.032		49.032		46.949		58.836		58.836		58.836		58.836
TOTAAL PASSIVA		293.888		309.085		321.260		358.662		367.638		377.675		376.862

4. Staat van incidentele baten en lasten 2024-2027

Staat van incidentele baten en lasten 2024-2027

	2024			2025			2026			2027		
<i>bedragen x € 1.000</i>	<i> totaal</i>	<i> Structureel</i>	<i> Incidenteel</i>	<i> totaal</i>	<i> Structureel</i>	<i> Incidenteel</i>	<i> totaal</i>	<i> Structureel</i>	<i> Incidenteel</i>	<i> totaal</i>	<i> Structureel</i>	<i> Incidenteel</i>
Lasten												
1 Fysieke Leefomgeving	43.452	39.395	4.057	42.304	40.895	1.409	43.487	42.864	623	43.304	42.681	623
2 Economie, Werk en Ontwikkeling	2.221	1.941	280	2.074	1.924	150	1.930	1.930		1.930	1.930	
3 Sociale Leefomgeving	115.665	114.060	1.605	114.866	114.305	561	114.220	114.220		114.278	114.278	
4 Burger en Bestuur	8.947	8.845	102	8.913	8.811	102	9.030	8.853	177	8.955	8.853	102
5 Alg. Dekkingsmiddelen en Onvoorzien	4.500	4.500		10.046	10.046		15.672	15.672		18.480	18.480	
6 Bedrijfsvoering	66.270	65.362	908	68.181	67.374	807	69.776	69.749	27	72.028	72.001	27
Totaal exploitatie	241.055	234.103	6.952	246.385	243.356	3.029	254.115	253.288	827	258.975	258.223	752
Mutaties reserves	3.759	6	3.753	1.581	6	1.575	302	6	296	319	6	313
TOTAAL	244.814	234.109	10.705	247.966	243.362	4.604	254.418	253.295	1.123	259.294	258.229	1.065
Baten												
1 Fysieke Leefomgeving	30.844	30.844		31.704	31.704		32.539	32.539		32.958	32.958	
2 Economie, Werk en Ontwikkeling	1.043	1.043	0	1.043	1.043		1.043	1.043		1.043	1.043	
3 Sociale Leefomgeving	29.563	29.563	0	29.523	29.523		30.322	30.322		30.631	30.631	
4 Burger en Bestuur	1.127	1.127	0	1.107	1.107		1.052	1.052		1.052	1.052	
5 Alg. Dekkingsmiddelen en Onvoorzien	168.580	168.090	490	176.786	176.016	770	170.786	170.016	770	173.731	173.731	
6 Bedrijfsvoering	7.347	7.347	0	7.277	7.277		7.257	7.257		7.257	7.257	
Totaal exploitatie	238.504	238.014	490	247.440	246.670	770	243.000	242.230	770	246.672	246.672	0
Mutaties reserves	6.719	1.569	5.150	4.370	1.576	2.794	2.834	1.576	1.258	2.236	1.576	660
TOTAAL	245.222	239.582	5.640	251.810	248.246	3.564	245.834	243.806	2.028	248.907	248.247	660
Saldo	408	5.473	-5.065	3.844	4.884	-1.040	-8.584	-9.489	905	-10.387	-9.982	-405
Saldo begroting (struct + inc)		408			3.844			-8.584			-10.387	

Toelichting Incidentele baten en lasten

Fysieke Leefomgeving

Vanuit de bestaande meerjarenraming

In 2024 en 2025 wordt de boekwaarde van 2 bestaande investeringen afgeboekt in verband met de voorgenomen investeringen in het Franse Gat. Het gaat om een bedrag van € 139.000 in 2024 en € 29.000 in 2025.

De lasten en baten van de afvalverwijdering en -verwerking worden jaarlijks verrekend met de gelijknamige egalisatiereserve. In 2024 tot en met 2027 wordt resp. € 842.000, € 772.000, € 697.000 en € 331.000 onttrokken aan deze reserve.

De lasten en baten van het parkeren worden jaarlijks verrekend met de gelijknamige egalisatiereserve. In 2024 tot en met 2027 wordt jaarlijks € 19.000 gestort in deze reserve.

Voor de gemeentelijke bijdrage aan het mobiliteitsfonds is in de jaren 2024 t/m 2027 € 67.000 begroot. Conform besluitvorming worden deze lasten gedekt uit de reserve mobiliteit.

Voor de kosten van de milieuzorg wordt jaarlijks € 16.000 geraamd en onttrokken aan de algemene reserve.

Voor het onderhoud van de wegen wordt in 2024 t/m 2027 jaarlijks € 15.000 geraamd vanuit de reserve onderhoud wegen.

De lasten en baten van de begraafplaatsen worden jaarlijks verrekend met de gelijknamige egalisatiereserve. In 2024 tot en met 2027 wordt resp. € 116.000, € 174.000, € 232.000 en € 232.000 geraamd en onttrokken aan deze reserve.

Voor de incidentele lasten van de verkabeling van de hoogspanning is in 2024 € 1.469.000 geraamd. De lasten worden gedekt uit de bestemmingsreserve verkabeling hoogspanning. Tevens wordt in 2024 € 1.469.000 onttrokken aan de voorziening dubieuze debiteuren precariobelasting en gestort in de bestemmingsreserve verkabeling hoogspanning.

Vanuit de groslijst 2023-2026

Voor de jaren 2024 en met 2025 wordt jaarlijks € 100.000 beschikbaar gesteld voor de aansluiting bij de verstedelijkingsopgave in de regio en de zorg voor de Groei en Bloei van Veenendaal.

Voor de ambities vanuit de Omgevingswet wordt voor de jaren 2024 en 2025 respectievelijk € 100.000 en € 100.000 geraamd.

Ten behoeve van het opzetten en het operationeel maken van het netbeheer t.b.v. energievoorziening wordt voor de jaren 2024 en 2025 jaarlijks € 90.000 begroot.

Voor het opzetten van het uitvoeringsprogramma Circulair Veenendaal wordt voor de jaren 2024 en 2025 jaarlijks € 100.000 beschikbaar gesteld.

Voor het opzetten en invoeren van het maatschappelijk verantwoord inkopen en het implementeren van de circulaire bedrijfsvoering wordt voor de jaren 2024 en 2025 jaarlijks € 125.000 geraamd.

Ten behoeve van 'Duurzaam Veenendaal' wordt voor het bevorderen van de bewustwording in de samenleving in de jaren 2024 en 2025 jaarlijks € 55.000 beschikbaar gesteld.

Voor het opzetten van het uitvoeringsprogramma klimaatadaptief Veenendaal / gecoördineerde aanpak OPOR wordt voor de jaren 2024 en 2025 jaarlijks € 100.000 geraamd.

In verband met de ambities uit de omgevingswet en de verstedelijkingsstrategie wordt voor 2024 € 100.000 begroot.

In de gebiedsontwikkeling Franse Gat wordt de pilot inzet BOSS (uitvoering OPOR) gestart. Voor deze pilot wordt in 2024 € 65.000 geraamd.

Noodzakelijke keuzes 2024

Voor 2024 is eenmalig een bedrag van € 250.000 opgenomen om de exploitatietekorten van het ontmoetingshuis te dekken.

Om de ruimtelijke ontwikkelingen van Veenendaal, duurzaam en in samenhang met de overige activiteiten in de fysieke leefomgeving, te kunnen realiseren is een integrale aanpak nodig. Hiervoor is in 2024 en 2025 jaarlijks € 250.000 in de begroting opgenomen.

Voor de actualisering van de omgevingsvisie is in 2024 € 50.000 begroot.

Overig

Voor de beoordeling en haalbaarheid van plannen door ontwikkelaars en particulieren is in de periode 2024 t/m 2027 jaarlijks € 100.000 geraamd als initiatievenbudget. De dekking vindt plaats vanuit de Risicoreserve Grondexploitaties.

Economie, Werk en Ontwikkeling

Vanuit de bestaande meerjarenraming

In 2024 wordt € 130.000 geraamd voor de uitvoering van het programma 'Vitale Binnenstad'. Deze incidentele kosten worden gedekt door de reserve meerjarige middelen.

Vanuit de groslijst 2023-2026

Voor het vormen van een innovatiefonds wordt er voor de jaren 2024 en 2025 jaarlijks € 100.000 geraamd.

Voor het uitvoeren en realiseren van de ambities uit de Visie Bedrijventerreinen en de Omgevingsvisie wordt er voor de jaren 2024 en 2025 jaarlijks € 50.000 begroot.

Sociale Leefomgeving

Vanuit de groslijst 2023-2026

Voor de jaren 2024 en 2025 wordt jaarlijks € 150.000 geraamd voor de uitvoering en de beleidsontwikkelingen van de digitale inclusieve stad.

Door preventief in te zetten op het jongerenwerk en kinderwerk in Veenendaal en expliciet meer inzet in het Franse Gat wordt er voor de jaren 2024 en 2025 jaarlijks € 246.000 geraamd.

Voor de jaren 2024 en 2025 is er jaarlijks € 65.000 begroot voor het ontwikkelbudget jeugd / onderwijs.

Noodzakelijke keuzes 2024

Voor het noodzakelijk onderhoud aan het theater is in 2024 incidenteel € 800.000 in deze begroting opgenomen.

Om de Proeftuin Jeugd en de hieruit voortvloeiende (ingezette) verandering in 2024 te handhaven en te bestendigen, hebben we in 2024 € 144.000 begroot.

Voor het opstellen van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs en de hieraan gerelateerde onderwerpen (zoals onderwijsvragen, verbreding met sport, welzijn en kinderdagopvang, IKC-beleid, duurzaamheidsambities en financiële randvoorwaarden) is € 100.000 in 2024 geraamd.

Voor het uitvoeringsplan Franse Gat met daarin een geïntegreerde aanpak van het hele sociale domein is in 2024 en 2025 jaarlijks € 100.000 opgenomen.

Burger en bestuur

Vanuit de bestaande meerjarenraming

In de jaren 2024 t/m 2027 wordt jaarlijks € 112.000 gestort in de egaliseringsreserve verkiezingen. In die jaren zijn de geraamde kosten begroot op resp. € 102.000, € 102.000, € 102.000 en € 102.000. Zoals eerder aangegeven worden deze kosten onttrokken aan de egaliseringsreserve.

Vanuit de groslijst 2023-2026

In verband met de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 wordt er in dat jaar € 75.000 begroot voor raadsactiviteiten rondom deze verkiezingen.

Algemene dekkingsmiddelen

Vanuit de Majeure projecten

Vanwege de eenmalige afboeking van de boekwaarde IKC Noord en IKC Zuid in 2026 is eenmalig € 1.243.000 geraamd in 2026.

Bedrijfsvoering

Vanuit de groslijst 2023-2026

In verband met de toename van de activiteiten op het gebied van de uitvoering van het woonbeleid wordt in 2024 € 70.000 beschikbaar gesteld.

Voor de inzet van een sociaal wooncoach / woonmakelaar wordt er voor de jaren 2024 en 2025 jaarlijks € 100.000 geraamd.

Voor het ontwikkelen van concrete meetinstrumenten voor beleidsontwikkeling en effecten van beleidsuitvoering voor de digitale innovatie wordt er voor de jaren 2024 en 2025 jaarlijks € 100.000 geraamd.

Voor het begeleiden van veranderingen binnen de organisatie als gevolg van datagedreven werken wordt jaarlijks € 150.000 begroot voor de periode 2024 en 2025.

In verband met de uitbreiding van de capaciteit voor de WMO-uitvoering wordt er voor de jaren 2024 en 2025 jaarlijks € 200.000 begroot.

In verband met de oriëntatie op de arbeidsmarkt wordt er jaarlijks € 120.000 opgenomen voor de periode 2024 en 2025.

Overig

In de jaren 2024 tot en met 2027 wordt resp. € 168.000, € 137.000, € 27.000 en € 27.000 onttrokken aan de reserve bedrijfsvoering ter dekking van onder andere de incidentele kosten voor toelagen.

Reserves

De lasten en baten van de afvalverwijdering en -verwerking worden jaarlijks verrekend met de gelijknamige egaliseringsreserve. In 2024 tot en met 2027 wordt resp. € 842.000, € 772.000, € 697.000 en € 331.000 onttrokken aan deze reserve.

De lasten en baten van het parkeren worden jaarlijks verrekend met de gelijknamige egaliseringsreserve. In 2024 tot en met 2027 wordt jaarlijks € 19.000 gestort in deze reserve.

Voor de gemeentelijke bijdrage aan het mobiliteitsfonds is in de jaren 2024 t/m 2027 € 67.000 begroot. Conform besluitvorming worden deze lasten gedekt uit de reserve mobiliteit.

Voor de kosten van de milieuzorg wordt jaarlijks € 16.000 geraamd en onttrokken aan de algemene reserve.

Voor het onderhoud van de wegen wordt in 2024 t/m 2027 jaarlijks € 15.000 geraamd vanuit de reserve onderhoud wegen.

De lasten en baten van de begraafplaatsen worden jaarlijks verrekend met de gelijknamige egaliseringsreserve. In 2024 tot en met 2027 wordt resp. € 116.000, € 174.000, € 232.000 en € 232.000 geraamd en onttrokken aan deze reserve.

Voor de incidentele lasten van de verkabeling van de hoogspanning is in 2024 € 1.469.000 geraamd. De lasten worden gedekt uit de bestemmingsreserve verkabeling hoogspanning. Tevens wordt in 2024 € 1.469.000 onttrokken aan de voorziening dubieuze debiteuren precariobelasting en gestort in de bestemmingsreserve verkabeling hoogspanning.

Voor activiteiten in het kader van de economie (promotie en 'Vitale Binnenstad') wordt € 130.000 in 2024 onttrokken aan de reserve meerjarige middelen.

In de jaren 2024 t/m 2027 wordt jaarlijks € 112.000 gestort in de egalisatiereserve verkiezingen. In die jaren zijn de geraamde kosten begroot op resp. € 102.000, € 102.000, € 102.000 en € 102.000. Zoals eerder aangegeven worden deze kosten onttrokken aan de egalisatiereserve.

Voor de uitvoering van een periodieke risico-inventarisatie in het kader van de ARBO wordt in de periode 2024 tot en met 2027 jaarlijks € 20.000 gestort in de algemene reserve.

Voor het instellen van een Vereveningsfonds Sociale Woningbouw wordt in 2024 € 570.000 begroot. De storting in het fonds wordt gedekt door een onttrekking aan de algemene reserve.

5. Staat van reserves en voorzieningen

Staat van reserves en voorzieningen

	Saldo 1-jan-24	Mutaties 2024	Saldo 1-jan-25	Mutaties 2025	Saldo 1-jan-26	Mutaties 2026	Saldo 1-jan-27	Mutaties 2027	Saldo 1-jan-28
ALGEMENE RESERVES									
Algemene reserve	32.423.127	- 3.610.918	28.812.209	- 2.762.144	26.050.065	- 3.152.005	22.898.060	- 3.179.005	19.719.055
Risicoreserve grondexploitaties	5.611.085	-100.000	5.511.085	-100.000	5.411.085	-100.000	5.311.085	-100.000	5.211.085
Totaal algemene reserves	38.034.212	- 3.710.918	34.323.294	- 2.862.144	31.461.150	- 3.252.005	28.209.145	- 3.279.005	24.930.140
BESTEMMINGSRESERVES									
Bestemmingsres. meerjarige middelen	300.435	-130.000	170.435	0	170.435	0	170.435	0	170.435
Egalisatiereserve bouwleges	798.398	0	798.398	0	798.398	0	798.398	0	798.398
Reserve mobiliteit	700.380	-67.380	633.000	-67.380	565.620	-67.380	498.240	-67.380	430.860
Bestemmingsreserve bedrijfsvoering	502.266	-167.741	334.525	-136.941	197.584	-27.400	170.184	-27.400	142.784
Reserve parkeren	936.019	44.357	980.376	50.605	1.030.981	180.976	1.211.957	199.833	1.411.790
Reserve onderhoud wegen	2.897.222	-14.999	2.882.223	-14.999	2.867.224	-14.999	2.852.225	-14.999	2.837.226
Egalisatiereserve verkiezingen	63.763	9.672	73.435	9.672	83.107	9.672	92.779	9.672	102.451
Egalisatiereserve afvalverwijdering en -verwerking	2.897.358	-842.342	2.055.016	-772.217	1.282.799	-697.132	585.667	-330.909	254.758
Reserve verslavingszorg	43.139	0	43.139	0	43.139	0	43.139	0	43.139
Bestemmingsreserve Precariobelasting	335	0	335	0	335	0	335	0	335
Reserve reconstructie Zuivelstraat	286.282	0	286.282	0	286.282	0	286.282	0	286.282
Project Nieuw Wonen	98.623	0	98.623	0	98.623	0	98.623	0	98.623
Bestemmingsreserve Starters- en Blijversleningen	1.480.418	0	1.480.418	0	1.480.418	0	1.480.418	0	1.480.418
Reserve dekking kapitaallasten investeringen	27.859.474	- 1.553.695	26.305.779	- 1.553.695	24.752.084	- 1.553.695	23.198.389	- 1.553.695	21.644.694
Reserve aanloopverliezen Stichting Ontmoetingshuis	118.204	0	118.204	0	118.204	0	118.204	0	118.204
Bestemmingsreserve leefbaarheid verbreding Rondweg-oost	5.250.000	0	5.250.000	0	5.250.000	0	5.250.000	0	5.250.000
Reserve beeldende kunst	10.280	0	10.280	0	10.280	0	10.280	0	10.280
Bestemmingsreserve verkabeling hoogspanning	941.395	-690.000	251.395	0	251.395	0	251.395	0	251.395
Reserve ontwikkelfonds bedrijfsverplaatsingen	2.000.000	0	2.000.000	0	2.000.000	0	2.000.000	0	2.000.000
Bestemmingsreserve Bovenwijkse voorzieningen	147.179	-50.000	97.179	0	97.179	0	97.179	0	97.179
Vereveningsfonds Sociale Woningbouw		570.000	570.000		570.000		570.000		570.000
Egalisatiereserve begraafplaatsen	579.726	-111.624	468.102	-171.848	296.254	-230.394	65.860		65.860

Totaal overige bestemmingsreserves	47.910.896	-	44.907.144	-	42.250.341	-	39.849.989	-	38.065.111
Totaal reserves	85.945.108	-	79.230.438	-	73.711.491	-	68.059.134	-	62.995.251
VOORZIENINGEN									
Pensioenverplichtingen vm. wethouders	3.433.826	109.900	3.323.926	109.900	3.214.026	109.900	3.104.126	109.900	2.994.226
Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	4.098.059	0	4.098.059	0	4.098.059	0	4.098.059	0	4.098.059
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	659.217	0	659.217	0	659.217	0	659.217	0	659.217
Voorziening dubieuze debiteuren precariobelasting	1.877.860	-	408.860	0	408.860	0	408.860	0	408.860
		1.469.000							
Voorziening grondexploitaties	36.165.379	0	36.165.379	0	36.165.379	0	36.165.379	0	36.165.379
Voorziening verlofsparen	100.817	0	100.817	0	100.817	0	100.817	0	100.817
Subtotaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	46.335.158	-	44.756.258	109.900	44.646.358	109.900	44.536.458	109.900	44.426.558
Onderhoudsvoorziening gem.gebouwen	5.385.581	1.098.002	6.483.583	1.114.170	7.597.753	1.114.170	8.711.923	1.114.170	9.826.093
Onderhoudsvoorziening wegen (OPOR)	0		0		0	1.370.000	1.370.000	1.370.000	2.740.000
Subtotaal onderhoudsregalisatie- voorzieningen	5.385.581	1.098.002	6.483.583	1.114.170	7.597.753	2.484.170	10.081.923	2.484.170	12.566.093
Sociale woningbouw (BWS)	1.107.935	-244.280	863.655	-244.280	619.375	-244.280	375.095	-244.280	130.815
Voorziening riolering	4.009.128	-580.905	3.428.223	-991.578	2.436.645	-	1.198.845	-	198.169
						1.237.800	1.000.676		
Subtotaal voorzieningen door derden bekleemde middelen met een specifieke toepassingsrichting	5.117.063	-825.185	4.291.878	-	3.056.020	-	1.573.940	-	328.984
Totaal voorzieningen	56.837.802	-	55.531.719	-11.788	55.300.131	1.111.990	56.192.321	1.349.114	57.321.635
Generaal totaal	142.782.910	-	134.762.157	-	129.011.622	-	124.251.455	-	120.316.886